

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**MECMU‘ATÜ’L – EŞ‘ÂR SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ
GALATA MEVLEVÎHÂNESİ KOLEKSİYONU
170 NUMARALI MECMUA (72-142)
İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih ATAK

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Orhan Kaplan

NİSAN-2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

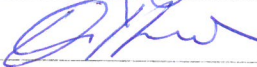

MECMU'ATÜ'L-EŞ'ÂR SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ
GALATA MEVLEVÎHÂNESİ KOLEKSİYONU
170 NUMARALI MECMUA(72-142)
İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih ATAK

Enstitü Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

“Bu tez 09/04/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği / Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Bayram Ali KAYA	BAŞARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Orhan KARLAN	BAŞARILI	
Dr. Öğr. Üyesi Eda TOK	BAŞARILI	

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ SAVUNULABİLİRLİK VE ORJİNALLİK BEYAN FORMU

Sayfa : 1/1

Öğrencinin

Adı Soyadı	:	Fatih ATAK
Öğrenci Numarası	:	1460Y11009
Enstitü Anabilim Dalı	:	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Enstitü Bilim Dalı	:	ESKİ TÜRK EDEBİYATI
Programı	:	☒ YÜKSEK LİSANS ☐ DOKTORA
Tezin Başlığı	:	Mecmu'atü'l- Eş'âr Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu 170 Numaralı Mecmua (72-142) İnceleme-Karşılaştırmalı Metin
Benzerlik Oranı	:	%19

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi beyan ederim.

04.04/2019
Öğrenci İmza

Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Çalışması Benzerlik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim. Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez çalışması ile ilgili gerekli düzenleme tarafımda yapılmış olup, yeniden değerlendirilmek üzere .....@sakarya.edu.tr adresine yüklenmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

04.04/2019
Öğrenci İmza
Fatih ATAK

Uygundur

Danışman
Unvanı / Adı-Soyadı: Dr. Öğr. Üyesi Orhan KAPLAN

Tarih:

İmza:

KABUL EDİLMİŞTİR

REDEDİLMİŞTİR

EYK Tarih ve No:

Enstitü Birim Sorumlusu Onayı

ÖN SÖZ

Divan şiiri ve edebiyat, kültürel değerlerimizi taçlandıran en önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Türk edebiyatı tarihinin kültürel bir mirası olan mecmualar da günümüzde bilinmeyen şairlerin/şiirlerin ortaya çıkmasında ve karşılaştırma yapabilmeyi imkân kılan önemli bir mihenk taşıdır. Klasik edebiyatın aşkla örülmüş gizemli duvarlarındaki sırrı çözmek ve bilmek için araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu araştırmalardan birisi de edebiyat tarihine katkı sağlayıp kişiler veya dönem hakkında bilgiler veren mecmualardır. Şairlerin şiirlerini belli bir sıra gözetmeksizin yer vermesiyle oluşturulan bir nevi antolojik özellikler göstermektedir. Bu türde oluşturulan kitaplar; dönemin sevilen şiirlerini, bu şiirlerin anlayışını ve portresini ortaya koyması açısından da önemli bir rol üstlenmektedir.

Bu çerçevede derlenip ele alınanlardan biri de Süleymaniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu 170 numarada kayıtlı bulunan mecmuanın 72-142 arasındaki varaklarıdır. Üç bölüm halinde ele alınan mecmuanın giriş bölümünde mecmua hakkında genel-geçer bilgiler; devamında bu çalışmanın amacı, yöntemi ve muhtevası hakkında bilgiler sunulmuştur. Mecmuanın ilk bölümünde tanıtım ve dış özellikleri belirtilmiş, sonrasında ise mecmuanın içeriği ve şiirlerin dil özellikleri verilmiştir. Birinci bölüm Prof. Dr. M. Fatih Köksal tarafından oluşturulan ve MESTAP projesi kapsamında tasnif edilen örneğe göre işlenmiştir. Sonraki kısımda, kimlikleri bilinen şairler hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde metnin kuruluşu, imlası ve transkripsiyonu yer almaktadır. Bu kısım ile ilgili yöntemler belirtilmiş; devamında mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiştir. İncelenen bu metinlerde, divanlar öncelikli olmak üzere ilmî/bilimsel eserler kapsamında değerlendirilen akademik kaynaklarla karşılaştırma yapılarak benzerlik ve farklılıkları gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmanın son kısmında ise mecmuanın orijinal şekline yer verilmiştir.

Bu çalışma hazırlanırken desteğini ve sabrını esirgemeyen, çalışma esnasında her daim yanımda olan ve beni yönlendiren değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğretim Üyesi Orhan KAPLAN'a; ilmî bilgisinden istifade ettiğim ve uzun bir eğitim süreci içerisinde bana hep yol haritası belirlememde öncü olan kıymetli hocam Prof. Dr. Bayram Ali KAYA'ya; akademik anlamda bana katkı sağlayan, ilmîni ve ahlakını kendime şiar edindiğim kıymetli hocam Doç Dr. Ozan YILMAZ'a; bu çalışmada emeği olan, fikir alışverişinde bulunduğum değerli meslektaş/arkadaşlarım Mehmet KILIÇ ve Cihan İÇLEK'e; Zorlu-çetin olan bu "Divan Yolu Selamlığı"nda yürürken çalışmalarım süresince ihmal ettiğim eşim Ümran ATAK'a ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

Fatih ATAK
24/03/2019

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	I
TABLO LİSTESİ	IV
ÖZET	V
ABSTRACT	VI
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: MECMUANIN TANITIMI	3
1.1. Mecmuanın Tanıtımı, Dış Özellikleri, İç Özellikleri	3
1.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri	16
1.3. Şiirlerde Kullanılan Vezinler	28
1.3.1. Aruz Vezinleri ve Bahirleri	28
1.3.1.1. Remel Bahri	28
1.3.1.2. Hezec Bahri	28
1.3.1.3. Recez Bahri	29
1.3.1.4. Muzâri Bahri	29
1.3.1.5. Hafif Bahri	29
1.3.1.6. Seri' Bahri	29
1.3.2. Hece Vezinleri	30
1.3.2.1. 11'li Hece Ölçüsü 3	30
BÖLÜM 2: METNİN KURULUŞ VE İMLASINDA İZLENEN YOL	31
2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol	31
2.2. Metnin İmlasında İzlenen Yol	32
2.3. Metnin İşaret Sistemi	35
2.4. Karşılaştırmalı Metin	36
SONUÇ	295
KAYNAKÇA	298
EKLER	303
ÖZGEÇMİŞ	340

KISALTMALAR

- Aynî D.** : Antepî Aynî Divanı, Mehmet Arslan, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2004.
- Azbî D.** : Azbî Baba Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin), Sibel Bayram, DT, Edirne, 2006.
- Cesârî D.** : Benderli Cesârî'nin Divanı ve Divançesi (İnceleme-Tenkitli Metin), Yasemin Akkuş, DT, İstanbul, 2010.
- Ecrî D.** : Ecrî, Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi, c.4, İsmail Özmen, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Hatâyî D.** : Şah İsmail Safevî Divanı Edebi Hayatı ve Nefesleri, Sadeddin Nüzhet Ergun, İstanbul Maarif Kitaphanesi, İstanbul, 1956
- Hayretî D.** : Hayretî Divan-Tenkidli Basım, Mehmed Çavuşoğlu-M.Ali Tanyeri, İstanbul, 1981.
- Kanberî D.** : Kanberî, Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi, c.2, İsmail Özmen, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Kenzî D.** : Kenzî, Alevî-Bektâşî Şiirleri Antolojisi, c.4, İsmail Özmen, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1998.
- Kul Nesîmî** : On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî, Cahit Öztelli, Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayını: 3, Ankara, 1969.
- Leylâ D.** : Leylâ Hanım Divanının Gramatikal İndeksi, Güner Yılmaz, YLT, Aydın, 2016.
- Misâlî D.** : Misâlî Divanı (İnceleme-Metin), Deva Güneş, YLT, Kütahya, 2011.
- Molla Murâd D.** : Molla Murâd ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin), Mehmet Çetiner, YLT, Kırıkkale, 2010.

- Nahîfî D.** : Nahîfî Süleyman Efendi Divanı (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni), A. İrfan Aypay, DT, Konya, 1992
- Nakşî D.** : Nakşî Ali Akkirmânî Divanı (İnceleme-Metin), Hikmet Atık, DT, Ankara, 2003.
- Nazîm D.** : Yahya Nazîm Divanı (İnceleme-Metin), Mehmet Şimşek, YLT, Kayseri, 2007.
- Nesîmî D.** : Nesîmî Hayatı-Edebi Kişiliği-Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni, Hüseyin Ayan, TDK Yayınları, Ankara, 2014.
- Niyâzî-i** : Divan-ı İlahiyat ve Açıklaması, Hacı İsmail Hakkı Altuntaş, Gözde
- Mısrî D.** Matbaacılık, İstanbul, 2009
- Rızâ D.** : Neccarzâde Rızâ Divanının Edisyon Kritiği, Mehmet Özdemir, YLT, Afyon 1999.
- Şem'î D.** : Âşık Şem'i Hayatı ve Şiirleri, Feyzi Halıcı, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 531, Ankara, 1982.
- Galib D.** : Şeyh Gâlib Divanı, Muhsin Kalkışım, Akçağ Yayınları, Ankara, 2013.
- Virânî D.** : Virânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu) Derleyen: Adil Ali Atalay Vaktidolu, İstanbul, 1998.
- Yesârî D.** : Yesârî Baba, Ali Ertan, Sinop Muharrem Matbaası, Sinop, 1941.

GENEL KISALTMALAR

- a.g.e.** : Adı geçen eser
b. : Beyit
bkz. : Bakınız
c. : Cilt
D. : Divan
DİA : Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
DT. : Doktora Tezi
g. : Gazel
k. : Kaside
M. : Mecmua
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
mh. : Muhammes
mr. : Muraba
msd. : Müseddes
N. : Nazm
Nfs : Nefes
Nu/Nr : Numara
s. : Sayfa
S. : Sayı
SAÜ : Sakarya Üniversitesi
SBE : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tb. : Tıpkı Basım
Trcb. : Tercî-i Bend
TDK : Türk Dil Kurumu
TEİS : Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
th. : Tahmis
v. : Varak
Yay. : Yayınları
YL. : Yüksek Lisans Tezi

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler, Şiirlerin Sayısı ve Kullanılan Nazım Şekli.....	6
Tablo 2: 170 Numaralı Mecmuanın MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu	7
Tablo 3: Transkripsiyon Tablosu	35

Sakarya Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Özeti

Yüksek Lisans	☒	Doktora	☐
Tezin Başlığı: Mecmu'âtü'l-Eş'âr, Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevihânesi, 170 Numara (72-142) (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)			
Tezin Yazarı: Fatih ATAK		Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Orhan Kaplan	
Kabul Tarihi: 09/04/2019		Sayfa Sayısı: viii (Ön kısım)+297 (Tez)	
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı			
<p>Yapılan bu tez çalışması Süleymâniye Kütüphanesi'nin Galata Mevlevihânesi Koleksiyonu'nda 170 numarada <i>Mecmu'âtü'l-Eş'âr</i> adıyla kayıtlanmış mecmuanın 72-142 arası varakların incelenmesi ve transkripsiyonlu metninden oluşmaktadır.</p> <p>Mecmua incelendiğinde, müstensihin yalnızca bir döneme ait değil çeşitli yüzyıllardan şair seçtiği görülmektedir. Bu süre geniş bir zaman dilimini kapsayıp 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar toplam 36 şairin 154 şiirini içermektedir. Bu şiirlerin yazıldığı mecmuadaki varakların satır sayısı ortalama 29 ile 58 arasında değişmektedir.</p> <p>Çalışmaya başlamadan önce mecmua MESTAP'a göre tasnif edilmiştir; daha sonra mecmuanın dış özellikleri başta olmak üzere, muhteva ve dil özellikleri de tanıtılmış ve mecmuanın transkripsiyonlu metnine yer verilmiştir. Şiirlerde yer alan mahlaslardan hareketle karşılaştırma yapabilmemizi sağlayacak eserleri/divanları bulunan şairlerin şiirlerinde mukayese yoluna gidilmiş ve aradaki farklar ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda, haklarında bilgi sahibi olduğumuz şairlerle ilgili kısa biyografiler hazırlanmıştır.</p> <p>Hazırlanan çalışmanın sonunda sonuç bölümü, kaynakça, orijinal metin ve öz geçmiş bulunmaktadır.</p>			
Anahtar Kelimeler: Süleymâniye Kütüphanesi, Galata Mevlevihânesi, Şiir Mecmuası, Dîvân Şiiri, Mestap.			

Sakarya University
Institute of Social Sciences Abstract of Thesis

Master Degree	√	Ph.D.	
Title of Thesis: Thesis Title: Mecmu‘âtü’l-Eş‘âr, Süleymâniye Library Galata Mevlevi House, Number 170 (72-142) (Research-Comparative Text)			
Author of Thesis: Fatih ATAĞ		Supervisor: Asst. Prof Orhan Kaplan	
Accepted Date: 09/04/2019		Number of Pages: viii (Description Page)+297 (Thesis)	
Department: Turkish Language and Literature			
<p>This thesis consists of the examination and transcription of the pages between 72 and 142 in the journal recorded under the name of <i>Mecmu‘atü’l-Eş‘âr</i> with the number of 170 in the collection of the Galata Mevlevi House in Süleymaniye Library.</p> <p>When we examine the journal, we see that the scribal included different poets of various centuries in addition to the poems chosen from the same poets. This period covers a large period of time and includes 154 poems of 36 poets from the 14th century to the 19th century. The number of lines on the pages of this journal where the poems are written on varies between 29 and 58.</p> <p>Before starting the work, the journal was classified according to MESTAP; then, the content of the material and its features, especially the outer features of the material, were introduced and the transcribed text of the journal was presented. On the basis of pseudonyms used by the poets, certain differences have been revealed in the poems of the poets having literal works/diwans which enable us to make comparisons. At the end of the research, short biographies were prepared about the poets that we have information about.</p> <p>Conclusion part, bibliography, original text, and curriculum vitae could be seen at the end of the thesis.</p>			
Keywords: Süleymaniye Library, Galata Mevlevi House, Poetry Journal, Diwan Poetry, MESTAP.			

GİRİŞ

Çalışmanın Amacı

İncelenen bu mecmua çalışmasının amacı; Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda 170 numara ile kayıtlanmış olan Mecnû'atü'l-Eş'âr adlı şiir mecmuasının 72-142 varakları arasında yer almış olan şiirleri transkribe edip bu şiirlerin şairlerini, öncelikle yayımlanmış divanlar olmak üzere akademik çalışmalardan da yararlanarak tespit etmek, divanı bulunan şairlerin şiirlerini karşılaştırarak var olan farkları ortaya koyup araştırmacıların dikkatine sunmak ve yapılacak daha sonraki akademik, bilimsel çalışmaların inkişâfı için katkı sağlamaktır.

Çalışmanın Önemi

Mecmualar, içerisinde belli dönemlere ait birçok şiir ve şair barındırır. Bu şairlerden bazılarının divanlarına ulaşılmasına rağmen bazılarının adı ve şiirleri hiç duyulmamıştır. Bazen de divanı olan bir şairin bilinmeyen şiirlerine mecmualar aracılığı ile ulaşırız. Mecmua çalışmalarının katkısı divanı olan fakat divanın içerisinde yer almayan şiirlerin ilim âlemine tanıtılması ya da mecmuada adı geçen ama divanı bulunmayan şairlerin şiirlerine farklı kaynaklardan ulaşmaya çalışarak şairin kaynaklarda geçmeyen şiirlerini gün yüzüne çıkarmasıyla olur.

Çalışmanın Yöntemi

Süleymâniye Kütüphanesi'nin Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda 170 numara ile kaydedilmiş olan Mecnû'atü'l-Eş'âr adlı şiir mecmuasının metnini oluştururken öncelikle daha önce buna benzer yapılmış olan tezleri inceleyerek bu doğrultuda veriler ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmanın giriş bölümünde mecmualar hakkında bilgi, yapılan bu çalışmanın amacı, yöntemi ve konusu hakkında bilgiler verilmiştir. Giriş bölümünden sonra gelen birinci bölümde ele alınan bu mecmuanın tanıtımı yapılmıştır. Dış özelliklerinden başlanarak mecmuanın muhtevası, şiirlerin dil özellikleri örnekler de gösterilerek verilmiştir. Yine birinci bölümde anlatılanların daha iyi anlaşılması için mecmuada yer alan şairler ile şairlerin müstensih tarafından derlenen şiirlerinin nazım şeklini ve mecmuadaki şiir sayısını gösteren bir tablo ile görsellik kazandırılmıştır. Bu tablo hazırlanırken alfabetik sıralama dikkate alınmıştır. Ayrıca birinci bölümde Prof. Dr. M. Fatih Köksal tarafından yapılmış olan MESTAP sınıflandırılması örnek alınarak tasnif yapılmıştır. Bu tasnif ile mecmuada bulunan şairleri, şaire ait şiirlerin matla', makta', mahlas beyitleri, şiirlerin nazım şekli ve nazım birimi ve şiirlerin vezni tek tablo halinde araştırmacıların dikkatine

sunulmuştur. Bu tablo oluşturulurken varak numaraları dikkate alınmıştır. Daha sonra mecmuada kimlikleri tespit edilen şairler hakkında kısa bilgilere yer verilmiştir. Sonrasında şiirde kullanılan aruz bahirleri ve kalıpları gösterilmiştir. İkinci bölümde metnin kuruluşunda izlenen yol ayrıntılı şekilde izah edilmiştir. Ardından da metnin transkripsiyonunda ve imlası hakkında izlenen yol maddeler halinde belirtilmiştir.

İkinci bölümün devamında ise Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda yer alan 170 numarayla kayıtlı mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiş ve bu metinler başta divan çalışmaları olmak üzere yayımlanan başka akademik çalışmalar ile karşılaştırılarak farkları/benzerlikleri ortaya konmuştur. Belirlenen bu farklar dipnot ile sayfanın alt kısmında gösterilmiştir. Ayrıca metin içinde geçen âyetlerin orijinal halleri ve Türkçe meâli yine dipnot ile gösterilmiştir. Mecmuadaki bazı şairlerin hayatlarına ve şiirlerine ulaşılmışken bazı şairlerin hayatlarına ve divanlarına ulaşamamıştır. Bölümün sonunda ise yararlanılan kaynaklar alfabetik sırayla verilmiştir. En sonda ise mecmuanın orijinal şekli verilmiştir.

Çalışmanın Konusu

Çalışmanın konusu olan mecmua, “1. Toplanmış, bir araya getirilerek düzenlenmiş şey. 2. muhtelif yazılardan oluşan yazma kitap, 3. dergi” (Devellioğlu, 2006: 596) anlamlarına gelmektedir. Sözlük anlamından ziyade bir edebi açılım olarak mecmualar, muhtevasında pek çok farklı türde yazar ve şairlerden oluşmuş; muhtelif şekil ve hacimlerden meydana gelen dinî/din dışı nesir ya da şiirlerden teşekkül etmiş derleme kitaplardır. (Uzun, 2003: 265-268). Klasik Türk edebiyatında da mecmualar toplama ve biriktirme görevi gördüğü için çok önemli kaynaklar haline gelmiştir. Bir nev'i ele aldığı dönemin aydınlatılmasında, Türk edebiyatının yönünün belirlenmesinde, yeni bilgilerin ortaya çıkarılmasında yol gösterici olabilmektedir. Mecmualar, adı tezkirelerde dahi geçmeyen şairlerin şiirlerine ulaşmakta önemli bir görev üstlenir. Ayrıca şairlerin divanlarına almadıkları şiirlere de mecmualar aracılığıyla ulaşılabilir.

Bu çalışmanın konusu da Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda 170 numarayla kayıtlı bulunan Mecmû'atü'l-Eş'âr adıyla kayıtlanmış eserin 72-142 varakları arasının incelenmesi ve transkripsiyonlu metnin hazırlanmasından oluşmaktadır.

BÖLÜM 1: MECMUANIN TANITIMI

1.1. Mecmuanın Tanıtımı, Dış Özellikleri, İç Özellikleri

İstanbul'da Süleymâniye Kütüphanesi'nin Galata Mevlevîhânesi Koleksiyonu'nda yer alan *Mecmû'atü'l-Eş'âr* adlı kısa künyesiyle 170 numarada kayıtlı bulunan şiir mecmuasının istinsah tarihi tam olarak bilinmemektedir. Yüzyıllara göre dağılım göstermiş olan şairlerin yer aldığı bu mecmuada 19. yüzyılda yaşayan şairlerin de bulunması eserin 19. yüzyılda yazıya geçirildiğini ortaya koymaktadır.

Eserin bütününe bakıldığında, 217 varaktan oluştuğu görülecektir. Bu çalışmada ise 72-142 arasındaki varaklar incelenmiştir. Mecmua, bilgisayar ortamında incelenmiş olup orijinaline ulaşamadığından cilt yapısı, ebatı ve boyu gibi vb. özellikler bilinmemektedir.

Mecmuanın şekil özelliklerinden biri, el yazması rik'a harfleriyle yazılmış olmasıdır. Ayrıca sütunlar şeklinde düzenlenmiş ve uzunlamasına açılması yönüyle bir cönk/dana dili gibi tanzim edilmiştir. Sayfa numaraları yine sayfanın en başında orta kısmında yer almaktadır. Her iki sayfaya bir numara verilmiş olup birinci kısmı "a", ikinci kısmı "b" olarak ifade edilmiştir. Mecmuada yer alan rik'a yazıların hemen hemen hepsi okunabilmişse de bazı bölümlerde müstensih'in el yazısından kaynaklanan veya muhtemelen yanlış yazıldığı düşüncesiyle karalanmış olması nedeniyle okunamamaktadır. İncelenen mecmuanın çalışılan sayfalarında bir varakta en az 29 en fazla 58 satır kullanılmıştır.

Mecmuada bulunan şiirlerde özellikle belli bir nazım biçimi tercih edilmemiş ancak yine de birinci sırada en fazla kullanılan nazım biçimi gazel olup ikinci sırada ise kaside yer almaktadır. Bunlar haricinde kullanılan başka nazım biçimleri de mecmuada bulunmaktadır. Eserdeki gazellerin bir kısmı iki beyiti birleştirilerek dörtlük şeklinde yazılmış ve mecmuaya cönk havası verilmiştir. Bütününe bakıldığında, genel olarak şiirlerden oluşan mecmuanın son kısımlarında yer yer uzun nesirlere de rastlanılmaktadır. Şiirlerin içeriğinde de bir dizi aksaklıklar ve değişiklikler mevcuttur. Müstensih, bazı şairlerin şiirlerinin bir bölümünü değiştirerek kendi istediği şekilde yazmıştır. (bkz. 110 numaralı şiir). Bu bölümlerde bulunan farklılıklar dipnotlar aracılığıyla gösterilmiştir. Müstensih bazı sayfalarda bir satır yazmış fakat satırı çizerek yan tarafına veya alt tarafına farklı bir satır yazmıştır. (bkz. 38, 60 numaralı şiirler). Bazen iki farklı şairden aynı kafiyeli şiirlerin birleştirilerek yazıldığı görülmektedir. (bkz. 36 numaralı şiir). Bazen de şairlerin divanlarında olmayan şiirlerle karşılaşmaktadır. Ayrıca bu şiirlerden bir kısmı,

şairin divanında bulunmasa da daha sonra mecmualardan hareketle hazırlanan çeşitli çalışmalarda yer almıştır. Bu şiirlerin karşılaştırması yapılırken yararlanılan kaynak dipnot ile belirtilmiştir. (bkz. 14, 50 ve 111 numaralı şiir). Müstensih, bazen de şiirleri yazarken ya bilerek ya da karıştırdığı için aynı şaire ait, aynı kafiyeli iki şiiri tek şiir olarak yazmıştır. (bkz. 153 numaralı şiir). Mecmuada yer alan bazı şiirlere şairlerin divanlarında ve diğer yapılan akademik çalışmalarda bulunamamıştır. (bkz. 2, 37 ve 56 numaralı şiir). Ayrıca müstensih, şairin divanındaki şiiri kaleme alırken araya bazı beyitler eklemiştir ancak bu beyitler şairin divanında yer almamaktadır. (bkz. 67, 105 ve 108 numaralı şiir). Şiirlere bakıldığında, genellikle gazel tarzında kaleme alındığını görüyoruz. Şiirlerde aruz ölçüsü ağırlıklı olmasına karşın hece ölçüsü ile yazılan şiirlere de rastlanmaktadır. 118'e kadar genellikle şiirlerin başında "Destûr" ifadesi varken sonraki kısımlarda yer alan şiirlerin bir bölümünde bu ifadeler kullanılmamış, bir bölümünde ise "Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm", "Destûr Medh-i Nebî", "Destûr Yâ Resûlu'llâh", "Destûr Yâ Sultân-ı Risâlet" vb. kullanımlar yer almıştır. Şiirlerde tekrarlanan nakarat bölümleri ise tekrar tekrar yazılmamış, onun yerine "eyzan" kelimesi yazılmıştır. Genellikle şiirlerin son beyti kırmızı yazıyla yazılıp üzerine çizgi çekilerek şairin mahlası belirtilmiştir.

Mecmuada iki tane Farsça şiir yer almaktadır. Bu şiirler transkribe edilmemiş ve bu şiirlerin orijinal halleri incelenen metnin içerisine sıralamaya tâbi tutularak yerleştirilmiştir. Mecmuadaki önemli problemlerden biri, kelimelerin/harflerin yazılışında noksanlıkların olmasıdır. Örneğin müstensih bazı yerlerde "h" yerine "h" kullanmış, bazı yerlerde "n" yerine "n" kullanmış ve bazı yerlerde "j" yerine "z" kullanmıştır. Ayrıca müstensih, aynı kelime için bazen "h" bazen de "k" kullanmıştır. Klasik olarak metinlerde sürekli karşılaşılan m/b değişimi incelediğimiz mecmuada da bulunmaktadır. "Men" yerine "ben" kelimesi kullanılmıştır. Bunun gibi örneklere genellikle Nesîmî'nin şiirlerinde rastlanılmaktadır. Diğer bir problem ise ç harfi kullanımındadır. Bazı yerde bu harf "i", bazı yerde tamlama "-i" si, bazı yerde de ölçüyü bir buçuk yapmak için kullanılmıştır. Bunu anlamak için de şiirin anlamından yola çıkılması gerekmektedir. İncelenen mecmuada da bu tarz hatalar düzeltilerek kelimenin orijinal yazılışı esas alınmıştır.

Şairlerin şiirlerinde âyet ve hadislerle de karşılaşılmaktadır. Âyetlerin orijinali ve anlamı dipnotta belirtilerek hangi anlamda kullanıldığı gösterilmiştir. Dil özelliklerine bakıldığında, 14-19. yüzyıl arası bir dizi şairlerin şiirleri bulunmaktadır. Bu yüzden mecmuada çeşitli yüzyılların dil özellikleri görülmektedir. 18. yüzyıla kadar olan şiirlerin

dil özellikleri ile 18. yüzyıl sonrasında yazılan şiirlerin ses özellikleri birbirinden farklıdır. Bu mecmua ele alınırken 18. yüzyıl öncesi dil özelliklerine göre incelenmiştir. Eserde incelenen şiirlere bakıldığında Alevî-Bektâşi şairlerin şiirlerine yer verildiği görülmektedir. Şiirlerdeki konular daha çok Hurûfilik ve Alevî-Bektâşi inancı üzerinedir. Ayrıca başta Ehl-i Beyt olmak üzere Hz. Ali ve oğulları olan Hz. Hasan-Hüseyin isimleriyle On İki İmam ve tarikat önderlerine duyulan sevgi ve saygı da şiirlerde işlenmiştir. Müstensih, Hurûfliğin en önemli şairlerinden birisi olan Seyyid Nesîmî'nin şiirlerine bir hayli yer vermiştir. Bundan sonra en fazla şiirlerine yer verdiği kişi Yahya Nazîm ve üçüncü sırada ise Hakkî yer almaktadır.

Genel olarak özetlemek gerekirse ikinci bölüm olarak aldığımız mecmuanın incelenen kısmında 154 şiir bulunmaktadır. Şiirler genellikle 18. yüzyıl ve öncesine aittir. Az da olsa 19. yüzyıla ait şiirler de bulunmaktadır. Şiirler yazılırken birçoğunda belli bir düzen gözetilmemiş ve şiirler karışık şekilde yazılmıştır. Aynı şaire ait birden fazla şiirle karşılaşılırken, bunların bir kısmı arka arkaya verilirken bir kısmında ise bu durum görülmemiştir. Mecmuadaki şairlerden bazıları hiç duyulmamış ve divanları yayımlanmamış şairlerken bazıları da divanlarının içerisinde yer almayan şiirlerdir. Bazılarının mahlaslarından hareketle ilmi çalışmalardan yararlanarak hangi şaire ait olduğu bulunmaya çalışılmıştır.

Sonuç olarak incelenen mecmua, içerisinde genellikle dini-tasavvufi mahiyetteki şiirleri, Alevî-Bektâşi inancı/geleneğine bağlı şiirleri, Ehli-Beyt ve On İki İmam sevgisinin işlendiği şiirleri içermektedir. Genel olarak gazel nazım şekli ve aruz ölçüsü ile yazılmış şiirlere yer verilse de koşma nazım şekli ve hece ölçüsü ile şiirler de bulunmaktadır. Dönemin ünlü şairlerinin yanında adına hiç rastlanılmayan şairlere de yer verilmiştir.

Tablo 1: Mecmuada Yer Alan Şairler, Şiirlerin Sayısı ve Kullanılan Nazım Şekli

‘Ārif	1 müseddes
‘Aynī	1 gazel
‘Az̄bī	1 tercî-i bend
Cesārī	1 kaside
Cevābī	1 gazel
Ecrī	1 müseddes
Fāzıl	1 gazel
Fikrī	1 muhammes
Ġaybī	1 muhammes
Ḥaqqī	21 gazel 1 murabba 1 nefes 1 şiir ¹
Ḥatāyī	2 gazel 1 murabba
Ḥayretī	1 kaside
Ḳanberī	1 müseddes
Kāşif	1 muhammes
Ḳayġusuz	1 gazel
Kenzī	1 nefes
Ḳul Nesīmī	1 gazel
Leylā	4 gazel 1 müseddes
Mışrī (Niyāzī)	4 gazel 1 müseddes
Misālī	2 gazel
Molla Murād	2 kaside 1 muhammes
Naḥīfī	1 gazel
Naqqī	1 gazel
Neccarzāde Rızā	3 gazel
Nesīmī	36 gazel 1 muhammes
Seḫerī	1 murabba
Şem‘ī	1 gazel
Şems-i Tebrīzī (Mevlana)	2 gazel (Farsça)
Şeyh Ġālib	1 tercî-i bend
Ṭāhirī	1 muhammes
Tā’ib	1 gazel
‘Ulvī	1 muhammes
Virānī	6 gazel 1 müseddes
Yaḥya Nazīm	36 kaside 1 tahmis
Yesārī	2 gazel
Yūsufī	1 murabba

¹ Kafiyeleşmiş şekli itibariyle gazel nazım biçiminde olan bu şiir 11’li hece ölçüsüyle yazılmıştır.

Tablo 2: 170 Numaralı Mecmuanın MESTAP'a Göre Muhteva Tablosu

Vr. Nu.	Mahlas	Matla' Beyti/Bendi	Mahlas/Makta' Beyti/Bendi	Nazım Şekli/Birimi	Nazım türü	Vezin	Açıklama
72	Nesimî	Nün-ı 'aynuñ vaħyine Ħağdan işaretdür bugün Leyletü'l-mi'raca zülfünden beşaretdür bugün	Ey Nesimî Ħağ Süleymān mülkini virdi saña Her söztüñ biñ aşaf-ı şāhib-vezaretdür bugün	Gazel/12		-.--/-.--/-.--/-.--	
72	Ħağķi	'Aşķınuñ gül-zārına efgāna geldüm ben bugün Şem'inüñ envārına pervāne geldüm ben bugün	Ölmeden bād-ı ecelden bu serāy-ı ten Ħarāb Ħağķiyā ölmezden öñ vīrāne geldüm ben bugün	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
72-73	Nesimî	Ey mükerrerem Ħüsn-i şüret vey muḥahhar mā'u tīn <i>Raħmeten li'l 'ālemīnsün Raħmeten li'l 'ālemīn</i>	Mālik-i Ħüsn oldı ey dilber cemālūñ tā-ebed 'Aşķuñ dīni budur buldı Nesimî yevm-i dīn	Gazel/10		-.--/-.--/-.--/-.--	
73	Ħağķi	Şol dīli kim mażhar-ı 'aşķ itdi Rabbü'l-'ālemīn Sīldi cārüb-ı 'ināyetle komadı kibr ü kīn	Ħağķiyā hergiz gümāni eyleme Ħubbü'l-vaḫan Ħicret it semt-i yaķine eylegil taħķik-i dīn	Gazel/8		-.--/-.--/-.--/-.--	
73	Ħağķi	Ħaber bildün mi ey sālīk sülüküñ intihāsından Ħağķikat üzre bildiği bu yoluñ reh-nümāsından	Çıkar lü'lü-i 'irfāni kelām-ı Ħağdan ey Ħağķi Eger deryā-yı 'ilmüñ olduk ise āşināsından	Gazel/8		-.--/-.--/-.--/-.--	
73-74	Ħağķi	Cenāb-ı Muştafā virdi Ħaber Ħurb-ı kıyāmetden Ħaber-dār eyledi bu ümmeti eşrāt-ı sâ'atden	Fenā-yı kevnīdür Ħağķi beķā-yı cāvidān iste Kıyāmetden muḫaddem 'aşķ-ile tūy zevķ cennetden	Gazel/11		-.--/-.--/-.--/-.--	
74	Ħağķi	Ħarīzi baħr-ı 'aşķ olan Ħaber bilmez kenārından Ħarīz-i nār-ı şevķ olan geçer hep cümle varından	Ümidüñ kesme ey Ħağķi şaķın elḫāf-ı Mevlādan Kı bülbüller degül Ħālī baharuñ intizārından	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
74	Nesimî	Şabā her dem gelür müşğīn şaçuñ Çin ü Tātārından Cihāni 'anberīn eyler nesim-i müşğ-bārından	Ħulaği 'ārifüñ tā kim Nesimīnün sözin diñler Şadef tek inciler ağızı toludur şeh-süvārından	Gazel/8		-.--/-.--/-.--/-.--	
74	Nesimî	Ħible-i imān görindi sen büt-i 'ayyāreden Ħāferīn olsun seni ne hoş yaratmış yaradan	Rūh-ı Ħuds oldı Nesimīnün Ħağķikat sözleri Varlūğın terk itdi çün kim kendi çıķdı aradan	Gazel/13		-.--/-.--/-.--/-.--	
75	Rızā	Maħv eyle sivā-naķşını mir'āt-i başardan Yek-reng-i muşāfāt ola dil zeng-i kederden	Taḫşil-i kemāl eyle Rızāyā 'uķalādan Erbāb-ı Ħired feyż alur üstād-ı Ħünerden	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
75	Nesimî	Zehi ol kimse kim vardur Ħabibi sen gibi meh-rü Şeker-güftār ü gül-ruḫsār u müşķin-Ħāl u 'anber-bü	Aya kim kullaruñ çoğdur Nesimî Ħamudan kemter Besā Türkī Besā Kıpçaķ besā Zengī besā Hindü	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
75-76	Cesāri	Cemālūñ maḫla'ı şems ü ziyādur yā Resūlu'llāh Ne maḫla'ı pertev-i enver-nümādur yā Resūlu'llāh	Cesāri 'āşķım pes menzilūñde iftiḫārum var Kemāl ehline dilden merḫabādur yā Resūlu'llāh	Kaside/27	Na't	-.--/-.--/-.--/-.--	
76	Ħağķi	Vücūduñ oldı cümle Ħalka raħmet yā Resūlu'llāh Denildi vechūñe mir'āt-ı Ħazret yā Resūlu'llāh	Esir ki Ħağķi-i bi-çāre-i yanar gider Şefā'at yā Resūlu'llāh şefā'at yā Resūlu'llāh	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
76	Rızā	Mey-i lālūñle dil mestāne olsun yā Resūlu'llāh Gönül kāsānesi mey-Ħāne olsun yā Resūlu'llāh	Olursa bende-i bābi Rızā dergāh-ı devletde Senüñ gibi ulu sultāna olsun yā Resūlu'llāh	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
	Leylā	Bu cismüm āteş-i 'aşķuñla yansın yā Resūlu'llāh Dü-çeşmüm Ħāb-ı Ħağletden uyansın yā Resūlu'llāh	Ħuluñ Leylāyı maḫşer ehline sen eyleme rüsvā Günāñından bu dünyāda utansın yā Resūlu'llāh	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
77	Nesimî	Yüzüñ gördüm didüm el-Ħamdüli'llāh Boyuñ gördüm okudum <i>ķul Ħüvā'llāh</i>	Nesimî kıldısa bir Ħatle tevbe Naşūhi tevbesi <i>tübü ila'llāh</i>	Gazel/8		-.--/-.--/-.--/-.--	

77	Virānī	Ey Müvellā diñle imdi nuṭṭ-ı haḫḫ-ı feyz ile Āl u evlād-ı Nebidür şöyle bil bi-ıştibāh Rüz-ı maḫşerde muḫaḫḫak mü'mine püşt ü penāh İrdi çün mäh-ı muḫarrem ağladı şems-ile mäh Ey Hüseyinler bugündür mätēm-i evlād-ı şāh Gözyaşını kana döndür eylegil feryād u āh	Ben Virān 'Abdal faḫīrüm derd-mendüm bir gedā İsterem rüz-ı kıyāmetde 'Aliden ilticā Zerre deñlü buğz idenüñ cānına la'net-sezā La'net olsun kim ki oldı düşmen-i Āl-i 'Abā Ey Hüseyinler bugündür mätēm-i evlād-ı şāh Gözyaşını kana döndür eylegil feryād u āh	Müseddes/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
77-78	Nesimī	Yüzünde nürini gördi ez el güninde ilāh Didi kim <i>eşhedü enlāilāhei 'llallāh</i>	Cihān içinde Nesimī elif tek oldı ferd Eger inanmaz-isen uşda şer' u uşda güvāh	Gazel/10		..--/..--/..--/..--	
78	Virānī	Gel ey ṭālib ḫulağ tut bu şadāya Gönülden vir irādet Murtażāya	Virānī nuṭṭ-ı Haḫ böyle buyurdı Özin vir 'aşḫ-ile āl-i 'abāya	Gazel/5		..--/..--/..--	
78	Yesārī	Fedā kıl cān ü başuñ Muştafāya Daḫı şāhum 'Aliyü'l-Murtażāya	Be-Haḫḫ-ı çārdeh ma'sūm Hudāya Delil eyle Yesārī ben gedāya	Gazel/10		..--/..--/..--	
78	Nesimī	Düşürmüş 'anberin zülfüñ hümāyün gölgesin aya Te'āla'llāh zehi sünbül te'āla'llāh zehi sāye	Nesimī tā seni buldı dü 'ālemden vahīd oldı Kesildi māl ü mülkünden ulaşdı zāt-ı yektāya	Gazel/14		..--/..--/..--/..--	
78-79	Naḫīfi	Çıksın ol cān kim bu rāh-ı 'aşḫa ḫurbān olmaya Dāḫil-i cem'ıyyet-i bezm-i şehīdān olmaya	Bu Naḫīfiden dirēğ itme nigāh u lutfuñu Şerm ü cürm 'işyān-ile maḫşerde ḫayrān olmaya	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
79	Haḫḫī	Ey gönül murğı ḫaḫḫikat āşiyān olmaḫ dile Mahrem-i esrār-ı bezm-i ḫudsiyān olmaḫ dile	Haḫḫiyā āb-ı ḫayāt mu'anberin nüş eyleyüp Tā ebed görme fenāyı cāvidān olmaḫ dile	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
79	Haḫḫī	Ey gönül kāmī elin tut şoḫbet-i 'irfān dile Rāh-ı 'irfāndan sülük it menzil-i vicdān dile	Haḫḫiyā gül-zār-ı 'aşḫa olalı dil 'andelīb Yaḫdı ḫār-ı māsivāyı cümle āh-ı serd-ile	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
79	Haḫḫī	Pāre pāre eylesem kendüm revād derd-ile Āteşe yaḫsam n'ola eflakı āh-ı serd-ile	Ma'rifetden ger teḫi-dest olduñ ise ağlama Yād olursuñ Haḫḫī bir gün belki bir cömerd-ile	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
79-80	Haḫḫī	Feth iden dil ḫal'asın tevḫīd-i ḫāḫānī ile Pāk ide āyinesin şirk ü riyāyı hep sile	Haḫḫiyā āḫir zamāndur söyleme Haḫ sırımı Bilmeyenler anı inkār ide şāyet kim bile	Gazel/10		-.--/-.--/-.--/-.--	
80	Nesimī	Dünyā durıcaḫ yir degül ey cān sefer eyle Aldanma anuñ āline andan ḫazer eyle	Şol piste-deḫānuñ ḫaberin bildi Nesimī Şirinlere şol tenği şekerden ḫaber eyle	Gazel/9		--./--./--./--	
80	Nesimī	Gıtmege 'azm eylemişsen ey dil-ārām eyleme Ḥasbeten li'llāh beni bi-şabr u ārām eyleme	Çeşme-i la'lün şuyımdan bir ḫadeḫ şun sākīyā İştīyāḫından Nesiminün gözün cām eyleme	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
80	Nesimī	Berk-i nesrin üzre müşkin zülfüñi dām eyleme 'Āşḫ-ı āşüfteyi bi-şabr u ārām eyleme	Çün Nesiminün murādı sensün ey ārām-ı cān Ḥaḫ içinde anı düşmen-kām u bed-nām eyleme	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
80-81	Niyāzī Mışrı	Ey şāh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma Şem'i ruḫi nārına pervāne gibi yanma Fānidür anuñ ḫüsnı var rengine boyanma Ahdine vü va'dine gönül virüp inanma Haḫdur bu sözüñ Ḥaḫla inkāruña dayanma Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma	Mışrı şaḫdur bu söz ceḫd it alagör 'ibret Faḫr-ile idüp faḫrī itme aña sen minnet Emrāz-ı ceḫlden sen bulduñsa eger şıḫḫat Tutma şaḫın aşlā ḫiçbir kimseye küdüret Haḫdur bu sözüñ Ḥaḫla inkāruña dayanma Gerçeklere teslim ol her sözi yavan şanma	Müseddes/5		--./--./--./--	
81	Haḫḫī	Dide-i fānī ile bākī cemālī gözleme İşbu noḫşān āleminde ol kemālī gözleme	Devlet-i didārdur faḫr-ı fenānuñ āḫiri Kıl nazar Haḫḫī satalum mülk ü mālī gözleme	Gazel/6		-.--/-.--/-.--/-.--	
81	Haḫḫī	Yār ol gönül ehline gaftletten uyanınca Düş sāye-veş ayağa tur ḫizmete yanınca	Haḫḫī ḫarem-i 'aşḫa ḫaşd eyleyen 'aşḫıklar <i>Lebbeyk</i> ile ceḫd eyler tā anı tolanınca	Gazel/6		--./--./--./--	
81	Haḫḫī	Saltanat oldur ki sultanlar gele dergāhına Reşḫ ide ins ü melek 'ālemd e anuñ cāhına	Bülbül ol bāğ-ı cemālīne bu şāhuñ Haḫḫiyā Bu fenā gül-zārınun meyl itme nüzhetgāhına	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	
81-82	Haḫḫī	Dünyānuñ varlığı ḫayāl içinde Māl ü mülki cümle zevāl içinde	Terk ehli olmadan Haḫ dileyenler ḫalurlar Haḫḫiyā muḫāl içinde	Nefes/6		11'li Hece Ölçüsü	
82	Nesimī	Ey bi-nazir ü vahid ḫüsnün çemāl içinde Yüzün kıyāmet eyler şol zülf ü ḫāl içinde	Yüzün kimi Nesimī ey ḫüblaruñ emiri Ḥurşid-i lem-yezeldür bedr ü hilāl içinde	Gazel/13		--./-.--/-.--/-.--	

82	Niyāzī Mısrī	Ey bî-mişāl-i vâhid hüsünün mişâl içinde Âyinenün görindi şol hüb cemâl içinde	Vir serini Niyāzī sırrını virme yâda Nādâna sırrın viren çalır vebâl içinde	Gazel/15		--/./--/././--	
82-83	Ġaybî	Sākîyâ mey şun bize Bârî Ġudânun 'aşkına Sürelüm zevkî Muhammed Muştafânun 'aşkına Eyleyelüm 'işreti Şâh Murtażânun 'aşkına Nüş idelüm Şâh Hasan hulq-ı Rızânun 'aşkına Cüş idelüm Şâh Hüsey-n-i Kerbelânun 'aşkına	Bizdedür ma'nâsı Ġaybî bizden olur fetĥ-i bâb Dem-be-dem kesb-i ziyâyı bizden alur âftâb Kılımsuz levĥe nazâr hem bizdedür ümmü'l-kitâb Mest-i 'aşkuz isterüz la'l-i leb-i câm-ı şarâb Sākî mey şun Zü'l Celâl-i Kibriyânun 'aşkına	Muhammes/12		--/./--/././--	
83-84	Fikrî	Sākîyâ bir bâde şun a'le'l-alânun 'aşkına Def'-i ğam itseñ Muhammed muĥtedânun 'aşkına Bez-m-i pür-nür idelüm şîr-i Ġudânun 'aşkına İçelüm doldur Hasan şâhib-hayânun 'aşkına Kurretü'l-'ayn-ı Hüsey-n-i Kerbelânun 'aşkına	Bizdedür Fikrî bilesün ol şeh-i vahyü'l ĥitâb Cümle 'âlimle mükelleme hem kelâmuz hem cevâb Bilmişüz zât u şîfâtı hem bizüz hüsntü'l-me'âb Olmuşuz zâhir 'ayânuz eyledük ref'-i hicâb Sākîyâ mey şun bize hâde'l-Ġudânun 'aşkına	Muhammes/12		--/./--/././--	
84	Nesimî	Rahmeti geldi irişdi fazl-ı Rahmânun yine Çiçeği açıldı güldi şol gülîstânun yine	Çün Nesimî'nün şuşamış cânına yârün lebi N'oldi ey münkir saña kim kaynadı kanın yine	Gazel/10		--/./--/././--	
84-85	Nesimî	Şuşadı gönlüm nigârün la'l-i rûĥ-efzâsına Tâle şevkî şol ĥabîbün şüret-i zîbâsına	Rûĥ-ı Kıuds oldı Nesimî cismîni tarĥ eyledi Cevher-i ferd oldı düşdi vahdetün deryâsına	Gazel/11		--/./--/././--	
85	Nesimî	Sen saña ger yâr isen var ey gönül yâr isteme Yâr u dil-dâr ol saña sen yâr u dil-dâr isteme	Bir emîn mahrem bulunmaz ey Nesimî çün bugün Ĥalka fâş itme bu sırrı keşf-i esrâr isteme	Gazel/11		--/./--/././--	
85	Nesimî	Derde müştâk olmayan kimdür ki dermân isteye Kâble mevî bilmeyen sen şanma kim cân isteye	Zülfînün küfrin egerçi ehl-i Ĥaĥ imân bilür Ey Nesimî şanma sen kim kâfir imân isteye	Gazel/7		--/./--/././--	
85-86	Nesimî	Dil bâzârcısı yalandur varmazam bâzârına Gerçek olmaz egri dil inanmazam ikrârına	Çün Nesimî'nün ğamından Fazl-ı Ĥaĥ vâkıf durur Ġam degül ger kimse olmaz muĥtâlî esrârına	Gazel/9		--/./--/././--	
86	Nesimî	Yandurıcı firĥatün yaĥtı beni nârına Gönlüm ulaşmak diler yâr-ı vefâ-dârına	Yâre Nesimî bugün cânını kurbân kılan Mahrem olur tâ-ebed mahzen-i esrârına	Gazel/9		--/./--/././--	
86	Nesimî	Yoĥdur vefâsı dünyânun aldanma anun âline Renĝinden oldı münfa'il kim ki boyandı âline	Şol bî-mişâlün 'aşkına virdi Nesimî cânını Dünyâ n'ola ya âĥiret kim kala mülk ü mâline	Gazel/11		--/./--/././--	
86-87	Nesimî	El-ĥamdu li'llâh Aĥmedün girdük 'abâ vü şâline Bü'l-fazl-ı Rabbü'l-'âlemîn oldı 'Alî vü âline	Cân-ile dilber yolına virdi Nesimî gönlünü 'Âlemde Rahmân şüreti kim görse gönli alına	Gazel/16		--/./--/././--	
87	Nesimî	Düşdi yine deli gönül gözlerinün hayâline Kim ne bilür bu gönlümün fikri nedür hayâlî ne	Buldı Nesimî çün seni geçdi ĥamudan ey şanem Koydı ĥarîr ü atlası girdi abâ vü şâline	Gazel/11		--/./--/././--	
87	Nesimî	Kim ki aldıandı cihânun aĝulu lezzâtına Düşdi şol manşübesi çok dünyânun şâh-mâtına	Çün cemâlün'den Nesimî ebcedi kıldı tamâm 'Ayn ü mîmün 'ammesinden irdi ve'ş-saffâtına	Gazel/10		--/./--/././--	
87-88	Niyāzī Mısrī	Eş-şalâ her kim gelür bâzâr-ı 'aşka eş-şalâ Eş-şalâ gelsin yanan bu nâr-ı 'aşka eş-şalâ	Varlĝ-ı dâĝun delüp Şîrin iline yol açan Ey Niyāzî söyle ol mi'mâr-ı 'aşka eş-şalâ	Gazel/16		--/./--/././--	
88	Nesimî	Şabr eyle gönül cevri seni itse zelîla Miftâh-ı ferecdür daĥı 'es-sabru cemîlâ	Dil-dâr olan itmez mi Nesimîye muĥabbet El-ĥalbi min el-ĥalbi ile'l ĥalbi sebîlâ	Gazel/5		--/./--/././--	
88	Ĥatâyî	Bendeyüm ben cân-ı dilden pâdişâhumdur 'Alî Gözlerüm nür-ı cihânda bedr-i mâhumdur 'Alî Yolına ĥâk oldıĝum nür-ı sabâhumdur 'Alî Kıbleĝâhumdur Muhammed secdegâhumdur 'Alî	Ey Ĥatâyî ĝâfil olma işbu dünyâ fânîdür Her ne kim geldi vücûda 'âlemün mihmânîdür Bu kelâmı vird edinmek 'ârifün erkânîdür Kıbleĝâhumdur Muhammed secdegâhumdur 'Alî	Murabba/7		--/./--/././--	
88-89	Seĥerî	Bir gedâ abdâlüm 'âlem içre şâhumdur 'Alî Ġayra yoĥdur ihtiyâcum çün penâhumdur 'Alî Zâr u giryânüm hemîşe dilde 'âhumdur 'Alî Kıbleĝâhumdur Muhammed secdegâhumdur 'Alî	Çünkü bunlardan ezelden bendeye şâhenşâh Nür-ı vâĥidden zuhür eyledi Mehdi-i zamân Seĥerî çün bunları bilmekdür ancak 'âşıkân Kıbleĝâhumdur Muhammed secdegâhumdur 'Alî	Murabba/7		--/./--/././--	

89	Virānī	Enver-i bedr-i dūcāsun yā 'Alī cānum 'Alī Nūr-ı pāk-i Muştāfāsun yā 'Alī cānum 'Alī	Kıl teraħħum bu Virān 'Abdāl senūñ bendün durur Cümleye Őeksiz Ĥudāsun yā 'Alī cānum 'Alī	Gazel/7		-.--/-.--/-.--/-.--	
89	Miřālī	Lem-yezel mülkine sermed řāhī sensün yā 'Alī Zāt-ı muţlak hem řıfātu'llāhī sensün yā 'Alī	'Abd-i muħliřdūr Miřālī itme maħrūmī cemāl Kim 'ināyet kānı řāhenřāhī sensün yā 'Alī	Gazel/9		-.--/-.--/-.--/-.--	
89	Ĥaţāyī	Hep erenler geldi geçdi evvel ü serden 'Alī Yetmiş biñ yıl Cebrā'il andı şehper 'Alī	řāh Ĥaţāyī medĥ-i řāhī gice gündüz vaş ider şundi bir kaţre zülāl-i ĥavz-ı kevşerden 'Alī	Gazel/5		-.--/-.--/-.--/-.--	Hatāyī mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Bir gazelin başlığında Gazel-i Hatāyī Baba yazılmaktadır. řāh İsmail'e Baba denmeyeceğine göre bu gazelin başka bir Hatāyī tarafından söylendiği belirtilmektedir.
89	'Ulvī	Ey serir-i mülk-i ĥüsne řāh-i ĥübānum 'Alī Bende-i fermān-berüm raħm eyle řuţānum 'Alī Zu'l-feķār-ı ĥamzeñ öldürdi beni cānum 'Alī La'l-i cān-bařıuñla sensün derde dermānum 'Alī Dağ beni zencir-i zülfe şir-i Yezdānum 'Alī	Düldül-i ĥüsne kaçan kim nāz-ile olař sūvār Ĥizmetünđe řanberün olur řehā 'Ulvī zārı Gel yetiř çek sīneme 'ařķ-ile řekl-i Zu'l-feķār Ben gedāya yādigarūñ olsun arslanum 'Alī Dağ beni zencir-i zülfe řir-i Yezdānum 'Alī	Murabba/3		-.--/-.--/-.--/-.--	
90	Ĥayretī	Ey reh-nümā-yı ĥayl-i muħibbāna yā 'Alī Vey piřvā-yı zümre-i merdān yā 'Alī	Çek ĥün-ı luţfunı ka puña geldi Ĥayretī Muħtāc u ac u vālih ü ĥayrāna yā 'Alī	Kaside/26		--./-.--/-.--/-.--	
90-91	'Arif	Ben elestdē ĥānedāna kul olup didüm belī Gelüben bu āleme virdüm yedu'llāha eli 'Ařķ-ile şürideyüm dā'im aķar çeşmüm seli Bu kelāmı rüz u şeb evrād ider cümle veli Nesl-i pāk-i řāh-i levlāk sırr-ı Sübhānum 'Alī İbn-i evlādī Muħammed şir-i Yezdānum 'Alī	Vařluñ ile 'Arifün kalbini itdün řādmān Nūr-ı vechühnden senūñ buldı ziyā kevn ü mekān Sen velāyet řāhısun ĥükmünđe rāmdur dü cihān Bābısun řer'-i 'ulūmuñ sendedür dārü'l-emān Nesl-i pāk-i řāh-i levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī İbn-i evlādī Muħammed řir-i Yezdānum 'Alī	Müseddes/10		-.--/-.--/-.--/-.--	
91	Řanberī	Ey řeh-i mülk-i vilāyet ey Ĥaķuñ kudret eli Āsitānuñ Ka'besine yüz sürüp didük belī Rūħumuzdur eşiğün ey bāğ-ı rıdvanuñ güli Medĥin oķur cān-ı dilden her şeher cān bülbüli Es-selām ey ĥādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i 'Alī Es-selām ey kutb-ı 'ālem Ĥacı Bektāř-ı Veli	řāh Taķī vü bā-Naķī bedrū'd-dü-cānuñ ĥaķķı-çün 'Askeri-i Meĥdī-i řāhib-zamānuñ ĥaķķı çün Süre-i řāhā vü Yāsin <i>hel atānuñ</i> ĥaķķı çün Himmat eyle Řanberīye ĥānedānuñ ĥaķķı çün Es-selām ey ĥādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i 'Alī Es-selām ey kutb-ı 'ālem Ĥacı Bektāř-ı Veli	Müseddes/7		--./-.--/-.--/-.--	
92	řāhiri	Ey ĥānī vehĥāb ma'nī noķta-i sırr-ı celi Kıl'atā vü luţf u bařıuñ sırr-ı zāta ermeli 'Ařķ-ı bī-çāreler didār-ı vařluñ görmeli Ey ki nūr-ı cümle hep eřyālaruñ bed evveli Oldı mir'āt-ı cemālünden 'avālüm münceli	řāhiri merd ü muķārān kılma bī-idrāki ĥiç Ĥicr ü vařluñla çıkarum devrini eflāke ĥiç Āh idüp virme keder her dem bu dil ĥāmnāke ĥiç Ser-fürü itdürme yā Rabb cāhil-i nā-pāke ĥiç Fāzl-ı dānā ĥibi her bir zāt-ı pāke efdali	Muħammed/12		--./-.--/-.--/-.--	
92-93	Leylā	Ey Fātiĥ-i Ĥayber 'Alī Vey melce-i aĥķar 'Alī Kerrārı hem Ĥaydar 'Alī Mevlā-yı her şanber 'Alī Ey sākī-i kevşer 'Alī Dāmād-ı Peyğāmber 'Alī	Oldum yine nefse eřir Aĥvālūme sensün ĥabir 'Ařilere luţfuñ keřir Leylāya sen ol dest-gir Ey sākī-i kevřer 'Alī Dāmād-ı Peyğāmber 'Alī	Müseddes/5		--./-.--	
93	Ĥaķķī	İçmeden ey dil-i sermest-i řarāb-ı eceli 'Aķluñı başına cem' eyle ķo tül-i emeli	Ĥāli bulduñsa oķu 'ilm-i ilāhī dersün Ĥaķķiyā ķālī biraķ eyleme cenk ü cedeli	Gazel/8		.../.../.../.../...	
93	Virānī	'Alidür 'ālem-i ĥaybuñ řıfātu 'Alidür cümleñüñ vechinde zātı	Aliyi sevmek imiş ey Virānī Kamu 'ařıķlaruñ şavm u řalātı	Gazel/5		..../..../...	

93	Nesimî	Muḥakkîr görme zâhid rütbe-i erbâb-ı hâlâtı Dime zâyi' geçer fakr ehlinün sa'y ile tâ'âti Hicâb-ı gafleti terk eyleyüp seyr it maḳâmâtı Fenâdârında gel gör şevket-i ehl-i ḥarâbâtı Ki Dârâ görmedi 'ömrinde hergiz böyle dârâtı	Sözüm âvâzesi erbâb-ı 'aşkuñ güşına dolsun Kelâm-ı noḳtasun fehm eyleyen 'âşik şafâ bulsun Ḥasedden müdde'iler dâ'imâ açılımya şolsun Ḥarâbât ehline fenn-i fenâda bir sebaḳ olsun Nesimî ehl-i diller taşa yazsınlar bu ebyâtı	Muhammes/5		---/---/---/--- -	
93-94	Rızâ	Cezbe-i feyz-i ilâhîdür gönülleri hem-demi Şavḳıdır ol şöḫbetün ḥâşş-ı kadim-i maḥremi	Şimdi nevbet-ḥaneyi bostân-serây-ı yârda Gülşen-i râzuñ Rızâdur 'andelib-i ḥoş-demi	Gazel/6		---/---/---/---	
94	Tâ'ib	Eyâ gâfil uşa Ḥakdan ki zâyi' kılduñ eyyâmı 'Ömür naḳdin-ile virdün niye aldandun ey 'âmî	Erenler etegin dutup günâhlaruñ tevbe kıl Ki Tâ'ib kula artuḳdur Ḥudânuñ faẓl u ilhâmı	Gazel/14		---/---/---/--- -	
94	Nesimî	Ger saña şerḫ eylesün ḥâşşıyyet-i esmâmuzu Bilesün sırr-ı 'urücü leyletü'l-isrâmuzu	Ey Nesimî bürde-i gül aradan ḳaldurma kim Bî-ḥaberler virmesin ḳatletmege fetvâmuzu	Gazel/6		---/---/---/---	
94-95	Nesimî	Yârünî şatduñ bahâsuz bilmedün miḳdârını Hiçe degmez ol kişi kim hiçe şatar yârını	Ey Nesimî inciye dürrî bilen şarrâfa şat Cevheri nâdâna şatma anlamaz şevhârını	Gazel/10		---/---/---/---	
95	Ḥatâyî	Ey gönül yâd it Ḥudâ-yı ekberi vü ekseri Ol-durur fettâhı bâb-ı cümle âlem defteri	Cân fedâ kıl Ḥatâyî âline Peygâmbereñ Tâ cehennem âteşinden olmaḳ istersen berî	Gazel/12		---/---/---/---	
95-96	Azbî	Ḥamdüli'llâh ki derünüm yine sildi kederi Mîvedâr oldu bu dem çünki zebânüm seçeri	Kemter-i 'âşik-ı zârî 'Azbî bî-kârda da var Yazmış hem Kâzî vü Keşşâf u Cerîr-i Taberî	Terci-i Bend/5		---/---/---/---	
96	Ḥakḳî	Bugün güş itmeyen ehl-i fenâden naḳḳ-ı nâḳûrî Nedür bilmez yarın nef' olunan şol nür-iden şûrî	Bu ḫüsme Ḥakḳî râzî ol olusun ehl-i Ḥakdan tâ Vücutuñ iki 'âlemde ebed görmeye maḫzûrî	Gazel/9		---/---/---/--- -	
96	Yesârî	Sirâc-ı mü'minânî Muştafâdan iste iḫsânı 'Atâ kâni 'Aliye'l-Murtazâdan iste iḫsânı	Mürüvvet kânıdur ḫaste Yesârî derd-mendâne Muḫammed mihr-i kâni 'atâdan iste iḫsânı	Gazel/9		---/---/---/--- -	
96-97	Nesimî	Vaşluñdur âb-ı ḫayvân ben Ḥızra şordum anı Cânsan yaḳîn velâkin 'ârif bilür bu cânı	Oldı lebün meyüñden ḫayy-i ebed Nesimî Ḥızr âbını kim içdi ḫayy oldu câvidânı	Gazel/11		---/---/---/---	
97	Leylâ	Raḫm eyle bu dil-ḫaste-i nâ-çâra ilâhî Zaḫm-ı dilüme senden olur çâre ilâhî	Leylâ kuluñ âteş-i 'aşkuñla kebâb it Düzaḫda ḳoyup yaḳma anı nâra ilâhî	Gazel/7		---/---/---/---	
97	Ḥakḳî	Tecelli kıl cemâlünle ilâhî Teselli kıl vişâlünle ilâhî	Vücut-ı Ḥakḳiyyi yaḳ tekmiñ eyle Bugün sırr-ı kemâlünle ilâhî	Gazel/6		---/---/---/---	
97	Nesimî	Ey kılan da'vî ki şâhum 'adl ü inşâfuñ kanı Ger şafâ ehlinden olduñ meşreb-i şâfuñ kanı	Ey Nesimî şeş cihetden çün ulaşduñ yâr-ile Bî-cihâd olduñ ḫudüduñ yoḳdur etrâfuñ kanı	Gazel/9		---/---/---/---	
97	Kul Nesimî	Âsmân donandı atlas giydi dibâlar gibi Yeryüzi Şâh 'aşḳına donandı kemḫâlar gibi	Ey Nesimî bir gönülde ḫubb-ı Ḥaydar olmasa Anda cânlar çalınur güyâ kilisâlar gibi	Gazel/5		---/---/---/---	
97-98	Ḥakḳî	Bulmadan bir ḳatre 'aşḳıyem şanursun kendünî Feyz-ile çün İsi-i Meryem şanursun kendünî	Şol fenâ taḫtında Ḥakḳî olmadan sulṫânvar Terk-ile İbrâhim-i Edhem şanursun kendünî	Gazel/7		---/---/---/---	
98	Ḥakḳî	Ey gönül keşret yolından fâriğ ol Âkil ol tenhâlara şal kendünî Muḫabbeti ḳo ḫalkla var Ḥakḳî bul Ḥaḳ ara aralara şal kendünî	Varlığı ḳo yoḳluğa himmet dile Kendünî dermân-sikâr it derd-ile Şûreti gösterme şâhını dile Ḥakḳiyâ ma'nâlara şal kendünî	Şiir/4		11'li Hece Ölçüsü	Kafiyeleniş şekli itibariyle gazel nazım biçiminde olan bu şiir 11'li hece ölçüsüyle yazılmıştır.
98	Naḳşî	İçmeyen la'lün şarâbın mest ü ḫayrân olmadı Düşmeyen zencîr-i 'aşḳa merd-i meydân olmadı	İçmeyen cânân elinden Naḳşî ḳudret câmını Gelmeyüp bu bezme âḫir kaldı 'irfân olmadı	Gazel/5		---/---/---/---	
98	Nesimî	İki 'âlem anuñdur kim gözine Ḥaḳ 'ayân oldu Ḥaḳı gördi Ḥaḳı bildi Ḥaḳa kim bî-gümân oldu	Mekâna şıḡmadı zâtum ezeldendür bidâyâtum Nesimînün bu ma'niden mekânî lâ-mekân oldu	Gazel/7		---/---/---/--- -	
98-99	Nesimî	Sendedür ḳo genc-i pinhân gezmeye her virâneyi Denize tal anda iste ey gönül dür-dâneyi	Çün maḳâlîdû's-semâvât ey Nesimî sendedür Ḳâf u lâmından götür dil sîn ü şin-dendâneyi	Gazel/12		---/---/---/---	
99	Nesimî	Şüretün naḳşında her kim görmedi naḳḳâsını Vâhib-i şüret anuñ gözüz yaratmış başını	Ey Nesimî ḫâlünî gör kimse bilmez ḡam degül Ḥaḳ bilür ḫalk-ı cihânun sırrını hem faşını	Gazel/12		---/---/---/---	

99	Nesîmî	Ne Tübâdur boyuñ bil kim iriñdi 'arşa bālâsı Ne sünbüldür saçuñ gör kim cihânı dutdı sevda'sı	Nesîmî tâ seni gördi iriñdi cümle maqşûda Murâdı vaşla hatm oldı tamâm oldı temennâsı	Gazel/12		---/---/---/-- -	
99	Nesîmî	Cemâlüñdür bu rencürüñ şifâsı Şifâ'ü'l-ıkalb-i maħbûbuñ likâsı	Nesîmidür vücüd-ı ferd-i muṭlaq Bu tevḥidüñ eḥdandur esâsı	Gazel/10		---/---/---/--	
99-100	Nesîmî	Merḥabâ ey baħr-ı zâtuñ gevher-i yek-dânesi Şem'î vaḥdetdür cemâlüñ <i>kün fekân</i> pervânesi	Buldı la'lüñden Nesîmî nefḥa-i Rûḥu'l-Kudûs Ey Nesîminüñ ḥayâtı cânıñ cânânesi	Gazel/12		---/---/---/--	
100	Ḥaḳḳî	Kâmil insânüñ görenler levḥa-i sîmâsını Ḥaḳ Te'alânuñ okurlar cümle hep esmâsını	Ḥaḳḳiyâ tevḥid-i ḥaḳkânidedür zevḳ u ḥuzûr Cennet-i taḥḳîk içinde kıl gönül me'vâsını	Gazel/6		---/---/---/--	
100	Ḥaḳḳî	Yâ Resûlu'llâhı Allâh itdi çün peydâ seni Kıldı vech-i pâküñe âyine-i iclâsını	Yâ Resûlu'llâh bir nûr-ı ezelsün tâ ebed Virmez iki 'âleme bu Ḥaḳḳî şeydâ seni	Gazel/9		---/---/---/--	
100	Nesîmî	Cemâlüñ kıble-i imân degül mi Vücüdün mazhar-ı insân degül mi	Nesîmî sırr-ı er-Raḥmân ü tâḥâ Olupdur ortada mizân degül mi	Gazel/7		---/---/---/--	
100-101	Nesîmî	Yüzüñdür gülsitân bi'llâh degül mi Sözüñdür <i>kün fekân</i> bi'llâh degül mi	Nesîmî cevher-i ferd oldı adın Mekâmî lâ-mekân bi'llâh degül mi	Gazel/26		---/---/---/--	
101	Ḥaḳḳî	Uyan ey cân ki İsrâfîl-i vaḳtün hoş demi geldi Cesed kabrinde qalacak ki ḥaşruñ mevsimi geldi	Cemâl-i Kibriyânüñ berḳ urup envârı ey Ḥaḳḳî Kemâl-i bezmine 'uşşâk için Câm-ı Cemi geldi	Gazel/9		---/---/---/-- -	
101	Niyâzî Mısrî	Bugün Ya'kûb-ı kalbe Yûsuf-ı cândan ḥaber geldi Kâmîs-i pür-nesîm ile o cânandan ḥaber geldi	Bu Mısrîñ vüçüd-ı şehrinüñ oldur şehensâhı Ezelden tâ ebed ḥük-m-i Süleymândan ḥaber geldi	Gazel/6		---/---/---/-- -	
102	Ḥaḳḳî	Yine bezm-i elestden cân kulağma şadâ geldi Vaṭandan ḡurbet ehline yine bir âşinâ geldi	Bu bağ-i ma'rifet ḥâli degüldür Ḥaḳḳî bülbülden Bu nüzhetgâh-ı 'irfâna hezâran hoş-nevâ geldi	Gazel/6		---/---/---/-- -	
102	Leylâ	Ey mâder-i şâh-ı şühedâ Ḥazret-i Zehrâ Maḥşerde mu'in-i fukarâ Ḥazret-i Zehrâ	Redd eyleme tırdum der-i luṭfında daḥîlek Leylâyı kıl ihsâna sezâ Ḥazret-i Zehrâ	Gazel/7		--/---/---/--	
102	Niyâzî Mısrî	Ey çarḫ-ı dîn n'itdüm saña hiç virmedüñ râḥat baña Güldürmedüñ öñden şoña âh miḥnetâ vâh miḥnetâ	Yanar Niyâzî derd-ile hiç kimse yoq ḥâlüm bile Nâlan olup girdi yola âh rıḫletâ vâh rıḫletâ	Gazel/7		--/---/---/-- -	
102	Leylâ	İki 'âlemde bize râh-nümâ Ḥaydardur Rüz-ı maḥşerde mu'in-i zu'afâ Ḥaydardur	Râfizidür diseler de ne gerek Leylâyâ Yine evrâd-ı anuñ şubḥ u mesâ Ḥaydardur	Gazel/5		---/---/---/--	
102-103	Ḥaḳḳî	Derdî sende 'âşîka dermân yine hem sendedür Ḥikmet-i loḳmân bilürsen zaḥm u merhem sendedür Câm elüñde fi'l-ḥaḳîka şerbet-i Cem sendedür Ger nefes istersen 'İsâ ibn-i Meryem sendedür	Dest-i luṭf-ı Ḥaḳ <i>Uz.</i> eger açsa niḳâb Zâ'il olurdı derün-ı dildeki kat kat ḥicâb İdelüm şimden-gerü bâb-ı Ḥudâya intisâb Ḥaḳḳiyâ ol kapuya miftaḥ-ı a'zam sendedür	Murabba/5		---/---/---/--	
103	Virâni	Gel ey mü'min bize farz-ı Ḥudâdur Ḥaḳḳı bilmek çü kulu Muştafadur	Naḳî 'asker şehâ mehdî-i hârı Olaydı ey Virâni ol saḡadur	Gazel/5		---/---/---/--	
103	'Aynî	Meded kıl tevbe itdüm her günâha yâ Resûlu'llâh 'İnâyet eyle 'abd-i rû-siyâha yâ Resûlu'llâh	İrişdür menzil-i maqşûda 'Aynî rüz u şeb düşmiş Tarîk-i ḥâlidide âh u vâha yâ Resûlu'llâh	Gazel/7		---/---/---/-- -	
103-104	Ġâlib	Ey dil ey dil yine bu rûtbede pür-ğamsun sen Gerçi virâne isen genc-i muṭalsamsun sen Secde-fermân-ı melek zât-ı mükerrermsün sen Bildigün gibi degül cümleden âkdemsün sen Rûḥusun nefḥa-i Cibrîl-ile tev'emsün sen Sırr-ı Ḥaḳsuñ meşel-i İsâ-i Meryemsün sen Hoşca baq zâtuña kim zübde-i 'âlemsün sen Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsün sen	Berḳ-ı ḥâṭîf gibi bu kayd-ı sivâdan güzere it İrişen hâr u ḥaşa âteş-i 'aşkı siper it Dâmenüñ dutmaya âşâr-ı 'alâyîk ḥazer it Şems-veş ḥâ'hiş-i moḡla ile 'azm-i sefer it Şâf kıl âyineñi kâbil-i 'aks-i suver it Hele bir cem'î ḥavâs eyle de Ġâlib nazâr it Hoşca baq zâtuña kim zübde-i 'âlemsün sen Merdüm-i dide-i ekvân olan âdemsün sen	Tercî-i Bend/6		---/---/---/--	
104	Mişâli	Ey esedu'llâh Ġâlib-i şâh-ı merdânüm 'Alî Göñlümün taḥtında sensün mîr ü sultânüm 'Alî	Pârelererse Mişâli dönmeğe senden şehâ Tâ ebed kâ'im senüñle 'ahd u peymânüm 'Alî	Gazel/7		---/---/---/--	
104	Virâni	Ḥamdüli'llâh biz Muḥammedden okuduk defteri Nokta nokta harf-be-harf kavil-i rumüz u Ḥaydarı	Ḥâk-i pâ-yi Ḥaydarum ismüm Virânidür benüm Olmuşam ben cân ile uş kanberîñün kanberî	Gazel/9		---/---/---/--	

104-105	Şem'î	Günâhum boydan 'aşkındur beğâyet yâ Resûlü'llâh Meger senden ola lutf u 'inâyet yâ Resûlü'llâh	Eger dirsen ki Şem'î derdimend eglen civârumda Baña teslim-i rûh itmek sa'âdet yâ Resûlü'llâh	Gazel/11		---/---/---/--- -	
105	Cevâbî	Ey gönül geç gayrîden cânânı sen senden ara Destini tut mürşidün bürhâmı sen senden ara	Ey Cevâbî aç gözün hâ'bdan uyan gâfil me-bâş Lâ fetâ illâ 'Alî sultânı sen senden ara	Gazel/5		---/---/---/--- -	
105-106	Ecrî	Okuyup muşhaf-ı hüsnündeki oldı haçtı celî Cezbe-i 'aşk-ı elest ile didük şaşa belî Noқта-ı sırr-ı Hudâ zâtınun oldı bedelî Sendedür baħır-ı vefâ sendedür ol kudret eli Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî	Hem Naķî 'Askerî-i tâcî-ı Ecrî kemter Mehdî-i mîr-i livâ mazharı nûr-ı Hayder Eyledüm cânım fedâ râhıña mişl-i ķanber Olmuşam himem ü ğam-ile dem-i hâkister Yetiş ey şâh-ı velâyet Esedu'llâh-ı 'Alî Meded ey pîr-i tarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî	Müseddes/6		---/---/---/--- -	
106	ĶayĶusu z Abdal	Yâ Resûl-i kibriyâsun sen fiĶânım er yetiş Yâ Muhammed Muştafâ şâh-ı cihânım er yetiş	Yâ Hâcî Bektâş Velî 'Abdal Mûsî Seyyid 'Alî ĶayĶusuz sultân meded kenz-i nihânım er yetiş	Gazel/11		---/---/---/--- -	
106	Virânî	Şaķın ey âdem-i zâde varup dünyâya meyl itme Özin kurtar o keşretten şaķın Ķavgâya meyl itme	Virânî dervîşün sözün Ķabûl it merd ü merdân ol Bugûni yarına Ķoyma şaķın ferdâya meyl itme	Gazel/7		---/---/---/--- -	
106-107	Kenzî	Sensün bizüm zâhir bâtın ulumuz Amân meded mürvet Pîr Hâcî Bektâş Her tarafdan şaşa çıkar yolumuz 'Alisün bir adın Pîr Hâcî Bektâş	Ķul kemter Kenziyüm şaşa dayandım Himmetünle uyur idüm uyandım Ķü ğam istediĶün virdün inandım Benüm de murâdım vir Hâcî Bektâş	Nefes/7		11'li Hece Ölçüsü	
107	Kâşif	Mücrimem rûy-ı siyâh ednâ giriftâr-ı hazin Senden özge kimse bilmem sensün erĶam-râĶimîn Luţfuña ihsânuna fermânuna Ķikmet Ķarîn Vir murâdım bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in	Sen şefâ'at mahremisün kün feĶânun Ķânısun Enbiyâ sırrında hâtem dü-cihân sultânısun Tâ ezel Kâşif gedânun derdinün dermânısun Vir murâdım bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in	Muhammes/7		---/---/---/--- -	
107	Murâd	Ey gönül âmâde ol kim geldi mâh-ı ğam-fezâ Başla feryâda ki oldur derd-i 'uşşâķa devâ Ey felek lâyık midur inşâf kıl gördün revâ İçdiler câm-ı şehâdet hânedân-ı Muştafâ Cân fedâ olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelâ	Kim severse Muştafâ evladını 'izzet bulur Ķaşr olur anlar ile ĶaĶdan nice rahmet bulur Sinesin çâķ eyleyenler kevşer ü cennet bulur Gel Murâdâ Şâh Hüseyn'e aĶlıyan devlet bulur Cân fedâ olsun yolunda ey Hüseyn-i Kerbelâ	Muhammes/6		---/---/---/--- -	
107	Nesîmî	Biz bu dünyâ mensûbundan 'uzlet itmişlerdenüz Şanma kim bu fânîye biz raĶbet itmişlerdenüz	Ey Nesîmî müdde'iler cevri iderse Ķam degül Dost ucından zehr-i mâri şerbet itmişlerdenüz	Gazel/7		---/---/---/--- -	
107		Farsça Şiir				---/---/---/--- -	
108-109		Farsça Şiir				---/---/---/--- -	
109-110	Yahya Nazîm	Mariż-i 'aşkınam yok bende tâķat yâ Resûlü'llâh Düşüp Ķaldım yine bî-tâb u hayret yâ Resûlü'llâh Girince destüme genc-i hacâlet yâ Resûlü'llâh Girândur çeşm-i dilde hâ'b-ı Ķâflet yâ Resûlü'llâh Meger bîdâr ide şubh-ı hidâyet yâ Resûlü'llâh	Kemâl-i ihtiyâc-ı faķr eyler hâmemüz imâ Bu efķâr ile sînemde olur nâr-ı caĶım peydâ Tehî-dest bî-'amel mücrim Ķulundur hâtifün Ķâlâ GüneĶkârım güneĶkârım güneĶkârım Nazîm-âsâ Şefâ'at kıl şefâ'at kıl şefâ'at yâ Resûlü'llâh	Tahmis/10		---/---/---/--- -	
110-111- 112	Murâd	İlâhî 'afvuna maĶrûrdur her dem bu dil-i şeydâ Cesâret itdi 'işyâna anuñçün şaşa ey Mevlâ	Aya şâh-ı rusûl rahîm it dil-i âvâre gelmişdür Murâd ardında tûrmişdur hezârân şerm-ile ammâ	Kaside/61		---/---/---/--- -	
112	Fâzîl	Şem'-i 'aşk-ı Ķasaneyn benem 'ulviyüm 'ulvî Rûh-ı a'dâyı yaķar âteş-i 'aşķum 'ulvî	Eyledi Fâzîlî bülbül gibi nâlan giryân Ol iki Ķonce-i şükûfte-i bâĶ-ı nebevî	Gazel/5		---/---/---/--- -	
113-114	Murâd	Gel ey 'âşık baña ayla gelen mâh-ı maharremdür Bilürsün Kerbelânun vaķ'ası emr-i mu'azzamdur	Murâdâ sen muĶibb-i hânedânsun ĶaĶķa şükr eyle Resûlün Âlinün Ķubb-i nuşûş ile muĶabbetdür	Kaside/31		---/---/---/--- -	
114-115	Yûsuf	Gel berü ey mahrem-i ĶaĶķ 'ayn u cim erkândasun Sem'-i cân-ile cevbum dinle dur meydândasun İmtihân ise murâdun eyvâ'llâhum var şaşa İbtidâ tâcum şorarsan meclis-i 'irfândasun	Hürde-i pîrânı gör kim sırr yok pâyânı yok Her biri bir güne koymuş rengi yok elvanı yok Yûsufi 'âlem ledündür zâhirâ 'irfânı yok Görmek istersen anı gör şor ĶaĶķ rahmandasun	Murabba/12		---/---/---/--- -	

115	Yahya Nazım	Ey kişver-i risâlete sultân-i enbiyâ Rûh-ı revân-ı cism-i rusûl cân-i enbiyâ	Yâ Rabb bi-hakk-ı [fağır-i] rusûl tâ ki zindedür Cân-ı Nazîmî eyle senâ-ğân-i enbiyâ	Kaside/31	Na't	--/././././.-	
115	Yahya Nazım	Ey shehensâh-ı rusûl vey pâdişâh-i enbiyâ Nâzenin-i bezm-i hâşşu'l-hâş-ı mağbûb-ı Hudâ	Ol gül-i şad-berk-i gül-zâr-ı yakîniñ ey Nazım Gül-bin-i na'tunğa tab'um oldı murğ-ı hoş-nevâ	Kaside/11	Na't	---/././././.-	
115-116	Yahya Nazım	Âftâb şubh-ı mâ evhâ Habîb-i Kibriyâ Mâhitâb şâm-ı ev ednâ Habîb-i Kibriyâ	İsterem ma'zûr ola evzâ-i küstâhânesi Bağma noğşân-ı Nazîme yâ Habîb-i Kibriyâ	Kaside/25	Na't	---/././././.-	
116-117-118-119	Yahya Nazım	Meryem-i fikrüm olup hâmile-i feyz-i Hudâ Doğdı gehvâre-i tab'umda Mesîh-i ma'nâ	Hüccet-i vaşf-ı sıfâtunğa haţâ itse Nazım Keremünğen qalem-i 'afv-ile eyle imzâ	Kaside/171	Na't	.../././././.-	
119-120	Yahya Nazım	'Ala's-şabâ-geh-i feyz-i nesim-i gâliye-sâ Cihânı eyledi 'anber şemim ü rûh-efzâ	Gel ey kalem ço bu da'vâyı eyle hatm-i kelâm Yeter bu mertebe bast-ı sūhan Nazım-âsâ	Kaside/82	Na't	---/././././.-	
120	Yahya Nazım	Ey muhît-i kudretinde mihr ü mâh iki habâb Çarğ-ı atlas sâha-i şun'ında çetr-i bî-tnâb	Eşk-i ter müy-i sefid üzre dökülsün ey Nazım Olsa bârân şubh-dem olur du'alar müstecâb	Kaside/10	Münâcât	---/././././.-	
120-121	Yahya Nazım	Fağır-ı 'âlem mağrem-i râz oldığı şebdür bu şeb Kâ'inât envâr-ı rahmetle leb-â-lebdür bu şeb	Vağtidür mi'râc-ı ümide 'urüc eyle Nazım Vâsıl-ı mağsûd olur herkes mücerredür bu şeb	Kaside/10		---/././././.-	
121-122	Yahya Nazım	Mihr ü mehdür şanma bezm-i çarğda her rûz u şeb İki sâkî câm-ı ber-kef devr iderler rûz u şeb	Mihr ü meh gibi sezâdur olsa pür-nür-i kemâl Vaşfunı eyler Nazım-i nükte-perver rûz u şeb	Kaside/43	Na't	---/././././.-	
122-123	Yahya Nazım	Kişver-i nazma olup vâli-i bâ-kayd-ı hayât Oldı ilhâm-ı İllâhi baña tuğrâ-yı berât	Çemen-i menkabetün bülbüldür cân-ı Nazım İtdi murğân-ı beyânı nağamâtı iskât	Kaside/77	Na't	.../././././.-	
123-124	Yahya Nazım	'Aşk oldı hazân ile bahâr olmağa bâ'ış Gâh hicr ü gehî vuşlat-ı yâr olmağa bâ'ış	Na'tun eşeridür ki mağâlâtı Nazımün Mağbûl-ı şığâr-ile kibâr olmağa bâ'ış	Kaside/53	Na't	--/././././.-	
124	Yahya Nazım	Bâd-ı ma'nâ ideli bağır-ı beyânı mevvâc Hep sufûr-ı sūhanumdur aña müşğîn emvâc	Geldi hengâm-ı du'â eyleme tatvil-i kelâm Dergeh-i kâzi-i hâcâta Nazîmâ elün ac	Kaside/43	Na't	.../././././.-	
124-125	Yahya Nazım	Yetişmez ey şeh-i kevineyn ola şâm u şabah Senânı yazmağa eflâk-ı heft-reng elvâh	Çuluğ Nazîmî de feyzünle ber-murâd eyle Senânı eyesin evrâd-ı her şabâh-ı menâh	Kaside/33	Na't	././././././.-	
125	Yahya Nazım	Riyâz-ı vaşfunğa ey gül-bin-i <i>le'ammrük</i> şâh Kemâl-i şun' ile <i>levlâk</i> bir müzeyyen kâh	Nazım bi-kese rahm it ki nür-i feyz-i ğinâ Derün-ı türe vü tengin ide münir ü ferağ	Kaside/23	Na't	././././././.-	
125-126	Yahya Nazım	'Ali's-seher ki bu kaşır-ı zümürdün bünyâd Cenâh-ı rûzen-i la'lün mihre virdi küşâd	Nazım vaqt-i du'âdur bu jaj-hâyî bes Kef-i niyâzı hulûş üzre eyle Hağka küşâd	Kaside/57	Na't	././././././.-	
126-127	Yahya Nazım	Ey muhît-i kibriyâ sende dü-'âlem ber-zebed Sun'inuñ âğâz u encâmı ezelden tâ ebed	Yüz sürüp dergâhuğa geldi kabûl it hâcetin Eyleme hırmân-ile yâ Rabb Nazım-i zârî red	Kaside/29	Münâcât	---/././././.-	
127	Yahya Nazım	Olursa levh ü kalem vaşfunğa kalem kâğaz Kifâyet itmeye ey meğhar-ı ümem kâğaz	Derûna nağş iderüm na'tunı Nazım-i âsâ Baña şâhife-i dil-besdür istemem kâğaz	Kaside/33	Na't	././././././.-	
127-128-129	Yahya Nazım	Ey harîm-i hâşş-ı bezm-i rû'yet-i perverdigâr Vech-i Hağka zâtı hem âyine hem âyinedâr	Ziver-i silki kabûl it gûş-ı cânâ kudsiyân Eylesin medhünge bu dürr-i Nazîmî gûşvâr	Kaside/93	Na't	---/././././.-	
129-130	Yahya Nazım	Vücûd-i enbiyâ tesbîh-i dürr gibi ser-âmeddür O tesbîhe imâme gevher-i zât-ı Muhammeddür	Hudâvendâ kabûl eyle Nazımün tuhfe-i na'tun Egerçi midhatünge nice divânlar mücelleddür	Kaside/45	Na't	---/././././.-	
130-131-132	Yahya Nazım	Dil ki bir kağre-i hün-âbe-i ser-tâ pâdur Sûretâ kağre veli kağre-i tûfân-zâdur	Kâtib-i [defter-i] na'tun olalı kılki-i Nazım Her midâd-ı siyehi dağ-ı dil-i rûknâdur	Kaside/110		.../././././.-	
132-133	Yahya Nazım	Ol ki vird-i zebân-i her femdür Na't-i pâk-i habîb-i ekremdür	Umarum ey Nazım ola mağbûl Hidmet-i na'ti piş eger kemdür	Kaside/67	Na't	..././././.-	
133-134	Yahya Nazım	Dil serâ-perde-i muhabbeddür Dide mağrem-i serâ-yı rû'yetdür	Nür na'tunğa dil-i Nazım-âsâ Âftâb-ı sipihr-i 'izzetdür	Kaside/61		---/./././.-	
134-135	Yahya Nazım	Firkatünge ol ki eşk-i dem-be-dem rîzân ider Her kemîne kağresin âbisten-i tûfâ ider	Tab'ına imdâd iderse feyz-i eltâfun Nazım Midhatünge bir degül böyle nice divân ider	Kaside/63		---/././././.-	
135-136	Yahya Nazım	Ne mağrem ü ne münis ü ne âşinâ bilür Râz-ı derünümü benüm ancak Hudâ bilür	Lutf it Nazım-i bi-kese pâmâl kalmasun Kendin egerçi şefkatünge nâ-sezâ bilür	Kaside/57	Na't	--/././././.-	

136-137	Yahya Nazım	O bezm-i hâşşda kim bağrumuz kebâb iderüz Piyâle dide-i hün-i dili şarâb iderüz	Olup gedâ-yı der-i bârgâh-ı iclâlün Nazım-i zâr gibi rif'at iktisâb iderüz	Kaside/47	Na't	..-./.../-./..-	
137	Yahya Nazım	Olmayan ey şeh-i keveyn gamuñla me'nûs İki 'âlemde ola zevk u şafâdan me'yûs	Olur evşâfuñı mânen-d-i Nazım itdükce Feyz-i na'tuñla kelâmumda ma'ânî maşşûs	Kaside/28	Na't	.../.../.../..-	
137-138	Yahya Nazım	Nağş-ı güftârîñâ hâme hezârân şâbâş Oldı pür-mû hâsedinden ser-i kilk-i nâkkâş	Hârmen-i merhametün sâ'îlidür cân-ı Nazım Hoşa çin eyle o bî-çâreyi şâhum dem-çâş	Kaside/30	Na't	.../.../.../..-	
138	Yahya Nazım	Hüsni-ezel âyine-i didârıña maşşûş Mir'ât-ı ebed cilve-i ruşârıña maşşûş	Selb-i dü-cihân meclis-i 'aşkuñda Nazıme Biñ şevk-ile bir sâğar-ı serşârına maşşûş	Kaside/33	Na't	--./-./-./-.-	
138-139	Yahya Nazım	Bâğ-ı cennetden ser-i küy-ı vişâlündür garaž Nağl-i Tübâdan kad-i kudret nihâlündür garaž	Der-kenâr u kaydiden vaşf-ı şıfâtuñ ey Nazım Bir mehil ile o şâha 'arż-ı hâlündür garaž	Kaside/33	Na't	-.--/-.--/-.--/..-	
139	Yahya Nazım	Haşre dek vaşf-ı şıfâtuñda olursa ifrâţ Olmaz ey Fahr-i Cihân midhatün elbetde muhâţ	'Akl u rüşd ile seni medh ide hâşâ ki Nazım Oldı gerçi sūhanı reşk ü reşid ü tavâţ	Kaside/27	Na't	.../.../.../..-	
139-140	Yahya Nazım	Sen ey şeh-i dü-cihân eyle tek gedâdan hazz Gedâ hemişe ider şâha ilticâdan hazz	Nazımi bülbül-i gül-zâr-ı küyüñ eyle meded Ki gülsitânda olur murğ-ı hoş-nevâdan hazz	Kaside/33	Na't	..-./.../-./..-	
140	Yahya Nazım	Tâ ki şaldı mümkünâta neyyir-i zâtuñ şu'a' Sâyeni mişlün gibi ref' itdi nūr-ı imtinâ'	Ber-murâd eyle dü-'âlemde Nazım-i bî-kesi Bir gedâ-yı dergehündür şâhum itsin intifâ'	Kaside/26	Na't	-.--/-.--/-.--/..-	
140	Yahya Nazım	Ey çemen-zâr-ı haqıkatde cemâli gül-i bâğ Tütiyâ nergis-i Haqq beynüñe kuhl-i mâ zâğ	Mey-i ğaflet katı mest itdi Nazımi umaram Kadeh-i 'aşkuñ ola 'âkıbetü'l-emr-i tenâğ	Kaside/30	Na't	.../.../.../..-	
140-141	Yahya Nazım	Olmuş vücüduñ ey meh-i gerdün-ı men'aref Mıhr-i nübüvvetün şürefâ habbezâ şeref	Şehr-i celâlünî nice vaşf eylesin Nazım Bu kârgâh-ı dehr aña dükkânçe-i hıref	Kaside/28	Na't	--./-./-./-.-	
141-142	Yahya Nazım	Kısmet-i rızk eylemiş ezelde dağı Haq Nağnû kasemñâ yeter teselli-i mutlak	Hüsni-ı kabûl ola ümîd o ki mazhar Yoğsa bu nazmuñ Nazım olursa da ancağ	Kaside/44	Na't	--./-./-./-.-	
142	Yahya Nazım	Hızr-ı endişe olup vâdi-i ma'nâda refik 'Azm-i rah eyledüm Allâhu veliyyü't-tevfik	Rüşen it pertev-i mihrünle Nazım-i zârıñ Koma kâşâne-i cân u dilini beter u zik	Kaside/37		.../.../.../..-	
142-143	Yahya Nazım	Vücüduñla şeref buldı senüñ ey mazhar-ı levlâk Kabâ-yı Kâbe kavseyn ü serir-i kişver-i levlâk	Tahıyyât ü selâm olsun saña tâ kim Nazım-âsâ İde herkes nu'üt-ı zâtuñı pür-ziver-i levlâk	Kaside/21	Na't	.../.../.../..-	

1.2. Mecmuada Yer Alan Şairlerin Biyografileri²

Antepli Aynî (1766-1837)

Mahlası Aynî olan şairin gerçek adı Hasan'dır. 1766'da Antep'te doğmuştur. Küçük yaşlarda ayakkabıcı çıraklığı yapmıştır. Anadolu'nun belli yerlerine giden şair; Antep, Maraş, Darende ve İstanbul'da ikamet etmiştir. O dönemde yaşayıp Antep'te bulunan ilim erbabbı kişilerden Hayâtî ve Hayret Efendi'den ilim tahsil etmiş ve buradaki başarısından sonra İstanbul'a gelip ilim tahsilini burada devam ettirmiştir. Sultan Ahmed medresesine girmiş ve ilim tahsiline burada da devam etmiştir. Devletin çeşitli kademelerinde görev alan Aynî, II. Mahmut'a yazdığı kasideler ve tarihler karşılığında iltifat görmüş ve caizeler almıştır. Her ne kadar kaside yazsa da onun tarih manzumeleri dîvânında daha fazla yer kaplamaktadır. Dönemin önemli şairlerinden biri olan Keçecizade İzzet Molla, onu "Asrın Bâkî'si" olarak nitelemektedir. 1837 yılında vefat eden şairin cenazesi Galata Mevlevîhânesine defnedilmiştir.³ **Eserleri:** *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Nusret-nâme, Sâkî-nâme, Dürri'n-Nizâm, Nazmü'l-Cevâhir*

Azbî Baba (?-1747)

Kütahya doğumlu olan Azbî Baba'nın asıl adı Mustafa Ahmet Efendi'dir. Küçük yaşlarda medrese eğitimi alan Azbî, yüksek tahsil için İstanbul'a geldi. Burada saray çavuşluğu görevine getirildi. Bu süre içerisinde Halvetiye tarikatının Mısri kolunun kurucusu olan Niyâzi Mısri, bir iftiraya uğraması sonucu Limni adasına sürgün edilmiştir. Bu sürgün yolculuğunda ona, saray çavuşluğu ile görevlendirilmiş olan Azbî Baba refakat etmiştir. Yolculuk süresince Mısri'den etkilenen Azbî Baba, onun derin ilmine ve düşüncesine hayran kalmıştır. Yolculuktan sonra bulunduğu görevinden ayrılarak Niyâzi Mısri'ye bağlandı ve uzun yıllar boyunca ona hizmet etti. Akabinde şeyhinden icazet aldı. Mısri'nin ölümünden sonra Bektâşiliğe intisap eden şair burada da yükselerek "Baba" unvanını almıştır. Bektâşilikten sonra çeşitli tarikatlara giren şairin bu durumu Mısri'yi de unutturmamıştır. Mısri'ye olan bağlılığı şiirlerinde açık bir şekilde görülmektedir.

² Memuada şiirleri olduğu halde kimlikleri tespit edilemeyen ve hayatları hakkında kesin bilgi verilemeyen şairler şunlardır: 'Ârif, Cevâbî, Fâzıl, Fikrî, Gaybî, Hakkî, Kâşif, Kâygusuz, Şehîrî, Şems-i Tebrîzî, Tâhirî, Tâ'ib, 'Ulvî, Yûsufî.

³ Şair hakkında ayrıntılı bilgi için bkz: Prof. Dr. Mehmet ARSLAN, Aynî, Antepli, TEİS. <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2191> 27.03.2014 (Erişim Tarihi: 16.03.2019)

Kesin bir tarih olmamakla birlikte şairin 1736'da öldüğü düşünülmektedir. **Eserleri:** *Dîvân, Şerh-i Gazel-i Niyâzî-i Mısri*. (BAYRAM, 2006: 13).

Cesârî (?-1829)

Doğum yeri Bender olan Cesârî'nin doğum tarihi ise kesin olarak bilinmemektedir. Vaktiyle Osmanlı devleti sınırları içerisinde yer alan Bender, bugün Ukrayna ile Romanya arasında yer alan Moldova topraklarına dâhil bir şehirdir. Savaş dolayısıyla ömrünün büyük bir bölümünü gurbette geçiren şair, Edirne ve İstanbul'da yaşamıştır. Şiirlerinden hareketle iyi bir eğitim görüp mektep terbiyesi aldığı bilinmektedir. Kaynaklarda müezzinlik, imamlık ve Yeniçeri kâtipliği yaptığı bilinmektedir. Tarikat ehli olan Cesârî, ömrünü âlimlere hizmet ederek geçirmiştir. Önce Mevleviliğe intisap eden şair, Edirne'ye gittikten sonra sevdiği tarafından terk edildiğini ve onu aradığını duyurmuştur. Aradığının İstanbul'da olduğunu öğrenince burada bulunan Kumkapı'ya gelir ve böylece yazdığı şiirlerden hareketle de anlaşıldığına göre Bektaşilikle ilgili serüveni başlamış olur. Hayatının geri kalan kısmını İstanbul'da geçirmiştir. Küçük yaşlarda şiire ilgi duyan, ilim sahibi kişiler tarafından tanınıp bilinen Cesârî; kendisi âleme güzel gazeller öğrettiğini ve üstadının da Lezîzî olduğunu söylemektedir. Alevi-Bektaşî geleneğine sahip olan şairin şiirlerine bakıldığında hem divan hem de halk şiirinin izleri görülmektedir. **Eserleri:** *Dîvân-ı Cesârî, Mesnevi*. (AKKUŞ, 2010: 7) (SEZER, 2009: 2)

Ecrî (?-?)

Hakkında yeterli düzeyde bilgi olmayan şairin 19. yüzyılda yaşamış olduğu tahmin edilmektedir. Ecrî ile ilgili bilgiler, şairin divanından hareketle ortaya konulan bilgilerdir. Ömrünün büyük bir kısmını Mısır'da geçiren şair, Bektaşî geleneğine mensup bir ozandır. Yazdığı destanlarında Mısır'a ait bilgiler bulunmaktadır. Ayrıca Kaygusuz Sultan'ı övücü mahiyette nefesleri de yer almaktadır. Şiirlerinde aruz ve hece ölçüsünü iyi derecede kullanan şair; koşma, nefes ve divanlar üzerine karma yapıda şiirler yazmıştır. Ehl-i beyte karşı duyduğu sevgisini de şiirlerinde dile getirmiştir. Bir mürşide bağlı olduğunu, bir derviş olarak hayatını sürdürdüğünü ve Caferî olduğunu dile getiren şair özellikle de Hz. Ali'ye karşı büyük bir sevgi duymaktadır. (ÖZMEN, 1998: c. 4, 253)

Hatâyî (1487-1524)

Şair, yedi ulu ozan arasında yer alır. 16. asrın ilk yarısında yaşadığı tahmin edilen Hatâyî mahlasıyla şiirler yazan Şah İsmail Safevî'dir. Aruz ve heceyle şiirler yazan şair Nesîmî ve Fuzûlî'den etkilendi. Özellikle heceyle yazdığı şiirlerde tasavvuf edebiyatını etkilemiş ve Alevi-Bektaşî geleneğinde önemli bir yer edinmiştir. Yazdığı şiirleri belli bir kategoriye ayıracak olursak şu şekilde sıralama yapabiliriz: Tasavvufî görüşü içeren şiirler, Aleviliği dile getiren şiirler, Hurufilik inancını yansıtan şiirler, Aşıkâne olan şiirler. Tüm bu şiirlerinde klasik dili kullanmıştır. Bunların yanı sıra yazmış olduğu koşma ve nefesler de vardır. Bu tarz yazdığı şiirlerinde ise Yunus Emre'nin izlerini görmek mümkündür. Eski Türk-Oğuz inanışlarını ve geleneklerini İslam inancının kurallarıyla birleştiren Aleviliği, Hacı Bektaş Veli'den sonra devam ettiren kişi olmuştur. Alevi inancında Tanrı'nın insanda tecelli ettiği görüşü bulunur. Hurufilik aracılığıyla Şah İsmail'e de bu durum tesir etmektedir. Arapça ve Farsça şiirleri bulunan şairin, yazdığı eserlerinde de Fazlullah ve eseri olan Cavidanname'den bahsetmektedir. Bu durum onun Hurufilik ve ebcedi bildiğini gösterir. (ÖZMEN, 1998: c. 2, 117).

Hayretî (?-1534?)

Bektâşî geleneğine ait olan şairin 16. yüzyılda doğduğu bilinmektedir. Doğum yeri Vardar Yenicesi olan Hayretî'nin asıl adı Mehmed'dir. Hayatı hakkında kaynaklardan ulaşılan malumat bir hayli azdır. İlim yolunda ömrünü geçirmiş olan şairin hakkında bilgiler de sınırlıdır. Mutasavvıf bir şair olarak bilinen şairin şiirlerine bakıldığında Şîî inancına sahip olduğu görülmektedir. Kaynakların birçoğunda Câferî mezhebine bağlı bir kişi olarak ifade edilmektedir. Yazmış olduğu "Hüseyin" redifli ağıtı Alevî-Bektâşî geleneği içerisinde yer alan topluluk tarafından önem verilen ve çok okunan bir şiirdir. Kaynaklar onun divanının, ölümünden sonra fal bakmak için kullanıldığını yazmaktadır. Hayretî'nin 1534 yılında vefat ettiği düşünülmektedir. Hayretî, hüküm sürdüğü hayatında yalnız İstanbul'da kalmamış; Balkanlarda özellikle Yenice, Üsküp, Belgrad gibi birçok vilayeti dolaşmıştır. Yazmış olduğu Belgrad ve Yenice şehrengizleri de bunun güzel örnekleridir. **Eserleri:** *Dîvân, Belgrad Şehrengizi, Yenice Şehrengizi.* (ÖZMEN, 1988: c.2, 525; TATCI, 1998: c.17, 61-62)

Kanberî (?-?)

Kanberî'nin gerçek adı, doğum ve ölüm tarihleriyle ilgili kesin bir bilgi bulunmamaktadır. 16. yüzyılda yaşamış olan şair, Bektaşî ozanları arasında yer alır. Vahdet-i Vücut felsefesi başta olmak üzere tasavvufa ait görüşleri şiirlerinde çokça işlemiştir. Şiirlerinden hareketle onun Hurufilik ve Alevî inancının tesirlerini görmek mümkündür. Hem heceyi hem de aruzu ustalıkla kullanmıştır. (ÖZMEN, 1998: c. 2, 501).

Kenzî (?-?)

Kıbrıs doğumlu olan şairin eldeki bilgiler ışığında 19. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Hayatı hakkında detaylı bir bilgi bulunmamaktadır. Yazdığı şiirlerden yola çıkarak çıkarımlar yapılmaktadır. Kenzî'nin bir müddet Antalya'da bulunduğunu daha sonra Dimetoka'da bulunan Seyit Ali Sultan dergâhında kaldığı bilinmektedir. Başta Bektaşilik olmak üzere tarikatların inceliklerini ve güzelliklerini şiirlerinde ustalıkla ele almıştır. (ÖZMEN, 1998: c. 4, 151).

Kul Nesîmî (?-?)

Türk edebiyatında Nesîmî adlı iki şair bulunmaktadır. Bunlardan ilki Seyyid Nesîmî bir diğeri ise Kul Nesîmî'dir. 17. yüzyılda yaşamış olduğu düşünülen Kul Nesîmî'nin doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır. İki Şairin Hurûfilik inancına bağlı olması ve özellikle kendi mahlası için de Nesîmî'yi kullanması iki Nesîmî'yi birbirine karıştırmıştır. Şair, bir mısrasında "mahlasım Nesîmî ismim Ali'dir." demektedir. Seyyid Nesîmî, Hüseyinî, Kul Nesîmî, Nesîmî mahlaslarını kullanmıştır. Cahit Öztelli bu şairi, Bağdatlı olan Nesîmî'den ayırmak için "Kul Nesîmî" dediğini ifade etmiştir. Kul Nesîmî'nin gerçek adı ise Ali'dir. Kaynaklardan hareketle şairin iyi derecede medrese eğitimi aldığı ve Arapçaya hâkim olduğu bilinmektedir. Soyunun bağlı bulunduğu Hurûflikte önemli merhaleler aşan şair, Nesîmî mahlasını da Seyyid Nesîmî'ye karşı olan ilgisinden dolayı almıştır. Kul Nesîmî'nin Hz. Ali sevgisi, On İki İmama bağlılığı ve Caferî-Alevî inancı şiirlerinde önemli bir merkezi tutmaktadır. Ayrıca Hurûfiligi şiirlerinde işlemiş olması da iki şairin karıştırılmasına sebep olmuştur. Kul Nesîmî'nin, Seyyid Nesîmî'den farklı biri olduğunu ilk kez Sadettin Nüzhet Ergun ortaya atmıştır. Aruz veznini daha sık kullanmasına rağmen diğer halk şairleri gibi bu vezni kullanmakta

pek başarılı değildir. Genelde aruzun kısa kalıpları ile şiir yazmıştır. (ALBAYRAK, 2002: c.26, 353) (ÖZTELLİ, 1969: 3-12).

Leylâ Hanım (?-1847)

İstanbul doğumlu olan Leyla Hanım'ın doğum tarihi ise kesin olarak bilinmemektedir. Divan şiirinin son dönemlerinde yetişmiştir. Şiirlerinden yola çıkarak dayısının Keçecizade İzzet Molla olduğu bilinmektedir. Sarayla yakınlığı bulunan şairin yazdığı şiirlerde bu durum göze çarpmaktadır. Özellikle II. Mahmut'a yazdığı kaside bunu doğrular niteliktedir. Aileden gelen bir gelenek olan Mevlevîliği benimsemiş; Mevlana ve dönemin Mevlevî şairi olan Şeyh Galib'in şiirlerinden etkilenmiştir. Divanında yer alan gazellere bakıldığında dili, yaşadığı döneme göre daha sadedir. Şiirlerinin muhtevası incelendiğinde ise Hz. Ali ve Ehl-i Beyt'e olan sevgisini gözler önüne sermektedir. Bundan dolayı münacat, na't, ve mersiye türlerinde başarılı örnekler sunmuştur. Ömrünün sonlarına doğru geçim sıkıntı çektiği bilinmektedir. 1847'de vefat eden şair, Mevlevîliğe karşı duyduğu derin sevgi nedeniyle Galata Mevlevîhânesine defnedilmiştir. (ÜNVER, 2003: c.27, 157) (YILMAZ, 2016: 3-4)

Misâlî (?-1541)

16. yüzyılda yaşamış olan ve doğum tarihi bilinmeyen Misâlî'nin hayatı ve şahsiyeti hakkında farklı görüşler bulunmaktadır. Gül Baba olarak da bilinen şair; bir görüşe göre Amasya'nın Merzifon ilçesinde doğduğu, bir diğer görüşe göre de Isparta'nın Uluborlu ilçesinde doğduğu söylenmektedir. Asıl adı Cafer'dir. Dönemin padişahının daveti üzerine Budin seferine katıldığı bilinmektedir ve fetih esnasında şehit düşen şair buraya defnedilmiştir. Bektâşî bir şair olan Gül Baba, manzum ve mensur eserler meydana getirmiştir. Bu eserlerde Hurûfluk inanç ve kurallarını anlatmıştır. Şiirlerin geneline bakıldığında ise aşk, dünyadan şikayet, ayrılık, kötü talih vb. konulara temas ettiği görülmektedir. Gül Baba'nın hayatı hakkında birtakım görüşler olduğu gibi isminin de nereden geldiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunlardan biri Gül Baba isminin Kel Baba'dan geldiği kanaatidir, diğer bir görüş ise savaşta gülleleri eliyle tuttuğu için bu ismin verildiğidir. Ayrıca bazı görüşler gülmek fiilinden geldiğini söylemiş, bazı görüşler ise Gül Baba'nın isminin tâcının tepesinde şeyhlik alameti olarak bir gül taşımamasından aldığını söylemiştir. Genel kanı ise gülü çok sevmesinden dolayı bu isimle anılmış olmasıdır. (GÜNEŞ, 2011: 10-22)

Molla Murâd (1788-1848)

Tekke şeyhi olan Hafız Mehmet Murad Efendi kendi ifadesine göre 1788 yılında İstanbul'da doğmuştur. Bugün Fatih-Çarşamba semtinde yaşamıştır. Küçük yaşta ilim tahsil etmeye başlayan Molla Murâd, dönemin ünlü mesnevihanlarından. Nakşibendî tarikatına karşı olan yakınlığıyla bilinmektedir. Nakşibendî şeyhi olmasına rağmen haftanın belli günü Mesnevi okutup belli günlerde de diğer ilimlere dair dersler vermektedir. Ayrıca Sultan Ahmet Camii'nde cuma vaizliği yapmıştır. İlminin derinliği yanında tasavvuf büyüklerine methiyeler de yazmıştır. Dönemin padişahı olan Abdülmecid zamanında 1848 yılında vefat etmiştir. **Eserleri:** *Dîvân, Hülâsatü's-Şürûh, Mâ-Hazar, Kavâid-i Farisiyye, Vekâyiname, Mesmû'ât, Muinu'l-Vaizin, Mefâtihu'd-Dürriyye Tercümesi.* (ÇETİNER, 2010: 18-24)

Nahîfî Süleyman Efendi (1665/1666-1738)

Asıl adı Süleyman olan Nahîfî'nin, İstanbul şairlerinden olup doğum tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamaktadır. Dönemin yazarı Şeyhî'nin verdiği bilgiye göre 1646-47 yılları arasında doğduğu bildirilmektedir. Ancak yazdığı Hilyetü'l-Envâr'dan hareketle 1665-1666 yıllarından birisinde doğduğu düşünülmektedir. Çocukluğu hakkında yeterli bilgi mevcut değildir. Hafız Osman'dan hattatlık dersleri alan şair, Mısır'a giderken Konya'da Mevlevîlikle tanışıp bu akıma intisap etmiştir. Belli bir süre Anadolu dışında İran, Nemçe gibi bölgelerde bulunan şair belli başlı devlet görevlerinde bulunmuştur. Devlet görevinden emekli olduktan sonra Mesnevi Tercümesi'ni bitirdi. Türk edebiyatında en çok na't yazan şairler arasındadır. 1738'de vefat eden şairin Topkapı taraflarında olan mezarı 1944 yılında yol çalışması sebebiyle kaldırılmıştır. Sebki Hindî akımının etkisinde olan Nahîfî, şiirlerinde deyim ve atasözlerini kullanmıştır. **Eserleri:** *Dîvân, Mevlidü'n-nebî, Hücretü'n-nebi, Tercüme-i Mesnevî-i Şerîf, Hilyetü'l-envâr, Risale-i Hızriyye, Nasîhatü'l-Vüzerâ* (AYPAY, 1992: 2-10; UZUN, 2006: c.32, 297-299)

Nakşî Ali Akkirmânî (?-1655)

Şiirlerinde Nakşî mahlasını kullanan şairin asıl adı Ali'dir. Kaynaklar Nakşî'nin hayatı hakkında yeterli bilgi vermemektedir. Bursalı Mehmet Tahir, doğum yerini Divriği olarak kaydetmektedir. Yaşadığı yöreden İstanbul'a gelen şair, Halvefî tarikatına intisap etmiştir. Burada tasavvuf dersleri alarak kendini geliştirmiş ve buradaki eğitiminden sonra şeyhi Kırım'a gidince kendisi de tebliğ için bugün Ukrayna sınırları içerisinde yer

alan Akkirman'a gitmiştir. Bu sebepten ötürü bazı kaynaklar, onun Divriğili olduğunu söylemesine rağmen Akkirman'da yaşadığı için bu isimle anılmaktadır. Bir Halvetî dervişi olan şair, vefat edinceye kadar dönemin padişahı olan II. Bayezid, bu bölgede bir tekke inşa ettirmiş; şair de yapılan bu tekkede şeyhlik görevini ifâ etmiştir. Bir derviş olması sebebiyle şiirlerini daha çok tasavvufî yönde dile getirmiştir. Bunlardan hareketle eserlerindeki konular da bu merkez etrafında gelişip Allah, iman, aşk, ahiret, ibadet, dünya hayatının geçiciliği üzerine kurulmuştur. Heceyi de aruzu da ustalıkla kullanmıştır. Şiirleri birçok şair tarafından şerh edilmiş olup Milli Edebiyat Dönemi'nde yetişen M. Fuat Köprülü ve Rıza Tevfik Bölükbaşı gibi önemli şahsiyetler tarafından da bilinen biri olmuştur. Nakşî'nin ölümü üzerine iki tarih düşürüldüğü bilinmektedir. Birincisi "hasta" kelimesi, ikincisi ise "târâc-ı Nakşî" ifadesidir. Kabrinin de burada olduğu bilgisi verilmesine rağmen, günümüzde o bölgede böyle bir mekân ve türbe izine rastlanmamaktadır. M. Fuat Köprülü'nün yazdığı "Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar" adlı eserde Nakşî'nin kaleme aldığı şiirlerin içeriğinde Yunus Emre'nin izleri olduğunu ve Yunus Emre'yi takip eden şairler arasında olduğunu zikretmiştir. Rıza Tevfik Bölükbaşı da şairi Sokrat ile karşılaştırmıştır. Eserleri genel olarak incelendiğinde hem dini-tasavvufî özellikleri hem de sosyal hayatı anlamamıza imkan sağlamada önemli bir rol üstlenir.⁴ **Eserleri:** *Dîvân, Aynü'l-Hayat, Manzûme-i Gavriyye, Esrarname.*

Nazîm (?-1727)

İstanbul'da doğmuştur. Kaynaklar onun Kumkapı veya Kasımpaşa'da doğduğunu belirtmektedir. Yaşadığı dönemde Nazîm Yahya Çelebi olarak tanınan yazarın asıl ismi Yahya'dır. Önceleri Halîm mahlasını kullanmış, daha sonraları Sebki-i Hindî'nin önemli bir şairi olan Neşâtî tarafından "Nazîm" mahlası verilmiştir. Mevlevî tarikatına intisap etmiştir. Şiir ve musikîye olan mahareti gittikçe şöhret bulmuştur. Bir dönem Enderun'a alınmış ve orada ilim tahsil edip kendisini geliştirmiştir. Devlet kademelerinde bazı memurluk görevlerinde bulunmuştur. Bu görevlerden biri olan ve ömrünün sonuna kadar da icra ettiği "Kuruyemişçi başı" görevini üstlenmiştir ancak bu görev, ona yeterli bir maddi kazanç sağlamadığından dönem dönem şikayet etmiş, buna istinaden yazdığı kasideler karşılığında almış olduğu caizelerle geçimini sağlamıştır. Yazdığı şiirler incelendiğinde tasavvufî, âşıkâne ve rindâne gazeller yazdığı görülür. Çok yönde

⁴ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Hikmet ATİK, "Nakşî, Ali" TEİS <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6770> 23.01.2015 (Erişim Tarihi 19.03.2019)

kendisini geliştiren Nazîm'in bir özelliği de bestekâr olmasıdır. Bu alanda da maharetini gösteren şair birçok eser bestelemiştir. Tek eseri olan Nazîm'in oldukça hacimli bir divânı bulunmaktadır. Bu hacimli dîvânın içerisinde peygambere olan sevgisinden dolayı çokça na'ta yer vermiştir. Eserin üçte ikisini neredeyse bu na'tlar oluşturur. Bundan dolayı "na't-gû" sıfatıyla anılır. 1727'de vefat ettiğinde seksen yaşlarında olması onun 1650'li yıllarda doğduğu ihtimalini de kuvvetlendirmektedir. şair Edirne'de vefat etmiştir.⁵

Nesîmî (?-1405?)

Kaynaklarda doğum tarihi ve doğum yeriyle ilgili birbirinden çeşitli-farklı görüşler bulunmaktadır. Edinilen bu bilgiler de yeterli düzeyde değildir. Türkmen asıllı olan şair, Türkçe divanında da yer alan bir beytinde Türk olduğunu belirtmektedir. "Seyyid" lakabıyla anılmıştır. Eğitimi iyi bir şekilde tamamlayan Nesîmî, küçük yaşlarda din ve tasavvuf yoluna girmiş; bu yaşlarda Fazlullah Hurûfî ile tanışma imkânını bulup ona intisap etmiştir ve kendisi de böylece Hurûflik anlayışının temsilcilerinden biri olmuştur. Asya'dan göç edip Anadolu şehirlerine gelen Nesîmî'nin, dönemin padişahı olan I. Murad zamanında Bursa'ya geldiği ve burada anlatmış olduğu düşüncelerinden dolayı pek itibar görmediği bilinmektedir. Ayrıca Ankara'ya giden Nesîmî, Hacı Bayrâm-ı Velî ile görüşmek istemiş ancak bağlı bulunduğu Hurûflik'le ilgili fikirlerinden dolayı burada da itibar görmemiştir. Anadolu'da istediği rağbeti göremeyince Halep'e gider ve orada kendine taraftar bulur ve Hurûflik inanç ve görüşlerini yaymaya çalışır. Yetenekli bir şair olan Nesîmî, görüşlerini, fikirlerini yaymak için şiirlerini kaleme almıştır. Hurûflik inancı, "Yaratıcının insanoğlunun yüzünde tecelli etmesi" ve "yüzün belli yerlerini harflerle izah edip açıklaması" olayına dayanmaktadır. Halep'te kaldığı sürede âlimler tarafından ulûhiyyet iddia ettiğini ve İslâm'la bağdaşmayan fikirler ileri sürdüğünden dolayı öldürölmesi için fetva verilmiştir. Rivayete göre boynu vurulup derisi yüzölerek öldürölümüştür. Kabri Halep'te bulunmaktadır. Klasik şiir dilini iyi kullanan şair açık, sade ve âhenkli bir üslupla samimi şiirler kaleme almıştır. Dönemine göre daha sade ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Nesîmî, bağlı bulunduğu inanç ve felsefesini tüm duygularıyla şiire dökmüştür. Cezbeye kapılıp üst mertebeden taşkın ifadelerde

⁵ şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Yrd. Doç. Dr. Nevin GÜMÜş, Nazîm, Yahya Çelebi, TEİS <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5123> 22.11.2014 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

bulunmuştur. Ayrıca Hallac-ı Mansur'a karşı hayranlığı ile bilinmektedir. **Eserleri:** *Türkçe Dîvân, Farsça Dîvân, Mukaddimetü'l-Hakâyık* (BİLGİN, 2007: c.33, 3-5)

Niyâzî-i Mısırî (1618-1694)

Malatya'da 1618 yılında doğan Mısırî'nin gerçek ismi Mehmed'dir. Yazmış olduğu şiirlerinde, Mısır'da ilim tahsili için gidip bir müddet orada bulunduğundan "Mısırî" ve "Niyâzî" mahlaslarını kullanmış; bunların terkibinden oluşan Niyâzî-i Mısırî ismiyle anılmıştır. İlk başlarda Anadolu'da özellikle doğduğu yer olan Malatya'da yaşayan şair, şeyhinin buradan ayrılmasından sonra kendi de ilim tahsilini sürdürmek üzere 1638'de Diyarbakır'a gitmiştir. Yaklaşık bir yıl burada ikamet ettikten sonra Mardin'e giden Niyâzî-i Mısırî bu şehirlerde yaşayan âlimlerden kelâm ve mantık dersleri almıştır. Anadolu'daki bu sürecinden sonra Kahire'ye gidip medreselerde ilim tahsiline devam etti. Kahire-Mısır macerasından sonra İstanbul'a dönen Mısırî, burada cereyan eden Kadızâdeliler olaylarının etkisiyle hakkında bazı iftiralar ortaya atılmış ve bu hareketlerin etkisinden sonra bulunduğu şehirden 1661 yılında ayrılarak Bursa'ya yerleşmiştir. Daha sonra Edirne'yi bir ara ziyaret den şair burada Eski Cami'de vaaz ettiği sırada söylediklerinden dolayı, dönemin saray çavuşlarından biri olan Azbî Baba nezâretinde Rodos'a 1674'te sürgün edildi. Yaklaşık dokuz ay kadar kaldıktan sonra Bursa'ya dönmesine müsaade edildi. Bu sürgün daha sonra tekrar nüksedecek ve şeriata aykırı sözler söylediği gerekçesiyle şikâyet üzerine bu sefer de Limni adasına sürgün edilecektir. Kaynaklar onun iki defa Limni adasına sürgün edildiğini yazmaktadır. İkinci Limni sürgününden bir yıl sonra 1694'te Limni'de vefat etmiştir. Niyâzî-i Mısırî, Halvetî tarikatının Mısriyye şubesini kurmuştur. Tarikatın Bursa Ulu Camii'nin güney kısmında inşasına başlayan dergâh, uzun bir süre faaliyetini devam ettirmiş, daha sonra bakımı yapılmayan dergâh yıkılıp onun yerine postane olan bir bina inşa ettirilmiş. Mısırî, sürgün hayatını Limni'de yaşarken dergâhda bulunan öğrencilerinden Şenikzâde Mehmed Efendi de vekâleten Mısırî'nin yerine postnişinliğe geçmiş, Mehmed Efendi'nin ölümünden bir müddet sonra da Gazzî Ahmed Efendi ve akabinde oğlu olan Çelebi Ali Efendi'nin postnişinliğe geçtiği bilinmektedir. Tekkelerin Bursa'nın dışında tarikatın Selânik, İzmir ve Kahire gibi bazı yerlerde dergâhları bulunmaktadır.⁶

⁶ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Mustafa AŞKAR, Niyâzî-i Mısırî, DİA. <https://islamansiklopedisi.org.tr/niyazi-i-misri - 1> (Erişim Tarihi: 16.03.2019)

Türkçe Eserleri: *Dîvân-ı İlâhiyât, Risâle fi-Deverân-ı Sûfiyye, Şerh-i Nutk-ı Yûnus Emre, Risâle-i Es'ile ve Ecvibe-i Mutasavvifâne, Mecmûa-i Şeyh Mısrî Efendi, Risâle-i Vahdet-i Vücûd, Ta'birâtü'l-Vâkı'at, Risâle-i Hasaneyn, Risale-i Tevhîd, Şerh-i Esmâu'l-Hüsnâ, Mecmûa-i Kelimât-ı Kudsiyye.* **Arapça Eserleri:** *Mecâlis, Tesbi'-i Kasîde-i Bür'e, Ed-Devretü'l-Arşıyye, Mevâ'idü'l-İrfân ve Avâ'idü'l-İhsân* (AŞKAR, 2007: c.33, 166-169).

Rızâ (1679-1746)

1679 yılında doğan şairin asıl adı Mustafa Rızâ'dır. Neccarzâde Şeyh Rızâ olarak bilinmektedir. Râmiz ve Sâlim tezkiresinde Beşiktaş semtinde doğduğu söylenmektedir. İstanbul'da büyüyen şair Üsküdar'da küçük yaşlarda ilim tahsiline başlayıp daha sonra Beşiktaş'ta yer alan Sinan Paşa Medresesi, onun ilim tahsilinin devamı için önemli merhale olmuştur. Celvetî tarikatına intisap eden şair, Sinan Paşa Camii'nde de bir dönem imamlık yapmıştır. Hat ve musikî sanatlarında geniş bilgisi olduğu ifade edilmektedir. 1710'da Rus-Osmanlı kuvvetleri arasında çıkan savaştan dolayı Edirne tarafına gitmiştir. Orada Nakşibendî şeyhi olan İlmî Efendi'nin müridi olup bir süre sonra icazeti alınca yeniden doğduğu topraklara yani İstanbul'a dönmüştür. 1746 yılında ebedî âleme intikal eden şairin ölümü üzerine tarih düşürülmüştür. Türbesi bugün görev yaptığı Beşiktaş'ta bulunmaktadır. Neccarzâde Rızâ daha çok yazdığı na'atlarıyla tanınmaktadır. **Eserleri:** *Dîvân, Terceme-i Muhtasaru'l-Velâyet, Risâle-i Tarîkat-ı Nakşibendiyye, Hilve-i Hâce Bahâeddin Şâh-ı Nakşibend, Hacnâme* (ŞİMŞEK, 2006, c.32, 483-484).

Şem'î (1738/1783- 1834/1839)

Konya doğumlu olan şairin asıl adı Ahmet'tir. Konyalı Şem'î olarak bilinmektedir. Kaynaklarda yer alan bir bilgiye göre 1784'te doğduğu söylene de kendisi birkaç şiirinde bu durumu ifade etmiştir. Hacca gidişi nedeniyle bulunduğu yaşından hareketle doğumunun 1773 olduğu düşünülmektedir. İyi bir eğitim görmeyen şair, edebi muhit çevrelerinde yetişmiştir. Şiirlerini doğaçlama söylediğinden dolayı "Şem'î" mahlasını almıştır. Hem hece hem de aruzu kullanan şair; baba mesleği olan helvacılığı yapmak istememiş, âşık olma yolunda ilerleme kaydetmiştir. Kahvehanelerde âşıklık mesleğini öğrenmiştir. Şiirlerinde genellikle münâcât, peygamber, Hz. Ali, Kerbela gibi konular ağırlık kazanır. Arapça-Farsça tamlamaları da kullanan şairin üslubu diğer saz şairlerine göre biraz daha ağırdır. Dönemin padişahı olup musikîye önem veren III. Selim'le

karşılaşım sanatını icra etme şansını da bulmuştur. Padişah İstanbul’da kalmasını istese de şair, mazeretini sunarak Konya’yı tercih etmiştir. Şem’i’ye orada çarşı ağalığı görevi verilmiştir. Ömrünün sonlarına doğru bulunduğu memurluk görevinden ayrılmış ve altmış yedi yaşlarında vefat etmiştir. Tespit edilen 200 şiiri olan şairin şiirlerini Fevzi Halıcı bir araya getirip 1982’de Âşık Şem’i Hayatı ve Şiirleri adı altında yayımlamıştır. **Eserleri:** *Dîvân* (ALBAYRAK, 2010: c.38, 505)

Şeyh Gâlib (1757-1799)

1757 tarihinde İstanbul Yenikapı yakınlarında doğmuş; asıl ismi Mehmed olan Şeyh Gâlib, tarihler çocukluk dönemindeki ilk tahsilini babasından almıştır. Hocası olan Hoca Neşet’in derslerine katılan Şeyh Gâlib, hocası tarafından verilen “Esad” mahlasını bir müddet kullanmış ve daha sonra da “Gâlib” mahlasını almıştır. Devlet görevlerinde de bulunan şair, yirmili yaşlarda Hüsn ü Aşk mesnevisini kaleme almıştır. Mevlana’ya karşı olan sevgisi bilinmektedir. Konya’ya giderek çileye girer ancak ailesinin isteği üzerine İstanbul’a gelir. Yurda döndükten sonra Yenikapı Mevlevîhânesinde çileye girer ve 1787 yılında bu çilesini tamamlar. Burada “Dede” olmuştur. 1791 yılında Galata Mevlevîhânesi’ne “Dede” olarak tayin edilmiştir. Yaklaşık bir yıl sonra hastalanan şair, 1799 yılında ölmüştür.⁷ **Eserleri:** *Dîvân, Hüsn ü Aşk, Es-Sohbetü’s Safîyye, Şerh-i Cezîre-i Mesnevi*

Vîrânî (?-?)

Vîrânî’nin kaynaklara göre 17. yüzyılda yaşadığı tahmin edilmektedir. Doğum yerinin Eğriboz olduğu ve Bektâşî tarikatına bağlı olduğu bilinmektedir. Bir rivayete göre Fuzûlî gibi o da Necef’te Hz. Ali’nin türbedarlığını söylenmektedir. Demir Baba ile olan münakaşaları, birbirlerine karşı olan yarışları o dönemde çok meşhur olmuştur. Düşüncelerini, şiirlerini Hurûfilik inancı etrafında şekillendiren şair, On İki İmam başta olmak üzere, peygamber, Kerbela, ehl-i beyt gibi konuları işlemiştir. Rum Abdalı ve Kalender olduğunu kendisi tanımlamıştır. Onun şiirlerinde Fazlullah, Hacı Bektaş Veli,

⁷ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Fatih USLUER, “Şeyh Galib” TEİS <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=263> 28.08.2013 (Erişim Tarihi 19.03.2019)

Abdal Musa gibi önemli olan tarihî şahsiyetler de anılmıştır. Şairin nerede ve hangi tarihte öldüğüne dair net bilgi bulunmamaktadır.⁸ **Eserleri:** *Dîvân, Risâle*

Yesârî (1804-1874)

19. yüzyılda yaşamış olan şairin doğum yeri Batum olup asıl adı Mehmed'dir. Yesârî mahlasını kullanması solak olmasıyla ilgilidir. Kelime; zengin, varlıklı ve solak anlamlarına gelmektedir. Âşıklığa özenen şair, saz çalmada da usta olmuştur. Kaynaklardan edinilen bilgilere göre medrese eğitimi almış olan şair, Anadolu'nun birçok yerinde bulunmuştur. Bektâşî geleneği içerisinde yetişmiştir. Bir süre Kırşehir'de yaşamını sürdürmüş ve burada Hacı Bektâş Veli tekkesinde dervişlik yaptığı için "baba" adını almıştır. Daha sonra Sinop'a giderek halk tarafından sevilmiş ve tekke açarak çalışmalarına burada devam etmiştir. Bugün defnedildiği yer Sinop'tur. Mizahi yönü bulunan Yesârî'nin hoş sohbet bir mizacı olduğu ve usta bir saz çalıcısı olduğu bilinmektedir. Aruz ve heceyi kullanmada başarılı bir şairdir. Birçok nazım şekli kullanan şair, bunlar arasında en çok koşma, nefes ve gazeli kullanmıştır. Farsça şiirler de yazmış olması Arapça ve Farsçayı iyi bildiğini göstermektedir.⁹

---

⁸ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Doç. Dr. Fatih USLUER, "Vîrânî" TEİS <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=473> 09.09.2013 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

⁹ Şair hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz: Arş. Gör. Tugay KABAK, "Yesârî, Batumlu Mehmed" TEİS <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1213> 21.12.2013 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

1.3. Şiirlerde Kullanılan Vezinler

1.3.1. Aruz Vezinleri ve Bahirleri

1.3.1.1. Remel Bahri

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün 68

G.1, G.2, G.3, G.4, G.9, Msd.17, G.22, G.23, G.24, G.25, G.26, G.28, G.29, G.31, G.33, Mh.37, Mh.38, G.39, G.40, G.41, G.42, G.43, G.48, G.49, Mr.51, Mr.52, G.53, G.54, G.55, Mh.56, Msd.58, Msd.59, Mh.60, G.65, G.67, G.68, G.69, Tcb.70, G.76, G.77, G.78, G.80, G.82, G.83, G.86, G.87, G.88, Mr.97, G.101, G.102, G.104, Msd.105, G.106, Mh.109, Mh.110, G.111, G.112, Mr.118, K.120, K.121, K.124, K.125, K.126, K.133, K.135, K.140, K.146, K.149.

Fā' ilātün Fā' ilātün Fā' ilün 1

K.139.

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün 13

G.62, G.96, Tcb.100, G.116, K.122, K.127, K.129, K.137, K.143, K.144, K.147, K.150, K.153.

Müfte' ilün Fa' ilün Müfte' ilün Fā' ilün 1

G. 44.

1.3.1.2. Hezec Bahri

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün 27

G.5, G.6, G.7, G.8, G.11, K.12, G.13, G.14, G.15, G.21, Mh.64, G.66, G.71, G.72, G.81, G.84, G.91, G.92, G.93, G.99, G.103, G.107, Th.114, K.115, K.117, K.136, K.154.

Mefā' ilün Mefā' ilün Fe' ülün 9

G.16, G.19, G.20, G.63, G.75, G.85, G.89, G.90, G.98.

Mef' ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ülün 7

G.10, G.27, G.50, G.74, G.94, K.128, K.145.

Mefā' ilün Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün 9

G.18, G.113, K.123, K.130, K.131, K.132, K.134, K.142, K.148.

Mef' ülü Mefā' ilün Mef' ülü Mefā' ilün 2

Msd.30, G.32.

1.3.1.3. Recez Bahri

Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün Müstef' ilün 3

G.45, G.46, G.95.

Müfte' ilün Mefā' ilün Müfte' ilün Mefā' ilün 1

G.47.

Müstef' ilün Müstef' ilün 1

Msd.61.

1.3.1.4. Muzâri Bahri

Mef' ülü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün 4

K.57, K.119, K.141, K.151.

Mef' ülü Fā' ilätün Mef' ülü Fā' ilätün 3

G.35, G.36, G.73.

1.3.1.5. Hafif Bahri

Fe' ilätün Mefā' ilün Fe' ilün 1

K.138.

1.3.1.6.Seri' Bahri

K.152.

1.3.2. Hece Vezinleri

1.3.2.1. 11'li Hece Ölçüsü 3
Nfs.34, Nfs.79, Nfs.108.

BÖLÜM 2: METNİN KURULUŞ VE İMLASINDA İZLENEN YOL

2.1. Metnin Kuruluşunda İzlenen Yol

1. Metin içerisinde şiirlere mecmuadaki sıralarına göre numara verilmiştir. Bu numaralar şiirin üst kısmında yer almaktadır.
2. Şiirler, hece ölçüsüyle yazılmış ise kıtaların; musammat nazım şekilleriyle yazılmış ise bentlerin hemen üstüne Roma rakamı ile sayı verilmiştir.
3. Şiirin içinde bulunduğu varak, numaralandırılarak gösterilmiştir. Varak numaraları birinci sayfa için [a] ikinci sayfa için [b] kullanılmış ve sayfanın en solunda koyu renkli şekilde gösterilmiştir. Şiirlerde yer alan beyit/bentlerin her birine ise sıra numarası verilmiş ve bu numaralar sayfanın en solunda belirtilmiştir.
4. Şiirler “Destûr”, “Bismi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm”, “Destûr Medh-i Nebî”, “Destûr Yâ Resûlu’llâh”, “Destûr Yâ Sultân-ı Risâlet”, “Destûr Yâ Habîbu’llâh”, “Destûr Yâ Şefî’ül-Müznibîn”, “Destûr Şâh-ı Meded”, “Destûr Yâ Resûlu’l-‘Arabî”, “Destûr Yâ Seyyid-i Veled-i Âdem”, “Destûr Yâ Resûl-i Ekrem”, “Destûr Yâ Sultân-ı Nübüvvet”, “Destûr Yâ Hayr-i Halku’llâh”, “Destûr Yâ Mefhar-ı Ümmet”, “Destûr Yâ Seyyidü’l-Mürselîn” ifadeleri ile başlamış, bazılarında ise bu ifadeler kullanılmamıştır.
5. Şiirlerdeki aruz bahirleri ve aruz kalıpları şiir numarası altında *italik* ve koyu şekilde gösterilmiştir.
6. Şairlerin mahlasları koyu renkle belirtilerek gösterilmiştir.
7. Metinlerde yer alan Arapça ve Farsça iktibas, âyet ve hadisler Latin harfleri ile transkribe edilerek verilmiştir. Bu âyetlerin Arapça orijinal şekilleri dipnotla gösterilmiştir. Âyetin devamında ise meali verilmiş ve sonra hangi âyetin kaçınıcı sûresi olduğu belirtilmiştir.
8. Metinlerdeki şiirlerin karşılaştırılması yapılırken, karşılaştırma yapılacak metinlerin daha çok bilimsel ve akademik bir kaynak olmasına dikkat edilmiştir.
9. Karşılaştırma yapılırken dipnotta verilen bilgi kısaltma şeklinde eserin adı ve sayfa numarası şeklinde verilmiştir. Daha ayrıntılı bilgi eserin sonunda bulunan Kaynakça bölümünde verilmiştir.

10. Karşılaştırma yaparken vezin ve anlam birlikteliği dikkate alınmıştır. Farklar, dipnot alanında gösterilmiştir. Mecmuadaki metin ile orijinal metin karşılaştırılmasında karşılaştırma arasına “:” işareti konulmuştur.
11. Metinde en az iki mısra alınarak mısralar arası fark dipnotta gösterilirken mısralar arasına “/” işareti konulmuştur.
12. Mecmuada bulunan şiir herhangi bir kaynakta bulunuyor ise dipnot ile gösterilmiştir; kaynağın adı ve sayfa numarası verilmiştir. Şiir herhangi bir kaynakta bulunmuyor ise bu durum da dipnotta belirtilmiştir.
13. Mecmuada olmayıp ilgili kaynakta olan beyitler metinde “[ ]” içerisinde verilmiştir.
14. Metin içinde bulunan kafiye ve vezin kusurları, eksiklikler, eklemeler gibi problemler olabildiğince giderilmeye çalışılmış, ilgili teklifler “[ ]” içinde verilmiştir.
15. Tahrifata uğrayıp okunamayan kelimeler dipnotta belirtilip neden okunamadığı ile ilgili açıklama yapılmıştır. Bunun dışında okunamayan kelimeler ise orijinal kısımları alınıp metnin içerisine dahil edilmiştir.
16. Arap alfabesi ile yazılırken müstensihin yanlış yazmış olduğu kelimeler düzeltilmiş, kelimelerin sözlükteki yazılışı esas alınmıştır.

2.2. Metnin İmlasında İzlenen Yol

1. Metnin transkribe edilmesinde bilimsel olarak yapılan çalışmalarda tercih edilen MEB İslam Ansiklopedisi transkripsiyonu tercih edilmiştir.
2. Mecmuadaki metinlerden tespit edilenlerin çoğu 18. yüzyıl ve öncesi döneme ait olduğundan metinlerde Eski Anadolu Türkçesi söyleyiş özellikleri korunarak klasik imlâya başvurulmuştur.
3. Farsçadaki “vâv-ı ma’dûle”ler “ ~ ” işaretiyle belirtilmiştir: ħ̣āce, ħ̣āb vb.
4. Farsça kelimelerde olan “vâv-ı meçhûle” olan ünlüleri, medli olan kısımlar haricinde kısa ünlü olarak belirtilmiştir: ħoş, ħod vb.
5. Bazı kelimelerin sonlarında bulunan “elif-i maksûre”ler, “ye” harfiyle yazılmış ise i’li, “elif” harfiyle yazılmış ise a’lı şekliyle okunmuştur ancak dize sonlarındaki i’li yazılanlar ise vezin gereği a’lı gösterilmiştir: Mūsî, Mūsā vb.

6. “Gonca” kelimesi metin içinde “c”li şekilde kullanılmakta olup metin kurulurken de aslına sadık kalınmıştır. “Nice” kelimesi ise c’li olarak yazılmıştır.
7. Şahıs, gezegen, eser, yer vb. özel adlar tevriyeli kullanılmış olsa dahi büyük harfle yazılmıştır. Ek alması durumunda ekler kesme işareti ile ayrılmamıştır. Mısra başları da büyük harfle yazılmıştır: Ca’fer, Rızā, Mūşī vb.
8. Dürr, kıdd ve Hakk gibi çift ünsüzle biten kelimeler mısra içinde vezin gereği tek veya çift ünsüzle okunmuştur.
9. N’ola, n’eylesün gibi büzülmeler kesme işareti ile ayrılarak gösterilmiştir. Anun kelimesi vezin gereği “anunçün” şeklinde kullanılmıştır.
10. Yönelme hal ekinin a’lı okunuşu tercih edilmiştir: kenāra, envāra vb.
11. Bağlaç olan “ki” kelimedden ayrı yazılmıştır. Ayrıca vezin gereği ayrı yazılması mümkün olmayan “le, la” gibi yapılar bitişik yazılmıştır: güher ki, esir ki, tūbā ki, hicrānuḡla, đarbla, Aḡzuḡla vb.
12. i- fiili ile oluşmuş ekler ayrı olarak yazılmıştır: kör idi, var idi, olmuş idi vb. Ayrıca vezin gereği ayrı yazılması mümkün olmayan “dı, di, miş, miş, sa, se” gibi yapılar bitişik yazılmıştır: olurdı, bulurdı, eylemiş, şunsa.
13. Klasik dönem metinlerindeki eklerde, sert ünsüzlerin benzeşmesi kuralı gösterilmeyip, metindeki şekillerine sadık kalınmıştır: İtdükce, itdükde vb.
14. Farsça ön ekler “-“ ile ayrılır: gül-çin, bī-çāre vb.
15. Son ekler bitişik yazılmıştır: kıblegāh, bahāristān, gülşen, nemekdān, bāḡbān, ḡamnāk, şehvār, hūşyār, şādmān, perīşān, vb.
16. İkilemenin ortasına gelen ek ayrı gösterilmiştir: ser-tā-pā, ser-ā-ser vb.
17. İki isimden oluşan birleşik sıfatlar ve birleşik isimler “-“ ile ayrılır: gül-ruḡsār, gül-berg, gül-āb, dil-dār, vb.
18. Āftāb-āfitāb, āsmān-āsumān, rüzgār-rūzigār gibi kelimelerde medli okunuşlardan kaynaklandığı ileri sürülen ses türemeleri gösterilmemiş; āftāb, āsmān, rüzgār şekilleri tercih edilmiştir.
19. Metinlerde y’li veya y’siz kullanılan “hemze”nin “y”siz şekli standart bir kullanım sağlamak amacıyla tercih edilmiştir: dā’im, mā’il, şemā’il vb.

20. Metinde yer alan kapalı e'lerin i'li kullanımları esas alınmıştır: gice, dimek, yime, yiyüp, vb.
21. Müstensih eseri oluştururken olbizüz, eycân gibi bazı kelimeleri bitişik yazmıştır. Bu çalışmada ise kelimeler ayrı şekilde yazılmıştır.
22. Müstensih “h” gelmesi gereken bazı yerlerde “h”, “j” gelmesi gereken yere “z”, “z” gelmesi gereken yere ise “z” getirmiştir: müfaḥḥam-müfaḥḥam, ḥalk-ḥalk, Hızr-Hızr, tezerv-tezerv, ziyân-jiyân. Transkribe ederken kelimenin orijinali yazılmış, hatalar düzeltilmiştir.
23. Dönemin dil özelliklerine göre eserin aslı ile mecmuadaki şiiirlerde m>b değişimi vardır: meni-beni vb.
24. Zarf-fiil ekleri p'li kullanılmıştır: Kılup, olupdur, varup, alup vb.
25. Müstensih “p” seslerini “b” olarak kullanmıştır: pula-bula, pāye-bāye vb.
26. Metinlerde ikizleme yoluyla kullanılan “şedde” ve “p” sesi için iki nokta [:] kullanılmıştır. Bazı kelimelerde şedde kullanılırken bazılarında bu durum kullanılmamıştır. Transkribe ederken orijinal halleri kullanılmış olup vezne uymayan yerlerde ise tekli kullanım gözetilmiştir: muḥarrem-maḥrem, nebbāş-nebāş, muḥabbet-muḥabet vb.
27. Müstensih bazı kelimelerde j sesi için tek nokta kullanmıştır: ejderhā, pejmürde vb.
28. Müstensih bazı kelimelerde veznin doğru olması için kelimelerin farklı şekillerini yazmıştır: çemenistān-çemensitān, ejderhā-ejdehā vb.
29. Aruzu bozmayan ikili kullanımlarda metindeki yazılış şekilleri esas alınmıştır: günāh-güneh, dāmān-dāmen, dehān-dehen, güzār-güzzer vb.
30. Çehre kelimesindeki “ç” sesi kimi durumlarda “c” li kullanılmıştır.
31. Müstensih yaṭur kelimesindeki “ṭ” sesini “t” şeklinde yazmıştır.

2.3. Metnin İşaret Sistemi

Tablo 3: Transkripsiyon Tablosu

ء أ	A, a, E, e, ʾ	ش	Ş, ş
آ	Ā, ā, A, a	ص	Ş, ş
ب	B, b	ض	Ž, ž, Đ, đ
پ	P, p	ط	Ț, ț
ت	T, t	ظ	Z, z
ث	Ṫ, ṣ	ع	ʿ
ج	C, c	غ	Ĝ, ĝ, Ğ, ğ
چ	Ç, ç	ف	F, f
ح	H, h	ق	Q, q
خ	H, h	ك	K, k, G, g, ŋ
د	D, d	ل	L, l
ذ	Z, z	م	M, m
ر	R, r	ن	N, n
ز	Z, z	و	v, o, ö, u, ü, ū V, O, Ö, U, Ü, Ū
ژ	J, j	ه	H, h, a, e
س	S, s	ي	Y, y, İ, i, Ī, ī

2.4. Karşılaştırmalı Metin

[72a]

1¹⁰

Destür

Remel Bahri

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Nün-ı 'aynuñ vaħyine Hâkdan işâretdür bugün
Leyletü'l-mi'râca zülfünden beşâretdür bugün
2. Selsebîlünden gel ey sâkî içür 'âriflere
Çünkü bayrâm oldu vü haccı ziyâretdür bugün
3. Hûblaruñ iklîmini tıtdı cemâlün ħüsn-ile
Ey emîrî ħûblaruñ devr-i emâretdür¹¹ bugün
4. Ey faķîh indi semâdan 'âriife *mā'en tahūr*¹²
Şüpheden arın ki eyyâm-ı tahâretdür bugün¹³
5. Ey viren yârün vişâlin *kün fekānuñ*¹⁴ varına
Gör ki bey'undan nice külli ħasâretdür bugün
6. Virmişem kevn ü mekânı dilberün didârına
Şol ticâretten ulu ħanğı ticâretdür bugün¹⁵
7. Kim ki Hâkkuñ şüretin yüzünde zâhir görmedi
Adı yâr öñinde¹⁶ gözsüz bî-beşâretdür bugün
8. Zerķ u tezvîrün esâsı oldu ey zâhid ħarâb
'Aşķa mi'mâr ol ki ma'mûr ol 'imâretdür bugün¹⁷

¹⁰ Nesîmî D., Gazel, s.331.

¹¹ 'imâretdür: emâretdür D.

¹² وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا O, rahmetinin önünde rüzgârları müjdecî olarak gönderendir. Ölü toprağı canlandırılm, yarattıklarımızdan birçok hayvanları ve insanları sulayalım diye gökten tertemiz bir su indirdik. (Furkan Sûresi 48. âyet)

¹³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

¹⁴ بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir. (Bakara Sûresi 117. âyet) (Bu âyet ayrıca ku'rân'ın birçok yerinde geçmektedir: Âl-i İmrân 47 ve 59, En'âm 73, Nahl 40, Meryem 35, Yâsin 82, Mü'min 68).

¹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir./ ħanğı: ħanķı D.

¹⁶ yâr öñinde: yarın günde D.

¹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

9. Һаҗр u neҗrүн sә'ati geldi vü hem yevmü'l-һisāb
Uyқудan uyan ki ol гүnden 'ibāretdür bugün¹⁸
10. Yüce yirden dem uran şeyһ u faқīhe geldi kim
Müdde'inün һürmeti Һақдан һақāretdür bugün
11. Ҙамунуң nārında җeksiz yanısardur tā-ebed
Kim ki 'aҗқуң āteҗinden bī-һarāretdür bugün¹⁹

[72b]

12. Ey **Nesīmī** Һақ Süleymān mülkini virdi saға
Her sözüң biң aҗaf-ı җāһib-vezāretdür bugün²⁰

2²¹

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. 'Aҗқıнуң гүl-zārına efgāna geldüm ben bugün
җem'inün envārına pervāne geldüm ben bugün
2. Varlıғın virdüm iriҗdüm vaҗlıнуң bāzārına
Yoғlıғ-ile sūd için meydāna geldüm ben bugün
3. Gözlerüm mülk-i beқāyı düşmezem bunda vaған
Bir ғarībüm 'ālem-i seyrāna geldüm ben bugün
4. Gerçi buldum bāғda 'aҗқ içre biter һār-ı җafā
Baқıdup һāre гүl-i һandāna geldüm ben bugün
5. җüret-i Raһmānı görmekdür murādum tā-ebed
Anuң için 'ālem-i insāna geldüm ben bugün
6. Ölmeden bād-ı ecelden bu serāy-ı ten һarāb
Һаққıyā ölmezden öң vīrāne geldüm ben bugün

¹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

¹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ һarāretdür: һasāretdür D.

²⁰ Bu beyit a.g.e.'de 15. beyittir./ mülkini: taһtını D.

²¹ җiirin җairi hakkında bir bilgiye ulaҗılamamıҗtır.

1. Ey mükerrem hüsni-şüret vey muṭahhar mā'u tîn
*Raḥmeten li'l 'ālemīnsün Raḥmeten li'l 'ālemīn*²³
2. Devr-i hüsni-şüret vey cemālün lā-yezāl
Bildigüm *'ilme'l-yaḳīr*²⁴ dür gördigüm *'ayne'l-yaḳīr*²⁵
3. Ey yañağuş süresi *ve's-şems*²⁶ yüzün âyeti
*Hāzā uş cennātu 'adn-i fādḥulūhā ḥālidīn*²⁷
4. *Küllī şey'in ḥālikir*²⁸ vechünden ayru şek degül
Ey hidāyet şem'i yüzün vey şaçun ḥablü'l-metīn²⁹
5. Kıblemüzdür şüretün el-ḥamdüli'llāh ey nigār
Tā-ebed *ıyyāke na'būd*³⁰ min cemālün nesta'in
6. Nün u 'aynuñ mīm ü dāluñ *tilke āyātü'l-kitāb*³¹
Levḥ-i maḥfūz oldı yüzün *ve hüve Qur'an mübīn*³²

²² Nesîmî D., Gazel, s.332.

²³ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

²⁴ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ Hayır, kesin olarak bir bilseniz. (Tekâsür Sûresi 5. âyet)

²⁵ ثُمَّ لَتَرَوْهَا عَيْنَ الْيَقِينِ Yine andolsun, onu gözünüzle kesin olarak göreceksiniz. (Tekâsür Sûresi 7. âyet)

²⁶ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve kuşluk vaktine andolsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

²⁷ "Bunlar Adn cennetleridir, sürekli kalmak üzere buraya girin." Kur'an'da on bir âyette (Tevbe 72, Ra'd 23, Nahl 31, Kehf 31, Meryem 61, Tâhâ 76, Fâtır 33, Sâd 50, Gâfir 8, Sâf 12, Beyyine 8) geçen "cennâtü adn", Zümer Sûresi 73. âyette geçen "fe'd-hulūhâ ḥālidīn" ile birleştirilmiş, başına "hâzihî" kelimesi eklenerek bir misra haline getirilmiştir. Yukarıda anlamını yazdığımız bu mısra, camilerimizin birçoğunda bulunmaktadır.

²⁸ وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْخُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ Sen Allâh ile beraber başka bir ilâha ibadet etme. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. Onun zatından başka her şey yok olacaktır. Hüküm yalnızca onundur ve kesinlikle ona döndürüleceksiniz. (Kasas Sûresi 88. âyet)

²⁹ Sağlam ip, (Kur'an, İslâm dini). Âyetlerde "Hablu'llâhi" diye geçer. Habl; ip, urgan, halat, sicim, ant, ahit, eman gibi anlamlara gelir. Bu terimin alındığı âyette, İslâm dinine sınıksız sarılmanın, bu dinde birleşmenin, parçalanmamanın önemi vurgulanmaktadır. Bilindiği gibi ayrılık, gücün elden gitmesine sebep olur. Bu yüzden birlik ve kardeşlik dini olan İslâm'da inananların birleşmeleri vazgeçilmez bir ilke kabul edilir ve şöyle buyrulur: Topluca Allâh'ın ipine (Kur'an'a, İslâm dinine) yapışın, ayrılmayın..." (Âl-i İmrân Sûresi 3. âyet)

³⁰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا (Allâh'ım!) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. (Fâtiha Sûresi 5. âyet)

³¹ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ الَّذِیْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الَّذِیْ سَخَّرَ لَنَا هٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ لٰكِنَّا ذٰلِكُمْ اَلَّذِیْ نُسَبِّحُ بِحَمْدِہٖ وَنُحَمِّدُہٗ وَنُكَبِّرُہٗ وَنُحَمِّلُہٗ اَلَّذِیْ لَا يَلْجَاۤءُہٗ سُوۡرٌ مِّنۡ سُوۡرٍ اٰیٰتِہٖۤ اَلْاٰتِیٰتِ الْکٰتِبِیۡنِ وَفُرَاۤنٍ مُّبِیۡنٍ Elif Lâm Râ. Bunlar, kitabın ve apaçık olan Kur'an'ın âyetleridir. (Hicr Sûresi 1. âyet)

³² Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir. / وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَّفُرَاۤنٌ مُّبِیۡنٌ Biz, o peygambere şiir öğretmedik. Bu, ona yaraşmaz da. O(na verdiğimiz) ancak bir öğüt ve apaçık bir Kur'an'dır. (Yâsin Sûresi 69. âyet)

7. Nefha-i 'îsâ gelür şîrîn lebün den cānlara
Şābit oldı kim lebüñdür mehbi't-i Rūhu'l-emîn³³

[73a]

8. Hür-ı 'aynuş şüreti āyîne oldı hüsnuşe
Şol sebebden³⁴ hālka merğüb oldı Hāğdan hür-ı 'ayn
9. Ey lebün şānında münzel āyet-i *yuhyi'l-'izām*³⁵
Cān mıdur yā Rabb lebün yā hālık-ı cān-āferîn
10. Mālik-i hüsñ oldı ey dilber cemālün tā-ebed
'Āşıkun dīni budur buldı **Nesīmī** yevm-i dīn

4³⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Şol dili kim mazhar-ı 'aşq itdi Rabbü'l-'ālemîn
Sildi cārüb-ı 'ināyetle kıomadı kibr ü kīn
2. Şāf olur deryā gibi cānı dil-i aşıkıların
Zerrece tutmaz keder āyîne-i ehl-i yakīn
3. Bir şadefden bunca gevher şaçdı deryā-yı vücūd
Gör nice vaḥdet bilenler olmadı keşret-ğarīn
4. Sen ne yüzden Hāğ-ile şulḥ olmağ istersün bugün
Zeyd ü 'Amr ile cedeldür rüz u şeb kārūn hemīn
5. Sürmeden emmāre nefsi aradan ey bü'l-heves
Cān-ı dil olmaz bu yolda qahr-ı cānāndan emīn
6. Gör nice aşḫābı bu yolda qarındaş oldılar
*Ḥubb-ı fil'lah*³⁷ sırrı ile oldılar Hāğğa mu'īn
7. Hāğğa yār olmaz şu kim ehl-i Hāğğa yār olmadı
Bilmedi bu sırrı hergiz qaldı pür āh u enin

³³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

³⁴ sebebden: sebedden D.

³⁵ وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ إِذْ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ Bir de kendi yaratılışını unutarak bize bir örnek getirdi. Dedi ki: "Çürümüşlerken kemikleri kim diriltecek?" (Yâsin Sûresi 78. âyet)

³⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşamadım.

³⁷ El-Hubbu fi'llâhi ve bugzu fi'llâhi : "Sevmek ve sevmemek Allâh rızası içindir." hadisinden iktibastır.

8. **Hakkı**yā hergiz gümānı eyleme ḥubbü'l-vaṭan
Hicret it semt-i yakīne eylegil taḥkīk-i dīn

5³⁸

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ıün

1. Ḥaber bildün mi ey sālik sülūkuṅ intihāsından
Ḥaḳīkat üzre bildigi bu yoluṅ reh-nümāsından
2. Ebed seyr-i ilal'lāha nihāyet bulmadı kimse
Ezel dirler egerçi söyleyenler ibtidāsından
3. Şu kim hicret idüp 'azm-i diyār-ı lā-mekān ide
Ḥaber söyler olur dā'im bu 'ālem māverāsından
4. Didi çün Muştafā olmak gerekdür ihtiyārıyla
Kefen giy imdi yoḳluḳdan şoyun varlık libāsından

[73b]

5. Şular kim 'ūd-ı cismānīden evvel ḥaşr olup durdı
Bugün yarın ḥalāş oldılar ol yārūṅ cefāsından
6. Dilersen 'āfiyet bulmaḳ belā-yı zühd-i bāridden
Gerek kim olasun şol germ-i 'aşḳuṅ mübtelāsından
7. Ḥiṭāb-ı irci'ı irse şunun kim cān gulaḳına
Döner Ḥaḳḳa o sā'at olmaz anuṅ bī-vefāsından
8. Çıkar lü'lü-i 'irfānı kelām-ı Ḥaḳdan ey **Hakkı**
Eger deryā-yı 'ilmūṅ olduḳ ise aşınāsından

6³⁹

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ılün/Mefā'ıün

1. Cenāb-ı Muştafā virdi ḥaber ḳurb-ı kıyāmetden
Ḥaber-dār eyledi bu ümmeti eşrāt-ı sā'atden

³⁸ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

³⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

2. Şerî'at ehline gösterdi çün âyât-ı kübrâyı
Hâkîkat ehline kıldı nice remz-i işâretten
3. Didi oğunmaya 'ilm-i ilâhî pāk dillerle
Bilinmez ola vaḥdet sırrı bu 'âlemde keşretten
4. Sülûk ehline zenveş gâlib ola mişl-i ârâyiş
Giye dervîş olanlar tâc u hırka dest-i şöhretten
5. Çok ola gönli mürde nefsi zinde ḥalk-ı 'âlemde
Ḥayât-ı Ḥıżra maḥzar az ola eşnâf-ı ümmetden
6. Ese bād-ı hevâ ḥayşüm-ı cân-ı pür zükâm ire
Tuta derd-i sivâ dil ḥânedede ḡafletten
7. Kuvâ-yı nefis bir baş ḳaldurup dâ'im hücum ide
Beni ilâ şafer sâl göstere envâ'-ı şevketten
8. Kimi Mehdî kimi 'îsâ ola da'vâ ile ḥalkuḳ
Ḥaber vire durûğ-ile ḥilâfetden ü vilâyetden
9. Nice Deccâli meşrebler diye peygâmberrüm taḥkîk
Ḥaber virmiş iken Ḳur'ânda Ḥaḳ ḥatm-ı nübüvvetden
10. Çü ḥâl-i ehl-i 'âlem böyledür var ḳâlî terk eyle
Fenâ ehlinden ayrılma cüdâ olma bu şoḥbetden

[74a]

11. Fenâ-yı kevnîdür **Hakkî** beḳâ-yı cavidân iste
Ḳıyâmetden muḳaddem 'aşḳ-ile tûy zevḳ cennetden

740

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'iün

1. Ğarîzî baḥr-ı 'aşḳ olan ḥaber bilmez kenârından
Ḥarîz-i nâr-ı şevḳ olan geḳer hep cümle varından
2. Tecellî tağına çıkup cemâl-i Ḥazrete nâzır
Çıḳar Mûsî gibi 'aşḳuḳ elinde iḥtiyârından

⁴⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

3. Şecer *innī ena 'llah*⁴¹ der olup envāra müstağriķ
Tutuşmış vādī-i Eymende 'aşķuñ tāb u nārından
4. Bi-küllī maḥv olup iren fenā-yı muṭlaķa āḥir
Ölüp ölmezden öñ çıķdı vücūdınuñ mezārından
5. Bu derde dūş olan dermān ümīdin itmesin hergiz
Ki derd-ile gider 'uşşāk bu miḥnetden diyārından
6. Ḥaķuñ kūnh-i celālinde ķalır 'ārif olur ḥayrān
Bisāṭ-ı 'izzet içre gerçi devr olmaz civārından
7. Ümīdüñ kesme ey **Ḥaķķī** şaķın elṭāf-ı Mevlādan
Ki bülbüller degül ḥālī bahāruñ intizārından

842

Destūr

Hezec Bahri

Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' ilün/Mefā' iün

1. Şabā her dem gelür müşğīn şaçuñ Çīn ü Tātārından
Cihānı 'anberīn eyler nesīm-i müşg-bārından
2. Ne güneşdür yüzüñ ⁴³yā Rab kim anuñ yüce Ṭūrından
Tecellī geldi yandurdı Kelimüñ şem'i nārından
3. Eger *nūr-ı 'alā nūrı*⁴⁴ degülse zülf ü ruḥsāruñ
Ne ma'nīden güneş toğmuş şaçuñ her tīre tārından⁴⁵
4. Muḥīṭ oldı vişālūñ çün ser-ā-ser yābis ü raṭba
Kimüñ 'aķlı ḥaber virsin bu deryānuñ kenārından⁴⁶

⁴¹ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَا مُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ Mûsâ, ateşin yanına gelince, o mübarek yerdeki vadinin sağ tarafındaki ağaçtan şöyle seslenildi: “Ey Mûsâ! Şüphesiz ben, evet, ben âlemlerin Rabbi olan Allah’ım.”

⁴² **Nesîmî D., Gazel**, s.324.

⁴³ güneşdür yüzüñ: tûbâdır boyuñ D.

⁴⁴ اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِثْلِكَ فِيهَا مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ نُورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ Allāh, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun temsili şudur: Duvarda bir hücre; içinde bir kandil, kandil de bir cam fânûs içinde. Fânûs sanki inci gibi parlayan bir yıldız. Mübarek bir ağaçtan, ne doğuya, ne de batıya ait olan zeytin ağacından tutuşturulur. Bu ağacın yağı, ateş dokunmasa bile neredeyse aydınlatacak (kadar berrak)tır. Nur üstüne nur. Allāh, dilediği kimseyi nuruna iletir. Allāh, insanlar için misaller verir. Allāh, her şeyi hakkıyla bilendir. (Nûr Sûresi 35. âyet)

⁴⁵ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

⁴⁶ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

5. İki ‘ālemde maqşūdum vişālūne irişmekdür
Ki vaşluñdur bu dervişüñ murādı şehr-i yārından⁴⁷
6. Şaçunla gönümün ‘ahd ü vefā oldu vefā çün kim
Vefā büyü gelür dā’im şaçun ahd ü qarārından

[74b]

7. *Ene’l-ḥaḳ*⁴⁸dur münācātum Ḥaḳ oldu külli⁴⁹ ḥacātum
Gel ey Mañşür olan ḳurtar⁵⁰ bu dāruñ ğir ü dārından
8. Ḳulağı ‘ārifün tā kim **Nesim**inün sözün diñler
Şadef tek inciler ağızı ṭoludur şeh-süvārından⁵¹

9⁵²

Destür

Remel Bahri

Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilātün/Fā’ilün

1. Ḳıble-i imān görindi sen büt-i ‘ayyāreden
Āferin olsun seni ne hoş yaratmış yaradan
2. Ḳanğı⁵³ burcuñ yıldızısun ey melek bilsem seni
Menzilün ref’ oldu yüz biñ kevkeb-i seyyāreden
3. Başuma çıkdı ḥumārı lā-yezālī ḥamruñ uş
Vaḥdetün peymānesini⁵⁴ içmişüm ḥammāreden
4. Çün beyāzıyla sevāduñ vāḥid oldu ‘illeti
Lā-şerik olmaḳ dilersenḡ geç bu āğ u qaradan

⁴⁷ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ vişālūne irişmekdür: vişālūndür vişālūñ gel

⁴⁸ “Ben Hakkım” Hallac’a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştı. Bu sözün çeşitli yorumları vardır. Bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre Hallac bu sözü fena halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hakk’tı. . Diğer bir görüş ise Hallac’ın bu sözü, Haktan hikaye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allāh “Ben Hakkım” diyor gibi. Hallac’ın bu sözüyle “Ben Hakkım, yani bātıl değilim” veya “Ben Haktanım” demek istediğini söylerler.

⁴⁹ külli: bitdi

⁵⁰ Ḳurtar: ḳurtıl

⁵¹ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir./ ağızı ṭoludur şehvārından: dolar dür ağızı D.

⁵² **Nesimî D., Gazel**, s.552.

⁵³ Ḳanğı: Hansı D.

⁵⁴ peymānesini: peymānesin çün D.

5. Yā Rabb ol⁵⁵ ğamzeñ oqın biñ yirden artuğdur yidüm⁵⁶
‘Āşık oldur kim kayırmaya yidügi yaradan
6. Yañağuş şem‘ine hüsni-i Yūsufuñ⁵⁷ pervānedür
Çoğ göñüller yağmalandı sen yüzi meh-pāreden
7. ‘İşvesine fitneler hatm oldı şehlā⁵⁸ gözlerün
Kimse sihrini geçürmez ayruğ ol mekkāreden
8. Şem‘i gibi karşı ki çün yanmadı zāhid senüñ⁵⁹
Koy anuğ bağı katıdur şöyle seng-i hāreden
9. Şūfi-i peşmine pūşuñ bātıñı şāfi degül
Ol kaçan kırtarırdur nefsinı emmāreden
10. Vaqtuñı var vā‘izā koyğıl beni öz hālüme
Çāreni sen saña it⁶⁰ geç çāresiz bī-çāreden
11. ‘Aşkı müşkīn zülfiñüñ bağıladı beni bendine
Herzedür yel gibi gezmek ne beter āvāreden⁶¹
12. Çarğ [haçan]⁶² çār-pāre çaldı ben aña çarğ urmadum
Çār-pārem deste aldum⁶³ dönmezem çār-pāreden
13. Rūh-ı Kuds oldı Nesīmīnün ğaķıķat sözleri
Varlığın terk itdi çün kim⁶⁴ kendi çıķdı aradan

---

⁵⁵ Yā Rab ol: iy sanem D.

⁵⁶ biñ yirden artuğdur yidüm: miñ yirde artuğ yimişem D.

⁵⁷ hüsni-i Yūsufuñ: hüsni Yūsufuñ D.

⁵⁸ şehlā: nergis D.

⁵⁹ Şem‘i gibi karşı ki çün yanmadı zāhid senüñ: Şem‘ine pervāne tek çün yanmadı zāhir senüñ D.

⁶⁰ İt: kı D.

⁶¹ Bu beyit a.g.e.’de 13. beyittir./ bağıladı beni: bağılar beni çün/ gibi: kimi D.

⁶² -M.

⁶³ Çār-pārem deste aldum: Elüme çār-pāre aldum D.

⁶⁴ terk itdi çün kim: ortaya koydı D.

10⁶⁵
Destür
Hezec Bahri
Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

[75a]

1. Maḥv eyle sivā-naqşını mir'āt-i başardan
Yek-reng-i muşāfāt ola dil zeng-i kederden
2. Īmān-ı nazar eyle bu eşbāha kemāhī
Pāk eyle 'anāşır eşerin rāh-ı nazardan
3. 'Aks itmek için levḥ-i dile pertev-i vaḥdet
Şāf eyle gönül şafḥasını şekl-i şuverden
4. Bāğ-ı emelin itmedi biz mürde⁶⁶-i gāflet
Dil-zinde olan şebnem-i evrād-ı seḥerden
5. Farq eylemedün mebdē' ile semt-i me'ādı
Süduḡ nedür ey ḥ'ace bu iklīme seferden
6. İksir-i ḥaḳīḳatle idüp ḳalbünī ḥālīş
Geç cerbeze-i laḳlaḳa-i şems ü ḳamerden
7. Taḥşil-i kemāl eyle **Rızāyā** 'uḳalādan
Erbāb-ı ḥired feyz alur üstād-ı hünerden

11⁶⁷
Destür
Hezec Bahri
Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'iün

1. Zehī ol kimse kim vardur ḥabībi sen gibi⁶⁸ meh-rū
Şeker-güftār ü gül-ruḥsār u müşḳin-ḥāl u 'anber-bū
2. Cihāna gelmeye hergiz özüñ⁶⁹ tek bir daḡı dilber
Sa'id-aḡter şanem⁷⁰-manzar perī-peyker ferişteh-ḥū

⁶⁵ **Rızâ D., Gazel**, s.352-353.

⁶⁶ biz mürde: pejmürde D.

⁶⁷ **Nesîmî D., Gazel**, s.624.

⁶⁸ gibi: teki D.

⁶⁹ özüñ: özüñde M.

⁷⁰ şanem: melek

3. Zehî şāni' ki şun'ından yaradur⁷¹ kendi luţfından
Beli ince lebi ğonca ħaţı⁷² ra'nā ruĥı nīkū
4. Gel ey şarrāf-ı kıymet-ger nazār kııl ma'den-i cevher
Zümürürd ħaţtı sīmīn-ber lebi la'l ü dişi incü
5. Kaşunla kirpigün zülfün yüzünde beşlerün daĥı
Biri 'ayyār biri tarrār biri mekkār biri cādū
6. Seni sevenlerün ħāli bu dört şeyden⁷³ degül ħāli
Gehī ğavġā gehī sevdā gehī şeydā gehī kayġū⁷⁴
7. Aya kim⁷⁵ kıllarun çoķdur Nesīmī kıamudan kemter
Besā Türkī Besā Kıpçaķ besā Zengī besā⁷⁶ Hindū

12⁷⁷

Destür

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'iün

[75b]

1. Cemālün maţla'ı şems ü ziyādur yā Resūlu'llāh
Ne maţla' pertev-i enver⁷⁸-nümādur yā Resūlu'llāh
2. Felekler devr-i dā'im itmesi⁷⁹ izĥār-ı zātuğdur
Senün şānuğda *levlāk-ı limā*⁸⁰ dur yā Resūlu'llāh
3. Ne mümkindür kemāl üzre seni vaşf eyleye 'ālem
Hemīşe vāşıfuğ Bārī-Ĥudādur yā Resūlu'llāh

⁷¹ yaradur: yaratmış D.

⁷² ħaţı: kıadi

⁷³ şeyden: işten D.

⁷⁴ Gehī ğavġā gehī sevdā: Gehī sevdā gehī ğavġā/ şeydā: dīvān/ kayġū: yargu D.

⁷⁵ Aya kim: Kıpuğda D.

⁷⁶ besā: besī D.

⁷⁷ **Cesārī D., Kaside**, s.1380-1383

⁷⁸ maţla' pertev-i enver: maţla'-ı pertev-endāz D.

⁷⁹ itmesi: olması D.

⁸⁰Levlāke levlāke le-mā halaktü'l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduġu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

4. Sever cānum velī⁸¹ ol na't-ı pākūñ eylemek ammā
Dilüm meddāhuñ olmağ yā ne kādır yā Resūlu'llāh
5. Şefā'at eyle geldüm ilticāya bāb-ı luţfuñda
Ķabūl it bī-ħesāb cürmüm recādur yā Resūlu'llāh⁸²
6. Hezārān 'aşığ u cān-ı cihān müştākuñ olmuşdur
Yoluñda terk-i cān itmek şafādur yā Resūlu'llāh⁸³
7. Dü-'ālem şāhid olsun rāhuña bezl-i vücūd itdüm
Diriğ itmem saña cānum fedādur yā Resūlu'llāh⁸⁴
8. Sülūk-ı sırr-ı 'aşğ oldum benüm ħayrān ü ser-gerdān
Bu ħāl ile baña ħalmağ sezādur yā Resūlu'llāh⁸⁵
9. Yüzüm gözüm sürerdüm isr-i pāyuñ görmek olsaydı
Ķubāruñ dīdeme ħün tütüyādur yā Resūlu'llāh⁸⁶
10. Muţahhar ravza-i pākūñ ziyāret eyleyüp cāna
Muħabbet būyın 'arz iden şabādur yā Resūlu'llāh⁸⁷
11. Cihānuñ serveri ser-tāc-ı ħaţm-ı enbiyāsuñ sen
Anuñcün cümleden ħadrüñ 'alādur yā Resūlu'llāh⁸⁸
12. Ķılup Mi'rāc-ı seyrānuñ buluşduñ Ħazret-i ĦaĶğa
Tecellī zāta nūruñ iltiĶādur yā Resūlu'llāh⁸⁹
13. Emānet beş vaĶit farziyyeti anda ħabūl itdüñ⁹⁰
Saña vü ümmete tuħfe 'atādur yā Resūlu'llāh⁹¹
14. Görindi zāt-ı pākūñde hezārān mu'cize āşār
Dü-'ālem zātuña hep āşinādur yā Resūlu'llāh⁹²

⁸¹ Sever cānum velī: Diler gönüm senüñ D.

⁸² Bu beyit a.g.e.'de 26. beyittir./ Ķabūl it bī-ħesāb: Garibem bī-kesem D.

⁸³ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

⁸⁴ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁸⁵ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ sırr-ı: seyr-i/ ile: üzre D.

⁸⁶ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

⁸⁷ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

⁸⁸ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir./ ħaţm-ı: şāh-ı D.

⁸⁹ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir./ Mi'rāc-ı: Mi'rāc D.

⁹⁰ Emānet beş vaĶit farziyyeti anda ħabūl itdüñ : Ķabūl itdüñ emānet beş vaĶit farziyyeti D.

⁹¹ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir./ vü: hem D.

⁹² Bu beyit a.g.e.'de 13. beyittir.

15. Saña çün āyet āyet Hāzret-i Qur'ān Kerīm indi
Şerī'at hükmi bākī muḳtezādur yā Resūlu'llāh⁹³

[76a]

16. Nice zulmet şebinde ḳalmıuşuñ rāh-ı beyān oldu
Vücūduñ nūr-ı maḳẓ u pür-cilādur yā Resūlu'llāh⁹⁴

17. Ebū Bekr itdi evvel Hāḳ Resūl olduğını taşdıḳ
Dinilse maḳlaşı Şıddıḳ revādur yā Resūlu'llāh⁹⁵

18. 'Ömerdür ma'delet kānı hem 'Oşmān oldu zi'n-nūreyn
Çehār-yāruñ 'Aliyyü'l-Murtażādur yā Resūlu'llāh⁹⁶

19. Hemīşe ḳurretü'l-'ayn Ḥasan ile Ḥüseyn ancaḳ
Ṭarīḳ-i Hāḳda bunlar reh-nümādur yā Resūlu'llāh⁹⁷

20. Ḳuliyum şāh-ı Zeyne'l-'Ābidīnūñ tā muḳaddemden
Muḥammed Bākırı nūr-ı Ḥudādur yā Resūlu'llāh⁹⁸

21. İmām Ca'fer-i Şādıḳ daḳı ol[sa] Mūsī-i Kāzım
Bulur bir nesl-i pāk ü bü'l-vefādur yā Resūlu'llāh⁹⁹

22. Ḥorāsān mülk-i 'adlinde anuñ emn ü emān buldı
Şeh-i İrān 'Alī-Mūsī-Rızādur yā Resūlu'llāh¹⁰⁰

23. Naḳī ile Taḳīnūñ ḫalk-ı 'ālem vaşfını eyler
İmām 'Askerī şāḫib-i livādur yā Resūlu'llāh¹⁰¹

24. İmām Mehdī-i şāḫib-zamān ḳaçan olur zāhir
Niżām-ı 'āleme ol iḳtifādur yā Resūlu'llāh¹⁰²

25. Bu on iki imām 'aşḳı şefā'at eyle ben zāra
Günah u cürm-ile kārüm bükādur yā Resūlu'llāh¹⁰³

⁹³ Bu beyit a.g.e.'de 14. beyittir.

⁹⁴ Bu beyit a.g.e.'de 15. beyittir.

⁹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 16. beyittir.

⁹⁶ Bu beyit a.g.e.'de 17. beyittir.

⁹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 18. beyittir.

⁹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 19. beyittir./ Ḥudādur: hedādur D.

⁹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 20. beyittir./ ol: olsa D.

¹⁰⁰ Bu beyit a.g.e.'de 21. beyittir./ 'Alī-Mūsī-Rızā: 'Aliyyü'l-murtażā D.

¹⁰¹ Bu beyit a.g.e.'de 22. beyittir./ Naḳī ile Taḳīnūñ: Taḳī ile Naḳīnūñ D.

¹⁰² Bu beyit a.g.e.'de 23. beyittir./ ḳaçan olur: olur ḳaçan D.

¹⁰³ Bu beyit a.g.e.'de 24. beyittir.

26. Şalât-ile selâm olsun saña ey mefhar-ı ‘âlem
Murâdum bâb-ı luţfuñ ilticâdur yâ Resûlu’llâh¹⁰⁴

27. **Cesârî** ‘âşıkum pes menzilünde iftihârüm var
Kemâl ehline dilden merhabâdur yâ Resûlu’llâh¹⁰⁵

13¹⁰⁶

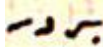
Destür

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘iün

1. Vücüdün oldı cümle halka rahmet yâ Resûlu’llâh
Denildi vechüñe mir’ât-ı Hâzret yâ Resûlu’llâh
2. Yed-i kudret ezelde cümle-i esmâ-i hüsnâdan
Biçüpdür kâmet-i Tübâña hil‘at yâ Resûlu’llâh
3. Lebün çün menba‘-ı âb-ı hayât-ı feyze menba‘dur
Virür her haste câna dürlü şerbet yâ Resûlu’llâh
4. Kâalurdı zulmet-i zenb-i vücüd içre bugün ‘âşık
Dilinde yanmasa şem‘-i muhabbet yâ Resûlu’llâh

[76b]

5. Sen ol bezm-i ilâhuñ şem‘isün pertev-fürüz olmuş
Ben ol pervâneym yandım haqîkat yâ Resûlu’llâh
6. Esir ki **Hakki**-i bî-çâre-i yanar gider
Şefâ‘at yâ Resûlu’llâh şefâ‘at yâ Resûlu’llâh

14¹⁰⁷

Destür

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Mefâ‘iün

1. Mey-i lâlünle dil mestâne olsun yâ Resûlu’llâh
Gönül kâşânesi mey-ğâne olsun yâ Resûlu’llâh

¹⁰⁴ Bu beyit a.g.e.’de 27.beyittir./ luţfuñ ilticâdur: luţfuñda rızâdur D.

¹⁰⁵ Bu beyit a.g.e.’de 28.beyittir.

¹⁰⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

¹⁰⁷ **Rızâ** mahlaslı şiiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

2. Revān oldıkça gözden reh-güzār-ı intizārunḡa
Sirişküm kaçresi dūr-dāne olsun yā Resūlu'llāh
3. Bu güftār-ı dūreri-bārum şühūd-ı sırr-ı cūduḡla
Hużūra tuḡfe-i şāhāne olsun yā Resūlu'llāh
4. Şeb-i tārīk-i envār-ı ḡayālūḡ ile dil-murḡı
Cemālūḡ şem'ine pervāne olsun yā Resūlu'llāh
5. 'İnāyet mültecādur daḡme-i efkār-ı evşāfa
Göḡül ma'mūresi vīrāne olsun yā Resūlu'llāh
6. Vezān olmaḡdadur bād-ı şabā Leylā-yı zūlfūḡla
Aḡa Mecnūn deli dīvāne olsun yā Resūlu'llāh
7. Olursa bende-i bābı **Rızā** dergāh-ı devletde
Senūḡ gibi ulu sulṡāna olsun yā Resūlu'llāh

15¹⁰⁸

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'iün

1. Bu cismüm āteş-i 'aşḡuḡla yansın yā Resūlu'llāh
Dü-çeşmüm ḡ'āb-ı ḡafletden uyansın yā Resūlu'llāh
2. Gidüp boynumda zencīrümle ben ol ravza-i pāke
Görenler hep beni dīvāne şansın yā Resūlu'llāh
3. O rütbe ağlayam çöllerde feryād eyleyem ben kim
Sirişk-i dīdem al ḡana boyansın yā Resūlu'llāh
4. Şu kāfir nefis elinden bu dil-i bī-çāreyi ḡurtar
Yeter ḡaḡ¹⁰⁹ u ḡabāḡatdan uşansın yā Resūlu'llāh
5. ḡuluḡ **Leylā**yı maḡşer ehline sen eyleme rüsvā
Günāhından bu dünyāda utansın yā Resūlu'llāh

¹⁰⁸ **Leylā D., Gazel**, s.168-169.

¹⁰⁹ ḡaḡ: cürm D.

16¹¹⁰
Destür
Hezec Bahri
Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fe'ülün

[77a]

1. Yüzün gördüm didüm el-ḥamdüli'llāh
Boyun gördüm okudum *ḳul hüvā'llah*¹¹¹
2. Müselsel zülfüñi gördüm mu'anber
Muḳavves ḳaşlaruñ *naşrun mina'llah*¹¹²
3. Ḳarahçı gözleruñ yağmalarından
Yine dönüp didüm¹¹³ estağfiru'llah
4. Dudāğuş şerbeti 'ayn-ı şifādur
*Seḳāhüm Rabbühüm min raḥmeti'llah*¹¹⁴
5. Cemālün görmüşüm ayrıлмаğum yok
Eger inanmasañ va'llāh vü bi'llāh¹¹⁵
6. Benüm göñlüm saña ḥayrān olupdur
Ne kim cebbār ḳılur el-ḥükmü li'llāh
7. Otuz iki ḥurūf oldu vişālūñ
Vişālūñdür vişālūñdür i va'llah¹¹⁶
8. **Nesîmî** ḳıldısa bir ḳatle tevbe
Naşūhî tevbesi *tübü ila'llah*¹¹⁷

¹¹⁰ **Nesîmî D.**, Gazel, s.651.

¹¹¹ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir." (İhlâs Sûresi 1. âyet)

¹¹² وَأَخْرَجَ تُحُبُّونَهَا نَصْرًا مِنَ اللَّهِ وَفَتْحَ قَرِيبٌ وَيَنْتَرِ الْمُؤْمِنِينَ (Saf Sûresi 13. âyet)

¹¹³ didüm: dimen D.

¹¹⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5.beyittir./ وَخَلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süsleneceklerdir. Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. (İnsan Sûresi 21. âyet)

¹¹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 7.beyittir./ va'llāh vü: va'llāhi D.

¹¹⁶ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

¹¹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 10.beyittir./ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ لَنَا نُورٌ وَغُفْرَانًا عَالِيَهُمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٌ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَخَلُّوا أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا Ey iman edenler! Allāh'a içtenlikle tövbe edin. Umulur ki, Rabbiniz sizin kötülüklerinizi örter, peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri utandırmayacağı günde Allāh sizi, içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar. Onların nurları önlerinden ve sağlarından aydınlatır, gider. "Ey Rabbimiz! Nûrumuzu bizim için tamamla, bizi bağışla; çünkü senin her şeye hakkıyla gücün yeter" derler. (Tahrim Sûresi 8. âyet)

1. Ey Müvellā diñle imdi nuṭṭ-ı ḥaḫḫ-ı feyẓ ile
 Āl u evlād-ı Nebīdür şöyle bil bī-iştibāh
 Rūz-ı maḥşerde muḥaḫḫaḫ mü'mine püşt ü penāh
 İrdi çün mäh-ı muḥarrem aḡladı şems-ile mäh
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
2. Yer ü gök aḡlar bugünler¹¹⁹ aḡlayuñ ey mü'minān
 Nār-ı zaḫmetden¹²⁰ bulayum der-iseñ her dem¹²¹ amān
 Zār ider cümle melā'ik ḥūr u ḡilmān ins ü cān
 La'net eyle ol Yezīde şad-hezārān bī-gümān
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
3. Söylegil bu nuṭṭ-ı cāndan çekmeyesün zaḫmeti
 Ger dilersen Ḥaḫ ḳatında bulasuñ sen 'izzeti
 Enbiyā vü evliyādan umar-iseñ şefḳati
 La'net eyle her dem ol Mervān Yezīde la'neti¹²²
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh

[77b]

4. Ğurretü'l-'aynum didi çün Ḥaḫ¹²³ ḥabīb-i mürselīn
 Olmaḫ istersen ḫaḫḳat dünyā ḡamından¹²⁴ emīn
 Āşık-iseñ 'āşıḳa ne oliñur ehl-i 'alīn¹²⁵
 La'netu'llah virdüñ olsun şimdi¹²⁶ Süfyān-ı la'in
 Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
 Gözyaşını ḳana döndür eylegil feryād u āh
5. Nesl-i şāh-ı evliyādur hādī-i rāh-ı¹²⁷ Ḥudā
 Ḥāriciler bilmediler oldılar Ḥaḫdan cüdā

¹¹⁸ *Virānî D., Mütekerrir Müseddes*, s.18

¹¹⁹ Yer ü gök aḡlar bugünler: Aḡladı yer gök bugün D.

¹²⁰ zaḫmetden: düzāḫdan D.

¹²¹ her dem: hergiz D.

¹²² her dem ol Mervān Yezīde la'neti: etmektir gerek Mervāna la'net la'neti D.

¹²³ çün Ḥaḫ: kim ol D.

¹²⁴ ḫaḫḳat dünyā ḡamından: muḥaḫḫaḫ külliyen ḡamdan D.

¹²⁵ oliñur ehl-i 'alīn: olagör ehl-i yaḫın D.

¹²⁶ şimdi: şimr D.

¹²⁷ rāh-ı: nūr-ı D.

Anlaruñ cānına la‘net söylerüm¹²⁸ ben dā‘imā
Şad-hezārān la‘net-i Hāḡ¹²⁹ şad-hezārān bī-riyā
Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını ḡana döndür eylegil feryād u āh

6. Bil kaçan oldu şehīd ol nūr-ı zāt-ı¹³⁰ kibriyā
Geldi¹³¹ ol demde semādan nāle-i nuṡḡ-ı şadā¹³²
Āh Hüseyn-i Kerbelā [der]¹³³ vāh Hüseyn-i Kerbelā
Yezīde itmek teberrā mü‘mine ‘ayn-ı şifā¹³⁴
Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını ḡana döndür eylegil feryād u āh
7. Ben **Virān** ‘Abdal faḡīrüm¹³⁵ derd-mendüm bir gedā
İsterem rüz-ı ḡıyāmetde ‘Alīden ilticā
Zerre deñlü buḡz idenüñ cānına la‘net-sezā
La‘net olsun kim ki¹³⁶ oldu düşmen-i Āl-i ‘Abā
Ey Hüseynler bugündür mātem-i evlād-ı şāh
Gözyaşını ḡana döndür eylegil feryād u āh

18¹³⁷

Destūr

Müctes Bahri

Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. Yüzünñde nūrını gördi ezel güninde ilāh
Didi kim *eşhedü enlāilāhei‘llallāh*¹³⁸
2. Bu ḡüsn ü luṡf-ile kim gördi yirde ya gökte¹³⁹
Melek şüretlü beşer ya güneş şıfatluca¹⁴⁰ māh

---

¹²⁸ söylerüm: eylerim D.

¹²⁹ la‘net-i Hāḡ: la‘net olsun D.

¹³⁰ zāt-ı: pāk D.

¹³¹ Geldi: Erdi D.

¹³² şadā: Hūdā

¹³³ -M.

¹³⁴ ‘ayn-ı şifā: lāyık sezā D.

¹³⁵ faḡīrüm: ḡaḡīrem D.

¹³⁶ kim ki: her kim D.

¹³⁷ **Nesīmî D., Gazel**, s.651.

¹³⁸ “*Allāh’tan başka ilah olmadığına şahitlik ederim.*” Bu ibare, şahadet kelimesinin birinci bölümüdür. İslâmın beş temel ilkesinden biridir. Bu cümle ile İslâm’ın iman esasları özetlenmiş, Allāh’ın birliği inancı ortaya konmuş; bātıl tanrılar, Allāh dışında tapılanlar reddedilmiş olur.

¹³⁹ yirde yā gökte: gökte yā yirde D.

¹⁴⁰ şıfatluca: şıfatlu D.

3. Eger günāh ise kılmak yüzün katında sücūd
Ben eylerüm bu günāhı ki farz¹⁴¹ imiş bu günāh
4. Götür niķābı bu¹⁴² halkı kul eyle hüsñe kim
Melāhat ehline senseñ emir ü senseñ şāh
5. Hidāyet eyledi *ķālū belī*¹⁴³ de nūra beni
Ķara gözün Ķara Ķaşuñ beñünle zülf-i siyāh
6. Ķul oldu hüsñe hür u melek ne dilbersün¹⁴⁴
Zehī ‘ināyet ü ‘izzet zehī celālet ü cāh
7. Kerāhet eyleme ‘aşıĶdan epsem ol zāhid
Güher ki bildi ĶaĶı eylemez ĶaĶdan ikrāh¹⁴⁵

[78a]

8. İki gözün eger egri degülse baĶma iki
Ki vaĶdet ehline ĶaĶdan bulındı doĶrıca rāh¹⁴⁶
9. Cemāl ü şüretüne kim ki olmadı Ķurbān
İki cihānda naşibi nedāmet oldu vāh¹⁴⁷
10. Cihān içinde **Nesīmī** elif tek oldu ferd
Eger inanmaz-iseñ uşda şer‘ u uşda güvāh¹⁴⁸

19¹⁴⁹

Destür

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün

1. Gel ey tālīb ĶulaĶ tut bu şadāya
Gönül den vir irādet Murtażāya

¹⁴¹ farz: müzd D.

¹⁴² bu: vü D.

¹⁴³ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ Hani Rabbin (ezelde) ÂdemoĶullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz deĶil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir. (A’raf 178. āyet)

¹⁴⁴ dilbersün: şüretsen D.

¹⁴⁵ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ Güher ki bildi ĶaĶı eylemez ĶaĶdan ikrāh: Ki kim ki ĶaĶ iledür ĶaĶdan eylemez ikrāh D.

¹⁴⁶ Bu beyit a.g.e.’de 9.beyittir./ doĶrıca: toĶrı D.

¹⁴⁷ Bu beyit a.g.e.’de 11.beyittir.

¹⁴⁸ Bu beyit a.g.e.’de 11.beyittir./ oldu ferd: ferd oldu M.

¹⁴⁹ **Vırānī D., Gazel**, s.320-321.

2. Eger olmak dilersen ümmet-i hāşş
Niyāz-mend ol müdām āl-i¹⁵⁰ ‘abāya
3. İrsün mürşid-i hāşş-ı benāma
Açarsuñ gözini Rabbü’l-‘alāya
4. Görürsün zāt-ı Hākkı sen gümānsuz
Virürsün özini aña behāya
5. **Virānī** nuṭḡ-ı Hāḡ böyle buyurdu
Özin vir ‘aşḡ-ile āl-i ‘abāya

20¹⁵¹

Destür

Hezec Bahri

Mefā ‘ilün/Mefā ‘ilün/Fe ‘ülün

1. Fedā kııl cān ü başuñ Muştafāya
Daḡı şāhum ‘Aliyü’l-Murtażāya
2. Eger ‘āşık-iseñ cāndan gönül vir
Hasan şāh-ı Hüseyñi Kerbelāya
3. Murāda irgürür Hāḡ tālib-iseñ
Ṭarīḡ-i Hāzret-i Zeyne’l-‘Abāya
4. İdüben ser-fürü ehl-i niyāz ol
Muḡammed Bāḡır-ı mihr-i vefāya
5. Düşüp buyruḡun ol merd-i süḡan-dān
Gürüh-ı Ca‘fer-i şıdḡ-ı şafāya
6. Derūnuñ şāf idüp ol Hāḡḡa teslīm
Mūsī Kāzım ‘Alī Mūsī Rızāya
7. Olan menzile irdi bende-i hāşş
Taḡı şāh-ı Naḡı nūr-ı Hūdāya
8. Sezādur Hāḡ bilür ḡurbān olursuñ
Haşan el-‘Askerī luṭf u ‘atāya

---

¹⁵⁰ müdām āl-i: āl müdām D.

¹⁵¹ **Yesārī** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

9. Mürüvvet kânıdur tab'uş **اؤلفل**
Muhammed Mehdî-i şâhib-livāya

10. Be-Haqq-ı çârdeh ma'sûm Hudāya
Delîl eyle **Yesârî** ben gedāya

21¹⁵²

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

[78b]

1. Düşürmüş 'anberîn zülfün hümâyün gölgesin aya
Te'âla'llâh zehî sünbül te'âla'llâh zehî sāye
2. Kaşuñ mihrābuña şüfî irişmek ister ey hūrî
Velî her kâşır idrāküñ 'urūci irmez ol yāya¹⁵³
3. Şaçuñdur leyletü'l-isrâ kaşuñ esrâr-ı *mā evhā*¹⁵⁴
Kanı Haqdan irişmiş cān bu *mā evhā* vü *evhāya*¹⁵⁵
4. Yüzüñ *ve's-şems*¹⁵⁶ ü *yāsîn*¹⁵⁷ dür meşānî¹⁵⁸ kipriğüñ *tāhā*¹⁵⁹
Tanıqdur *ellezî esrā*¹⁶⁰ bu mi'rāc ü bu *esrāya*
5. Ruhuñ esrâr-ı¹⁶¹ hüsñādur te'ālā şānühü gör kim
Ne ihsān eylemiş muhsin bu hüsñ-i şüret-esmāya
6. Vişālün kıymeti dürdür nihāyetsüz deñiz 'aşkın
Bu dürrün kânın ol buldı ki ğarq oldı bu deryāya¹⁶²

¹⁵² Nesîmî D., Gazel, s.664.

¹⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 3.beyittir./ mihrāb: mi'rāc D.

¹⁵⁴ فَأُوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أُوْحَىٰ Böylece Allāh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

¹⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6.beyittir./ فَأُوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أُوْحَىٰ Böylece Allāh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

¹⁵⁶ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve onun aydınlığına andolsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

¹⁵⁷ يس Yâ Sîn. (Yâsin Sûresi 1. âyet)

¹⁵⁸ meşānî: kaşuñla

¹⁵⁹ تَاهَا Tâ Hâ (Tâhâ Sûresi 1. âyet)

¹⁶⁰ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götürün Allāh'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir. (İsrâ Sûresi 1. âyet)

¹⁶¹ Esrâr-ı: esmâ-i D.

¹⁶² Bu beyit a.g.e.'de 7.beyittir./ 'aşkuñ: 'ışuñ D.

7. Şaçun vaşlından ey 'ārif ḥayāt-ı cāvidān buldı
Ki teslim eyledi cānın bu reyḥān ü semen-sāya¹⁶³
8. Gel ey tūbā sücūd eyle bu sīmīn-ber sehī-serve
Ki emr-i e'scūdū¹⁶⁴ geldi bu zībā ḳadd-i bālāya¹⁶⁵
9. Perīşān zūlfīnūḡ ḡālin n'idersenḡ bilmek ey zāhid
Bu sevdā ince sevdādur dolaşma sen bu sevdāya¹⁶⁶
10. Bugün şol māh-ı tābānuḡ yüzün gör zāhir ey 'ābid
Ki maḡrūm oldu ol ḡāsir ki maḡrūr oldu ferdāya¹⁶⁷
11. Münevver 'abher-i terki evin yaḡmaladı 'aşḡun
Moḡol her ḡanda varursa düşer tārāc u yaḡmaya¹⁶⁸
12. Yüzün rengi saçun būy-i ne zībā rengi budur kim
Güli gül-zāra gönderdi bıraḡdı müşḡ-i şaḡrāya¹⁶⁹
13. Nazīrūḡ yazamaz ayruḡ ezel naḡḡāşı ruḡsāruḡ
Ki ḡüsnūḡ devri ḡatm oldu bu ruḡsār-ı dil-ārāya¹⁷⁰
14. Nesīmī tā seni buldı dü 'ālemden vaḡīd oldu
Kesildi māl ü mülkinden ulaşdı zāt-ı yektāya¹⁷¹

22¹⁷²

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Çıḡsın ol cān kim bu rāh-ı 'aşḡa¹⁷³ ḡurbān olmaya
Dāḡil-i cem'iyyet-i bezm-i şehīdān olmaya

¹⁶³ Bu beyit a.g.e.'de 11.beyittir./ ey 'ārif ḥayāt-ı cāvidān: ol 'āşık ḡayāt-ı sermedī D.

¹⁶⁴ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ أَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتُ طِينًا demıştik, onlar da sayḡı ile eğilmişlerdi. Yalnız İblis sayḡı ile eğilmemiş, "Hiç ben, çamur hâlinde yarattıḡım kimse için sayḡı ile eğilir miyim?" demışti. (İsrâ Sûresi 61. âyet)

¹⁶⁵ Bu beyit a.g.e.'de 9.beyittir./ tūbā: şūfi

¹⁶⁶ Bu beyit a.g.e.'de 10.beyittir./ zāhid: āḡıl D.

¹⁶⁷ Bu beyit a.g.e.'de 14.beyittir.

¹⁶⁸ Bu beyit a.g.e.'de 12.beyittir./ Münevver: Mu'anber/ terki: Türkī D./ 'aşḡun: 'aḡluḡ D.

¹⁶⁹ Bu beyit a.g.e.'de 8.beyittir./ yüzün: rūḡun D.

¹⁷⁰ Bu beyit a.g.e.'de 2.beyittir.

¹⁷¹ Bu beyit a.g.e.'de 2.beyittir./ māl ü mülkinden: mā vü menlikden D.

¹⁷² **Nahif D., Gazel**, s.435.

¹⁷³ bu rāh-ı 'aşḡa: kim reh-i 'ışḡunḡa D.

[79a]

2. Dāğ-ı dāğ-ı şaran olsun ol bedenüm dā'ima¹⁷⁴
Āteş-i pür-süz-ı hicrānuñla sūzān olmaya
3. H'ābı rāhat görmesin ol dīde-i ğam dīde kim
Arzū-yı nūr-ı dīdāruñ-ile giryān olmaya
4. Tā ebed pejmürde olsun ol ṭabī'at kim senüñ
Gülşen-i na'tuñda bülbül gibi nālān olmaya
5. Başına toprak o mürde¹⁷⁵ ğāfilüñ kim şevk-ile
Āsitānuñda varup ḥāk-ile yeksān olmaya
6. Bu **Naḥīf**iden dirīğ itme nigāh u luṭfuñu
Şerm ü cürm 'işyān-ile¹⁷⁶ maḥşerde ḥayrān olmaya¹⁷⁷

23¹⁷⁸

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ey gönül murğ-ı ḥaḳīḳat āşiyān olmaḳ dile
Maḥrem-i esrār-ı bezm-i ḳudsīyān olmaḳ dile
2. Murğ-zār-ı keşreti ḳo vaḥdet ile ihtiyār
Terk idüp kevn-i mekān lā-mekān olmaḳ dile
3. Şeş cihet ḳaydıñdan āzād olmağ-ı bir cān bul
Sırr-ı vaḥdetden ḥaber bil nüktedān olmaḳ dile
4. Bu vücūduñ muşḥafından noḳtadur maḳşūd olan
Cümle-i āyāt ebed bil ser-nişān olmaḳ dile
5. Bulduñ ise Hızrveş 'ālemi ledünn-ī gevherin
Feyz-i baḥş-ı Mūsī-i cān-ı cihān olmaḳ dile

¹⁷⁴ şaran: hasret/ bedenüm: beden kim D.

¹⁷⁵ Mürde: merd-i D.

¹⁷⁶ Şerm ü cürm 'işyān-ile: Şermī-i cürm ile tā D.

¹⁷⁷ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir. Bu beytin yerine a.g.e.'de şu beyit mevcuttur:

Yā Resūlu'llāh gerekmez māh-ı tābān olsa da
Ḳağ-ı dāğ-ı dil ki 'işḳuñla fūrüzān olmaya

¹⁷⁸ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

6. **Hakkı**yā āb-ı hayāt mu'anberin nūş eyleyüp
Tā ebed görme fenāyı cāvidān olmağ dile

24¹⁷⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ey göñül kāmīl elin tut şoḥbet-i 'irfān dile
Rāh-ı 'irfāndan sülük it menzil-i vicdān dile
2. **Ḳ**ıl ü **ḳ**āl ehli ne bilsün ḥāl-i bāṭın neydügin
Yanuben **ḳ**āl olmayınca 'aşḳ içindedür dile
3. Nūş idüp şol **H**ıẓr elinden bir nefes āb-ı hayāt
Zulmet-i nefsi geçegör pertev-i tevḥīd-ile

[79b]

4. Lezzet-i sükker durur şol tūṭıyi gūyā iden
Feyz-i nuṭḳ eyler gelüp ol zevḳ-ile dā'im dile
5. Cennet istersen dilünde cennet-i me'vāyı gör
Vuşlat istersen serā-yı sırıra ir baḳma dile
6. **Hakkı**yā gül-zār-ı 'aşḳa olalı dil 'andelīb
Yaḳdı ḥār-ı māsivāyı cümle āh-ı serd-ile

25¹⁸⁰

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Pāre pāre eylesem kendüm revādur derd-ile
Āteşe yaḳsam n'ola eflakı āh-ı serd-ile
2. Āh kim yaya olup ḳaldum ayaklarda diyü
Bir günüm yoḳdur felekde nūr-ı cān-perverd-ile
3. **Ḳ**ālden **ḳ**ālümde yoḳdur ḥālden ḥālümde yoḳ
Nice vezn idem beni dünyāda kāmīl merd-ile

¹⁷⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

¹⁸⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4. Her ser-i mūdān çıķupdur reşki görsem kāmili
Bir midür ‘ālemde hār u ḥas olanlar verd-ile
5. Ma’rifetden ger tehī-dest olduĢ ise aĢlama
Yād olursuĢ **Hakkı** bir gūn belki bir cōmerd-ile

26¹⁸¹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilātūn/Fā‘ilūn

1. Feth iden dil ķal‘asın tevḥīd-i ḥāķāmi ile
Pāk ide āyīnesin şirk ü riyāyı hep sile
2. Zikr-i cehrīdür ḥişār-ı nefsi vīrān eyleyen
Koma bu **طرب** şaķın elden ki ķuvvetdūr dile
3. Her kimūĢ Mehdī gibi elde velāyet tīĢı var
Üstüne dūşmenlerūĢ tīĢından āteş şaķıla
4. Her kime Ḥaķdan ‘ināyet ‘Askerī kıldı meded
Dem-be-dem ġayb-ı şehādet mülki aĢa aķıla
5. Kılmadan yaĢmasını nefsūĢ benū’l-aşfer gibi
Şām u cān ile gözet kim beĢzemez ol rāy-ile
6. Bir yanuĢ şol baĢr-ı cānı bir yanuĢ berr-i **جبه**
Farķ idersen cem‘i farķı ir bu baĢr-ı sāḥile
7. Āhenīn bir ķal‘adur işbu vücūd iķre vücūd
Fethi anuĢ nice āsān ola bu āb-ġil-ile

[80a]

8. Kim ki fażl-ı ġayb-ı zātūĢ fethine dermān diler
ZikrinūĢ miftāḥına derd-i ġamı dendān kıla
9. İşbu zikrūĢ tūt elin seyrāna gel ol dost ile
Sen de bul anuĢ yolın hem menzili sen de dile

¹⁸¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

10. **Hakkıyā** āhir zamāndur söyleme Hakk sırrını
Bilmeyenler anı inkār ide şāyet kim bile

27¹⁸²

Destūr

Hezec Bahri

Mef'ūlü/Mefā'ilü/Mefā'ilü /Fe'ülün

1. Dünyā durıcağ yir degül ey cān sefer eyle
Aldanma anuñ āline andan hāzer eyle
2. Bir hāle qarār eylemez eyyām ü geçer gün¹⁸³
Ey ehl-i nazar bağma bu hāle nazar eyle
3. Pāyende degül devleti ey h'ace cihānuğ
Esbābına aldanma gel andan güzer eyle
4. Ger 'āşık isen şıdğ-ile şol dilber gel
Cān ile cihān ortaya ço terk-i ser eyle¹⁸⁴
5. Düşdi saçınuğ zūlmetine gönlüm ilāhī
Ol hāl-i perişāna bu şāmı seher eyle¹⁸⁵
6. Çün hūsnüğe hatm oldı bugün devr-i melāhat
Ey fitnelerüñ hātemi *şakku'l-kamer* eyle¹⁸⁶
7. Ger Mūsī-i 'İmrān gibi şol nāra şataşduğ
Gel tābişini göster ü şerh-i şecer eyle¹⁸⁷
8. Dünyā evinüñ sākinesi beş gün-imiş çün
Bünyādını urur gibi zīr ü zeber eyle¹⁸⁸
9. Şol piste-dehānuğ haberin bildi **Nesimī**
Şīrīnlere şol tengi şekerden haber eyle¹⁸⁹

¹⁸² Nesimī D., *Gazel*, s.628.

¹⁸³ gün: 'ömr D.

¹⁸⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

¹⁸⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ ol: şol D.

¹⁸⁶ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ *اَقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْتَشَقَّ الْقَمَرُ* Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı. (Kamer Sûresi 1. âyet)

¹⁸⁷ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ gibi: kimi D.

¹⁸⁸ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ urur: yığ er D.

¹⁸⁹ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir.

28¹⁹⁰

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Gıtmege ‘azm eylemişseñ ey dil-ārām eyleme
Hasbeten li’llāh beni bī-şabr u ārām eyleme
2. Dāne-i müşkīn-i ħālün göñlümü şayd eyledi
Bu tıtulmuş şayda şāhum¹⁹¹ zülfüñi dām eyleme
3. Zülfünü berk-i gül üzre ey perī tağıtma kim
Bunca göñli yanmışuñ sevdāsını ħām eyleme¹⁹²

[80b]

4. ‘Ömrümün şubĥı yüzüñdür bahtımuñ şāmı şaçuñ
Gıtme ey dilber gözümdeñ şubĥumu şām eyleme¹⁹³
5. Rind ü ħallāşum baña zāhid dime ey müttakī
Lāübālī ‘aşıķı ‘ālemde bed-nām eyleme¹⁹⁴
6. ‘Aşķını terk itmek ister göñlüm ammā çin degül
Yā ilāhī kimseyi sen bī-serencām eyleme¹⁹⁵
7. Çeşme-i la‘lün şuyından bir ħadeĥ şun sākīyā
İştıyākından Nesīmīnün gözin cām eyleme¹⁹⁶

29¹⁹⁷

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Berk-i nesrīn üzre müşkīn zülfüñi dām eyleme
‘Aşıķ-ı aşıfteyi bī-şabr u ārām eyleme

¹⁹⁰ Nesīmī D., Gazel, s.649.

¹⁹¹ şāhum: şāhā D.

¹⁹² Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir.

¹⁹³ Bu beyit a.g.e.’de 3. beyittir.

¹⁹⁴ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir./ müttakī: müdde‘ī D.

¹⁹⁵ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ bī: bed D.

¹⁹⁶ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

¹⁹⁷ Nesīmī D., Gazel, s.648.

2. Şol Moğol-Çin gözlerünle çün beni şayd eyledün¹⁹⁸
Bağrumı cevr-ile¹⁹⁹ pür-ğün ey dil-ārām eyleme
3. Kimse çün yāruñ vişālin bulmadı tāmāt-ile
Epsem ey ḥalvet-nişin endīşe-i ḥām eyleme
4. ‘Āşık-ı şādık tuzağun kuşu ey zāhid degül
Dāne dizme tesbīhi seccādeyi dām eyleme²⁰⁰
5. Zūlf ü ruḥsārıdur anuñ zikrüm uş şām u seḥer
Zikrsiz hergiz ilāhī şubḥ u şām eyleme²⁰¹
6. Va‘de çün virmiş bize Ḥaḳ selsebīl ü ḥūr-ı ‘ayn
Koyma elden şāhidi terk-i mey ü cām eyleme
7. Çün Nesīmīnün murādı sensün ey ārām-ı cān
Ḥaḳ içinde anı düşmen-kām u bed-nām eyleme

30²⁰²

Destūr

Hezec Bahri

Mef‘ülü/Mefā‘ilün/Mef‘ülü/Mefā‘ilün

1. Ey şāh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma
Şem‘i ruḥī nārına pervāne gibi yanma
Fānīdür anuñ ḥüsni var rengine boyanma
Ahdine vü va‘dine göñül virüp inanma
Ḥaḳdur bu sözüüm Ḥaḳla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yavan şanma

[81a]

2. Bu dünyā yedi başlı biñ dişli bir²⁰³ ejderdür
Her başda biñ ağzı var her loğması ādemdür
Zehridür anuñ tiryāk tiryāki anuñ semdür
Her şerbeti kim içseñ şerbet degül ol demdür
Ḥaḳdur bu sözüüm Ḥaḳla inkāruña dayanma

¹⁹⁸ çün beni şayd eyledün: çünkü kaptıñ göñlümü D.

¹⁹⁹ cevr-ile: cevrünle D.

²⁰⁰ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

²⁰¹ Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir./ ruḥsārıdur anuñ zikrüm uş şām u seḥer: ruḥsārın durur çün zikrimiz her şubḥ

şām/ Zikrsiz hergiz: şubḥumuz hergiz/ şubḥ u: zikrsiz D.

²⁰² Niyâzî-î Mısrî D., Müseddes, s.274.

²⁰³ bir: -D

Gerçeklere teslīm ol her sözi yavan şanma

3. Māt oldu nice şāhlar²⁰⁴ bu dünyānuñ ālinden²⁰⁵
Doymadı biri bunuñ cāhından ü mālından
‘İbret alabilürseñ āl māh-ile sālinden
Gör nice döner tiz tiz her birisi hālinden
Hağdur bu sözüñ Hağla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yavan şanma
4. ‘Ağl-ile bunuñ hergiz bir hālesi bilinmez
Şeytānı dağı gizli ‘ālemler²⁰⁶ o bulunmaz
Her ne kadar aña sen şetm eyleseñ alınmaz
Rıfğ-ile ider mekri her yağaya çalınmaz
Hağdur bu sözüñ Hağla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yavan şanma
5. **Mısrī** sağadur bu söz cehd it alagör ‘ibret
Fağr-ile idüp fağrī itme aña sen minnet
Emrāz-ı cehlden sen bulduñsa eger şıhhat²⁰⁷
Tutma şağın aşlā hiçbir kimseye küdüret²⁰⁸
Hağdur bu sözüñ Hağla inkāruña dayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yavan şanma

31²⁰⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Dīde-i fānī ile bākī cemāli gözleme
İşbu noğşān āleminde ol kemāli gözleme
2. Yanmadan pervāneveş ‘aşğ odına cānuñ senüñ
Sen de ‘aşıklar gibi sırr-ı vişālī gözleme
3. Kālbüñi hāl itmeden bir mürşid-i kāmīl bulup
Kāl u kāl ālemlerinde hūsn ü hālī gözleme

²⁰⁴ şāhlar: şeyhler D.

²⁰⁵ ālinden: elinden D.

²⁰⁶ ‘ālemler: ilm ile

²⁰⁷ Bu mısra a.g.e.’de 5. bendin 4. mısraında geçmektedir.

²⁰⁸ Bu mısra a.g.e.’de 5. bendin 3. mısraında geçmektedir./ şağın aşlā : aşlā şağın M./ küdüret: var kudret D.

²⁰⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

4. *Len-terān*²¹⁰ didi Hāk Mūsāya bu ālemde gör
Sofra-i ümīde sen de ol nevāli gözleme
5. Girmeyince cennet-i ƣalbe bugün sa'y eyleyüp
Taşradan ol pādīşāh-ı bī-zevāli gözleme
6. Devlet-i dīdārdur faƣr-ı fenānuñ āhiri
Ƙıl nazār **Hākƣı** satalum mülk ü mālī gözleme

32²¹¹

Destür

Hezec Bahri

Mef'ülü/Mefā'ilün/Mef'ülü/Mefā'ilün

[81b]

1. Yār ol gönül ehline ğafletden uyanınca
Düş sāyeveş ayağa ƣur ģizmete yanınca
2. Çağlar aƣan ırmağlar deryāya irişince
Āteş saçılır dilden hīzem gibi yanınca
3. Dostuñ adını zıkr it her lağza anı fkr it
Her yüzde bilişince cümle anı şanınca
4. Almağda gönül hūsne ƣarbla Hūdā ismine
Kes arƣını bu nefsün ten ƣana boyanınca
5. Gir hālƣa-i tevħīde ir sırr-ı *Ene'l-Hāk*²¹²ƣa
İç şerbet-i ma'nādan cānuñ ana ƣanınca

²¹⁰ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِن نُنظِرُكَ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا
تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ Mūsā, belirlediğimiz yere (Tür'a)
gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsın. Fakat (şu) dağā bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi.
Rabbi, dağā tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mūsā da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A'raf Sûresi 143. âyet)

²¹¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

²¹² "Ben Hakkım" Hallac'a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştı. Bu sözün çeşitli yorumları vardır. Bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre Hallac bu sözü fena halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hakk'tı. . Diğer bir görüş ise Hallac'ın bu sözü, Haktan hikaye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allāh "Ben Hakkım" diyor gibi. Hallac'ın bu sözüyle "Ben Hakkım, yani bātıl değilim" veya "Ben Haktanım" demek istediğini söylerler.

6. **Hakkî** harem-i 'aşka kaşd eyleyen 'āşıklar
*Lebbeyk*²¹³ ile cehd eyler tā anı tolanınca

33²¹⁴

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Sahtanat oldur ki sultanlar gele dergāhına
Reşk ide ins ü melek 'ālemde anuñ cāhına
2. Faqr-ile fahr eyledi 'ālemde sultān-ı Resül
Cümleden maḥbūbı düşdi lā-cerem Allāhına
3. Ayağına yüzüñi ferş eyledi her bir nebî
Leyle-i mi'rācda yüzler döşendi rāhına
4. Māh u mihre nūr-ı şehneşehlere virdi zuhūr
Kısmet andan oldı kevnüñ māhına vü şāhına
5. Bülbül ol bāğ-ı cemāline bu şāhuñ **Hakkîyā**
Bu fenā gül-zārınuñ meyl itme nüzhetgāhına

34²¹⁵

Destür

11'li Hece Ölçüsü

1. Dünyānuñ varlığı ḥayāl içinde
Māl ü mülki cümle zevāl içinde
2. Eger gönül virüp mağrūr olanlar
Āḥir qalır gam u melāl içinde
3. Sevinme yerinme varlığa yoğa
Ġāfil olup qalma bu ḥāl içinde

---

²¹³ Lebbeyke Allāhümme lebbeyke lâ-şerîke leke lebbeyke. “Allāh'ım emret, emrine hazırım. Senin bir ortağın yoktur, emret.” Bu söze “telbiye” denir. Haccın sıhhatinin şartlarındandır. Bu şartlar: Müslüman olmak, belirli yer, belirli vakit ve hac niyetiyle ihram giymektir. İhrama giren hacı adayı, şartlarını yerine getirdikten sonra yüksek sesle başlığımız telbiyeyi söyler.

²¹⁴ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

²¹⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

4. Faqr-ile fahrettdi sultān-ı Resūl
Geçürdi 'ömrini bir şāl içinde

[82a]

5. Yüzüne gülerse yüzüne bakma
Kaşdı vardur saña nevāl içinde
6. Terk ehli olmadan Hāḡ dileyenler
Kalurlar Hāḡḡiyā muḡāl içinde

35²¹⁶

Destūr

Recez Bahri

Mef'ülü/Fā'ilātün/Mef'ülü/Fā'ilātün
(*Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün*)

1. Ey bī-nazīr ü vāhid ḡüsnüḡ cemāl içinde
Yüzünḡ ḡıyāmet eyler şol zülf ü ḡāl içinde
2. Şubḡ-ı ezelde her kim buldı senünḡle vuşlat
ḡaldı senünḡle dā'im 'ayş u vişāl içinde
3. Ben bende Hāḡḡı buldum Hāḡḡu'l-yaḡīn ḡaḡ oldum
Uyḡūda ḡaldı münkir naḡş u ḡayāl içinde
4. Ey 'ālemün ḡayātı 'aşḡın ne nār imiş kim
ḡarḡ eyledi cihānı āb-ı zülāl içinde
5. Ferdiyyetün kemāli oldı saña müselleḡ
Kim ḡāyete irişdi ḡüsnüḡ kemāl içinde
6. Ağzuḡla zülf-i müşḡīn miskāt-ı nūr-ı Hāḡdur
Gel Hāḡḡı ḡalka ḡöster şol mīm ü dāl içinde
7. Yüzün şemā'ilinden ḡaşuḡ delā'ilinden
ḡavḡā vü fitne düşdi bedr ü hilāl içinde²¹⁷
8. Bedrün ḡatında yüzün şol şems-i ḡāverīdür
Hiç kimse ḡörmez aḡı herḡiz zevāl içinde

---

²¹⁶ Nesimî D., *Gazel*, s.633.

²¹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

9. Rūhu'l-emīne şordum esrārını tūde-ğun
Nuṭḡı tūtuldı ḡaldı ol bu su'āl içinde²¹⁸
10. Ey isteyen liḡāyı ferdā güninde Ḥaḡdan
Ferdāya dūşme ḡalma fikr-i muḡāl içinde²¹⁹
11. Ey mekr içinde şūfī aldanma āl içinde
Gel 'ömrünḡi çürütme tezvīr ü āl içinde²²⁰
12. Şol ḡamze şīvesinden bir ḡāle dūşmişüm kim
Gören bu ḡāle ister dūşmek bu ḡāl içinde²²¹
13. Yüzün kimi Nesīmī ey ḡūblaruḡ emīri
Ḥurşīd-i lem-yezeldür bedr ü hilāl içinde²²²

36²²³

Destūr

Hezec Bahri

Mef'ülü/Fā'ilātün/Mef'ülü/Fā'ilātün
(*Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün*)

1. Ey bī-mişāl-i vāḡid²²⁴ ḡüsnün ḡişāl içinde
Āyinenün ḡörindi şol²²⁵ ḡüb cemāl içinde

[82b]

2. Dūşdi ḡamu heyākil ḡāmetüne muḡābil
Cünbişi ḡösteresin²²⁶ şekl ü ḡayāl içinde
3. Bu şan'atı kim bilür bu ḡudreti kim ḡörür
Bu vuşlatı kim bulur ceng ü cidāl içinde²²⁷
4. Ḥānde bulur isteyen luṭfuḡı ey dost senün
Çün kim anı ḡizledün ḡahr u celāl içinde²²⁸

²¹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir./ ol bu: şol bir D.

²¹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ ferdā: yarın D.

²²⁰ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir./ āl içinde: āle dilber/ gel: git D.

²²¹ Bu beyit a.g.e.'de 13. beyittir./ ḡören: baḡan D.

²²² Bu beyit a.g.e.'de 14. beyittir.

²²³ *Niyāzī-i Mısrī D., Gazel*, s.246.

²²⁴ mişāl-i vāḡid: mişāl vāḡid-i D.

²²⁵ şol: bir D.

²²⁶ ḡösteresin: ḡösteren sen D.

²²⁷ Bu beyitte vezin aksamaktadır.

²²⁸ Bu beyitte vezin aksamaktadır.

5. Muşhaf-ı hüsnüğe²²⁹ çün tefe'ül eyledüm ben
Burc-ı belâda gördüm kendümi fâl içinde
6. Tâli'ümi yokladum miñnet evinde buldum²³⁰
Anuñ için yürürüm her dem melâl içinde
7. Kısmet-i rüz-ı ezel aldı kamu naşîbin
Kimisi buldı râhat kimi nekâl içinde
8. Bizüm de miñnet imiş kısmetümüz ezelden
Kaldı başum anuñçün fitne vü âl içinde
9. Ğamsız olan âdemi şanma anı âdemi
Hayvândan ol ef'aldür²³¹ kaldı dalâl içinde
10. Şâdanlık ehl-i 'aşka 'aşkuñ gamıdur velî²³²
Şol ayrılık güzeldür ola vişâl içinde
11. Haddüñ tecellisine müştâk olur bu cānum
Görmedi çokdan anı şol zülf ü hâl içinde
12. Mescide varmağıla zevke ireydi²³³ zâhid
Kılmazdı da'vâyı ol şu²³⁴ kıl ü kâl içinde
13. Mey-hānede bir kadeh nüş itmege virmezem²³⁵
Biñ şuğlına şūfinüñ tekyede şâl içinde
14. Mescid ü mey-hāneyi fark eylemem zâhidā
Göründüm ise ne var hā ile dāl içinde
15. Vir serini **Niyāzī** sırrını virme yāda
Nādāna sırrın viren kalur vebāl içinde²³⁶

---

²²⁹ hüsnüğe: hüsnünde M.

²³⁰ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

²³¹ ef'aldür: edaldır D.

²³² Bu mısradaki vezin aksamaktadır./ şâdanlık: şâdlık D.

²³³ İreydi: irse idi M.

²³⁴ şu: bu D.

²³⁵ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

²³⁶ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

1. Sākīyā mey şun bize Bārī Hūdānuḡ 'aşkına
Sürelüm zevki Muḡammed Muştāfānuḡ 'aşkına
Eyleyelüm 'işreti Şāh Murtażānuḡ 'aşkına
Nüş idelüm Şāh Ḥasan ḡulḡ-ı Rızānuḡ 'aşkına
Cüş idelüm Şāh Ḥüseyn-i Kerbelānuḡ 'aşkına

[83a]

2. Çün cihānda 'āşıkānuḡ 'āşıkūḡ devrānıdır
Rehberümüz ḡālīyā iki cihānuḡ cānıdır
Pīrümüz sulḡānumuz luḡ u 'ināyet kānıdır
Bāde-i cām-ı muḡabbet mü'minüḡ imānıdır
Sākīyā doldur 'Alī Zeyne'l-'Abānuḡ 'aşkına
3. Çün ki bulduḡ aşlumuzu evvel ü āḡir bizüz
İbtidā biz intihā biz bāḡın u zāhir bizüz
Her neden baḡsaḡ cemāl-i Ḥāzrete nāzır bizüz
Bir ḡadeḡ şun sākīyā devr ide gör Bākır bizüz
Şāh Muḡammed Bākır-ı imām vefānuḡ 'aşkına
4. Ol bizüz kim varlıḡın ḡolıdır Kevn ü mekāna²³⁸
Gāhi zāhir oluruz gāh iderüz sırrı nihān
Aşlumuz ārzü iderler cümle zerrāt-ı cihān
Sākīyā şun ḡoldurup cām bula 'āşık tāze cān
Şāh Ca'fer ma'den-ı şıḡ u şafānuḡ 'aşkına
5. Nüh felek çār-ı 'anāşırduz bizüm ḡuddāmımız
Cem'imüzdür cem'iyet her gün bizüm bayrāmımız
Cümle eşyā yād iderler gice gündüz nāmımız
Sākīyā şun içelüm tā şubḡ olunca şāmımız
Şāh İmām Mūsī-i Kāzım Pīr A'tānuḡ 'aşkına
6. Maḡrem-i sırr-ı ḡaḡıḡat bizdedür sırr-ı ḡadīm
Maḡzar-ı zāt-ı şıḡatı hem bizüz emr-i 'aḡīm
Şāhid-i dīdārı yāre bizdedür vechü'l-kerīm
Pādişāhidur cihān olur bize olan nedīm
Bāde şun sākī 'Alī Mūsī Rızānuḡ 'aşkına

²³⁷ Bu muhammes **Şun'ullah Gaybî**'nin yayımlanan divanında yoktur.

²³⁸ Bu mısırada vezin aksamaktadır.

7. Mazhar-ı 'āl-i Hudāyuz bizdedür 'ālem-ezel
 On sekiz biñ āleme irer eger uzatsağ el
 'İlm-ile āmil bizüz kim bizdedür 'ilm ü 'amel
 Sākīyā mey şun bizüz mest-i şarāb-ı lem-yezel
 Şāh Muhammed muṭṭakī *şemsü'd-duḥānuḡ*²³⁹ 'aşkına
8. Kenz-i 'arşuñ sāyebānı sırr-ı Qur'ān bizdedür
 Çeşme-i hayvān bizüz her derde dermān bizdedür
 Bağr-ı 'ummānuz kamu dürr-ile mercān bizdedür
 Sākīyā durma kadeḡ şun şimdi devrān bizdedür
 Ol imām Şāh-ı Naķī bedrū'd-dücānuḡ 'aşkına

[83b]

9. Ehl-i imān bizdedür biz mü'minüñ imānıyuz
 Münkirüñ inkārıyuz kāfirlerüñ tuğyanıyuz
 Cümle cismüñ cānıyuz hem cānlaruñ cānānıyuz
 Sākīyā mey şun bu dem biz 'ālemüñ sulṭānıyuz
 Şāh Ḥasan el-'Askerī şāhib-livānuḡ 'aşkına
10. Nüh felek 'arż u semāyı her taraf seyrān bizüm
 Cümle hep bu kā'ināta ḡükm-ile fermān bizüm
 Evvel āḡir 'ālem içre nām-ile hem şān bizüm
 Sākīyā mey şun bu dem ki dem bizüm devrān bizüm
 Şāh Muhammed Mehdī-i şāhib-zamānuḡ 'aşkına
11. Rūḡıyuz her nesnenüñ aşlı bizüz bu şeş cihān
 Tā ezelden hem biz olduğ cümle zerrāt u zevāt
 Ol 'azīm esmā bizüz bizden bilinür nūr-ı zāt
 Sākīyā mey şun ḡakīkatce budur āb-ı ḡayāt
 Cānumuz olsun fedā Āl-i 'Abānuḡ 'aşkına
12. Bizdedür ma'nāsı Ğaybī bizden olur feth-i bāb
 Dem-be-dem kesb-i zıyāyı bizden alur āftāb
 Kılmışuz levḡe nağar hem bizdedür ümmü'l-kitāb
 Mest-i 'aşkuz isterüz la'l-i leb-i cām-ı şarāb
 Sākī mey şun Zü'l Celāl-i Kibriyānuḡ 'aşkına

²³⁹ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve onun aydınlığına and olsun. (Şems Süresi 1. āyet)

1. Sākīyā bir bāde şun a'le'l-alānuḡ 'aşkına
Def'-i ğam itseḡ Muḡammed muḡtedānuḡ 'aşkına
Bezm-i pür-nūr idelüm şır-i Ḥudānuḡ 'aşkına
İçelüm doldur Ḥasan şāhib-ḡayānuḡ 'aşkına
Ḳurretü'l-'ayn-ı Ḥüseyn-i Kerbelānuḡ 'aşkına
2. Bezm-i 'işret ehl-i 'aşkın dem-be-dem'ıyd anıdır
Şāhumuz vardur muḡaḡḡaḡ bu vücūduḡ bānıdır
Maḡhar-ı zāt u şıfātı hep anuḡ 'unvānıdır
Bāde-i 'aşḡ-ı muḡabbet genc-i dil peymānıdır
Bir ḡadeḡ şun sākīyā Zeyne'l-'Abānuḡ 'aşkına
3. Künti kenzün maḡrem-i esrārına māhir bizüz
Şem'i vechu'llāḡ her dem ḡāzır u nāzır bizüz
Şeş cihetde var u zātuḡ şun'ına [...] ²⁴¹ bizüz
Durma ḡoldur sākī şimdi dem bizüz sāḡar bizüz
İçelüm Bāḡır Muḡammed Müctebānuḡ 'aşkına
4. Dü cihānuḡ ḡalkına biz olmuşuz dehr-i zamān
Noḡta-i zībā bizüz kim 'ārifi olduḡ 'ayān
Bir nazarda göz ucıyla iderüz ḡayy-i mekān
Gel berüye bāde doldur sākīyā devret hemān
Öleyüm mi Ca'fer-i 'ahd-i vefānuḡ 'aşkına

[84a]

5. İtmeyüz çarḡa temennā yoḡdur aşlā kāmumuz
Leyle-i ḡadre irişdüḡ 'ıyd olur eyyāmumuz
Heft kişver Ḥusrev ü Dārā bizüm ḡulāmumuz
Sākīyā gel bāde şun kim devr olınsın cāmumuz
Öleyüm mi Mūsī-i Kāzım cinānuḡ 'aşkına
6. 'Alleme'l-esmā deminden ol bizüz anda kelīm
Maḡrem-i esrār-ı Ḥaḡḡa irişüp olduḡ nedīm
Kenz-i lā-yefnā bizüz kim oluruz anda muḡkim
'Aşıḡuḡ ma'sūḡuyuz hem bizlerüz yār-ı ḡadīm
Sākīyā doldur 'Alī Mūsī Rızānuḡ 'aşkına

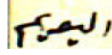
²⁴⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

²⁴¹ Sayfa katlı olduḡu için okunamamaktadır.

7. Menba'ı kenz-i hidāyet bizdedür 'izz ü cedel
Yedimüzdedür hemīşe 'ālem-i rızķ u ecel
'Ārifūñ ma'rūfı olduķ bizdedür ol bī-bedel
Şun içelüm sākīyā ez-ğayre yoķ bizüz 'amel
Ol Muħammed muttakī nūr-ı Hūdānuñ 'aşķına
8. Bizdedür 'ālem-i ledün feyz-i Raħmān bizdedür
Bizdedür ħikmet bu dilde şimdi Loķmān bizdedür
Bizdedür künh-i me'ānī 'ilm ü 'irfān bizdedür
Gel berü sākī ķadeħ şun nūr-ı imān bizdedür
Şāh Naķī kenz-i ma'ārif bā-şafānuñ 'aşķına
9. Hāliş ü muħliş bizüz hem Şadıķuñ mennanıyuz
Büt-perestüñ pestiyüz gāħ müşrik-i bütħāneyüz
Mücib-i eşyā bizüz hem anlaruñ miħmānıyuz
Bādeyi şun sākī doldur dü cihān merdānıyuz
Ol Hāsen el-'Askerī Kānī livānuñ 'aşķına
10. Künh-i mevcūdāt bizüz hem andaki cennet bizüm
Taħt-ı şeh mülkindeyüz biz miħr-i Süleymān bizüm
Mübhem iken kenzümüz her şān ile zī-şān bizüm
Şun kadeħ sākī ezelden 'ahd-ile peymān bizüm
Miħdī-i āl-i Resül 'ādil zamānuñ 'aşķına
11. Menşeyüz biz bu cihānuñ hem bizüz bu kā'ināt
Devri-i vāhid bizüz kim bizden oldu vāridāt
Ekrem-i mevcūd bizüz kim hem bizüz rūħa necāt
Şun içelüm sākīyā yeter bize bu beyyināt
Vārumuz itdüñ fedā ehl-i vefānuñ 'aşķına

[84b]

12. Bizdedür **Fikrī** bilesün ol şeh-i vaħyü'l ħiṭāb
Cümle 'ālimle mükellem hem kelāmuz hem cevāb
Bilmişüz zāt u şıfātı hem bizüz ħüsnü'l-me'āb
Olmuşuz zāhir 'ayānuz eyledük ref'-i hicāb
Sākīyā mey şun bize hāde'l-Hūdānuñ 'aşķına

1. Raḥmeti geldi irişdi faẓl-ı Raḥmānuŝ yine
Çiçeği açıldı güldi şol gülistānuŝ yine
2. Göñlümün aḥvālını geldi gözümden²⁴³ ŝordı yār
'Avni irdi derde yanan cāna dermānuŝ yine
3. Geldi rūḥ-efzā lebinden ŝuŝamıŝ cāna ŝifā²⁴⁴
Hızra en'āmı irişdi āb-ı ḥayvānuŝ yine
4. Firķatün devrānı geçdi geldi eyyām-ı viŝāl
Müddet-i 'ömri tükendi acı hicrānuŝ yine
5. Zülmetünden leyle-i hicrün baña artuķ ne ğam
Nūrı çün düŝdi baña ḥurŝid-i tābānuŝ yine²⁴⁵
6. Zülfünün 'aḥdinde iste dilberün bŷy-i vefā
'Anberi yayıldı çün zülf-i perišānuŝ yine²⁴⁶
7. Başuma ķutlu ayāĝın geldi başdı ol nigār
Gölgesi düşdi baña serv-i ḥırāmānuŝ yine²⁴⁷
8. 'Ahd ü peymānuŝdan ey cān istediĝi
Ķomadı 'ahd ü vefāsın mihr ü peymānuŝ yine²⁴⁸
9. Ey ķamer 'aynuş belā yetmez mil-i ālemde kim
Fitne oldı ḥalkā zülf-i 'anber-efŝānuŝ yine²⁴⁹

²⁴² Nesîmî D., Gazel, s.662.

²⁴³ gözümnden: görmeden M.

²⁴⁴ ŝifā: selām D.

²⁴⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ artuķ: ayruķ D./ ḥurŝid-i tābānuŝ: şol māh-ı tābānuŝ D.

²⁴⁶ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ iste: esti D./ çün: şol D.

²⁴⁷ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

²⁴⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir./ cān istedi : yār istedi cān el yumaķ D./ 'ahd ü vefāsın mihr ü peymānuŝ:

mihrin vefāsı 'ahd ü peymānuŝ D.

²⁴⁹ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir.

10. Çün Nesîmî'nün şuşamış cānına yāruñ lebi
N'oldı ey münkir saña kim kaynadı kanın yine²⁵⁰

40²⁵¹

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Şuşadı gönülüm nigāruñ la'l-i rūḥ-efzāsına
Tāle şevkî şol ḥabībün şüret-i zībāsına
2. Ey şabā uğraşduğunca şol hırāmān serve düş
Benden öp anuñ ayağın secde kıl bālāsına
3. Gözleri sevdāsı 'āşık cānına kılduğların
Ol bilür kim 'āşık olmuş nergis-i şehlāsına
4. Şorma sevdā'ilerün ḥālin ṭabīb-i āmme kim
Düşmeyen bilmez bu ḥāli gözleri sevdāsına

[85a]

5. Şüret-i ḥüsn ü cemāli cümle zībādur anuñ
Ḥüsnine ḳurbān olayum bil²⁵² ki ser-tā-pāsına
6. Bî-bedeldür ḥüsn içinde luṭf içinde bî-naẓîr
Vāḥidiyyet şābit oldı ḥüsn-i bî-hemtāsına²⁵³
7. Ḥarmenünde ḥüsninün gündür başaḳcı ay-ile
Utan ey nisbet kılan ḳaşuñ hilālün rā'sına²⁵⁴
8. Kim ki zāhir görmedi yüzünde Ḥaḳḳuñ şüretin
Gözgüsü arı degüldür çāre kılsın pāsına²⁵⁵
9. Zāhidün hîç oldı zerḳi²⁵⁶ hîçe geçdi ṭā'ati
Başladı Yāsîne şimdi kimse gelmez yāsına

²⁵⁰ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir./ cānına: kanına D.

²⁵¹ Nesîmî D., *Gazel*, s.641.

²⁵² bil: bel D.

²⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir.

²⁵⁴ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

²⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ kılsın: kılsam D.

²⁵⁶ zerḳi: zikri D.

10. Çarh-ı nerrāduñ nuķūşın ters oķur gözsüz faķīh
Ka'beteyni gör kim atar hoķķa-bāzuñ tāsına²⁵⁷
11. Rūh-ı Kuds oldı **Nesīmī** cismini țarh eyledi
Cevher-i ferd oldı düşdi vaħdetüñ deryāsına²⁵⁸

41²⁵⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilātün/Fā' ilün

1. Sen saña ger yār iseñ var ey göñül yār isteme
Yār u dil-dār ol saña sen yār u dil-dār isteme
2. Bī-vefādur çün bu 'ālem kimden isterseñ vefā
Bī-vefā 'ālemde sen yār-ı vefā-dār isteme
3. Gül bulunmaz bu²⁶⁰ dikensüz dünyānuñ bāğında çün²⁶¹
Epsen ol beyhūde gülsüz yirde gül-zār isteme
4. Ma'rifetdür ħāliş altun sikkesi fażl u hüner
Altunı țanı zeğalden arı dīnār isteme
5. *Rabbi ernī*²⁶²-nüñ cevābı *len terānī*²⁶³ çün gelür
Sende gör dīdārın anuñ²⁶⁴ özge dīdār isteme
6. Ĥaķķa münkirdür faķīh inanma ol şeyțāna kim
Yoķdur ol cin-hilķatüñ zātında iķrār isteme
7. Arı güftār ey göñül gerçeklerüñ nuțķı durır²⁶⁵
Her dili egride yoķdur arı güftār isteme

²⁵⁷ Bu beyit a.g.e.'de 12. beyittir.

²⁵⁸ Bu beyit a.g.e.'de 13. beyittir.

²⁵⁹ **Nesīmī D., Gazel**, s.646.

²⁶⁰ bu: çün D.

²⁶¹ çün: hīç D.

²⁶² وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِن نُنظِرُكَ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا تَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبِّئُكَ أَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ Mūsâ, belirlediğimiz yere (Tūr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mūsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A'raf Sûresi 143. âyet)

²⁶³ Beni (dünyada) katiyen göremezsin. (A'raf Sûresi 143. âyet)

²⁶⁴ dīdārın anuñ: dīdārı senden D.

²⁶⁵ nuțķı durır: nuțķındadır

8. Cīfedür dünyā anuḡ ṭālibleri adı kilāb
Olma kelb anuḡ kim oldı adı murdār isteme
9. Şerbeti aḡuludur fānī cihānuḡ sen anı²⁶⁶
Şerbetinden nūş-ı dārū umma zinhār isteme
10. Dünyānuḡ sevgisi aḡır yük imiş benden işit
Nefsüñe²⁶⁷ yük itme anı ey²⁶⁸ sebük-bār isteme

[85b]

11. Bir emīn maḡrem bulunmaz ey **Nesīmī** çün bugün
Ḥalka fāş itme bu sırrı keşf-i esrār isteme²⁶⁹

42²⁷⁰

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Derde müştāk olmayan kimdür ki dermān isteye
Ḳable mevti bilmeyen sen şanma kim cān isteye
2. Cevherī olmaḡ gerekdür cevheri bulmaḡ²⁷¹ gerek
Her kimüñ gönlinde vardur ol düre²⁷² kān isteye
3. Cān ile dünyā vü ‘uḡbā her kim ol terk itmedi
Müdde‘idür şanma kim ol vara cānān isteye
4. Ḥızr-ile zūlmātını tanımayan ḡayvān gibi
Ne bile kim ḡanda vara āb-ı ḡayvān isteye²⁷³
5. Her kim ol tanımadı kendü vücūdı şehrini
Ol gedā-himmet ne yoldan vara sultān isteye
6. ‘Anber-efşān zūlfi anuḡ kim ki düşdi boynına
Başı top olsun anuḡ kim özge çevḡān isteye²⁷⁴

---

²⁶⁶ anı: anuḡ D.

²⁶⁷ Nefsüñe: Hefsüñe D.

²⁶⁸ itme anı ey: eyleme andan D.

²⁶⁹ Bu beyit a.g.e.’de 13. beyittir./ sırrı: remzi D.

²⁷⁰ **Nesīmī D., Gazel**, s.398.

²⁷¹ bulmaḡ: bilmek D.

²⁷² ol düre: kim vara

²⁷³ gibi: kimi/ bile: bilür D.

²⁷⁴ ‘Anber-efşān: ‘Anberin/ kim: ger D.

7. Zülfinün küfrin egerçi ehl-i Hâk²⁷⁵ imân bilür
Ey **Nesîmî** şanma sen kim kâfir imân isteye

43²⁷⁶

Destür

Remel Bahri

Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilâtün/Fâ' ilün

1. Dil bāzārcısı²⁷⁷ yalandur varmazam bāzārına
Gerçek olmaz egri dil inanmazam ikrārına
2. Şādık oldur dilini gönli ile bir eyleye
Egri dilden nesne gelmez durmuşam inkārına
3. Varı mihnetdür cihānuñ ne umarsun ey gönül
La'net olsun bu cihāna hem cihānuñ varına
4. Dilberi oldı kimün kim fānî dünyā 'ākıbet
Geçdi 'ömri toymadı irişmedi dil-dārına
5. Tahta çıkmak istemez Manşūr olan yā minbere
Her ki Manşūr oldı çıkdı şāh-ı 'aşkuñ dārına
6. Dünyānuñ nāz u na'imi cīfedür ya'ni necis
Ey gönül t̄ahirsen āhır şunma el murdārına
7. Hâk bilür işini şabr it fāriğ ol guşsa yime
Vaḳti yetsin bu cihānuñ koy ḳatılma kārına

[86a]

8. Hiç gül olmaz dikensüz hiç şādî guşsasız
Dirme gülinden anuñçün güli²⁷⁸ degmez hārına
9. Çün **Nesîmî**nün ğamından Fazl-ı Hâk vāḳıf durur
Ĝam degül ger kimse olmaz muḳtali' esrārına

²⁷⁵ Hâk: Fazl D.

²⁷⁶ **Nesîmî D., Gazel**, s.657.

²⁷⁷ bāzārcısı: Bāzārı ün D.

²⁷⁸ gülinden anuñçün gül: diyşürme gülinden çünki D.

1. Yandurıcı firkatün yaqtı beni nārına
Gönlüm ulaşmak diler yār-ı vefā-dārına
2. Oldı gözümden ırak şol şanemüñ şüreti
Yā Rabb irişdür beni devlet-i dīdārına²⁸⁰
3. 'Aşka esir eyledi cānumı şol nāzı çok
Luṭf-ile bir baqmadı yār-ı giriftārına²⁸¹
4. Gör ki²⁸² süzülmiş gözi eyledi şayru beni
Ḳanı anuñ rahmeti²⁸³ 'āşık-ı bīmārına
5. Yüregümi yaralu eyledi ğamzeñ²⁸⁴ iriş
Yāresine baq bugün qoyma anuñ²⁸⁵ yarına
6. Cānumı pervāne tek yandururam şem'a kim
Yanar imiş yār içün vāşıl olan yarına
7. Mülk-ile māl ey melik kimseye çün qalmadı
Yoq tut anı hıçe şay baqma anuñ varına
8. 'Aşkına *ḳālū belī*²⁸⁶ çün dimişem şıdḳ-ile
'Ahdümi şındurmazam durmuşam iḳrārına
9. Yāre **Nesimī** bugün²⁸⁷ cānını ḳurbān ḳılan
Maḥrem olur tā-ebed maḥzen-i esrārına

²⁷⁹ Nesimī D., Gazel, s.640.

²⁸⁰ Bu beyit a.g.e.'de 3. beyittir.

²⁸¹ Bu beyit a.g.e.'de 2. beyittir./ nāzı: cevri D.

²⁸² gör ki: gerçi D.

²⁸³ Ḳanı anuñ rahmeti: Rahmeti anuñ ḳanı D.

²⁸⁴ ğamzeñ: şevḳuñ D.

²⁸⁵ anuñ: anı M.

²⁸⁶ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz değil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir.

²⁸⁷ bugün: kimi D.

1. Yokdur vefası dünyānuñ aldanma anuñ āline
Renginden oldu münfa' il kim ki²⁸⁹ boyandı āline
2. Nağdi degüldür²⁹⁰ dünyānuñ anuñla bāzār eyleme
Niçün ki her kim kalb-ile eylerse bāzār āline
3. Çün cümle kıl ü kāl imiş dārü'l-gururuñ hāşılı
Tur şol²⁹¹ şebāta düşme gez²⁹² beyhüde kıl ü kālīne

[86b]

4. Miñnetdür anuñ devleti hasretdür anuñ haşmeti
Müdebber ol kim bağladı kalbin anuñ iqbāline²⁹³
5. Arūsı ilāndur şağın tatlusına aldanma kim
Acıdur anuñ sükkeri²⁹⁴ ağı katılmış bāline²⁹⁵
6. Dīv-i racīmüñ atıdur emmāre nefsüñ merkebi
Terk eylegil nefsüñ atın²⁹⁶ yapışma anuñ yāline²⁹⁷
7. Tezvīr ü bühtāndur işi hem kavli fi'li muhtelif
Hālin saña şerh eyleyem fikr eyle anuñ hāline²⁹⁸
8. Fānī cihānuñ sevgisi tamu odıdur yandurur
Kaç ol qarıdan ey gönül aşılma zülf-i hāline²⁹⁹

---

²⁸⁸ Nesîmî D., Gazel, s.635.

²⁸⁹ kim ki: her kim D.

²⁹⁰ degüldür: degaldür D.

²⁹¹ Tur şol: Şol bî D.

²⁹² düşme gez: düşmegil D.

²⁹³ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ Müddeber: müdberdür D./ bağladı kalbin: yapışup kaldı D.

²⁹⁴ sükkeri: şekkeri D.

²⁹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

²⁹⁶ eylegil nefsüñ atın: eyle dīvüñ atını D.

²⁹⁷ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir

²⁹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir

²⁹⁹ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir/ Kaç ol qarıdan ey gönül: Geç iy gönül şol qarıdan D.

9. Aşlı denîdür dünyānuñ zātında³⁰⁰ yokdur bir elif
Terkîbine gel³⁰¹ baq anuñ şol yî vü nün u dāline³⁰²
10. Muħkem oyuncıdur felek manşūbesinden key şaķın
Ey bî-başıret baq āħır şol şüretüñ aħvāline³⁰³
11. Şol bî-mişālün 'aşķına virdi Nesîmî cānını
Dünyā n'ola ya āħiret kim ķala mülk ü mālîne³⁰⁴

46³⁰⁵

Destür

Recez Bahri

Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün

1. El-ħamdu li'llāh Aħmedüñ girdük 'abā vü şāline
Bü'l-fazl-ı Rabbü'l-'ālemîn oldı 'Alî vü āline
2. Fānî cihāna ķalmaduķ emmāre nefse uymaduķ
Aldandılar aldanmaduķ bu dünyā mekr ü āline
3. 'Āşıķlaruz kılduķ nazar yāruñ cemāl ü vechine
Ol³⁰⁶ virdi ħamrā cennetüñ şallü 'aleyhi āline
4. *El-yevme'l-ekmeltü leküm* dür istivāda *dīneküm*³⁰⁷
Şükr eyleñüz Ħaķ ni'metüñ rızķ-ı ħelāl ü mālîne
5. Alnında çün şaķķu'l-ķamer açıldı imān ehline
Eşrāf-ı sâ'at ħükm-ile başıldı ħātem āline

³⁰⁰ zātında: içinde D.

³⁰¹ Terķibine gel: Terķibini gör D.

³⁰² Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir.

³⁰³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

³⁰⁴ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir.

³⁰⁵ Nesîmî D., *Gazel*, s.652.

³⁰⁶ Ol: Ke'l D.

³⁰⁷ *حَرَمْتُ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْجَنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْفُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبْعُ إِلَّا مَا دَكَّيْتُمْ وَمَا دُبِحَ عَلَى النُّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ ۚ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ ۗ الْيَوْمَ يَبْسُ الدِّينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۗ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا ۗ فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِيْمِ ۖ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ* Ölmüş hayvan, kan, domuz eti, Allāh'tan başkası adına boğazlanan, (henüz canı çıkmamış iken) kestikleriniz hariç; boğulmuş, darbe sonucu ölmüş, yüksekte düşerek ölmüş, boynuzlanarak ölmüş ve yırtıcı hayvan tarafından parçalanmış hayvanlar ile dikili taşlar üzerinde boğazlanan hayvanlar, bir de fal oklarıyla kısmet aramanız size haram kılındı. İşte bütün bunlar fisk (Allāh'a itaatten kopmak)tır. Bugün kâfirler dininizden (onu yok etmekten) ümitlerini kestiler. Artık onlardan korkmayın, benden korkun. Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslām'ı seçtim. Kim şiddetli açlık durumunda zorda kalır, günaha meyletmeksizin (haram etlerden) yerse, şüpheşiz ki Allāh çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. (Mâide Sûresi 3. âyet)

6. Şeytân şırâtı görmedi yüzinde yâruñ müstaķim
Yel-ķavne ğabben dūr cezā dīv-i la'inün dāline
7. Oğur *yekūlü'l-kāfiri yā leyteni kūntü tūrāb*³⁰⁸
Nār-ı caĥime doyuben yanında yâruñ yāline³⁰⁹

[87a]

8. Anlar ki nār eşĥābıdur çıķmaz tāmudan tā-ebed³¹⁰
*Ķāle 'ĥsenü fiĥā*³¹¹ cevāb anlar nitekim yāline
9. Ey istivāsın bilmeyen toğru yolını yañılan
A'mā degülseñ aç gözün baķ inneme'l a'māline³¹²
10. Cānāna yüzi kıbledür miĥrāb u mescid³¹³ ķaşları
Dīv olma cāndan secde kııl şol kıblenün iķbāline
11. *Ķālū belī*³¹⁴ den şıdķ-ile cānum tolaşdı şaçına
Devletlü cān kim bendedür ĥaşmetlü zülf ü ĥāline
12. Nefsini bunda bilmeyen Allāhı nūrı görmeyen³¹⁵
Ĥaķķını nisyān eyledi baķmaz Ĥaķ anuñ ĥāline
13. Tevhīd-i ĥālişdür baña görmek cemālün ey şanem
Olsun ĥasedden müşrīkün la'net ķamu Deccāline
14. Ķopdı kıyāmet fitnesi uruldı şūruñ nefĥası³¹⁶
Uşda nefīrün şayĥası ķalındı şanma ķalına

³⁰⁸ إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ تُرَابًا Şüphesiz biz sizi, kişinin önceden elleriyle yaptıklarına bakacağı ve inkârcımın, "Keşke toprak olaydım!" diyeceği günde gerçekleşecek olan yakın bir azaba karşı uyardık. (Nebe Sûresi 40. âyet)

³⁰⁹ doyuben: taluben D./ yüzinde yâruñ: yâruñ yüzinde D.

³¹⁰ tā-ebed: tā-eded D.

³¹¹ قَالَ احْسَبُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ Allāh, "Aşğılık içinde kalın orada, artık benimle konuşmayın!" der. (Mü'minün Sûresi 108. âyet)

³¹² İnneme'l a'māline: 'örfi gör at yalına D.

³¹³ mescid: minber D.

³¹⁴ وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ Hani Rabbin (ezelde) Âdemoğullarının sulplerinden zürriyetlerini almış, onları kendilerine karşı şahit tutarak, "Ben sizin Rabbiniz deĝil miyim?" demişti. Onlar da, "Evet, şahit olduk (ki Rabbimizsin)" demişlerdi. Böyle yapmamız kıyamet günü, "Biz bundan habersizdik" dememeniz içindir. (A'raf Sûresi 172. Âyet)

³¹⁵ nūrı görmeyen: nūrın görmedi D.

³¹⁶ fitnesi uruldı şūruñ nefĥası: nefĥası uruldı zülf ü ĥalden D.

15. Micmerde ‘üdu zülfinüñ müşkîn çoğusu kim³¹⁷ bana
Hâcet degüldür ey perî ‘üd üzre ‘anber şalına
16. Cân-ile dilber yolına virdi **Nesîmî** göñlini
‘Ālemde³¹⁸ Raḥmān şüreti kim görse göñli alına

47³¹⁹

Destür

Recez Bahri

Müfte ‘ilün/Mefā ‘ilün/Müfte ‘ilün/Mefā ‘ilün

1. Düşdi yine deli göñül gözlerinüñ hayāline
Kim ne bilür bu göñlümün fikri nedür hayāli ne
2. Āl ile ala gözlerün³²⁰ aldadı aldı göñlümü
Ālini gör ne āl ider kimse irişmez āline
3. Kıymetini dudağınun degme ḥasîse³²¹ şorma kim
Ben bilürem ki cān ile şuşamışam zülāline
4. Gözlerine esîr olan göñlümün ḥālini bilür³²²
Kim ki bu ḥāle düşmedi koy vara kendi ḥāline
5. Sırrını şol kara beñün yañağı şerḥ ider velî
Cān n’ola ger fedā ola yañağına vü ḥāline³²³
6. Tatlu sözün den uñanur āb-ı hayātı³²⁴ maḥv olur
Gül be-şeker ne nesnedür kim irişe maḥāline
7. Hüsn ü cemāl ü şüretün meclisi pür-kemāl ider
Şerḥ u beyān u vaşf ile ‘aql iremez kemāline³²⁵

---

³¹⁷ kim: bes D.

³¹⁸ ‘Ālemde: ‘Ādemde D.

³¹⁹ **Nesîmî D., Gazel**, s.637.

³²⁰ gözlerün: gözleri D.

³²¹ degme ḥasîse: her ḥavvāna D.

³²² göñlün ḥālini bilür: ḥāleti oldur añlayan D./ Bu mısradada vezin aksamaktadır.

³²³ ḥāline: āline D.

³²⁴ hayātı: ḥayāt D.

³²⁵ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ şüretün meclisi pür-kemāl ider: şüreti cümlesi ber-kemāldür D.

[87b]

8. Yüzini kaşını görüp karşı be-karşı göz be-göz
Şanma ki başka ol gönül bedrine yâ hilâline³²⁶
9. 'Âşık-ı şâdıkuñ kanı gerçi helâl durır velî
Girmez eger revâ degül dilber anuñ vebâline³²⁷
10. Ay-ile gün sücûd ider şüretüñi göricegiz
Bu ne cemâl ü hüsn olur şallü 'alâ cemâline³²⁸
11. Buldı Nesîmî çün seni geçdi kamudan ey şanem
Koydı harîr ü atlası girdi abâ vü şaline

48³²⁹

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Kim ki aldıandı cihānuñ ağılu lezzâtına
Düşdi şol manşübesi çok dünyānuñ şāh-mātına
2. Dīv ü mel'undur şağın³³⁰ emmāre nefsün merkebi
Binme ger azgun degülseñ nefs-i şümüñ atına
3. Da'vî eylerseñ ki Hakkı bilmişem şâdıq degül
Çün delilüñ yoğdur ey münkir anuñ işbātına
4. Zülf ü kaşuñ kirpigüñden *tilke āyātü'l-kitāb*³³¹
Uşda muşhaf gel bağ anuñ şüret-i āyātına³³²
5. Tā'at ü zikr³³³ ü namāzı mekr ü fendür zāhidüñ
'Ārif ol aldanma bi'llāh zāhidüñ tāmātına

³²⁶ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir./ Yüzini: Kaşını D.

³²⁷ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ gerçi helâl durır: kanı yāre helâldür/ Girmez: Girse D.

³²⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

³²⁹ Nesîmî D., Gazel, s.638.

³³⁰ şağın: yağın D.

³³¹ المرء تلك آيات الكتاب والذي أنزل إليك من ربك الحق ولكن أكثر الناس لا يؤمنون Elif Lām Mîm Râ. İşte bunlar Kitab'ın âyetleridir. Sana Rabbinden indirilen gerçektir, fakat insanların çoğu inanmazlar. (Ra'd Sûresi 1. âyet)

³³² muşhaf gel bağ anuñ şüret-i āyātına: Hakkıñ muşhafı gel bağ anuñ āyātına D.

³³³ zikr: zühhd D.

6. Nefha-i şūruḡ şadāsı tıtdı āfāķı iṣit
Ey olan ‘aşıķ ḡamīrūḡ enkerü’l-eṣvātına
7. Kāfirūḡ büthānesidür dünyānuḡ kāṣānesi
Yoķdur imānı anuḡ kim secde kıldı³³⁴ Lātına
8. Zātınuḡ ‘aynıdur Allāhuḡ şıfātı ey beşer
Lākin ol bildi bu remzi kim irişdi zātına
9. Şūretūḡ gör kim ne muḡlaķdur kim anuḡ sırrını
Kimsenūḡ ‘aķlı irişmez kūnh ü idrākātına³³⁵
10. Çün cemālūḡden Nesīmī ebcedi kıldı tamām
‘Ayn ü mīmūḡ ‘ammesinden irdi ve’ş-şaffātına³³⁶

49³³⁷

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Eş-şalā her kim gelür bāzār-ı ‘aşķa eş-şalā
Eş-şalā gelsin yanan bu³³⁸ nār-ı ‘aşķa eş-şalā

[88a]

2. Eş-şalā dār-ı Ene’l-Ḥaķdan³³⁹ bugün Manşūrlaruḡ³⁴⁰
Cān u başından geķen pürdār-ı³⁴¹ ‘aşķa eş-şalā
3. İbn-i Edhem gibi tāc u taḡtını terk eyleyüp
Şoyunup ‘abdāl olan ḡünkār-ı ‘aşķa eş-şalā
4. Kendüsin³⁴² odlara atan şol Ḥalīlu’llāh gibi
Cān-ı dilden bülbül-i ḡül-zār-ı ‘aşķa eş-şalā

³³⁴ kıl: eyler D.

³³⁵ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ gör kim: yā Rab D./ kim anuḡ sırrını: anuḡ ma’nisi kim D.

³³⁶ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

³³⁷ *Niyâzi-î Mısırî D., Gazel*, s.298.

³³⁸ gelsin yanan bu: her kim yanarsa D.

³³⁹ Ene’l-Ḥaķdan: Ene’l-Ḥaķda D.

³⁴⁰ Manşūrlaruḡ: Manşūr olup D.

³⁴¹ Pür-dār: ber-dār D.

³⁴² Kendüsin: Kendini D.

5. Varlığı-ı dāğuñ delüp Şîrîn iline yol açan³⁴³
Ey Niyâzî söyle ol mi'mâr-ı 'aşka eş-şalâ

50³⁴⁴

Destür

Hezec Bahri

Mef'ülü/Mefâ'ilü/Mefâ'ilü/Fe'ülün

1. Şabr eyle gönül cevri seni itse zelîla
Miftâh-ı ferecdür dağı 'es-sabru cemîlâ³⁴⁵
2. Nüş eyle kadeh 'aşk-ile sev tâze civânı
*Lâ taknaṭu min raḥmeti*³⁴⁶dür aqvâmı kıla³⁴⁷
3. Gel şâda³⁴⁸ dil ol 'inne me'al-'usri yüsür³⁴⁹ den
Mihnetlere ol râzı vu kesren vü kalîla³⁵⁰
4. Bir gün yine³⁵¹ berden vü selâmen³⁵² buyurırsa
Bu nâr-ı muḥabbet ola gel şân-ı Ḥalîlâ³⁵³
5. Dil-dâr olan itmez mi Nesîmîye muḥabbet
El-ḳalbi min el-ḳalbi ile'l ḳalbi sebîlâ

³⁴³ açan: eder D.

³⁴⁴ Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri, M. Fatih Köksal, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi/2009-50., s.88-89.

³⁴⁵ فاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا (Ey Muhammed!) Sen güzel bir şekilde sabret. (Me'aric Süresi 5. âyet)

³⁴⁶ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۗ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allâh'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allâh, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Zümer Süresi 53. âyet)

³⁴⁷ Bu beyit a.g.m.'de 4. beyittir.

³⁴⁸ şada: şâd D.

³⁴⁹ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا Şüphesiz güçlükle beraber bir kolaylık vardır. (İnşirah Süresi 5. âyet)

³⁵⁰ Kırık ve eksik olarak (Kırık dökük)./ Bu beyit a.g.m.'de 2. beyittir.

³⁵¹ Bir gün yine: Bugün yine ol D.

³⁵² قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ "Ey ateş! İbrahim'e karşı serin ve esenlik ol" dedik. (Enbiyâ Süresi 69. âyet)

³⁵³ Bu beyit a.g.m.'de 3. beyittir.

1. Bendeyüm ben³⁵⁵ cān-ı dilden pādişāhumdur 'Alī
Gözlerüm nūr-ı cihānda³⁵⁶ bedr-i māhumdur 'Alī
Yolına ḥāk oldıgum nūr-ı sabāhumdur³⁵⁷ 'Alī
Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur 'Alī
2. Ben Ḥasan ḥulk-ı Rızānuḡ bir muḥıbb-i āliyüm
Ḥamdüli'llāh ki ḥasedle kibr ü kīnden ḥāliyüm
Şāh Ḥüseynüḡ Kerbelāda baş açık abdālyum
Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur 'Alī
3. Şāh-ı Zeyne'l-'Ābidündür Bākır-ile Ca'feri
Bunları cāndan sevendür dīn ü imān erleri³⁵⁸
Dā'imā söyle bu nuḡkı olmayasun serseri
Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur 'Alī
4. Mūsı-i Kāzımı her kim bildi oldı ehl-i Ḥaḡ
Gül açanum³⁵⁹ Şāh 'Alī Mūsı Rızā āl-i sebaḡ
Ten gözini giderüp cān gözi ile aḡla baḡ
Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur 'Alī

[88b]

5. Şāh Taḡı vü bā-Naḡinüḡ ḡulı ol ey baḡtiyār
Bunları sevene raḡmet eyledi Perverdigār
Mü'min olanlar bu nuḡkı zıkr iderler āşikār
Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur 'Alī
6. 'Askeriye 'asker olmaḡ diler isen ey benām³⁶⁰
Ḳıl tevellā ḡānedānı Aḡmedi bulḡıl tamām
Ḥatm olisardur imām-ı Mehdīde beyne'l-en'am
Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur 'Alī
7. Ey Ḥatāyi ḡāfil olma işbu dünyā fānīdür
Her ne kim geldi vücūda 'ālemüḡ miḡmānıdur

³⁵⁴ **Hatâyi D., Murabba**, s.182.

³⁵⁵ Bendeyüm ben: Bendesiyem D.

³⁵⁶ cihānda: ziyası D.

³⁵⁷ nūr-ı sabāhumdur: pūşt ü penāhımdır D.

³⁵⁸ Bunları cāndan sevendür dīn ü imān erleri: Biliniz bunları sevmekdir imān ey din eri D.

³⁵⁹ Gül açanum: Gel şehim D.

³⁶⁰ benām: hümām D.

Bu kelāmı vird edinmek ‘ārifūñ erkānidur
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

52³⁶¹

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Bir gedā abdālüm ‘ālem içre şāhumdur ‘Alī
Ġayra yoğdur ihtiyācum çün penāhumdur ‘Alī
Zār u giryānum hemişe dilde ‘āhumdur ‘Alī
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
2. Çün Ḥasan ḥulq-ı Rızāya olmuşum cāndan ğulām
Hem Ḥüseyn-i Kerbelānuñ rāhına ḳurbān olam
Zıkr-i tesbīḥ bundan özge ‘ārife yoğdur kelām
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
3. Şāh-ı Zeyne’l-‘Ābidīni Bākır-ile Ca’feri
Bunlaruñla gel muḥabbet it bulasuñ Ḥayderi
Zıkr olursa işbu mışra’ olmayasun serseri
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
4. Mūsī-i Kāzımla iltizām iderler ehl-i Ḥağ
Hem ‘Alī Mūsī Rızānuñ ḥasretiyle cānı yağ
Perde-i imkānı ḳaldur cān göziyle ağla bağ
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
5. Şāh Nağī vü bā-Nağīnün bendesi olduñsa ger
Şāh-ı ‘ālemdür cihānuñ ḥalğı ḳuldur ser-te-ser
Ehl-i imānuñ hemān virdi budur şām u seḥer
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī
6. ‘Askerīnün ‘askerine olsa muḥib ḥānedān
Muntazırdur bunlaruñ teşrīfine hep ‘āşıḳān
Nūr-ı vāḥidden zuḥūr itdi bu iki kāmran
Kıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

[89a]

7. Çünki bunlardur ezelden bendeye şāhenşehān
Nūr-ı vāḥidden zuḥūr eyledi Mehdī-i zamān
Seḥerī çün buñları bilmekdür ancağ ‘āşıḳān

³⁶¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

Ḳıblegāhumdur Muḥammed secdegāhumdur ‘Alī

53³⁶²

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Enver-i³⁶³ bedr-i dücāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
Nūr-ı pāk-i³⁶⁴ Muştafāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
2. Ḥadice vü³⁶⁵ Fāṭma şır-i şāh Ḥasan ḥulḳ-ı Rızā
Hem Ḥüseyn-i Kerbelāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
3. ‘Ābidīn Bāḳır vü Ca‘fer-i hidāyet ehline
Ehl-i³⁶⁶ Ḥaḳḳa reh-nümāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
4. Mūsī-i Kāzım ‘Alī Mūsī Rızāyı sırrumuza³⁶⁷
Rūz-ı maḥşerde cezāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
5. Şāh-ı Taḳī³⁶⁸ bā-Naḳīdür ‘asker-i nūr-ı ilāh
Mehdī-i şāḥib livāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
6. Pür-günāhum cürmümün baḥrında ḳaldum ḳıl-kerem³⁶⁹
Luṭfi çok şāḥib ‘atāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī
7. Ḳıl teraḥḥum bu **Vīrān** ‘Abdāl senün bendün durur³⁷⁰
Cümleyle şeksiz Ḥudāsun yā ‘Alī cānum ‘Alī

---

³⁶² **Vīrānī D., Gazel**, s.200-201.

³⁶³ Enver-i: Nūr-ı D.

³⁶⁴ pāk-i: zāt-ı D.

³⁶⁵ Ḥadice vü: Hem Ḥadice D.

³⁶⁶ Ehl-i: Rāh-ı D.

³⁶⁷ sırrumuza: sevmeze D.

³⁶⁸ Taḳī: Taḳīden D.

³⁶⁹ kerem: meded D.

³⁷⁰ bendün durur: bendendunır D.

1. Lem-yezel mülkine sermed şāhı sensün yā 'Alī
Zāt-ı muṭlaḳ hem şifātu'llāhı sensün yā 'Alī
2. Sensün ol ḥaḳ ile ism ü hem müsemmasun³⁷² ezel
Muḥkemāt u hem kelāmu'llāhı sensün yā 'Alī
3. İncil ü Tevrāt u Furḳān³⁷³ u Zebūruḡ kāşifi
Noḳta-i hem bā-i bismi'llāhı sensün yā 'Alī
4. Zātiden³⁷⁴ geldün zuhūr itdün vücūd-ı 'ādeme
Ya'ni vechu'llāh u 'arşu'llāhı sensün yā 'Alī
5. Ādemün vechinde meşūr āyet-i seb'ul-meşān
İsm-i a'zam[...] ³⁷⁵fażlu'llāhı sensün yā 'Alī
6. Beyt-i ma'mūr-ı fülānuḡ³⁷⁶ ḥayme-i mi'ād u ḳuds
Sāhib-i³⁷⁷ mescūdı beytu'llāhı sensün yā 'Alī

[89b]

7. Evvel ü āḫirde sensün zāhir ü bāṭında sen
Hem dün ü gün³⁷⁸ sırrına āgāhı sensün yā 'Alī
8. Aldı menzil kim ki tutdı 'aşḳınuḡ ser-destesin³⁷⁹
Zirā kim Ḥaḳḳ u ḥaḳıḳat rāhı sensün yā 'Alī
9. 'Abd-i muḫlişdür **Mişālī** itme³⁸⁰ maḫrūmı cemāl
Kim 'ināyet kānı şāhenşāhı sensün yā 'Alī

---

³⁷¹ **Misālî D., Gazel**, s.641-642.

³⁷² Sensün ol ḥaḳ ile ism ü hem müsemmasun: Bist ü heşt ü sî vü dü ism ü müsemmayı D.

³⁷³ Furḳān: Tenzil D.

³⁷⁴ Zātiden: Zātından D.

³⁷⁵ Yazmada bu bölüm karalandığı için okunamamaktadır.

³⁷⁶ fülānuḡ: melā'ik D.

³⁷⁷ Sāhib-i: Sācid ü D.

³⁷⁸ Hem dün ü gün: Her dü kevnün D.

³⁷⁹ Ser-destesin: Ser-riştesin D.

³⁸⁰ itme: ḳılma D.

55³⁸¹

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Hep erenler geldi geçdi evvel ü serden ‘Alī
Yetmiş biñ yıl Cebrā’il andı şehper ‘Alī³⁸²
2. Ne oğudı ne kalem aldı eline ey dilā
Dört kitābuñ ma‘nāsın şerh itdi ezberden ‘Alī
3. Māt idüp kāfirleri dutdı şehādet barmağuş
Yetmiş biñ batman buları atdı Hāyberden ‘Alī³⁸³
4. Geldi sâ’il yolına kim haqqını yār eyledi
Virdi қаtar ü develerin geçdi қanberden ‘Alī
5. Şāh **Hatāyī** medh-i şāhı gice gündüz vaşf ider
Şundi bir қаtre zülāl-i havz-ı kevşerden ‘Alī

56³⁸⁴

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Ey serīr-i mülk-i hüsne şāh-ı hübānum ‘Alī
Bende-i fermān-berüm raḥm eyle şulṭānum ‘Alī
Zu’l-feḳār-ı ğamzeñ öldürdi beni cānum ‘Alī
La’l-i cān-baḥşuşla sensün derde dermānum ‘Alī
Dağ beni zencīr-i zülfe şīr-i Yezdānum ‘Alī
2. Ğonca la’lün ‘andelīb-āşā dili şeydā ider
Kākülün sevdāsı anı ‘āleme rüsvā ider
Ey Mesīhā-dem lebün ben mürdeyi iḥyā ider
Rūḥ-ı sāni sen benüm ‘İsā-yı devrānum ‘Alī
Dağ beni zencīr-i zülfe şīr-i Yezdānum ‘Alī

³⁸¹ **Hatāyī** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Bir gazelin başlığında Gazel-i Hatāyī Baba yazılmaktadır. Şah İsmail’e Baba denmeyeceğine göre bu gazelin başka bir Hatāyī tarafından söylendiği belirtilmektedir.

³⁸² Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

³⁸³ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

³⁸⁴ Derzi-zāde Ulvī ve Hafız Ulvī divanında bu şiir yer almamaktadır.

3. Döldül-i hüsne kaçan kim nâz-ile olsañ süvâr
Hizmetünge kanberün olur şehâ 'Ulvi zârı
Gel yetiş çek sîneme 'aşk-ile şekl-i Zü'l-fekâr
Ben gedâya yâdigârün olsun arslanum 'Alî
Dağ beni zencîr-i zülfe şîr-i Yezdânun 'Alî

[90a]

57³⁸⁵

Destür

Muzâri' Bahri

Mef'ülü/Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün

1. Ey reh-nümâ-yı hayl-i muhibbâna yâ 'Alî
Vey pişvâ-yı zümre-i merdân yâ 'Alî
2. Ey 'âlim-i deķâyık-ı nazîr³⁸⁶ Muhammedî
Vey 'âlem-i haķâyık-ı sultân yâ 'Alî
3. Ey vâkıf-ı haķîkat-i esrâr-ı kâ'inât
Vey 'ârif-i me'ânî-i Qur'an yâ 'Alî
4. Ey bâb-ı şehir-i 'ilmi Hudâ hâdî-i Hudâ
Vey maħzen-i ma'ârif-i 'irfân yâ 'Alî
5. Ey kân-ı cüd u luğf u kerem menba'ı şehâ
Vey ma'den-i mürüvvet ü ihsân yâ 'Alî
6. Hem ma'delet-i dürlerine³⁸⁷ baħr-ı bî-kerân
Hem ma'rifet güherlerine kân yâ 'Alî
7. Bir pâdişâh-ı her dü serâsın ki küyunuñ
En kem gedâsı Husrev ü Hâķân yâ 'Alî
8. Gelmeye Kanberüñe senüñ cümle çöp kadar
'Arz itselderdi mülket-i 'Oşmân yâ 'Alî

---

³⁸⁵ Hayretî D., Kaside, s.3-6.

³⁸⁶ nazîr: nuğk D.

³⁸⁷ dürlerine: dürerlerine D.

9. Didi Resûl *rûhuke rûhî*³⁸⁸ ne tañ saña
Dirlerse bu cihân cümleden³⁸⁹ cân yâ ‘Alî³⁹⁰
10. Bir cür‘ân ile esridi mecmâ-i kâ’inât
Sâķî-i bezm-i vahdet-i Yezdân yâ ‘Alî³⁹¹
11. Hiç ‘âlem-i vilâyet içinde nazîrûñi
Görmedi dağ dîde-i devrân yâ ‘Alî³⁹²
12. Dellâl-i şehri-dîn ü emîn-i metâ-ı sırr
Ĥallâl-i müşkilât kamu âsân³⁹³ yâ ‘Alî
13. Ĥallâl-i müşkilât-ı cihânsun ‘aceb midür
Olsa yanuñda müşkilüm âsân yâ ‘Alî
14. Anuñ haķı ki mefĥar-ı Āl-i Nebîdür³⁹⁴
Ya‘ni Ĥasan ĥazîne-i iĥsân yâ ‘Alî³⁹⁵
15. Dağı imâm-ı Serveri ĥurretü’l-‘ayna³⁹⁶
Ol şâh Ĥüseyn-i Kerbelâ şehîdân yâ ‘Alî³⁹⁷
16. Zeyne’l-‘ibâd-ı Ĥaķķı ki abdi olan anuñ³⁹⁸
‘Ālemde oldu başına sultân yâ ‘Alî

[90b]

17. Dağı İmâm-ı Bâķır Efendi haķı ki zer
Yanında idi ĥâk-ile yeksân yâ ‘Alî³⁹⁹
18. Dağı İmâm-ı Şâdıķa Kâzım Rızâ haķı
Cânlar revân anlara hezârân yâ ‘Alî⁴⁰⁰

³⁸⁸ Lahmûke lahmî cismuke csmî demuke demî rûhuke rûhî: “*Etin etimdir, cismin cismimdir, kanın kanımdır, ruhun ruhumdur.*” hadisinden iktibastır.

³⁸⁹ bu cihân cümleden: cümleden bu cihân D.

³⁹⁰ Bu mısradâ vezin aksamaktadır.

³⁹¹ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir./ bezm: cām D.

³⁹² Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir.

³⁹³ kamu âsân: dil ü cân D.

³⁹⁴ Bu mısra a.g.e.’de 16. beyitin 1. mısra’ıdır.

³⁹⁵ Bu mısra a.g.e.’de 15. beyitin 2. mısra’ıdır.

³⁹⁶ a.g.e.’de bu mısra yerine şu mısra bulunmaktadır:

Anuñ haķı ki mefĥar-ı ‘Āl-i Nebî durur

³⁹⁷ Bu mısra a.g.e.’de 16. beyitin 2. mısra’ıdır./ Ol şâh Ĥüseyn-i Kerbelâ: Ya‘ni Ĥüseyn şâh-ı D.

³⁹⁸ Bu beyit a.g.e.’de 17. beyittir.

³⁹⁹ Bu beyit a.g.e.’de 18. beyittir./ efendi: kāmîl D.

⁴⁰⁰ Bu beyit a.g.e.’de 19. beyittir.

19. Taķī vü Naķī haķı ki 'ālemde bunlaruņ
Vaşfına kimse bulmadı pāyān yā 'Alī⁴⁰¹
20. Hem 'Askerī haķı ki olan 'askeri anuņ
Nār-ı caķīme yanmadı bir ān yā 'Alī⁴⁰²
21. Anuņ haķı ki Mehdī-i şāhib-zamāndur ol
Kim muntazırlaruz ana el'āna yā 'Alī⁴⁰³
22. Pāmāl idüp şayd u ğam-ı cümdi ķalbümü
Himmet demidür ey şeh-i merdāna yā 'Alī⁴⁰⁴
23. Hālüm ħarāb u dīde pür-āb u ciger kebāb
Dil cevr-i rüzgār ile vīrāna yā 'Alī⁴⁰⁵
24. Düşdüm ayaklara demidür dest-gīrüm ol
Zulmetde ķaldum ol baņa rāhāna yā 'Alī⁴⁰⁶
25. Bir derde uğradum ki meded yoķ devāya hiç
Ger Hāzretüñden olmaya dermāna yā 'Alī⁴⁰⁷
26. Çek ħün-ı luţfunı ķapuņa geldi **Hāyretī**
Muhtāc u ac u vālih ü ħayrāna yā 'Alī⁴⁰⁸

58⁴⁰⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ben elestde ħānedāna ķul olup didüm belī
Gelüben bu āleme virdüm yedu'llāha eli
'Aşķ-ile şūrīdeyüm dā'im aķar çeşmüm seli
Bu kelāmı rüz u şeb evrād ider cümle velī
Nesl-i pāk-i şāh-ı levlāk sırr-ı Sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muĥammed şīr-i Yezdānum 'Alī
2. Sen imāmsın tā ezelden sana itdüm iķtidā
Olsa biņ cānum daķı şāhum sana olsun fedā
Sen şehāvet kānısun muhtāc sana bāy u gedā

⁴⁰¹ Bu beyit a.g.e.'de 20. beyittir.

⁴⁰² Bu beyit a.g.e.'de 21. beyittir.

⁴⁰³ Bu beyit a.g.e.'de 22. beyittir.

⁴⁰⁴ Bu beyit a.g.e.'de 23. beyittir./ şayd u ğam: beni sıdı ğam D.

⁴⁰⁵ Bu beyit a.g.e.'de 24. beyittir.

⁴⁰⁶ Bu beyit a.g.e.'de 25. beyittir./ rāhān: bürhān D.

⁴⁰⁷ Bu beyit a.g.e.'de 26. beyittir./ devāya hiç: devā ile D.

⁴⁰⁸ Bu beyit a.g.e.'de 27. beyittir./ ħün: ħān D.

⁴⁰⁹ **Arif** mahlaşlı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

Eyledüm her bir sözümde bu kelâm-ı ibtidâ
Nesl-i pâk-i şâh-ı levlâk sırr-ı sübhânum ‘Alî
İbn-i evlâdı Muḥammed şîr-i Yezdânnum ‘Alî

3. On sekiz biñ âlemüñ faḥriyle oldı bir vücüd
Laḥmüke laḥmî didigidür bize zîrâ şühüd
Bu ḥadîse uymayan Müslim degül va’llâh yehüd
Şâfi-i rûz-ı cezâdur ḳapusında it ḳu’üd
Nesl-i pâk-i şâh-ı levlâk sırr-ı sübhânum ‘Alî
İbn-i evlâdı Muḥammed şîr-i Yezdânnum ‘Alî

[91a]

4. Nice şâhlar ḳul olup terk itdiler taḥt u zeri
Şaḳınup uyma münâfiḳ sözine durma geri
Ya beni çekdi ḳopardı fetḥ idüp çün Ḥayberi
Ehl-i îmân eyledi dir gör dâde olmuşları
Nesl-i pâk-i şâh-ı levlâk sırr-ı sübhânum ‘Alî
İbn-i evlâdı Muḥammed şîr-i Yezdânnum ‘Alî
5. Kimi bildi şâhumuz cânum fedâdur ḳanına
Ana buğz iden Yezîd biñ la’net olsun cânına
Hel ata⁴¹⁰ didi Ḥudâ şâhum o şâhuñ şânına
Çün livâ-yı ḥamd-ile varır Resülün yanına
Nesl-i pâk-i şâh-ı levlâk sırr-ı sübhânum ‘Alî
İbn-i evlâdı Muḥammed şîr-i Yezdânnum ‘Alî
6. Bulmaḳ istersen eger kenz-i ilâhîye vuşul
Gel ṭarîḳ-i Ḥaḳḳı bul budur hemîn aşıl uşul
Taḥt-ı dilde pâdişâhumdur benüm âl-i Resül
Fâtiḥ-i her müşkilâtum eylerüm andan ḥuşul
Nesl-i pâk-i şâh-ı levlâk sırr-ı sübhânum ‘Alî
İbn-i evlâdı Muḥammed şîr-i Yezdânnum ‘Alî
7. Çünkü tevfiḳ-i ilâhî olmayınca bir ḳula
Virseler biñ kenz-i ‘uzmâ nâ’il olmaz bir pûla
Çoḳ ara bir kâмили bul kim saña mürşid ola
Bu sözi yâr eyle kim dil ḥânesi ma’mûr ola
Nesl-i pâk-i şâh-ı levlâk sırr-ı sübhânum ‘Alî
İbn-i evlâdı Muḥammed şîr-i Yezdânnum ‘Alî

410 هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan Sûresi 1. âyet)

8. Dime Şu bu bir yola gir bul tarık-i müstaķim
İns ü cinne fāzkuru'llāhdur ol Rabbü'l-raķim
Sür yüzüñi Haķķa secde it ol Őeytān-ı racim
Rüz-ı maķşerde dilerseñ dimesin saña saķim
Nesl-i pāk-i Őāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muħammed Şir-i Yezdānum 'Alī
9. Er olmaķ isterseñ Őāhum mürşide Şarf it emek⁴¹¹
Kendüñ iz'ān it ne ĥācet saña bir bir söylemek
Hiç olur mı kenz-i Haķķı herkese bezl eylemek
Bu kelāmı zıkr idüp dā'im döner bu nüh felek
Nesl-i pāk-i Őāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muħammed Şir-i Yezdānum 'Alī
10. Vaşluñ ile 'Ārifüñ ĥalbini itdüñ Őādmān
Nūr-ı vechüñden senüñ buldı ziyā kevn ü mekān
Sen velāyet Őāhısun ĥükmüñe rāmdur dü cihān
Bābısun Őer'-i 'ulūmuñ sendedür dārü'l-emān
Nesl-i pāk-i Őāh-ı levlāk sırr-ı sübhānum 'Alī
İbn-i evlādı Muħammed Şir-i Yezdānum 'Alī

59⁴¹²

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

[91b]

1. Ey Şeh-i mülk-i vilāyet ey Haķuñ ĥudret eli
Āsitānuñ Ka'besine yüz sürüp didük belī
Rūħumuzdur⁴¹³ eŐigüñ ey bāğ-ı rıdvānuñ güli
Medħin oķur cān-ı dilden her seħer cān bülbüli
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i 'Alī
Es-selām ey ĥutb-ı 'ālem Ĥācı Bektāş-ı Velī
2. İķtidā itsin saña 'ālemde rehber isteyen
EŐigünde ĥizmet itsin nūr-ı enver⁴¹⁴ isteyen
Himmetüñ baħrına dalsın dürr-i gevher isteyen
Biñ tavāf itsin ĥapuñda⁴¹⁵ ĥacc-ı ekber isteyen
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Ĥudā nesl-i 'Alī

⁴¹¹ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

⁴¹² **Kanberī D., Mütekerrir Müseddes**, s.501-502

⁴¹³ Rūħumuzdur: Ravza mıdır D.

⁴¹⁴ nūr-ı enver: āb-ı Kevser D.

⁴¹⁵ ĥapuñda: kapunu D.

Es-selām ey kıtub- 1 ‘ālem Hācı Bektāş-ı Velī

3. Pāye-i na‘lūñ kibālā vü ‘arīş oldı maķar
Emrūñ ile esb-i nāzuñ yek revān oldı ĥacer
Kādrūñ-ile çün şitāda meyve bitürdi şecer
Tābi‘-i ĥükmūñ olupdur cümle ‘ālem ser-te-ser
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Hūdā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kıtub- 1 ‘ālem Hācı Bektāş-ı Velī⁴¹⁶
4. Āsitān-ı ‘izzetūñde evliyālar mu’tekif
Anlarūñ nuṭķındadır me’vā-yı sırr-ı mu’keşif
Mu’cizūñ-ile dīne geldi bunca cins-i muḥtelif
Ferd-i yektāsun vilāyet içre hem tācuñ elif
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Hūdā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kıtub- 1 ‘ālem Hācı Bektāş-ı Velī⁴¹⁷
5. Nur-ı Hāķdur muṭlaķa ābā vü ecdāduñ senūñ
Ol sebebden rāh-ı Hāķdur dā’im irşāduñ senūñ
On sekiz biñ ‘ālemūñ zikri durur adın senūñ
Hem nidā geldi Hūdādan yād idüp adın senūñ
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Hūdā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kıtub- 1 ‘ālem Hācı Bektāş-ı Velī⁴¹⁸
6. Muştafānuñ sırrı sensün⁴¹⁹ şāh-ı merdān oğlısun
Şebber ü şübber ‘abā vü⁴²⁰ nūr-ı Yezdān oğlısun
Bāķır-ı Ca’fer ki Hāķķuñ ĥāşş ü sultān oğlısun
Mūsī-i Kāzım Rızānuñ⁴²¹ şāh Hōrāsān oğlısun
Es-selām ey hādī-i rāh-ı Hūdā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey kıtub- 1 ‘ālem Hācı Bektāş-ı Velī
7. Şāh Takī vü bā-Naķī bedrū’d-dü-cānuñ ĥaķķı-çün⁴²²
‘Askerī-i Mehdī-i şāhib-zamānuñ ĥaķķı çün
Sūre-i Tāhā vü Yāsīn *hel atā*⁴²³nuñ ĥaķķı çün

⁴¹⁶ Bu müseddes a.g.e.’de 4. müseddestir./ na‘lūñ kibālā vü ‘arīş: na‘leynine bālā-yı ‘arş D./ nāzuñ yek: tāzi tek

D./ Kādrūñ-ile: kuvvetinle D./ bitürdi: yetirdi D./ ser-te-ser: serbeser D.

⁴¹⁷ Bu müseddes a.g.e.’de 5. müseddestir./ nuṭķındadır me’vā-yı sırr-ı mu’keşif: nutkudürür fehvā-yı sırr-ı Levkeşif D.

⁴¹⁸ Bu müseddes a.g.e.’de 3. müseddestir.

⁴¹⁹ Sırrı sensün: sırrısın hem D.

⁴²⁰ ‘abā vü: ibdhād-ı D.

⁴²¹ Mūsī-i Kāzım Rızānuñ: Hāzret-i Kāzım dahi D.

⁴²² bedrū’d-dü-cānuñ Hāķķı-çün: nūr-ı Huda’nın ĥaķķıçün D.

⁴²³ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan Sûresi 1. âyet)

Himmet⁴²⁴ eyle **Ḳanberīye** ḥānedānuḡ ḥaḳḳı çün
Es-selām ey ḥādī-i rāh-ı Ḥudā nesl-i ‘Alī
Es-selām ey ḳutb- ı ‘ālem Ḥacı Bektāş-ı Velī

60⁴²⁵

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

[92a]

1. Ey ḡanī vehhāb ma‘nī noḳta-i sırr-ı celī
Ḳıl‘atā vü luṭf u baḡşuḡ sırr-ı zāta ermeli
‘Āşıḳ-ı bī-çāreler dīdār-ı vaşluḡ görmeli
Ey ki nūr-ı cümle hep eşyālaruḡ bed evveli
Oldı mir‘āt-ı cemālünḡden ‘avālüm müncelī
2. Fazl-ı cūduḡ cümleye irdi keremler kānısuḡ
Sırr-ı zātuḡ cānda maḡfī dillerüḡ mihmānısuḡ
Hem ḥakīm-i muṭlaḳ ismüḡ dertlerüḡ dermānısuḡ
Sen o ehl-i ma‘firet Raḡmānı raḡmet kānısuḡ
Ben o ‘abd-i ‘ācizüm mücrim ḡunahkārüm belī
3. Şāh-ı levlāk-ı līmā tebşiri ḳıldı sū-be-sū
Ḳıldı taşdıḳ ol ḡürüh *il’lellezīne āmenū*⁴²⁶
Oldılar şādī vü ḡürrem dü cihān ḡaḳḳı ḳamu
Sen buyurmuşsun ḡunahkārān içün *lā-taḳnetū*⁴²⁷
Böyle teblīḡ eyledi ol enbiyānuḡ ekmeli
4. Ey kerīmā sensün ol maḡf-i hüveydā ‘ālemi
Zerre raḡmuḡ ‘afv idüpdür ḡünde yüz biḡ zālīmı
Nāzır-ı dilsün bilirsün sen fenā vü sālīmı
Söylemek sen ‘ālemü’l-ḡayba ne ḡācet ḡālūmı
Noḳta iken ‘ilmine kevn ü mekānuḡ mücmeli
5. ‘Āciz ü zār u zelīl rüy-ı siyāhum ey Ḥudā
Faḡr-i ‘ālem Muştafānuḡ ḡürmeti-çün yarlıḡa
Hem be-ḡaḳḳı sākī-i kevşer ‘Alīye’l-Murtażā

⁴²⁴ Himmet: Rahmet D.

⁴²⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁴²⁶ Şüphesiz, inanıp yararlı işler yapanlara gelince, onlar için içlerinde ebedî kalacakları Firdevs cennetleri bir konaktır. (Kehf Sûresi 107. âyet)

⁴²⁷ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ De ki: "Ey kendilerinin aleyhine aşırı giden kullarım! Allāh'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Şüphesiz Allāh, bütün günahları affeder. Çünkü O, çok baḡışlayandır, çok merhamet edendir." (Zümer Sûresi 53. âyet)

Hālîme rahm eyleyüp yār ile tevfiķün beķā
Yā ilāhî sen beni yaz anı pāk-i her velî

6. Hürmetine halk olındı anlaruñ kevn ü mekân
Ol Hasan ile Hüseyin-i Kerbelānuñdur ‘ayān
Sen qabül it bendeliklerin de yā Rabbü’l-emān
Dü cihān içre beni dil-ḥvāhem üzre şādmān
Kıl be-ḥaķķ-ı āl-i beyt-i ḥāk-i pā sırr-ı ‘Alî
7. Kalmışam kırtar beni cehl-ile kāl ü kıylde
Bulmazam esrār-ı Ḥaķķı ‘ācizem taḥşilde

[92b]

Cedd-i Zeyne’l-‘Ābidîn virdi ḥaber te’vilde
Çün *ucibu da ‘vetü’ d-dā’⁴²⁸* didüñ tenzilde
İşte ma’zürum du’ā itdüm icābet qalmalı

8. Bāķır-ı Şādık derin de ey dilā üftādeyem
Ser-nihādem āsitānuñda şehā üftādeyem
Hüzn-ile bīmār za’ifem bī-devā üftādeyem
Bī-‘amel bī-çāre bī-kes bī-nevā üftādeyem
Raḥmetüñ bulmaz benüm gibi belā-keş ğuşşalı
9. Ḥāk-i pāyüm Kāzım-ı Mūsî Rızāya bendeyem
Şāh Taķî vü bā-Naķî rahm itmese şermendeyem
‘Asker-i Mehdî zühür itdi dilā ben qandeyem
Nāy-ı pür-dāğ [...] ⁴²⁹ her nefes nālendeyem
Rūzgār içre baña bād ü hevā hep eseli
10. Hükümüne māni‘ bulunmaz saña yokdur ketḥudā
Her ne işlersen ‘adālet hükümünüz bulmaz fenā
Fātihü’l-ebvābı sensün zāt-ı Ḥaķķındur beķā
Sen *tu’izzu men teşāsun sen tuzillu men teşā⁴³⁰*
Hep yedi kıdrettedür bir kimsenüñ yokdur eli
11. Kıdretüñ fehm eylemezdi kimse ta’bîr olmasa
Nükte ser-beste qalür ādemle tefsîr olmasa

⁴²⁸ Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım. Bana dua edince, dua edenin duasına cevap veririm. O hâlde, doğru yolu bulmaları için benim davetime uysunlar, bana iman etsinler. (Bakara sûresi 186. âyet)

⁴²⁹ Karalandığı için okunamamaktadır.

⁴³⁰ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذَلِّلُ مَنْ تَشَاءُ الْخَيْرُ بِكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allah'ım! Sen mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetersin."

Vech-i hüsn ol yedi kudret-ile tahrir olmasa
Hep delil ü kahr ü luftundur ki taqdir olmasa
Hükm ider mi bunca erbab-ı 'uqula bir deli

12. **Ṭāhirī** merd ü muḳārān kılma bī-idrāki hīç
Hicr ü vaşluḅla çıkarum devrini eflāke hīç
Āh idüp virme keder her dem bu dil ğamnāke hīç
Ser-fürü itdürme yā Rabb cāhil-i nā-pāke hīç
Fāzil-ı dānā gibi her bir zāt-ı pāke efdali

61⁴³¹

Destür

Recez Bahri

Müstef'ilün/Müstef'ilün

1. Ey Fātiḅ-i Ḥayber 'Alī
Vey melce-i aḫḳar 'Alī
Kerrārı hem Ḥaydar 'Alī
Mevlā-yı her ḳanber 'Alī
Ey sākī-i kevşer 'Alī
Dāmād-ı Peyġāamber 'Alī

[93a]

2. Sen derd-i dil dermānisun
Dil mürdegānuḅ cānisun
'Āşıḳlaruḅ imānisun
Hem mülk-i dil⁴³² ḥāḳānisuḅ
3. Ol dem ki cem' ola 'uşāt
Senden olur fevz ü necāt
Eyle 'aḫāmā'ü'l-ḥayāt
Ḥayy it beni ba'de'l-memāt
4. Ey şehr-i yār-ı evliyā
Vey maḫrem-i Faḫrū'n-Nisā
Şıhr-ı Ḥabīb-i Kibriyā
Şīr-i Ḥudā şīr-i Ḥudā

⁴³¹ Leylā D., *Mütekerrir Müseddes*, s.40-41.

⁴³² dil: din D.

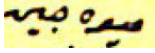
5. Oldum yine nefse esir
Ahvālūme sensün habir
'Āşilere luţfuñ keşir
Leylāya sen ol dest-gir

62⁴³³

Destür

Remel Bahri

Fe 'ilātün/Fe 'ilātün/ Fe 'ilātün/ Fe 'ilün

1. İçmeden ey dil-i sermest-i şarāb-ı eceli
'Aklıñı başına cem' eyle ço tül-i emeli
2. 'Aşq-ile cünbişe gel berk-i bahār mānend
Nergis-i bāğ gibi hevāyı ço terk it keseli
3. ol yüri gir meşke al şāh-ı hayāt
Bir dağı rüz-ı cezā kimsenün irişmez eli
4. Vaşset-i kabri ebed görmeye imān ehli
Gele ins olmak için şüret-i Haqq-ı 'ameli
5. Būy-i 'anberle dola cānı meşām-ı yārün
Kuhı iden çeşme bugün türbe-i fahr-i mülki
6. Şüret-i zışt-ile zāhir ola kār-ı küfre
Görmeye gözleri a'mā olan ol lem-yezeli
7. Bulmaya hāli anuñ menzil-i maşserde niżām
Var durur çün ki reh-i Haqda hezārān haleli
8. Hāli bulduñsa oqu 'ilm-i ilāhī dersün
Haqqıya kālî biraq eyleme cenk ü cedeli

⁴³³ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

63⁴³⁴

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Fe'ülün

1. 'Alîdür 'âlem-i ğaybuñ şıfâtı
'Alîdür cümleñüñ vechinde zâtı
2. 'Alî' kıldı 'ayân-ı ma'nî berât
'Alî fetḥ eyledi her müşkilâtı

[93b]

3. 'Alî bünyâd idüpdür ayı pür-nür
Ḳamu şeyde görinen şey cihânı
4. 'Alîdür vār iden ey cân-ı 'âlem
Ser-â-ser vār idüp bu kâ'inâtı
5. 'Alîyi sevmek imiş ey **Virânî**
Ḳamu 'aşıklarun şavm u şalâtı

64⁴³⁵

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1. Muḥaḳḳir görme zâhid rütbe-i erbâb-ı ḥâlâtı
Dime zâyî' gezer faḳr ehlinün sa'y ile tâ'âti
Ḥicâb-ı ğafleti terk eyleyüp seyr it maḳâmâtı
Fenâdârında gel gör şevket-i ehl-i ḥarâbâtı
Ki Dârâ görmedi 'ömrinde hergiz böyle dârâtı
2. Bu şahrâ-yı cünündür bunda 'aḳl itmez şehâ âdem
Bu fenni-i 'aşḳdur bu fenni bilmez degme bir âlem
Uzatma pendî ey vâ'iz kelâmuñ olmasun muğlem
Ḥarâbât ehline pîr-i fenâ bir ders oḳutmuş kim
Lisân-ı ḥâl-ile ta'bîr olur ancaḳ 'ibârâtı
3. Şeb-i hicrânı elden şorma el söyler özin kışşa
Ğam-ı cânânı fikr itme ki zîrâ arturur ğuşşa
İşitme nuşḥ u bend-i zâhidi söyletme el-kışşa

⁴³⁴ **Virânî** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

⁴³⁵ **Nesimî** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

Harābāt erlerin söyledüp āl-i kışşadan Hakkā
Ki her biri fenādārından iderler hikāyātı

4. Bugün geçmiş şürāhī bezm-i şadra bāde-mest olmuş
Sebū-yi 'itibārı bāde-nūşānuş şikest olmuş
Unutmuş çün ğam-ı ferdāyı cümle mey-perest olmuş
Harābāt ehlini gördüm fenā cām-ile mest olmuş
İçüp ben de melāmet cāmını oldum harābātī
5. Sözüüm āvāzesi erbāb-ı 'aşkuş gūşına dolsun
Kelām-ı noqtasun fehm eyleyen 'āşık şafā bulsun
Hasedden müdde'iler dā'imā açılmıya şolsun
Harābāt ehline fenn-i fenāda bir sebağ olsun
Nesīmī ehl-i diller taşā yazsınlar bu ebyātı

65⁴³⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Cezbe-i feyz-i ilāhīdür göñüller hem-demi
Şavkıdur⁴³⁷ ol şoşbetün hāşş-ı⁴³⁸ kadīm-i maşremi

[94a]

2. Ka'be-i dilde muşabbet eylemez şirket kabūl
Bilmemişin kışşa-i ferzend-i ibn-i edhemi
3. Olmak istersen şekiz cennet şafāsından be-kām
Cüst ü cū it cennet-i 'unşurda sırr-ı Ādemi
4. Noқта-i imkāna 'ibretle iden şarf-ı nigāh
Seyr ider her kaşresinde on şekiz biş 'ālemi
5. Çaresizlikdür der-i dārü's-şifāyı 'aşkda
Hāşır-ı mecrūh-ı erbāb-ı vefānuş merhemi
6. Şimdi nevbet-hāneyi bostān-serāy-ı yārda
Gülşen-i rāzuş Rızādur 'andelīb-i hoş-demi

⁴³⁶ Rızâ D., Gazel, s.280.

⁴³⁷ Şavkıdur: Şevkdür D.

⁴³⁸ şoşbetün hāşş-ı: şoşbet-i hāşşuş D.

66⁴³⁹

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1. Eyâ gâfil uşa Hâkdan ki zâyi' kılduñ eyyâmı
'Ömür nağdin-ile virdüñ niye aldandüñ ey 'âmî
2. Neden geldüñ nedür maqşüd unuttuñ geldigüñ kaydı
Hemân şandüñ bugün gündür gün aña murğ serencâmı
3. Seni Hâk kulluğa şaldı kanı kulluğ kanı tã'at
Kanı ahdi kanı peymân yitürdün dîn-i İslâmı
4. Yarın anda diye serseñ ki fercamnâ *ile'd-dünyâ*⁴⁴⁰
Duyalar Münhenâ cennet göresüñ anda ilzâmı
5. Durı gel dünla tã'at kıl dün içinde 'ibâdet kıl
Ki yarın ol şırâf üzre kişinüñ ditrer endâmı
6. Seni şayd itmege iblîs hezârân hîle ü telbîs
İdüp **فريب** mekri hâcer dâne qurar dâmı
7. Şağın şeytâna aldanma 'adûdur anı dost şanma
Yarın Hâzretde utanma yüküñ boynına aşa mı
8. Saña Hâk didi şeytânı ki düşmendür adın düşmen
Sen anı dost idünüben kılursun aña ikrâmı
9. Bu ne 'âkîl ne dânişdür aya gâfil bu ne işdür
Ki beş gün fânî 'ömr-içün kılursun hâne ibrâmı
10. Saña bir kişi hayr itse nice müddet unutmazsun
Utan Hâkdan kanı 'aqluğ kanı Mevlânuñ in'âmı
11. Yeter bir kula bir ma'bûd idinegör ana maqşüd
'İbâdet Hâlîka eyle bırağ boynından eşnâmı
12. Günahkârlar günâhuñ çün ümîdin kesme raħmetden
Ki zâyi' [...] ⁴⁴¹ itdüñ ise bulasüñ cehd-ile eyyâmı

⁴³⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşamadım.

⁴⁴⁰ "Dünya kısa bir an (ömür çok kısa) dır, onu da ibadetle geçir." hadisinden iktibasır..

⁴⁴¹ Silindiği için okunamamaktadır.

[94b]

13. Bu fānīdāra aldanma saña bākī kıla şanma
Bilürsün kılmadı hergiz kimesne bunda ārāmı
14. Erenler etegin dutup günāhlarına tevbe kııl
Ki **Tā'ib** kıula artuıdır Hūdānuı faız u ilhāmı

67⁴⁴²

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Ger saña şerh eylesün⁴⁴³ hāşşıyyet-i esmāmuzı
Bilesün sırr-ı 'urūcı⁴⁴⁴ leyletü'l-isrāmuzı
2. Tā ki gördün biz mu'īd-i Hāzret-i sübhānumuz
Ol tecellīden münevver eyledün bīnāmuzı⁴⁴⁵
3. Şüret-i hūba nazar kıldıkca biz ihlāş-ile
Görürüz 'ayne'l-yaķın ol hulķ-ı yektāmuzı⁴⁴⁶
4. Kā'inātuı cevherin görmek dilerseı ey faķih
Gel sefine 'aşķa gir seyr it bizüm deryāmuzı⁴⁴⁷
5. Ey raķib yār eşiginde it gibi çok urma kim
Epsem ol işitmesin kimse bizüm gavgāmuzı⁴⁴⁸
6. Ey **Nesīmī** bürde-i gül aradan kıaldurma kim
Bī-haberler virmesin kıatletmege fetvāmuzı⁴⁴⁹

⁴⁴² Nesīmī D., Gazel, s.749.

⁴⁴³ eylesün: idevüz D.

⁴⁴⁴ sırr-ı 'urūcı: Hāıdan rumüz D.

⁴⁴⁵ A.g.e.'de bu beyit yerine şü beyit mevcuttur ve beyit numarası 2'dir:

Ceddümüz rüh-ı mücerreddür biz andan toğmışuz

Nā-halef ferzendiyüz unıtmışuz ābāmuzı

⁴⁴⁶ A.g.e.'de bu beyit yerine şü beyit mevcuttur ve beyit numarası 3'tür:

Ger faķirüz şüretā ma'nīde sulţānlar bizüz

Bendeyüz ammā ki āzād eyledük mevlāmuzı

⁴⁴⁷ A.g.e.'de bu beyit yerine şü beyit mevcuttur ve beyit numarası 4'tür:

Şüret ü ma'nīde Hāıdan ğayrı yoğdur arada

Şüretā ta'n eyleme fehm itmedin ma'nāmuzı

⁴⁴⁸ A.g.e.'de bu beyit yerine şü beyit mevcuttur ve beyit numarası 5'tir:

Biz Hūdāyı bilmişüz 'ayne'l-yaķın 'ilme'l-yaķın

Görmüşüz her şeyde zāhir hālīķu'l-eşyāmuzı

⁴⁴⁹ A.g.e.'de bu beyit yerine şü beyit mevcuttur ve beyit numarası 6'dır:

Biz Hūdāyı bilüben bulduđumuza reşķ idüp

1. Yārüñi şatduñ bahāsuz bilmedüñ miğdārını
Hiçe degmez ol kişi kim hiçe şatar yārını
2. Cevheri nādān elinden müşterī alur ucuz
Cevherī bilmez ne bilsin cevherüñ miğdārını⁴⁵¹
3. 'Āşıküñ esrārını 'āşık gerekdür kim bile
Olmayan 'āşık ne bilsin 'āşıküñ esrārını⁴⁵²
4. Kim ki kırbān olmadı 'aşkında şol ma'sūkanuñ
Çin degül da'vīsi anuñ neylerüm güftārını⁴⁵³
5. Her kimüñ fi'li riyādur ya sözi gerçek degül
Kavline inanma anuñ hiçe şay ikrārını⁴⁵⁴
6. N'eylesin yārüñ cefāsın çekmeyen 'āşık müdām
Çünkü yār ister hemīşe 'āşıküñ āzārını⁴⁵⁵
7. Dāra çık yan ey *Ene'l-Hak*⁴⁵⁶ söyleyen Manşūr eger
Āhret dārından istersen selāmet dārını⁴⁵⁷
8. Kim ki yāruñ zülfini elden kodı biñ cān-ile
Bī-başar topırağa şaldı nāfe-i Tatarını⁴⁵⁸

[95a]

9. Zāhidüñ tesbīhidür lā havle zıkr ü lā ilāh
Ey gönül sen söyle yāruñ la'l-i şeker-bārını

Zāhid-i hod-bīn virür öldürmege fetvāmuza

⁴⁵⁰ Nesīmī D., *Gazel*, s.738.

⁴⁵¹ miğdārını: bāzārını D.

⁴⁵² Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

⁴⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

⁴⁵⁴ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁴⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ çekmeyen: çekmeyüp D.

⁴⁵⁶ “*Ben Hakkım*” Hallac’a ait bir sözdür. Bu sözü yüzünden asılmıştı. Bu sözün çeşitli yorumları vardır. Bir görüşe göre, Hallac bu sözü sekr halinde söylemişti; sahv haline gelince bu sözün yanlış olduğunu kabul etti. Başka bir görüşe göre Hallac bu sözü fena halinde söylediğinden bu sözü söyleyen aslında o değil, Hakk’tı. . Diğer bir görüş ise Hallac’ın bu sözü, Haktan hikaye ederek söylemiş olduğunu ileri sürer. Yüce Allāh “Ben Hakkım” diyor gibi. Hallac’ın bu sözüyle “Ben Hakkım, yani bātıl değilim” veya “Ben Haktanım” demek istediğini söylerler.

⁴⁵⁷ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ dārından: dārında D.

⁴⁵⁸ Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir.

10. Ey **Nesīmī** inciye dūrri bilen şarrāfa şat
Cevheri nādāna şatma aŋlamaz şehvārını⁴⁵⁹

69⁴⁶⁰

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Ey gönül yād it Hudā-yı ekberi vü ekşeri
Ol-durur fettāhı bāb-1 cümle ālem defteri
2. Muştafāya raḥmeten-lil-ālemīnsin⁴⁶¹ didi Ḥaḳ
*Hel atā*⁴⁶²da sākī-i kevşer buyurdı Ḥayderi
3. Ser-firāz-ı dīn ü dünyādur Ḥasan ḥulḳ-ı Rızā
Şāh Ḥüseyn-i Kerbelādur hem imāmlar serveri
4. Olmasa her bir gönülde mihr-i Zeyne'l 'Ābidīn
Yekdurur ma'nide anlardan Yehūd u Ḥayberī
5. Pertev-i Bākırla olmazsa gönül pür-nür eger
Yüz çevirür ol kişiden şāh İmām-ı Ca'ferī⁴⁶³
6. Mūsī-i Kāzım ki oldı pīşvā-yı mü'minān
Şāh 'Alī Mūsī Rızādur evliyālar rehberi⁴⁶⁴
7. Şāh Taḳī vü bā-Naḳīdür ḳurretü'l-'aynü'l-Resül
Ol-durur burc-ı sa'ādet evc-i 'ālem aḫterī⁴⁶⁵
8. Şāh Ḥasan-ül-'Askerīdür ḳıblegāh-ı ehl-i dīn
Mehdī-i şāḫib-zamāndur müttakīler serveri⁴⁶⁶

⁴⁵⁹ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir./ şatma aŋlamaz şehvārını: şatmaz lü'lü-i şeh-vārını D.

⁴⁶⁰ **Hatâyi D., Gazel**, s.152-153.

⁴⁶¹ ālemīnsin: ālemīn çün D.

⁴⁶² هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsan Sûresi 1. āyet)

⁴⁶³ Bu beyit a.g.e.'de mevcut değil.

⁴⁶⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir./ ki oldı: kim oldur D./ rehberi: serveri D.

⁴⁶⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁴⁶⁶ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ serveri: rehberi D.

9. Tā ezelden Muştafā vü Murtażā meddahıyem
Hem bu on iki imāmuñ çākeriyem çākeri⁴⁶⁷
10. Şāh-ı merdānuñ kılıyam dimege hāddüm degül
İsterem ki şādık olam kıanberinüñ kıanberi⁴⁶⁸
11. Ben tevellā kılalı şol hānedāna şıdk-ile
Almışam her dem hürüc-ı gözlerünñden hıançeri⁴⁶⁹
12. Cān fedā kııl **Hıatāyī** āline Peygāمبرün
Tā cehennem āteşinden olmağ istersen beri⁴⁷⁰

70⁴⁷¹

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

I

Hāmdüli’llāh ki derūnum⁴⁷² yine sildi kederi
Mīvedār oldı bu dem çünki zebānum şeceri⁴⁷³

Destüme hāme alup yazmağ bu şi‘r-i teri
Pīr Rızā virdi bana diñle hıaberden hıaberi

Lī ma‘Allāh⁴⁷⁴ göñül Hıağ bilüben hıayr u şeri⁴⁷⁵
Kānde bağdumsa gözüm görñdi Hıudādan eşeri

Çünki Allāh ezeli ādeme virdi zaferi⁴⁷⁶
Kıldı ādemde emānet ki bu şüret-güheri

[95b]

Oldı āyine Muğammed aña kııldı nazarı
İş bu kez çünki⁴⁷⁷ fenā ‘ālemine şaldı çeri

⁴⁶⁷ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁴⁶⁸ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

⁴⁶⁹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ hürüc-ı gözlerünñden: hıavāric gözlerinin D.

⁴⁷⁰ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

⁴⁷¹ ‘**Azbī D., Terci-i Bend**, s.178-184.

⁴⁷² derūnum: derūndan D.

⁴⁷³ çünki: çüngeh/ şeceri: seşeri

⁴⁷⁴ Li ma‘allāh: bildi Allāh’ı D.

⁴⁷⁵ Bu mısırada vezin aksamaktadır.

⁴⁷⁶ Çünki Allāh ezeli Ādem’e virdi zaferi: Ley ma ‘Allāh eline kııldı çü ādem seferi

⁴⁷⁷ kez çünki: ādem bu

*Ḳul hüvā'llāhu eḫad*⁴⁷⁸ ādeme çün virdi ferī⁴⁷⁹
Küllü şey'in ḫālikun'ālem açdıḳda peri⁴⁸⁰

*Sūre-i ikrā*⁴⁸¹ ile eyledi 'arz-ı hüneri
Çün bu demdür yine oldum degül imiş güzeri

*Feseyekfiykehūmullāh*⁴⁸² öpse⁴⁸³ tācı-ı serī
Sāniyā kıldı musahḫar aña bu⁴⁸⁴ baḫr ü beri

İtdi Ḥaḳ oldıḳına ādemün işbāt şecerī
Perdedür Ḥaḳḳa su'āl⁴⁸⁵ anla sözüm anla deri

Yazdı hem⁴⁸⁶ Ḳāzı vü Keşşāf u Cerīr-i Ṭaberī⁴⁸⁷
Pīrden aldum ezeli lem-yezelīden ḫaberi

Oḳudum ḳul-ı 'Alīden ḫaberi mu'teberi

II⁴⁸⁸

'Aşḳına biz duralum⁴⁸⁹ her seḫer ābād olalum
Māsivādan elümüz ḳat' idelüm yād olalum⁴⁹⁰

Yeter inşāf idelüm tārik-i ifsād olalum⁴⁹¹
Nefs-i bed-ḫ'āhuḡ elinden yeter āzād olalum⁴⁹²

Münkiri bed la'inün ḳatline cellād olalum⁴⁹³
Gāhice biz gülelüm gāhice nāşād olalum⁴⁹⁴

⁴⁷⁸ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir."

⁴⁷⁹ çün virdi ferī: virdi çü ferī

⁴⁸⁰ 'ālem açdıḳda beri: 'āleme şaldı çeri

⁴⁸¹ أَفْرَأُ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ Yaratan Rabbinin adıyla oku! (Alak Sûresi 1. âyet)

⁴⁸² فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنْتُمْ بِهِ فَقَدْ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ Eğer onlar böyle sizin iman ettiḳiniz gibi iman ederlerse, gerçekten doğru yolu bulmuş olurlar; yüz çevirirlerse onlar elbette derin bir ayrılıḳa düşmüş olurlar. Allāh, onlara karşı seni koruyacaktır. O, hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. (Bakara Sûresi 137. âyet)

⁴⁸³ öpse: oluben D.

⁴⁸⁴ bu: çün D.

⁴⁸⁵ su'āl: sivā D.

⁴⁸⁶ Yazmamış hem: yazdı D.

⁴⁸⁷ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

⁴⁸⁸ Bu bent a.g.e.'de 4. benttir.

⁴⁸⁹ 'Aşḳına biz duralum: Pāk rü ölümde D.

⁴⁹⁰ Bu mısra a.g.e.'de 3. beyitin 2. mısra'ıdır./ elümüz: eylemez D./ idelüm: idüben D.

⁴⁹¹ Bu mısra a.g.e.'de 2. beyitin 2. mısra'ıdır.

⁴⁹² Bu mısra a.g.e.'de 4. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁴⁹³ Bu mısra a.g.e.'de 4. beyitin 2. mısra'ıdır./ Münkiri bed la'inün ḳatline: 'Ameli yok kişünün nefsiḡe D.

⁴⁹⁴ Bu mısra a.g.e.'de 5. beyitin 2. mısra'ıdır./ Gāhice biz gülelüm gāhice nāşād: Gāhi bir ağlayalum gāhice bir şād D.

Gāhi biz ağlayalum gāhice biz şād olalum
Dilberüñ lehçesini yazmada bihzād olalum⁴⁹⁵

Sevmeye ol güzeli fen-ile üstād olalum⁴⁹⁶
Şoralum cevır ü feni hem yine mu'tād olalum⁴⁹⁷

Dāğ-ı 'aşkıñda dağı 'aşkı-ile Ferhād olalum
Kāmilān zümresine gel berü hemzād olalum⁴⁹⁸

Birleyüp Hakkı yine Hakk-ile biz yād olalum⁴⁹⁹
Yazdı hem Kāzı vü Keşşāf u Cerir-i Taberī⁵⁰⁰

Pirden aldum ezeli lem-yezeliden haberī
Okudum kul-ı 'Aliden haberī mu'teberī

III⁵⁰¹

Sende var⁵⁰² pādīşāhum 'arş-ı mu'allāda ara
Oku esmā-yı dilā sırr-ı⁵⁰³ müsemnāda ara

Hālet-i cezbeye düş cennet-i mevāda ara
Yüzüñ üzre sürünüp rüz u şeb-i ālāda⁵⁰⁴

Pāk kıl⁵⁰⁵ āyine-i kalb-i mücellāda ara
Her hūba virme gönül Yūsuf-ı zībāda ara⁵⁰⁶

Terk idüp da'vāyı kim hem dağı aḥfāda ara⁵⁰⁷
Rāzuñı kimseye fāş itme gönül sāde ara⁵⁰⁸

Gir kelisāya çağır Mescid-i Akşāda ara⁵⁰⁹
Beyt-i muḥaddesde dağı Ka'be 'ulyāda ara⁵¹⁰

⁴⁹⁵ Bu mısra a.g.e.'de 6. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁴⁹⁶ Bu mısra a.g.e.'de 7. beyitin 2. mısra'ıdır.

⁴⁹⁷ Bu mısra a.g.e.'de 7. beyitin 1. mısra'ıdır./ cevır ü feni hem yine: zevkin anuñ cevırine D.

⁴⁹⁸ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir./ dağı : anuñ D./ berü hemzād: gönül icād D.

⁴⁹⁹ Bu mısra a.g.e.'de 9. beyitin 1. mısra'ıdır./ hakk-ile biz yād: halka biz üstād D.

⁵⁰⁰ Bu mısra a.g.e.'de 10. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁵⁰¹ Bu bölüm a.g.e.'de II. bölümdür.

⁵⁰² Sende var: Sendedür D.

⁵⁰³ dilā sırr-ı: dil-āseri D.

⁵⁰⁴ şeb-i ālāda: māhda ara D.

⁵⁰⁵ Kıl: idüp D.

⁵⁰⁶ her hūba: herkese D./ Yūsuf-ı zībāda: sen yūri dünyāda D.

⁵⁰⁷ Bu mısra a.g.e.'de 5. beyitin 2. mısra'ıdır./ da'vāyı kim hem: 'aceb deryāyı D.

⁵⁰⁸ Bu mısra a.g.e.'de 5. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁵⁰⁹ Bu mısra a.g.e.'de 8. beyitin 1. mısra'ıdır./ kelisā: kenisā D.

⁵¹⁰ -D.

Yime içme uyuma kalb-i muşaffāda ara⁵¹¹
Hā ile kāfda daḥı fā ile hem ḥāda ara⁵¹²

Menzil-i birlige gel lāyı ḳo illāda ara
Gülün esrārı daḥı nazm ile imlāda ara

Yazdı hem Ḳāzı vü Keşşāf u Cerīr-i Ṭaberī
Pirden aldum ezeli lem-yezeliden ḥaberī

Oḳudum ḳul-ı ‘Aliden ḥaberı mu‘teberī

IV⁵¹³

[96a]

Ḥazret-i faḥr-i cihān ‘āleme sulṫānda daḥı
Şīr-i Yezdān-ı Ḥudā Ḥazret-i merdanā⁵¹⁴ daḥı

Ādemün ḥuldı yiyüp kıldığı noḳşānda daḥı
Daḥı Ḥavvā annenün kıldığı efgānda daḥı⁵¹⁵

Ḥātem u ḳudret ile ḥükm-i Süleymānda daḥı⁵¹⁶
Cevr-i Yūsufı ma‘ān nāliş-i Ken‘ānda daḥı⁵¹⁷

Ḥaḳdan özge kim ola gizlide meydānda daḥı
Hem şırāt üzre yürür keffe-i mizānda daḥı⁵¹⁸

Şeb-i tārıkde ‘ayān mihr ü cihān-bānda daḥı
Tā‘at-i ābid ile oḳunan ezānda daḥı⁵¹⁹

Berḳ-ı ḥātıfda bile ebriyle bārānda daḥı
İden ol eyleyen ol zāhir u pinhānda daḥı⁵²⁰

Hem raḳībden görünür hem yine cānānda daḥı
Gözlerüm ḳande baḳar maṫlūb-ı cān anda daḥı⁵²¹

Zaḥm-ı Eyūbden aḳan çeşme gibi ḳanda daḥı⁵²²

⁵¹¹ Bu mısra a.g.e.’de 8. beyitin 2. mısra’ıdır.

⁵¹² Bu mısra a.g.e.’de 9. beyitin 1. mısra’ıdır.

⁵¹³ Bu bölüm a.g.e.’de III. bölümdür.

⁵¹⁴ merdāna: danāda D.

⁵¹⁵ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir./ kıldığı noḳşānda: etdiği ‘işyānda D./ Daḥı: Yine D.

⁵¹⁶ Bu mısra a.g.e.’de 2. beyitin 2.mısra’ıdır.

⁵¹⁷ Bu mısra a.g.e.’de 3. beyitin 1.mısra’ıdır.

⁵¹⁸ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir./ gizlide: kez leyde D.

⁵¹⁹ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

⁵²⁰ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ ḥātıfda bile: ḥātıfdan ‘ayān D.

⁵²¹ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir./ raḳībden: raḳıbdede D.

⁵²² Bu mısra a.g.e.’de 3. beyitin 2.mısra’ıdır.

Çār kitāb içre ‘ayān āyet-i Kur’ānda daḥı⁵²³

Yazdı hem Qāzı vü Keşşāf u Cerir-i Taberī
Pirden aldum ezeli lem-yezeliden ḥaberī

Oḡudum ḡul-ı ‘Aliden ḥaberı mu‘teberī

V

*Leyse fi ‘d-dār*⁵²⁴ ile hem⁵²⁵ ḡayr-ile debbārda da var
‘Ābud u fācir ile mü‘min⁵²⁶-i küffārda da var

Pir-i fānide daḥı āh ile hem zārda da var
Sitem-i cevr ü ḡam-ı cünbiş-i aḡyārda da var⁵²⁷

Herkesüñ ḡāli beyān mūrda da var mārda da var⁵²⁸
Pertev-i zıll-ı Ḥudā fitne-i mekkārda da var⁵²⁹

‘Arşa-i rūy-ı zemīn künbet-i devvārda da var⁵³⁰
Rūḡ-i ḡudsīde ‘ayān Aḡmed-i Muḡtārda da var⁵³¹

Şāh-ı merdān-ı cihān Ḥaydar-ı Kerrārda da var
Ser-te-ser cümle muḡācirde vü enşārda da var⁵³²

Kemter-i ‘āşıḡ-ı zārı ‘**Azbī** bī-kārda da var⁵³³
Yazmış hem Qāzı vü Keşşāf u Cerir-i Taberī⁵³⁴

Pirden aldum ezeli lem-yezeliden ḥaberī
Oḡudum ḡul-ı ‘Aliden ḥaberı mu‘teberī

⁵²³ Bu mısra a.g.e.’de 2. beyitin 1. mısra’ıdır./ ‘ayān āyet-i Kur’ān’da: beyān it Furḡānda D.

⁵²⁴ Leyse fi ‘ddāreyni ḡayru’llāhi: “İki evde (dünya ve ahirette) Allāh’tan başkası yoktur.” hadisinden iktibastır.

⁵²⁵ dār ile hem: dār-ı velā D.

⁵²⁶ mü‘min: mülḡid D.

⁵²⁷ Bu beyit a.g.e.’de 4. beyittir./ Pir-i fānide: Dem-i şādide D.

⁵²⁸ Bu mısra a.g.e.’de 6. beyitin 2. mısra’ıdır./ mār : nār D.

⁵²⁹ Bu mısra a.g.e.’de 8. beyitin 1. mısra’ıdır./ fitne-i mekkārda: ābda da nārda D.

⁵³⁰ Bu mısra a.g.e.’de 7. beyitin 1. mısra’ıdır.

⁵³¹ Bu mısra a.g.e.’de 9. beyitin 1. mısra’ıdır./ ḡudsīde ‘ayān: ḡuddusi beyān D.

⁵³² -D.

⁵³³ Bu mısra a.g.e.’de 9. beyitin 2. mısra’ıdır./ bī-kār: pür-kār D.

⁵³⁴ Bu mısrada vezin aksamaktadır./ Bu mısra a.g.e.’de 10. beyitin 1. mısra’ıdır./ yazmış: yazdı D.

1. Bugün güş itmeyen ehl-i fenâdan naķķ-ı nâķūrı
Nedür bilmez yarın nef' olunan şol nür-iden şūrı
2. Kıyâmet ķalb-i 'âşıkda fenâfi'llâhdur bunda
Anuñçün gözlemez zâhid gibi şol yevm-i menşūrı
3. Kıyâm ide şu kim dīvân-ı Haķda bir nefes bugün
Bu ma'nâdan yarın biñ yıl kıyâmı eylemez şūrı
4. Göñül bir 'arş-ı a'zamdur ķonulmuş 'arz-ı beyzâda
Ki ya'ni sînesi ķılmış ihâta ķurb-ıla dūrı
5. Ferişteler omuzında tutarlar anı ķuvvetle
Ķuvâ-yı bâtınuñ ya'ni odur ġâyet de manzūrı

[96b]

6. Üzer ger seni haķķa kim cennet anuñ saķıdır taķķik⁵³⁶
Olupdur çeşm-i câhilden Ĥudânuñ sırr-ı mestūrı
7. Cehennem nefs-i insândur ki ķorķar ĥulķ-ı şerrinden
Āyândur kimine sırr-ı nihândur kimine şūrı
8. Bu luţf u ķahr-ı insânı ķamu ĥükm-i ilâhîdür
İner yeryüzine Haķķuñ kaçan kim ola destūrı
9. Bu ĥükme **Haķķi** râzı ol olasun ehl-i Haķdan tâ
Vücûduñ iki 'âlemde ebed görmeye maĥzūrı

---

⁵³⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁵³⁶ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

1. Sirâc-ı mü'minânı Muştafâdan iste ihsânı
'Atâ kânı 'Alîye'l-Murtaẓâdan iste ihsânı
2. Tecerrüd bekle gâfil tekke gâhi cîfeden el çek
Hasan şâh-ı Hüseyn-i Kerbelâdan iste ihsânı
3. Muhibb-i bî-riyâ⁵³⁸ ol 'âşık-ı şâdık iseñ ey dil⁵³⁹
O deñlü şâh 'Alî Zeyne'l-'Abâdan iste ihsânı
4. Kanâ'at bâbına râm eyle kat' it nefsi emmârı
Muhammed Bâkıru hayrû'l-verâdan iste ihsânı
5. Cihân mülkinde zâhid mâsivâ çirk-i⁵⁴⁰ nigâh itme
İmâm Ca'fer-i Şiddık-ı şafâdan iste ihsânı
6. Göñül kâşânesinde zıkr ü dil-dârı müdâm⁵⁴¹ eyle
Mûsî Kâzım 'Alî Mûsî⁵⁴² Rızâdan iste ihsânı
7. Serüñ⁵⁴³ kes râh-ı Haqqâ⁵⁴⁴ minnet itme merde nâ-merde
Naķî şâh-ı Naķî nûr-ı Hudâdan iste ihsânı⁵⁴⁵
8. Temennâ eyleme nâdâna ey dil⁵⁴⁶ qaşd-ı cân itse⁵⁴⁷
Hasen el-'Askerî⁵⁴⁸ mîr ü livâdan iste ihsânı
9. Mürüvvet kânıdur haste **Yesârî** derd-mendâne
Muhammed mihri-i kânı⁵⁴⁹ 'atâdan iste ihsânı

---

⁵³⁷ **Yesârî D., Gazel**, s.33.

⁵³⁸ bî-riyâ: riyâ D.

⁵³⁹ dil: adil D.

⁵⁴⁰ çirk-i: çarķına D.

⁵⁴¹ müdâm: merâm D.

⁵⁴² Mûsî: Mursel D.

⁵⁴³ Serüñ: Sırrın D.

⁵⁴⁴ Haqqâ: Haqta D.

⁵⁴⁵ Bu mısra 8. beyitin 1. mısra'ıdır.

⁵⁴⁶ nâdâna ey dil: nâdândan adil D.

⁵⁴⁷ Bu mısra 7. beyitin 2. mısra'ıdır.

⁵⁴⁸ 'askerî: 'akseri D.

⁵⁴⁹ mihri-i kânı: mehti ü gân D.

73⁵⁵⁰

Destür

Recez Bahri

Mef'ülü/Fā'ilātün/Mefü'lü/Fā'ilātün
(*Müstef'ilün/Fe'ülün/Müstef'ilün/Fe'ülün*)

1. Vaşluğdur āb-ı hayvān ben Hızra şordum anı
Cānsan yaqın velākin 'ārif bilür bu cānı
2. Yüzün ezel güninde levhinden oldı menzil⁵⁵¹
Haqqun kelāmı ile *seb'an mine'l-mesānī*⁵⁵²
3. 'Ālemde Haq şüretlü yüzüñdür ol güneş kim
Kıldı güninde zāhir esrār-ı lā-mekānı
4. Hüsñüñ tecellīsinden Mūsī gider özinden
Kimden gelür gör āhır müştāka *len-terānī*⁵⁵³

[97a]

5. Şol Ka'benün şifātın ehl-i şafāya şor kim
'Ayne'l-yaqın her şeyde gözle görmüş anı⁵⁵⁴
6. Ey cān u ey cihānuñ māhiyeti vü 'aynı
'Aynısan ehl-i 'aynuñ hem cān u hem cihānı⁵⁵⁵
7. Şüretde kirpügüñdür sihr-i⁵⁵⁶ sa'ādet el-ħağ
Ma'nide *Kābe kavseyn*⁵⁵⁷ iki qaşuñ kemānı⁵⁵⁸

⁵⁵⁰ Nesîmî D., Gazel, s.739-740.

⁵⁵¹ menzil: zāhir D.

⁵⁵² وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ Andolsun, biz sana tekrarlanan yedi âyeti ve büyük Kur'an'ı verdik. (Hicr Sûresi 87. âyet)

⁵⁵³ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir. وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرَ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرَاكَ وَلَكِنْ نُنْظِرُ إِلَى الْجَبَلِ Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr'a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsin. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh'ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A'raf 143. âyet)

⁵⁵⁴ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ her şeyde göz-ile: göz-ile her şeyde D.

⁵⁵⁵ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

⁵⁵⁶ sihr-i: sehr-i D.

⁵⁵⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁵⁵⁸ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

8. Ğayb u gümāndan ayru ey zāhid urma dem kim
‘Ayne’l-yaķını buldum tarḥ eyledüm gümānı⁵⁵⁹
9. Ma’şūkanuḡ yolında ķurbān ol ey göñül kim
Oldur iki cihānda gerçeklerüḡ nişānı⁵⁶⁰
10. Manşūr Ene’l-Ḥaķ aydur ya’ni ki Ḥaķ benümdür
Çün Ḥaķ ‘ıyān imiş gör kim görmeye ‘ıyānı⁵⁶¹
11. Oldı lebüḡ meyüḡden ḡayy-i ebed **Nesīmī**
Ḥızr ābını kim içdi ḡayy oldı cāvidānı⁵⁶²

74⁵⁶³

Destūr

Hezec Bahri

Mef’ülü/Mefā’ilü/Mefā’ilü/Fe’ülün

1. Raḡm eyle bu dil-ḡaste-i nā-çāra ilāhī
Zaḡm-ı dilüme senden olur çāre ilāhī
2. Bir mücrim ü ‘āřı ķuluḡum rüy-ı siyāhum
‘Affuḡla nazār ķıl bu günāhkāra ilāhī
3. Baķma yüzümüḡ ķarasına rüz-ı cezāda
Baḡıřla beni Aḡmed-i Muḡtāra ilāhī
4. Ol günde bıraķma kerem it ḡā’ib ü ḡāsir
‘İřyānum ile eyleme āvāre ilāhī
5. Nefsüm hevesiyle beni sen der-be-der itme
‘Ařķından eşer vir bu dil-i zāra ilāhī
6. Al benligümi ķayd-ı sivādan beni ķurtar
Ṙā vāřıl olam rü’yet-i dīdāra ilāhī

⁵⁵⁹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ ayru: artuķ D./ ‘Ayne’l-yaķını: Ḥaķķu’l-yaķını D.

⁵⁶⁰ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir.

⁵⁶¹ Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir./ benümdür: benüm Ḥaķ D.

⁵⁶² Bu beyit a.g.e.’de 12. beyittir./ ābını: ābı her D.

⁵⁶³ **Leylâ D., Gazel**, s.177.

7. **Leylā** kuluṅı āteş-i ‘aşkuṅla kebāb it
Dūzaḥda⁵⁶⁴ koyup yaqma anı nāra ilāhī

75⁵⁶⁵

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün

1. Tecellī kıl cemālünle ilāhī
Tesellī kıl vişālünle ilāhī
2. Bu yolda sen bizi dil-teşne kılma
Medet qandur zülālünle ilāhī
3. Qoma şabruṅda böyle zār u giryān
Bizi yaqma celālünle ilāhī
4. Niqāb-ı *len-terānī*⁵⁶⁶ olmasun sed
Yeter qalduq ḥayālünle ilāhī

[97b]

5. Serā-yı vaşla da‘vet kıl faqīri
Tuyūr luṭf it nevālünle ilāhī
6. Vücūd-ı **Hakkı** yaq tekmiḷ eyle
Bugün sırr-ı kemālünle ilāhī

76⁵⁶⁷

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Ey kılan da‘vī ki şāhum ‘adl ü inşāfuṅ qanı
Ger şafā ehlinden olduṅ meşreb-i şāfuṅ qanı

⁵⁶⁴ Dūzaḥda: Dūzaḥıda D.

⁵⁶⁵ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁵⁶⁶ وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنظُرْ إِلَيْكَ ۚ قَالَ لَنْ نَرَاكَ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي ۚ فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا ۚ فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ Mûsâ, belirlediğimiz yere (Tûr’a) gelip Rabbi de ona konuşunca, "Rabbim! Bana (kendini) göster, sana bakayım" dedi. Allāh da, "Beni (dünyada) katiyen göremezsın. Fakat (şu) dağa bak, eğer o yerinde durursa sen de beni görebilirsin." dedi. Rabbi, dağa tecelli edince onu darmadağın ediverdi. Mûsâ da baygın düştü. Ayılınca, "Seni eksikliklerden uzak tutarım Allāh’ım! Sana tövbe ettim. Ben inananların ilkiyim" dedi. (A’raf 143. âyet)

⁵⁶⁷ Nesîmî D., Gazel, s.694.

2. Her kuşuñ olmaz sa'âdetlü Hümâ tek gölgesi
Çünkü sîmurğum diyü beyt⁵⁶⁸ lâ-mekân Qāfuñ qanı
3. Raṭb⁵⁶⁹-ile yābis ne kim var ādemüñ zātındadır
Ger sen anuñ nüshasıñ raṭb-ile cānuñ⁵⁷⁰ qanı
4. Kāf u nūn emrinden oldı mā-yekūn mā-kān-ile
Ger bu vaḥyuñ ebcedisen nūn-ile kāfuñ qanı⁵⁷¹
5. Muḥtesib bāzāra geldi ḥaqqı bāṭıldan seçer
Qalbüm arıdur diyen şol oğru⁵⁷² şarrāfuñ qanı
6. Ehl-i 'irfānuñ yeri 'uqbāda çün a'rāf imiş
Ger bu 'āriflerden olduñ 'urf u a'rāfuñ qanı⁵⁷³
7. Luṭf eger Ḥaḥdan umarsañ göster iḥsān luṭf kıl
Luṭf-ile iḥsān⁵⁷⁴ umarsañ yāra elṭāfuñ qanı
8. Başumı top eyledüm meydāna girdüm oynarum
Ey bu meydāndan kaçan şol urduñ lāfuñ qanı
9. Ey Nesīmī şeş cihetden çün ulaşduñ yār-ile
Bî-cihād olduñ⁵⁷⁵ ḥudūduñ yokdur eṭrāfuñ qanı

77⁵⁷⁶

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Āsmān donandı atlas giydi⁵⁷⁷ dībālar gibi
Yeryüzi Şāh 'aşqına donandı kemḥālar gibi

⁵⁶⁸ diyü beyt: der isen D.

⁵⁶⁹ raṭb: raṭb D.

⁵⁷⁰ cānuñ qanı: cāfuñ qanı D.

⁵⁷¹ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ vaḥyuñ: levḥuñ D.

⁵⁷² oğru: toğru D.

⁵⁷³ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ ger: çün D.

⁵⁷⁴ Luṭf-ile iḥsān: Luṭf u iḥsānından D.

⁵⁷⁵ olduñ: oldu

⁵⁷⁶ **Kul Nesīmī D., Gazel**, s.51-52.

⁵⁷⁷ giydi: kuşandı D.

2. Kim ki evlād-ı Resūli cān-ı dilden sevmedi
Göñli gözi kördür anuñ⁵⁷⁸ kalbi a'mālar gibi
3. Muştafāyı Murtaẓāyı nūr-ı vāhid bilmeyen
Zerrece yoǵdur imānı dīni tersālar gibi
4. Hāydaruñ evlādını cān-ile dilden medḥ iden⁵⁷⁹
Kalbi doldı nūr-ile mevc urdı⁵⁸⁰ deryālar gibi
5. Ey **Nesīmī** bir göñülde ḥubb-ı Hāydar olmasa
Anda cānlar çalınur gūyā kilīsālar gibi

78⁵⁸¹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

1. Bulmadan bir kaṭre 'aşkıyem şanursuñ kendüñi
Feyz-ile çün İsi-i Meryem şanursuñ kendüñi

[98a]

2. Bezm-i dilden sürmeden aǵyār olanları bugün
Sen o yārüñ 'aşkına maḥrem şanursuñ kendüñi
3. İçmeden cām-ı belāyı şerbet ü sükker gibi
Maḥrem-i bezm-i vişāli Cem şanursuñ kendüñi
4. Sen bu yolda pāy-māl olmazdan evvel zāra var
Āftāb-ı enver-i 'ālem şanursuñ kendüñi
5. Nefs-i şeyṭānuñ kemendine esir-i bend iken
Olmadan āzāde-dil ādem şanursuñ kendüñi
6. Ayaǵına sürmeden başlarını ehl-i felek
Ya'ni kuṭb-ı vaḳt-ı ehl-i dem şanursuñ kendüñi
7. Şol fenā taḥtında **Hakḳī** olmadan sulṭānvar
Terk-ile İbrāhīm-i Edhem şanursuñ kendüñi

⁵⁷⁸ Göñli gözi kördür anuñ: Kördür anuñ göñli gözi D.

⁵⁷⁹ cān-ile dilden medḥ iden: cān ü dilden medheder D.

⁵⁸⁰ mevc urdı: kim mevc-i D.

⁵⁸¹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

79⁵⁸²
Destür
11'li Hece Ölçüsü

I

1. Ey gönül keşret yolından fâriğ ol
Âkil ol tenhâlara şal kendüñi
Muhabbeti ço halkla var Hakkı bul
Hak ara aralara şal kendüñi

II

2. Şehrini terk it fenâ bulduñ ise
Mâsivâyı ço Hakkı bildüñ ise
Feyz-i 'aşk-ile eger tılduñ ise
Var yüri deryâlara şal kendüñi

III

3. İsteme Haktan hafâ ile zühür
'Abd-i mağz olmağdadur zevk u huzür
Cümleden Leylâ için Kays oldu dür
Sen de has sahrâlara şal kendüñi

IV

4. Varlığı ço yokluğa himmet dile
Kendüñi dermân-şikâr it derd-ile
Şüreti gösterme şâhını dile
Hakkıyâ ma'nâlara şal kendüñi

80⁵⁸³
Destür
Remel Bahri
Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün

1. İçmeyen la'lün şarâbın mest ü hayrân⁵⁸⁴ olmadı
Düşmeyen zencir-i 'aşka merd-i meydân⁵⁸⁵ olmadı
2. Mülk-i Ken'ân içre çün kim⁵⁸⁶ bulmayan dil Yüsufun
Çâh-ı zulmet içre kaldı Mısra sulţân olmadı

⁵⁸² Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁵⁸³ Naksî D., Gazel, s. 327.

⁵⁸⁴ mest ü hayrân: merd-i meydân D.

⁵⁸⁵ merd-i meydân: mest ü hayrân D.

⁵⁸⁶ çün kim: cânâ D.

3. Geçmeyen benlik hicābın Hakkı bilmez zāhidā⁵⁸⁷
Şirket içre kalur⁵⁸⁸ āhir gitdi insān olmadı
4. Derd-i 'aşkuñ çāresin gel şorma andan kim dilā
Defter-i 'uşşāk içinde şāh-ı Loḡmān olmadı
5. İçmeyen cānān elinden **Naḡşī** kudret cāmını
Gelmeyüp bu bezme āhir ḡaldı 'irfān⁵⁸⁹ olmadı

81⁵⁹⁰

Destūr

Remel Bahri

Mefā'İlün/Mefā'İlün/Mefā'İlün/Mefā'İlün

[98b]

1. İki 'ālem anuñdur kim gözine Haḡ 'ayān oldı
Haḡı gördi Haḡı bildi Haḡa kim bī-gümān oldı
2. Eger Mūsī gibi⁵⁹¹ gelmek tecellī görmek istersen
Nazar ḡıl yüzine gör kim iki 'ālem 'ayān oldı
3. Te'āla'llāh ne zībāsın ki ḡüsñüñ devr-i bāğında
Ḳaşuñla kirpügüñ zülfüñ yüzünde gülsitān oldı
4. Mekāna şığmadı zātum ezeldendür bidāyātum
Nesīmīnüñ bu ma'niden mekānı lā-mekān oldı⁵⁹²
5. Ḳıyāmet ḡopdı ḡüsñüñden yedi iḡlīme yayıldı
Senüñ ḡadd ü ḡıyāmuñdan bugün āhir zamān oldı⁵⁹³
6. Çelīpā zülf ü ḡālūñden saçuñ ve'l-leylidür ammā
İrişdi āyet-i fenzur adı Nūr u Duḡān oldı⁵⁹⁴

⁵⁸⁷ Geçmeyen: Çekmeyüp/ Hakkı bilmez: görmedün mi D.

⁵⁸⁸ Şirket içre kalur: Ḳaldı şirket içre D.

⁵⁸⁹ 'irfān: ol cān D.

⁵⁹⁰ **Nesīmī D., Gazel**, s. 327.

⁵⁹¹ gibi: kimi D.

⁵⁹² Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ zātum :zātuñ D./ bidāyātum: bidāyātuñ D.

⁵⁹³ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir.

⁵⁹⁴ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

7. Nigāruñ la'line her dem döker şehd üstüne şeker
Velī ğāfil ne bilsün kim neden şir'in-dehān oldı⁵⁹⁵

82⁵⁹⁶

Destür

Remel Bahri

Fā'ılātün/Fā'ılātün/ Fā'ılātün/ Fā'ılün

1. Sendedür şol genc-i pinhān gezme her vīrāneyi
Deñize ʔal anda iste ey göñül dūr-dāneyi
2. Cānı vir cānāneyi bul olma bī-cānāne kim
Tende cānı yođdur⁵⁹⁷ anuñ bulmada⁵⁹⁸ cānāneyi
3. Zāhidüñ efsānesinden hāşıl olmaz fā'ide
Var iken yārıñ⁵⁹⁹ hadişi neylerem efsāneyi
4. Ey *seḳāhüm rabbühüm*⁶⁰⁰ hamruñdan ikrāh eyleyen
Tevbe kıl ğaflet meyinden şındur ol peymāneyi
5. Ey Hāḳı her yerde hāzırduz diyen egri naḳar
Bes ne ma'niden şecersen Ka'beden büthāneyi
6. Her kim⁶⁰¹ ayduz ādemi dāma bıraḳan dānedür
Görmemişdür lāle-gün yüzünde müşkīn dāneyi
7. Ey çeken uçmağa şāhum zülf-i pür-çinüñ beni
Cennete zencir-i zülfüñdür çeken dīvāneyi⁶⁰²
8. Genc-i maḥfidür şaçun ey şüret-i Raḥmān cemāl⁶⁰³
Niçün eylersin⁶⁰⁴ bu gizli gonce maḥrem şāneyi

⁵⁹⁵ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁵⁹⁶ **Nesimî D., Gazel**, s. 752.

⁵⁹⁷ yoğdur: yoğ D.

⁵⁹⁸ bulmada: kim bulmadı D.

⁵⁹⁹ yārıñ: 'ışkuñ D.

⁶⁰⁰ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُنْدُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَخُلُواْ أَسَاوِرَ مِّنْ فِضَّةٍ وَسَقَاهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır. Gümüş bileziklerle süsleneceklerdir. Rableri onlara tertemiz bir içecek içirecektir. (İnsan Sûresi 21. âyet)

⁶⁰¹ Her kim: Kim ki D.

⁶⁰² Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir./ şāhum: müşkīn D.

⁶⁰³ şüret-i Raḥmān cemāl: çün beşer şüretli Hāḳ D.

⁶⁰⁴ eylersin: idersen D.

9. İncedür zülfün rumûzı şānenün ağızı açık
Diline bırakma anuñ zülf-i müşk-efşāneyi
10. Nāra atan cānını şol⁶⁰⁵ şem´ için pervānedür
Nūrına şem´ ol sebebden yandurur pervāneyi
11. Ey gelen kālū belīden ma´rifetsüz canavar
Hāq başiretsiz yaratmış tā-ebed bigāneyi

[99a]

12. Çün maḳālīdū’s-semāvāt ey Nesīmī sendedür
Ḳāf u lāmından götür dil⁶⁰⁶ sīn ü şīn-dendāneyi

83⁶⁰⁷

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/ Fā‘ilātün/ Fā‘ilün

1. Şüretün naḳşında her kim görmedi naḳḳāşını
Vāhib-i şüret anuñ gözsüz yaratmış başını
2. Lebleri şīrīn nigāruñ firḳat ü hicrān-durur
Aḳıdur⁶⁰⁸ yanınca şem´ün gözlerinden yaşını
3. Düşmedi bātıl ḥayāle olmadı sevdāsı ḥam
Her kimün kim ´aşḳ odıyla Hāq pişürdi aşını
4. *Ḳābe ḳavseynüñ*⁶⁰⁹ rumūzın şanma kim fehm eyleye
Kim ki zāhir görmedi şol māh-ı bedrün ḳaşını
5. Gerçi ferrāşı melīkdür ´anber-efşān sünbülün
Çünki ben sulṫānı buldum neylerem ferrāşını
6. Hāḳḳa vāşıl rind ü Hāḳdan ayrudur zāhid görün
Hānḳāhuñ şeyḫini mey-ḥānenün evbāşını

⁶⁰⁵ şol: çün D.

⁶⁰⁶ götür dil: götürgil D.

⁶⁰⁷ Nesīmī D., Gazel, s. 736.

⁶⁰⁸ Aḳıdur: Aḳıtan D

⁶⁰⁹ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

7. Dem-be-dem şūfi melāmet taşın atar ‘āşıkā
Taşı kıymetsüzdür anuñ içini gör taşını⁶¹⁰
8. Hāşılūñ mescid bucağında gör āhır kim nedür
Ey melāmet eyleyen mey-hānenūñ kallāşını⁶¹¹
9. Yaşını yandurdı ‘aşkın hem kırusun göñlümün
Kim ki düşdi ‘aşka yandurdı kıru vü yaşını
10. Göñlümün şehrinde ‘aşkın bi ‘imāret yapıdı kim
Tā-ebed kıparmaz andan nüh felek bir taşını
11. Cānumı ‘aşkın ezelde yoldaş itmiş⁶¹² kendüye
Kıymaya yoldaşlığın hakkın bilen yoldaşını
12. Ey **Nesīmī** hālūñi gör⁶¹³ kimse bilmez ğam degül
Haķ bilür halk-ı cihānuñ sırrını hem faşını

84⁶¹⁴

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1. Ne Tūbādur boyuñ bil kim irişdi⁶¹⁵ ‘arşa bālāsı
Ne sünbüldür saçuñ gör kim cihānı dutdı sevdāsı⁶¹⁶
2. Kāmer⁶¹⁷ tal‘atlu yüzüñdür bugün ‘ālemde ey dilber
Ki her ma‘nide kāmildür bulunmaz mişl ü hemtāsı
3. Ne yağmacı Moğol Çindür gözün yā Rabb ki devrinde
Yayılmışdur yasağında yedi iķlime yağmāsı
4. Şadefden gerçi ey dilber çıkar kıymetlü inciler
Velākin özge gevherdür dişün lü‘lü-i lālāsı

[99b]

⁶¹⁰ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁶¹¹ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

⁶¹² itmiş: itdi D.

⁶¹³ gör: ger D.

⁶¹⁴ **Nesīmī D., Gazel**, s. 689.

⁶¹⁵ bil kim irişdi: yā Rab kim irdi D.

⁶¹⁶ sevdāsı: kavgası D.

⁶¹⁷ Kāmer: Güneş D.

5. Cemālūñ vaşlını Hâkdan diler ‘âlemde her ‘âşık
Velî ol⁶¹⁸ dürr-i meknūnuñ deründür⁶¹⁹ ka‘r-ı deryâsı
6. Qaradur giydügi ya gök hemîşe zâhidūñ yâ Rabb
Ne mâtem düşmiş aña kim tükenmez hiç anuñ yâsı
7. Riyâlu zâhidūñ her dem işi tezvîr ü igvâdur
Velî kâr itmez ol dîvūñ baña tezvîr ü igvâsı⁶²⁰
8. *Quli’illâhumme mâlik*⁶²¹ çün baña ta‘vîz ü hîrz oldı
Hâlâş oldum bu vesvesden gider senden bu vesvâsı⁶²²
9. Şarâb u sâğaruñ zikri dilümden gitmedi tâ kim
Beni sevdâya uğratdı nigâruñ ‘ayn-ı şehlâsı⁶²³
10. Yüzüñ levhinde ey hūrî ilâhî görmeyen gâfil
Yağın kim gözgüsü anuñ yüzinden gitmemiş pası
11. Bugün yârından ey va‘iz beni qorqutma ebsem ol
Ki qorqusuz ol ‘ârifūñ ki imrüz oldı ferdâsı⁶²⁴
12. **Nesîmî** tâ seni gördi⁶²⁵ irişdi cümle maqşûda
Murâdı vaşla hatm oldı tamâm oldı temennâsı

85⁶²⁶

Destür

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ülün

1. Cemālūñdür bu rencūruñ şifâsı
Şifâ‘ü’l-ğalb-i maħbūbuñ liğâsı

⁶¹⁸ şol: ol D.

⁶¹⁹ deründür: bulunmaz D.

⁶²⁰ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir./ her dem: dâ’im D./ igvâ: gavgâ D.

⁶²¹ قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
De ki: "Ey mülkün sahibi olan Allâh’ım! Sen mülkü dilediğine verirsin. Dilediğinden de mülkü çeker alırsın. Dilediğini aziz edersin, dilediğini zelil edersin. Hayır senin elindedir. Şüphesiz sen her şeye hakkıyla gücü yetensin." (Âl-i İmrân Sûresi 26. âyet)

⁶²² Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

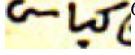
⁶²³ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir./ sâğaruñ: şâhidüñ D./ sevdâya uğratdı: sevdâdan esrütüdi D.

⁶²⁴ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ yârından: ferdâdan D./ ol: tur D./ qorqusuz ol ‘ârifūñ: qorqusuzdur ol ‘ârif D.

⁶²⁵ tâ seni gördi: çün beni buldı D.

⁶²⁶ **Nesîmî D., Gazel**, s. 714.

2. Kaşundur vahy ü 'aynuñ āyetu'llāh
Nehār u leyl anuñ ağ u qarası
3. Vişālūñ zevķini şol cān bilür kim
Anuñ cānındadır 'aşķuñ belāsı
4. Cem ol 'ārifdür ey dilber kim oldı
Yüzüñ 'āyīne-i gītī-nümāsı
5. Gel ey 'āşık şehid ol 'aşķ içinde
Ki Hāķdur ol şehidüñ ķan bahāsı⁶²⁷
6. Riyāyı zāhid eyler 'aşķa inkār
Belādur zāhidüñ zerķ u riyāsı⁶²⁸
7. Faķīh ādem ķatında secde ķılmaz
Meger şeytāndur ol şūmuñ Hūdāsı⁶²⁹
8. Kıyāmet geldi ey zāhid *zeru'l-bey*⁶³⁰
Ki yokdur ol günüñ bey' u şirāsı⁶³¹
9. Eger şāfiseñ ey şūfī giy atlaş
Ki bī-ķadr oldı uş zehrūñ ⁶³²
10. Nesīmīdür vücūd-ı ferd-i muṭlaķ
Bu tevḫidüñ eḫaddandur esāsı⁶³³

⁶²⁷ Bu beyit a.g.e.'de 6. beyittir.

⁶²⁸ Bu beyit a.g.e.'de 7. beyittir./ Belādur zāhidüñ: Görüñ şol münkirüñ D.

⁶²⁹ Bu beyit a.g.e.'de 8. beyittir.

⁶³⁰ geldi; koṭtu/ zāhid: tācir D./ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ۗ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ Ey iman edenler! Cuma günü namaz için çağrı yapıldığı zaman, hemen Allāh'ın zikrine koşun ve alışverişi bırakın. Eğer bilerseniz bu, sizin için daha hayırlıdır. (Cum'a Sûresi 9. âyet)

⁶³¹ Bu beyit a.g.e.'de 9. beyittir.

⁶³² Bu beyit a.g.e.'de 10. beyittir.

⁶³³ Bu beyit a.g.e.'de 11. beyittir.

1. Merḥabā ey baḥr-ı zātuḡ gevher-i yek-dānesi
Şem‘i vaḥdetdür cemālün *kün fekān*⁶³⁵ pervānesi

[100a]

2. Tā ebed ḥüsnün öñinde secde-i şükr eylerem
Ey cemālün Ka‘besi sen küntü kenzün ḥānesi
3. Kim ki ğavvāş oldu buldı vaḥdetün baḥrında kim⁶³⁶
‘Ālemün cismi şadefdür sensün uş⁶³⁷ dür-dānesi
4. Ey baḡa müşkīn şaçından göñlini kırtar diyen
Ḥansı ‘ākıldür selāsilden çizer⁶³⁸ dīvānesi
5. Çünki vīrān göñlüm ey cān mesken oldu ‘aşkına
İstemez ayruķ ‘imāret göñlümün vīrānesi⁶³⁹
6. Dilberün la‘li ezel bezminde içürmiş baḡa
Şol meyi kim nüh-felekdür kemterīn peymānesi⁶⁴⁰
7. Gözleri sevdā meyinden ‘ālemi mest eyledi
Gör ne meyden esrimişdür nergis-i mestānesi⁶⁴¹
8. Ey bu şeydā göñlümün derdin şoran her dem baḡa
Derdini bildürmez ammā ‘aşķ odına yanası⁶⁴²
9. Cānumı şükrāne virdüm şol nigāruḡ vaşlına
Düşmedi lāyık dirīġā vaşlınuḡ şükrānesi⁶⁴³

⁶³⁴ Nesīmî D., *Gazel*, s. 711.

⁶³⁵ بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir. (Bakara Sûresi 117. âyet) “Ol” der o da oluverir” anlamındaki kün feyekûn âyeti Kur’ân’da aynı anlamda 7 âyette geçmektedir. (Âl-i İmrân 47 ve 59, En’âm 73, Nahl 40, Meryem 35, Yâsin 82, Mü’min 68). Kün Allâh’ın gücünü, kudretini ifade etmektedir. Allâh bir şeyi yaratmak istediğinde bunu kün emriyle yapar. Bu âyet genelde şairlerce *kün* ve *kün feyekûn*’un mazi hali olan kün fekān şeklinde kullanılmaktadır.

⁶³⁶ kim: dür D.

⁶³⁷ Sensün uş: şüretün D.

⁶³⁸ çizer: çıkar D.

⁶³⁹ Bu beyit a.g.e.’de 8. beyittir.

⁶⁴⁰ Bu beyit a.g.e.’de 7. beyittir.

⁶⁴¹ Bu beyit a.g.e.’de 6. beyittir.

⁶⁴² Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir.

⁶⁴³ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir.

10. Zāhidūñ efsānesin o sytle ‘aıkuñ hālını
Zāhidūñ sem‘ına ıgımaz zāhidūñ efsānesi⁶⁴⁴
11. M‘mine ka‘be yzndr kāfire bthāneler
‘Aıkuñ dost eigidr Ka‘besi bthānesi⁶⁴⁵
12. Buldı la‘lndən **Nesīmī** nefha-i Rhu‘l-Kuds
Ey Nesīmīnñ hayātı cānınuñ cānānesi

87⁶⁴⁶

Destr

Remel Bahri

Fā‘ilātn/Fā‘ilātn/ Fā‘ilātn/ Fā‘iln

1. Kāmil insānuñ grenler levha-i sīmāsını
Ha Te‘alānuñ ourlar cmle hep esmāsını
2. Ha cemālñ gsteren āyīne-i insāna ba
Bī-baar olma gzın a albinñ sil pasını
3. Ālem-i vadetde birdr ‘abd  ma‘bdı hep
Kimse fark itmez bu cemñ ‘abd-ile Mevlāsını
4. Ber-ı hatıf gibi gāhi nr-ı ha itse gzer
Rşd eyler pertevinden cism-i cān sahrāsını
5. Feyz-i ‘a-ile mufaaldur melekden ādemi
atreye grme berāber ma‘rifetdr Yāsını
6. **Hakkı**yā tevid-i haānidedr zev u hzr
Cennet-i taı iinde ıl gnl me‘vāsını

88⁶⁴⁷

Destr

Remel Bahri

Fā‘ilātn/Fā‘ilātn/ Fā‘ilātn/ Fā‘iln

1. Yā Reslu‘llāhı Allāh itdi n peydā seni
ıldı vech-i pākne āyīne-i iclāsını

⁶⁴⁴ Bu beyit a.g.e.’de 5. beyittir./ Zāhidñ: ‘Aıkuñ D.

⁶⁴⁵ M‘mine: M‘minñ D./ yzndr kāfire: yiridr kāfirñ D.

⁶⁴⁶ iirin airi hakkında bir bilgiye ulaılamamıtır.

⁶⁴⁷ iirin airi hakkında bir bilgiye ulaılamamıtır.

[100b]

2. Şındı dest-i kudret-ile ism-i a'zam mührini
On sekiz biñ 'āleme şāh eyledi Mevlā seni
3. Başuña tāc itdi teşrīf ü le'amrükden senüñ
Hil'at-ı levlāk-ile kıldı 'aceb zībā seni
4. Gelmeden bu 'āleme kul olmuş idi hüsnüñe
Gördi Yūsuf çün ki bu vech-ile müstesnā seni
5. Başdı pāyuñ yirine bir Nebī ne bir velī
Eyledi bu cümleden zü'l-kibriyā a'lā seni
6. Gülşen-i zātuñ n'ola ter olsa her dā'im senüñ
Feyz-ile mümtāzı kıldı ol cihān-ārā seni
7. İrmedi ser-menzile şer'üñ yolını tutmaya
Görmedi dīdār-ı Hakkı görmeyen a'mā seni
8. Noqtadur zātuñ müsem mā merkezinde yā Resūl
Devr-i dünyādan berü gözler kamu esmā seni
9. Yā Resūlu'llāh bir nūr-ı ezelsün tā ebed
Virmez iki 'āleme bu **Hakkı** şeydā seni

89⁶⁴⁸

Destūr

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Fe'ülün

1. Cemālün kıble-i imān degül mi
Vücūduñ mazhar-ı insān degül mi
2. Budur 'arş-ı muhīṭ-i *kul hüva'llāh*⁶⁴⁹
Kişi kim bilmedi hayvān degül mi
3. Kamu çarḥ-ı felek ser-geşte hayrān
senüñ şehrüñde ser-gerdān degül mi

---

⁶⁴⁸ Nesimî D., *Gazel*, s. 726.

⁶⁴⁹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir." (İhlās Sûresi 1. âyet)

4. ‘Alī sırrın ne bilsün her münāfık
Münāfık kıblesi şeytān degül mi
5. Vücūd-ı Muştafādan oldu Ādem
Risālet kapusu Furkān degül mi⁶⁵⁰
6. Muğallid çünkü bilmez sırr-ı tevḥīd
Muvahḥid olmadı nādān degül mi⁶⁵¹
7. **Nesīmī** sırr-ı er-Raḥmān ü tḥāhā
Olupdur ortada mīzān degül mi⁶⁵²

90⁶⁵³

Destür

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Fe‘ülün

1. Yüzüñdür gülsitān bi’llāh degül mi
Sözüñdür *kün fekān*⁶⁵⁴ bi’llāh degül mi
2. ‘Ale’l-‘arşi’stevā⁶⁵⁵ Raḥmān yaḳīn kim
Yüzüñdür ol mekān bi’llāh degül mi
3. Ruḥuñ bağında ey ḥūrī şıfatlū
Cihān oldu cinān bi’llāh degül mi
4. Şaçuñdandır Ḥıṭā vü Çīn ü Rūma
Şabā ‘anber-feşān bi’llāh degül mi

[101a]

5. Yüzüñden⁶⁵⁶ çün cihān geldi vücūda
Yüzüñdür⁶⁵⁷ cism ü cān bi’llāh degül mi

⁶⁵⁰ Bu beyit a.g.e.’de 9. beyittir./ Muştafā: Mutlakī D.

⁶⁵¹ Bu beyit a.g.e.’de 10. beyittir./ sırr-ı tevḥīd: ilm-i tevḥīd/ olmadı: olmayan D.

⁶⁵² Bu beyit a.g.e.’de 11. beyittir.

⁶⁵³ **Nesīmī D., Gazel**, s. 744-746.

⁶⁵⁴ بَدِيعِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir. (Bakara Suresi 117. âyet) “Ol” der o da oluverir” anlamındaki kün feyekün âyeti Kur’ân’da aynı anlamda 7 âyette geçmektedir. Kün Allāh’ın gücünü, kudretini ifade etmektedir. Allāh bir şeyi yaratmak istediğinde bunu kün emriyle yapar. Bu âyet genelde şairlerce *kün* ve *kün feyekün*’un mazi hali olan kün fekān şeklinde kullanılmaktadır.

⁶⁵⁵ الرَّحْمٰنِ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى Rahmān, Arş’a kurulmuştur. (Tāhā süresi 5. âyet)

⁶⁵⁶ Yüzüñden: sözüñden D.

⁶⁵⁷ Yüzüñdür: sözüñdür D.

6. Tudāğundur ki sırr-ı küntü kenzā
Beyān eyler beyān bi'llāh degül mi
7. Hāṭundan buldı *er-Rahmān* ü *tāhā*⁶⁵⁸
Budur senden nişān bi'llāh degül mi
8. Lebünj āb-ı hayātındandır ey cān
Ki Hızır oldı revān bi'llāh degül mi
9. Saṅa Şirīn-dehen ey Husrev-i ḥüsn
Diyen Şirīn-dehān bi'llāh degül mi
10. Kaşuṅla kirpigünj yüzünj güninde
'Aceb tır ü kemān bi'llāh degül mi
11. Seni Haḳ görmeyen zāhirde a'mā
Gözinden⁶⁵⁹ Haḳ nihān bi'llāh degül mi
12. Lebünj 'aşkında cān virmek hemişe
Hayāt-ı cāvidān bi'llāh degül mi
13. Dehānuṅdan ḥadışi kılmayan gūş
Sözi ğayb u gümān bi'llāh degül mi
14. Yüzüñdür ey kamer şüretlü fitne
Zamān āḫir zamān bi'llāh degül mi
15. Haḳ oldı göñlümünj şehrinde zāhir
Zehī Māzenderān bi'llāh degül mi
16. Kılıṅdan ince gördüm incedür hem
Belünj nāzik miyān bi'llāh degül mi⁶⁶⁰
17. Sevād-ı a'zamuṅdur Mısr-ı cāmi'
Yüzüñdür yā fülān bi'llāh degül mi⁶⁶¹
18. Şaçuṅla 'arızuṅ cān Muşhafıdur
Adı Nūr u Duḫān bi'llāh degül mi⁶⁶²

⁶⁵⁸ Buldı: buldum D./ العرش استوى الرّحمنُ على الرّحمنُ Rahmān, Arş'a kurulmuştur. (Tâhâ sûresi 5. âyet)

⁶⁵⁹ Gözinden: Gözinde D.

⁶⁶⁰ Bu beyit a.g.e.'de 17. beyittir.

⁶⁶¹ Bu beyit a.g.e.'de 18. beyittir./ a'zamuṅdur: a'zam ile D.

⁶⁶² Bu beyit a.g.e.'de 19. beyittir.

19. Beni vā'iz bugün ferdāya şaldı
Yalancı kışşa-h'ān bi'llāh degül mi⁶⁶³
20. Yüzüñdür Ka'besi ehl-i selāmuñ
Mübārek hānedān bi'llāh degül mi
21. Başa cān şordu kim zülfüñ ne yirdür
Didüm dārü'l-emān bi'llāh degül mi⁶⁶⁴
22. Yüzüñ esrārını şem' eyledi fāş
'Aceb āteş-zebān bi'llāh degül mi⁶⁶⁵
23. Yüzüñden tā kamer farq u tefāvüt
Zemīn tā āsmān bi'llāh degül mi⁶⁶⁶
24. Diyen kim noqtadur adı dehānuñ
'Acā'ib hurde-dān bi'llāh degül mi⁶⁶⁷

[101b]

25. Cihānı tutdı hüsñüñ dāsitanı
Zehī hoş dāsitan bi'llāh degül mi⁶⁶⁸
26. Nesīmī cevher-i ferd oldı adın
Mekānı lā-mekān bi'llāh degül mi⁶⁶⁹

91⁶⁷⁰

Destür

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

1. Uyan ey cān ki İsrāfil-i vaqtüñ hoş demi geldi
Cesed kabrinde qalacak ki haşruñ mevsimi geldi
2. Vücüduñ dāğları 'aşkuñ yelinden şavrulup gitdi
Şühüduñ bağların şer kıлмаğa feyzüñ yemi geldi

⁶⁶³ Bu beyit a.g.e.'de 20. beyittir./ Beni vā'iz bugün ferdāya şaldı: Bugün vā'iz meni ferdāya şalur D.

⁶⁶⁴ Bu beyit a.g.e.'de 22. beyittir.

⁶⁶⁵ Bu beyit a.g.e.'de 23. beyittir./ Yüzüñ: Rūhuñ D./ 'Aceb: Zehī D.

⁶⁶⁶ Bu beyit a.g.e.'de 24. beyittir.

⁶⁶⁷ Bu beyit a.g.e.'de 25. beyittir.

⁶⁶⁸ Bu beyit a.g.e.'de 26. beyittir.

⁶⁶⁹ Bu beyit a.g.e.'de 29. beyittir./ adın: anuñ D.

⁶⁷⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

3. Açıldı āsmān āsā göñül ebr-i ta'alluğdan
Dürildi defter-i ğaflet tecellī 'ālemi geldi
4. Senün yirin gümüş cānuđ göge altundan it zinhār
Bugün sırr-ı Hūdā iksirinün bir maħremi geldi
5. Yeter hicrān-ı yārün yāresiyle ĥaste dil ol var
Ki ol yārün vişālinden bu yara merhemi geldi
6. Cināna zāt-ı ef'ālī şıfātuđ şordum aħvāle
Bugün rüy-ı zemīne ehl-i dilber ādemi geldi
7. Göñül mülk-i Süleymāna nazār kılmaz ĥaķıķatde
Tecerrüd taħtınun zīrā ki İbn-i Edhemi geldi
8. Göñül yirden degül 'arşıyla ger seyrinde vāsi'dür
Ki zīrā ism-i vāsi'den müsem mā hem-demi geldi
9. Cemāl-i Kibriyānuđ berķ urup envārı ey **Hakķı**
Kemāl-i bezmine 'uşşāk için Cām-ı Cemi geldi

92⁶⁷¹

Destür

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

1. Bugün Ya'ķüb-ı ķalbe Yūsuf-ı cāndan ĥaber⁶⁷² geldi
Ķamīs-i pür-nesīm ile o cānāndan ĥaber geldi
2. Açıl ey gözlerüm envār-ı vech-i zü'l-celāliden
Dilā bedr ol kim ol⁶⁷³ mihr-i dıraħşāndan ĥaber geldi
3. Yerinme nāķışum diyü kemāl ehlini gördükce
Ķamu noķşānı tek mīl iden insāndan⁶⁷⁴ ĥaber geldi
4. İdüp dil-ĥāneyi ta'mīr otur bu beyt-i aħzānda
Bu şeb baña şeħer vaķtinde miħmāndan ĥaber geldi⁶⁷⁵

⁶⁷¹ Niyāzī-i Mısrī D., Gazel, s. 307.

⁶⁷² ĥaber: -D.

⁶⁷³ ol: -D.

⁶⁷⁴ insāndan: insānlardan D.

⁶⁷⁵ Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

5. Ne kim yağma olundı çekme ğam şimden-gerü sen var
Dil-i vîrândaki ol kenz-i pinhândan haber geldi⁶⁷⁶
6. Bu Mıŝrînün vüçüd-ı ŝehrinün⁶⁷⁷ oldur ŝehenŝâhı
Ezelden tâ ebed hüküm-i Süleymândan haber geldi

93⁶⁷⁸

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Mefâ'ülün

[102a]

1. Yine bezm-i elestden cân kulağına şadâ geldi
Vaŝandan ğurbet ehline yine bir âşinâ geldi
2. Göñül Ya'küb veş beytü'l-ĥazende dâ'im ağlarken
Getürdi Yûsuf-ı cân büyünü bād-ı şabâ geldi
3. 'Aceb mi teşne-i 'aŝkıyla sermest olsam ey zâhid
Baĝa yâr-ı vefâdan cām u şahbâ-yı şafâ geldi
4. Göründi dîde-i 'uŝŝâĝa vech-i dilber-i ma'nâ
Faĝire cânib-i ma'ŝûĝden luŝf u 'atâ geldi
5. Bu sırrı fehmi idenler 'ârif-i bi'llâh olanlardur
Bu remzi anlamıŝ dünyâya nice evliyâ geldi
6. Bu bāĝ-ı ma'rifet ĥâli degüldür **Hakkı** bülbülde
Bu nüzhetĝâh-ı 'irfâna hezâran ĥoŝ-nevâ geldi

94⁶⁷⁹

Destür

Hezec Bahri

Mef'ülü/Mefâ'ülü/Mefâ'ülü/Fe'ülün

1. Ey mâder-i şâh-ı şühedâ Ĥazret-i Zehrâ
Maĝŝerde mu'in-i fuĝarâ Ĥazret-i Zehrâ

⁶⁷⁶ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ pinhân: vîrân D.

⁶⁷⁷ ŝehrinün: Mıŝrînün D.

⁶⁷⁸ şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır.

⁶⁷⁹ Leylâ D., *Gazel*, s. 113.

2. Her bir kulına Hâzret-i Hâk kıldı⁶⁸⁰ bir ihsân
Sensün bize ihsân-ı Hudâ Hâzret-i Zehrâ
3. 'Arz eyledüm ahvâl-i perîşânımı rahm it
Biñ şerm-ile rü'yâda saña Hâzret-i Zehrâ
4. Hâşâ ki hilâf ola senüñ va'd-i kerîmüñ
Va'd itdüñ 'inâyâtını yâ Hâzret-i Zehrâ
5. Sultân-ı rusül vâlid-i zîşânuna 'arz it
Bu zerreyi ey kân-ı 'atâ Hâzret-i Zehrâ
6. 'Afv eyle suçum hûn-ı şehîdân için olsun
Ey zevce-i Sultân-ı Bekâ Hâzret-i Zehrâ
7. Redd eyleme turdum der-i luţfiñda dañilek
Leylâyı kıl ihsâna sezâ Hâzret-i Zehrâ

95⁶⁸¹

Destür

Recez Bahri

Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün/Müstef'ilün

1. Ey çarh-ı dñn n'itdüm saña hiç virmedüñ râhat baña
Güldürmedüñ öñden şoña âh miñnetâ vâh miñnetâ
2. Bendinden âzâd itmedüñ feryâduma dâd itmedüñ
Bir dem beni şâd itmedüñ âh veyletâ vâh veyletâ

[102b]

3. İrişmedi dosta elüm Raḥmâna varmadı yolum
Çıkmadı başa menzilüm âh ğurbetâ vâh ğurbetâ
4. Kârüm dürür derd-ile ğam gitmez başumdan hiç elem
Gülден cüdâ bir bülbülüm âh firkatâ vâh firkatâ
5. Mecnünveş vâh⁶⁸² ideyüm Ferhâdveş âh⁶⁸³ ideyüm
Bu virdi herġâh ideyüm âh ḥasretâ vâh ḥasretâ

⁶⁸⁰ kıldı: itdi D.

⁶⁸¹ Niyâzî-i Mısırî D., Gazel, s. 253.

⁶⁸² vâh: âh D.

⁶⁸³ âh: vâh D.

6. Varmazsa yolum şeyhüme şarmazsa merhem yāreme
Olmazsa çāre derdüme āh hayretā vāh hayretā
7. Yanar **Niyāzī** derd-ile hiç kimse yok hālüm⁶⁸⁴ bile
Nālān olup girdi yola āh rihletā vāh rihletā

96⁶⁸⁵

Destür

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. İki ‘ālemde bize rāh-nümā Haydardur
Rüz-ı maşşerde mu‘īn-i zu‘afā Haydardur
2. Nār-ı ‘aşq-ile anuñ sīnemüzi çāk idelüm
Merhamet itse n’ola Şāh-ı Beķā Haydardur
3. Bu ne devlet ne şerefdür ola dāmād-ı Resül
Rehber-i ehl-i tarīķ-i fuķarā Haydardur
4. Didi hem lahmüke lahmī o Resülü’s-şakaleyn
Beden ü cāna viren nūr-ı ziyā Haydardur
5. Rāfīzidür diseler de ne gerek **Leylāya**
Yine evrād-ı anuñ şubḥ u mesā Haydardur

97⁶⁸⁶

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Derdi sende ‘āşıķa dermān yine hem sendedür
Ḥikmet-i loķmān bilürsen zaḥm u merhem sendedür
Cām elünḡde fī’l-ḡaķıķa şerbet-i Cem sendedür
Ger nefes isterseñ ‘İsā ibn-i Meryem sendedür

[103a]

2. Cennet-i ‘ācil ki dirler dilde ara sen anı
Ḥūrī vü ġilmānı envāruñ odur bil meskeni
Anladuñ mı ‘ārif-i bi’llāh olup sen de seni

⁶⁸⁴ hālüm: ḡālin D.

⁶⁸⁵ **Leylā D., Gazel**, s. 113.

⁶⁸⁶ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

Nefsüni bildünse bildün hep cehennem sendedür

3. Şol feriştehler ki dirler sen anı cânında bul
Cinn ü şeyfânı ‘urûkunda gezen çatında bul
Luţf u qahruñ ‘askerîn hep kendi meydânında bul
Mihri-câmi’dür vücuduñ cümle ‘âlem sendedür
4. Yanmadan şol âteş-i hicrâna evvel yanagör
Şerbet-i ‘irfâna bir mürşid elinden kanagör
Nice bir dîvânelik hey derd-mend uşlanagör
‘Aql-ı külden şol temevvüc eyleyen yem sendedür
5. Dest-i luţf-ı Hâk ^{el’ce} eger açsa niqâb
Zâ’il olurdu derûn-ı dildeki kat kat hicâb
İdelüm şimden-gerü bâb-ı Hudâya intisâb
Hâkîyâ ol kapuya miftah-ı a’zam sendedür

98⁶⁸⁷

Destür

Hezec Bahri

Mefâ‘ilün/Mefâ‘ilün/Fe‘ülün

1. Gel ey mü’min bize⁶⁸⁸ farz-ı Hudâdur
Hâkî bilmek çü kulı⁶⁸⁹ Muşafâdur
2. Hâkî bilmek dilersen bil ‘Alîyi
Oqu ‘ilmün kapısı Murtażâdur
3. Hasanum⁶⁹⁰ hem Hüseyñüm ‘âbidinüm
Gözüm nûrı İmâm Bâkır beğâdur
4. Beri gel Ca’fer-i Kâzım Rızâya
Taķiye vir özün luţf u seğâdur

⁶⁸⁷ **Vîrânî D., Gazel**, s. 143-144. VAKTİDOLU, Adil Ali Atalay (1998), *Vîrânî Divanı ve Risalesi* (Buyruğı), Can Yayınları, İstanbul.

⁶⁸⁸ bize: beri D.

⁶⁸⁹ kulı: kavli D.

⁶⁹⁰ Hasanum: Hasandır D.

5. Nakî 'asker şehâ⁶⁹¹ mehdî-i hârî⁶⁹²
Olaydı⁶⁹³ ey **Virâni** ol sajadur

99⁶⁹⁴

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün

1. Meded kıl tevbe itdüm her günâha yâ Resûlu'llâh
'Înâyet eyle 'abd-i rû-siyâha yâ Resûlu'llâh
2. Bugün 'üryân-ı 'aşk u bende-i âl-i abâ oldum
Ki bakmam hırka vü tâc u külâha yâ Resûlu'llâh

[103b]

3. Gedâyân-ı der-i şevket-medâr-ı dâr-ı 'irfânun
Ayâğın öpdürirler pâdişâha yâ Resûlu'llâh
4. Tecellî-i cemâl ü nûr-ı 'aşkun var iken dilde
Nazar itmeme⁶⁹⁵ felekde mihr ü mâha yâ Resûlu'llâh
5. Nigâh-ı iltifatunla nazar kıl maẓhar-ı luṭf it
Göñül âyînesin sırr-ı ilâha yâ Resûlu'llâh
6. Esir olmuşdı emmâre elinde bu dil-i zârum
Çaçup geldi der-i 'âlem-penâha yâ Resûlu'llâh
7. İrişdür menzil-i maqşûda 'Aynî rûz u şeb düşmiş
Tarîk-i hâlidide âh u vâha yâ Resûlu'llâh

100⁶⁹⁶

Destür

Remel Bahri

Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilâtün/Fe'ilün

1. Ey dil ey dil yine⁶⁹⁷ bu rütbede pür-gamsun sen
Gerçi virâne iseñ genc-i muṭalsamsun sen

⁶⁹¹ 'asker şehâ: vü 'askerî D.

⁶⁹² hârî: hâdî D.

⁶⁹³ Olaydı: Oluptur D.

⁶⁹⁴ 'Aynî D., *Gazel*, s. 199.

⁶⁹⁵ itmeme: kılmam D.

⁶⁹⁶ *Şeyh Gâlib D., Tercî-i Bend*, s. 130.

⁶⁹⁷ yine: niye D.

Secde-fermān⁶⁹⁸-ı melek zāt-ı mükerrermsün sen
Bildigün gibi degül cümleden aqdemrsün sen
Rūhısun nefha-i Cibrıl-ile tev'emsün sen
Sırr-ı Haqsun meşel-i İsi-i Meryemsün sen

Hoşca baq zātuña kim zübde-i 'ālemsün sen
Merdüm-i dīde-i ekvān olan ādemsün sen

2. Mertebeñ 'ayn-ı müsemmadadur esmā şanma
Merci'ün Hāl-ı eşyādadur eşyā şanma
Gördigün emr-i muhaqqakları rü'yā şanma
Başkasun kendüñi şüretle heyülā şanma
Keşf-ile şābit olan ma'nī-i da'vā şanma
Haqquña söylenen evşāf-ı müdārā şanma
3. İneyüp sırrını fāş eyleme ağıyāra şağun
Düşme bilmezlik ile varṭa-i inkāra şağun
Degmesin āhlarıñ kākül-i dil-dāra şağun
Şonra Manşūr gibi çıkmak⁶⁹⁹ olur dāra şağun
'Arz-ı 'aciz itmeyesün yāreden ol yāra şağun
Bulduğun cevher-i ālileri bī-çāre şağun

[104a]

4. Sendedür mağzen-i esrār-ı muhabbet sende
Sendedür ma'den-i envār-ı fütüvvet sende
Gizli gizli dağı vardır nice hālet sende
Ma'rifet sende hüner sende haqīkat sende
Nazar itsen yer ü gök dūzah u cennet sende
'Arş u kürsī ü melek sendedür elbet sende
5. Hayfidur şāh-iken 'ālemde⁷⁰⁰ gedā olmayasun
Keder⁷⁰¹-ālūde-i ümmīd ü recā olmayasun
Vādī-i ye'se düşüp hiç ü hebā olmayasun
Yañılup reh-rev-i şahrā-yı hebā⁷⁰² olmayasun
Ādeme muttaşıl ol tā ki cüdā olmayasun
Secdeler eyle ki merdūd-ı Hudā olmayasun
6. Berq-ı hātıf gibi bu kayd-ı sivādan güzer it
İrişen hār u haşa āteş-i 'aşkı siper it

⁶⁹⁸ fermān: fermā D.

⁶⁹⁹ çıkmak: çıkmān D.

⁷⁰⁰ 'ālem: 'ālemde D.

⁷⁰¹ keder: qader D.

⁷⁰² hebā: belā D.

Dāmenüñ dutmaya āşār-ı ‘alāyık hazer it
Şemsveş hā’hiş-i moñla ile ‘azm-i sefer it
Şāf kıl āyineñi kâbil-i ‘aks-i şuver it
Hele bir cem’i havās eyle de **Ġālib** nazār it

101⁷⁰³

Destūr

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Ey esedu’llāh ġālib-i şāh-ı merdānum ‘Alī
Göñlümüñ tahtında sensün mīr ü sulţānum ‘Alī
2. Senden oldı āşikāra küntü kenzün cevheri
Ey kelāmu’llāh-ı nāţık fazl-ı Raĥmānum ‘Alī
3. Tūr üzre Mūsīye kılduñ tecellī nārdan
Ey beşer şüretlü Ĥaĥĥ u⁷⁰⁴ nūr-ı Ķur’ānum ‘Alī
4. Kāfirem imāna gelmezsem şaçuñ küfrine ben
Ey şaçuñ miĥrāba⁷⁰⁵ vechün dīn ü imānum ‘Alī
5. ‘Āleme fazluñdan irdi rūĥ u cism ü feyz-i cūd
Ey ĥayātum vey şıfāt u zāt-ı Yezdānum ‘Alī
6. Şüretün nūrından oldı kıbleġāhum āşikār⁷⁰⁶
Ma’nī-i cennetde maĥşūd⁷⁰⁷ āb-ı ĥayvānum ‘Alī
7. Pārelererse **Mişālī** dönmeğe senden şehā
Tā ebed kâ’im⁷⁰⁸ senünle ‘ahd u peymānum ‘Alī

---

⁷⁰³ **Mişālī D., Gazel**, s. 621.

⁷⁰⁴ Ĥaĥĥ u: Ĥaĥĥ v’ey D.

⁷⁰⁵ miĥrāba: miĥrāb u D.

⁷⁰⁶ Şüretün nūrından oldı kıbleġāhum āşikār: Şüretüñdür kıbleġāhum dā’im aġadur yüzüm D.

⁷⁰⁷ Ma’nī-i cennetde maĥşūd: Ey ma’nī cennetinde D.

⁷⁰⁸ kâ’im: ħanum D.

102⁷⁰⁹

Destür

Remel Bahri

Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilātün/Fā‘ilün

1. Һamdüli‘llāh biz Muһammedden oқuduk defteri
Nokta nokta һarf-be-һarf қavl-i⁷¹⁰ rumüz u Һaydarı

[104b]

2. Şāh Һasan şāh-ı şehīd-i Kerbelā meydānını⁷¹¹
Severüz cān u⁷¹² gönülden ‘Ābidīn ü Bākırı
3. Uymazam her dem⁷¹³ Yezīdün қavline vü fi‘line
Mezhebüm Һaқdur һaқīқat Ca‘feriyem Ca‘ferī
4. Ben İmām-ı Kāzımuñ rāhında қurbān olmuşam
Şāh ‘Alī Mūsī Rızā destinden içdüm Kevseri
5. Hem Muһammed muttaқīdür tācı serem⁷¹⁴ āşikār
Kevn⁷¹⁵ gibi virdi ziyā zāhir olupdur enveri
6. ‘İlm-i vahdet cāvidānı bil Naқīdür zāhidā⁷¹⁶
Bir nazar қıl vechüm üzre һaтт-ı Şāh-ı Askerī
7. Mehdī-i şāhib-zamāndur aşl u fer‘-i mü‘minān
Һüccetü’l-қayyüm odur olduқ biz anuñ çākerī
8. Dünyā vü ‘uқbādan el çekmiş ferāgat olmuşuz⁷¹⁷
Ne һesāb ‘azāb görirem bezm-i⁷¹⁸ yevm-i maһşerī
9. Һāk-i pāy-i⁷¹⁹ Һaydarum ismüm **Virānī**dür benüm
Olmuşam ben⁷²⁰ cān ile uş қanberīnün қanberī

⁷⁰⁹ **Virānī D.,Gazel**, s.106. BAYRI, M.Hālid (1959), *Āşık Virānī Dīvānı*, İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, İstanbul.

⁷¹⁰ қavl-i: bildik D.

⁷¹¹ şāh-ı şehīd-i Kerbelā meydanını: şāhim Һüseyn-i Kerbelā meydanının D.

⁷¹² Severüz cān u: merdiyim sevdim D.

⁷¹³ her dem: hergiz D.

⁷¹⁴ Muһammed muttaқīdür tācı serem: Muһammedir Taқī tācım serimde D.

⁷¹⁵ Kevn: Gün D.

⁷¹⁶ zāhidā: vāizā D.

⁷¹⁷ olmuşuz: қılmışız D.

⁷¹⁸ Ne һesāb ‘azāb görirem bezm-i: Ne һesābı ne ‘azābı ola D.

⁷¹⁹ Һāk-i pāy: Һaқpāk-i D.

⁷²⁰ ben: bin D.

103⁷²¹

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1. Günâhum boydan aşkındur begâyet yâ Resûlu'llâh
Meger senden ola luţf u 'inâyet yâ Resûlu'llâh
2. Vücûdum fülkü düşdi cehl-ile girdâb-ı işyâna
Çalır irmez ise bârî hidâyet yâ Resûlu'llâh
3. Götürmezler zebânîler za'if ümmetlerüñ oda
Olursa Hâzretüñden nîm işâret yâ Resûlu'llâh
4. Ümîdüm kesmezem ben rahmeten li'l-'âlemînsüñ sen
Şefâ'at bahrına olmaz nihâyet yâ Resûlu'llâh⁷²²

[105a]

5. Seni Qur'ân-ile vaşf itdi Hâk maḥbûb-ı Mevlâsın
Kuluñ medḥ itmesi küllî kabâḥat yâ Resûlu'llâh⁷²³
6. Bilince itdük işyânı diyü senden hicâb itdük⁷²⁴
Ne yüzle varmaya itsin cesâret yâ Resûlu'llâh
7. İzin vir ağlasın dîvâna varsın cürmini afv it
Ya'ķûb kül itmeden⁷²⁵ aşķ-ı ḥarâret yâ Resûlu'llâh
8. Mübârek ravza-i pâküñe kullar gönderür nâme⁷²⁶
Huzûr-ı 'izzete ister icâzet yâ Resûlu'llâh
9. Beni rüsvâ-yı 'âlem eyleme cürmümle maḥşerde
Kerem kıl mücrimem eyle⁷²⁷ şefâ'at yâ Resûlu'llâh
10. Efendüm cennet-i a'lâdan a'lâ Ka'be-i kūyuñ
Müyesser olsa da itsem ziyâret yâ Resûlu'llâh

⁷²¹ 'Âşık Şem'î D., Gazel, s. 82.

⁷²² Bu beyit a.g.e.'de 5. beyittir.

⁷²³ Bu beyit a.g.e.'de 4. beyittir./ Mevlâsın: Mevlânın D.

⁷²⁴ itdük işyânı diyü senden hicâb itdük: işyânını senden hicâb itti D.

⁷²⁵ itmeden: olmadan D.

⁷²⁶ kullar gönderür nâme: 'âşık kullarındandır D.

⁷²⁷ mücrimem eyle: cürmümü affit D.

11. Eger dirsen ki **Şem'î** derdimend⁷²⁸ eglen civārumda
Baña teslīm-i rūḥ itmek sa'ādet yā Resūlu'llāh

104⁷²⁹

Destūr

Hezec Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Ey gönül geç gayrīden cānānı sen senden ara
Destini tut mürşidüñ bürhānı sen senden ara
2. 'Ārifī bi'llāh iseñ esrār-ı ilāhī ḥāzm olur⁷³⁰
Kimseden yoḡdur meded iḥsānı sen senden ara
3. Yedi ḡat yir yedi ḡat gök on iki burc şems ü māh
Her ne var ādemde var pinhānı sen senden ara
4. Dost mecrūḡı iseñ Loḡmāna minnet eyleme
Var ise derdüñ eger dermānı sen senden ara

[105b]

5. Ey **Cevābī** aç gözin ḡābdan uyan ḡāfil me-bāş
*Lā fetā illā*⁷³¹ 'Alī sultānı sen senden ara

105⁷³²

Destūr

Remel Bahri

Fa'ilātün/Fa'ilātün/Fa'ilātün/Fa'ilün

1. Oḡuyup muşḡaf-ı ḡüsnüñdeki oldı ḡaḡḡ celi⁷³³
Cezbe-i 'aşḡ-ı elest⁷³⁴ ile didük saña belī
Noḡḡa-i sırr-ı ḡudā zātınuḡ oldı bedelī
Sendedür baḡr-ı vefā sendedür⁷³⁵ ol ḡudret elī
Yetiş ey⁷³⁶ şāh-ı velāyet Esedu'llāh-ı 'Alī

⁷²⁸ Şem'î derdimend: Derdimend Şem'î D.

⁷²⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁷³⁰ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

⁷³¹ Lā-fetā illā aliyūn lā-seyfe illā Zü'lfikārı: "Alī'den başka genç (yiḡit), Zü'lfikār'dan başka (keskin) kılıç yoktur." hadisinden iktibastır.

⁷³² **Ecrf D., Mütekerrir Müseddes**, s. 259.

⁷³³ oldı ḡaḡḡ celi: ol ḡaḡḡ-ı celi D.

⁷³⁴ elest: velā D.

⁷³⁵ sendedür: bendedir D.

⁷³⁶ ey: eş D.

Meded ey pîr-i ʔarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî

2. Menbaʔ-ı cûd u seḫâ feyz-i hidâyet sensün
*Hel atâ*⁷³⁷ şanına tenzîl olan âyet sensün
Vâriş-i⁷³⁸ sırr-ı Nebî keşf-i kerâmet sensün
Ġâfir-i leyl ü nehâr şâh-ı velâyet sensün
Yetiş ey şâh-ı velâyet Eseduʔllâh-ı ʔAlî
Meded ey pîr-i ʔarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî
3. Ġam u hicrân-ile râhuḡda dil-âzâr oldum
Nice bir dâm-ı felâketde giriftâr oldum
Gerçi Manşûr gibi zülfiḡe⁷³⁹ ber-dâr oldum
ʔAşḡına bād-ı nesîm ile⁷⁴⁰ hevâdâr oldum
Yetiş ey şâh-ı velâyet Eseduʔllâh-ı ʔAlî
Meded ey pîr-i ʔarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî
4. Fatih-i Ḥayber olan kâtil ü ʔanter sensün
Kâḡiʔi seyf-i Ḥudâ nâm-ile Ḥaydar sensün
Maḡhar-ı ḡâtem olan yâr-ı peyâmbere sensün
Kuşbiyet menziline ḡâkim ü ekber sensün
Yetiş ey şâh-ı velâyet Eseduʔllâh-ı ʔAlî
Meded ey pîr-i ʔarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî⁷⁴¹
5. ʔAşḡ-ile Ḥüsne dilüm ḡulḡ-ı Rızâ ḡaḡḡı için
Eyle tîmâr-ı meded şâh Kerbelâ ḡaḡḡı için
ʔÂbidîn Bâḡır-ile Caʔfer dilâ ḡaḡḡı için
Kâzım-ı şâh-ı Ḥorâsân Taḡi ḡaḡḡı için
Yetiş ey şâh-ı velâyet Eseduʔllâh-ı ʔAlî
Meded ey pîr-i ʔarîkat Hâcî Bektâş-ı Velî⁷⁴²

[106a]

6. Hem Naḡi ʔAskerî-i tâcî-ı⁷⁴³ **Ecri** kemter
Mehdî-i mîr-i livâ maḡharı nûr-ı Ḥayder
Eyledüm cānum⁷⁴⁴ fedâ rāhıḡa⁷⁴⁵ mişl-i ḡanber

⁷³⁷ هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا İnsan (henüz) anılır bir şey değilken (yaratılmamışken) üzerinden uzunca bir zaman geçti. (İnsân Sûresi 1. âyet)

⁷³⁸ Vâriş-i: ʔArif-i D.

⁷³⁹ zülfiḡe: sülfüne D.

⁷⁴⁰ ʔAşḡına bād-ı nesîm ile: ʔAşḡ ile bād-ı nesîmi veş D.

⁷⁴¹ Bu bent a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁴² Bu bent a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁴³ tacî-ı: nâci için D.

⁷⁴⁴ cānum: cānı D.

⁷⁴⁵ rāhıḡa: yoluna D.

Olmuşam himem⁷⁴⁶ ü ğam-ile dem-i hākister⁷⁴⁷
Yetiş ey şāh-ı velāyet Esedu'llāh-ı 'Alī
Meded ey pīr-i ʔarīkat Hācı Bektāş-ı Velī

106⁷⁴⁸

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Yā Resūl-i kibriyāsun sen fiġānum er yetiş
Yā Muḥammed Muştafā şāh-ı cihānum er yetiş
2. Lā fetā şānuḡda nāzil zūlfikār destūḡde
Yā 'Alīye'l-Murtażā şīr-i jiyānum er yetiş
3. Nūr-ı çeşm-i Muştafāsun yā Ḥasan ḡulķ-ı Rızā
Yā Ḥüseyn-i Kerbelā dīnüm imānum er yetiş
4. Yā 'Alī Zeyne'l-'Abā kān-ı vefā feryād-res
Yā Muḥammed Bākırüm yā cedd ü ḡānum er yetiş
5. Maḡzen-i 'ālem ḡaķīķat Ca'fer-i Şadıķ-ı pāk
El-amān yā Mūsī-i Kāzım cinānum er yetiş
6. Yā 'Alī Mūsī Rızā şāh-ı Ḥorāsānum meded
Merḡamet ķıl yā Muḥammed Taķī cānum er yetiş
7. Yā 'Alī Naķī senüḡ-çün gömġök itdüm sīnemi
Aġlamaķdan ķalmadı tāb ü tüvānum er yetiş
8. Cān-ı dilden olmuşam ben 'Askerīnüḡ 'askeri
El-amān yā Mehdī-i şāḡīb-zamānum er yetiş
9. Çār-deh-i ma'sūm-ı pāke şad şalāt olsun selām
Zāḡir ü bāḡın muḡabbet ḡānedānum er yetiş
10. Yā ricālu'l-ġayb ķırķlar yediler üçler amān
Sizden özge kimseden yoķdur ġümānum er yetiş

⁷⁴⁶ himem: hemm D.

⁷⁴⁷ dem-i hākister: nice dem hāk ister D.

⁷⁴⁸ **Kaygusuz** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

[106b]

11. Yâ Hâcı Bektâş Velî ‘Abdal Mûsî Seyyid ‘Alî
K̄aygusuz sultân meded kenz-i nihānum er yetiş

107⁷⁴⁹

Destūr

Hezec Bahri

Mefâ ‘ilün/Mefâ ‘ilün/Mefâ ‘ilün/Mefâ ‘ilün

1. Şağın ey âdem-i zâde varup dünyāya meyl itme
Özin kırtar o⁷⁵⁰ kesretten şağın ğavgāya meyl itme
2. Gözet bir ‘ārif-i mürşid⁷⁵¹ seni sen eylegil teslīm
Varup bir h̄ār u h̄aşā ki yalan fetvāya meyl itme
3. Muḥibb-i āl-i evlād ol dilersen şoḥbet-i bākī
Muḥabbet āle kıl āle⁷⁵² daḥı sevdāya meyl itme
4. Edepsiz ehl-i şehvāta⁷⁵³ refik olma bu ‘ālemde
Dilersen cān ola⁷⁵⁴ cismün bedi’ iġvāya meyl itme
5. Behāyum ṭab’-ı esfelden ḥazer kıl zāhir ü bāṭın⁷⁵⁵
Anuḡ gibi bed endişden⁷⁵⁶ şağın rüsvāya meyl itme
6. Sa’âdet ehlini yoldaş idüḡ bu dār-ı dünyāda
Ġulām-ı şāh-ı kanber ol ḥazer kıl lâ’ya meyl itme
7. **Virānī** dervişüḡ sözün kabül it merd ü merdān ol
Bugünü yarına kıyma şağın ferdāya meyl itme

⁷⁴⁹ Virānī D., Gazel, s. 240. VAKTİDOLU, Adil Ali Atalay (1998), Virānī Divanı ve Risalesi (Buyruġu), Can Yayınları, İstanbul.

⁷⁵⁰ o: bu D.

⁷⁵¹ ‘ārif-i mürşid: b̄u re’y-i mürşitte D.

⁷⁵² āle kıl āle: kıl alī āle D.

⁷⁵³ şehvāta: şehvetle D.

⁷⁵⁴ ola: ile D.

⁷⁵⁵ esfelden: Ādemden D./ zāhir ü bāṭın: bāṭın u zāhir D.

⁷⁵⁶ Bed endişeden: bedīd işten D.

108⁷⁵⁷
Destür
11'li Hece Ölçüsü

I

1. Sensün bizüm zāhir bāṭın ulumuz
Amān meded mürvet Pīr Hācı Bektāş
Her taraıdan saña çıkar yolumuz
‘Alīsün bir adın Pīr Hācı Bektāş

II

2. Hōrāsāndan hūrūc itdüñ şān-ile
Şeyhleri māt itdüñ hep bürhān-ile
Şāhlar kuluñ oldu māl u cān-ile
Her biri kıl şalmış der Hācı Bektāş⁷⁵⁸

III

3. Seni sevdük saña senden yakılduk⁷⁵⁹
Yezīdlerüñ⁷⁶⁰ keşretinden şıkılduk
Her birimüz genc-i ğamda tıkılduk
Yetiş bu imdāda Er⁷⁶¹ Hācı Bektāş

[107a]

IV

4. Kerāmet kānisün yok senüñ teki⁷⁶²
Mü'minüñ cānisun münkirüñ şeki
Zāhirde bāṭında degülsün iki
Yetmiş üç millettür⁷⁶³ bir Hācı Bektāş

V

5. Pīrlerüñ pīrisün zāt-ı ‘ālīsün
Her ‘ālemüñ⁷⁶⁴ kānisun şāh velīsün
‘Abdal Mūsī kendi kızıl velīsün⁷⁶⁵
Sende hatm oldu her ser Hācı Bektāş

⁷⁵⁷ Kenzī D., Nefes, s. 151.

⁷⁵⁸ Bu dörtlük a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁵⁹ saña senden yakılduk: senden yana yıkıldık D.

⁷⁶⁰ Yezīdlerüñ: Münkirlerin D.

⁷⁶¹ er: nur D.

⁷⁶² Kerāmet kānisün yok senüñ teki: Pīrlerin pīrisin yok saña teki D.

⁷⁶³ millettür: milletsin D.

⁷⁶⁴ Her ‘ālemüñ: Hem ‘ilim D.

⁷⁶⁵ velīsün: delisin D.

VI

6. Biz muhibbüz saña cāndan mā'ilüz
Eşigün şallanur kemer sā'ilüz
Her ne kadar cev eylesen kâ'ilüz
Fedādur yolında ser Hācı Bektāş⁷⁶⁶

VII

7. Kūl kemter **Kenzī**üm saña dayandum
Himmetünle uyur idüm⁷⁶⁷ uyandum
Çü ğam istedigün⁷⁶⁸ virdün inandum
Benüm de murādum vir Hācı Bektāş

109⁷⁶⁹

Destūr

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün /Fā'ilātün /Fā'ilün

1. Mücrimem rüy-ı siyāh ednā giriftār-ı ħazīn
Senden özge kimse bilmem sensün *erħam-rāħimīn*⁷⁷⁰
Luṭfuña iħsānuña fermānuña ħikmet qarīn
Vir murādum bāb-ı luṭfıñdan *ile'l-'ālemīn*⁷⁷¹
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'īn
2. Cümleñüñ ma'būdı sensün kâzī'ül-ħacātsun
Evvel ü āħir hakīmsün sāmi'ül-eşvātsun
On sekiz biñ āleme yā Rabb mücībü'd-da'vātsun⁷⁷²
Vir murādum bāb-ı luṭfıñdan ile'l-'ālemīn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'īn
3. Muştafāya tā ezel ikrār u imān eyledüm
Ĥaydara kanber gibi şeksiz fedā cān eyledüm
Āl-i Ĥaydar mihrini cānumda miħmān eyledüm
Vir murādum bāb-ı luṭfıñdan ile'l-'ālemīn

⁷⁶⁶ Bu dörtlük a.g.e.'de mevcut değil.

⁷⁶⁷ Himmetünle uyur idüm: Uyur idim himmetinle D.

⁷⁶⁸ Çü ğam istedigün: Hep isteyenlere D.

⁷⁶⁹ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşamadım.

⁷⁷⁰ قَالَ هَلْ أَمْنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْنُكُمْ عَلَىٰ أُخِيهِ مِنْ قَبْلِ فَاسَلَّ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ Yakub onlara, "Onun hakkında size ancak, daha önce kardeşi hakkında güvendiğim kadar güvenebilirim! Allāh en iyi koruyandır ve O, merhametlilerin en merhametlisidir" dedi. (Yūsuf Sûresi 64. âyet)

⁷⁷¹ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

⁷⁷² Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in

4. Muşhaf-ı hüsnün Hasan tenzîl-i âyet yâ Hüseyin
Vâris-i cüd u sehâ şâh-ı velâyet yâ Hüseyin
Hâk-i pây-i dergehün luţf-ı 'inâyet yâ Hüseyin
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in

[107b]

5. Şâh 'Alî Zeyne'l-'Abâ 'aşkında râhat bulmuşam
Bâkırın bâbında ben kesb-i sa'âdet bulmuşam
Ca'fer-i Kâzım Rızâ haqqı hidâyet bulmuşam
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in
6. Şâh Taķî vü bâ-Naķî 'Askerî sultân için
Mehdî-i şâhib-hidâyet mü'mine imân için
Kâşif-i sırr-ı risâlet hüccet-i bürhân için
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in
7. Sen şefâ'at maħremisün kün fekânun kânısun
Enbiyâ sırrında hâtem dü-cihân sultânısun
Tâ ezel **Kâşif** gedânun derdinün dermânısun
Vir murâdum bâb-ı luţfından ile'l-'âlemîn
Senden özge kimse yok her kimseye sensün mu'in

110⁷⁷³

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Ey gönül âmâde ol kim geldi mâh-ı ğam-fezâ
Başla feryâda ki oldur derd-i 'uşşâka devâ⁷⁷⁴
Ey felek lâyıķ mıdur inşâf kııl⁷⁷⁵ gördün revâ
İçdiler câm-ı şehâdet hânedân-ı Muştafâ⁷⁷⁶
Cân fedâ olsun yolunda ey Hüseyin-i Kerbelâ

⁷⁷³ Molla Murâd D., Muhammes, s. 67-68. ÇETİNER, Mehmet (2010), Molla Murad ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin), YLT, Kırıkkale.

⁷⁷⁴ devâ: revâ D.

⁷⁷⁵ inşâf kııl: böyle niçün D.

⁷⁷⁶ hânedân-ı Muştafâ: hânedânda şafâ D.

2. Ceddi-pākinden ḥayā ḳalmadı ol zālimler āh
Ey ūaḳı sūnbūl yaḡađı gūl yūzi ūems ile māh
Mātemūḡ ṫıtdı felek ḳan ađlayup her ūbhğāh
Ḳıydılar sen gibi sultāna dirīđ ey vāh u vāh⁷⁷⁷
Cān fedā olsun yoluḡda ey Ḥüseyḡ-i Kerbelā
3. Vāriṡ-i mülk-i ḥilāfet eylemiṡ Rabb-i Celīl⁷⁷⁸
Eylemiṡ icrā-yı aḥkām itmeğe anı vekīl
Bu bedīhī sözlerüme ister iseḡ sen delīl
Ceddinūḡ biri Muḡammed biri İbrāhīm Ḥalīl
Cān fedā olsun yoluḡda ey Ḥüseyḡ-i Kerbelā

[108a]

4. Pārelensin atlas-ı zībā-i çerḡ-i⁷⁷⁹ bī-ḳarār
Esmesin bir dađı ‘ālemde⁷⁸⁰ hevā vü rūzgār
Gelmesin faṡl-ı zemistān u ḥarīf ü nev-bahār
Ḳün kim itdün ūerbet-i cām-ı ūehādet iḡtiyār
Cān fedā olsun yoluḡda ey Ḥüseyḡ-i Kerbelā
5. Vāḳı‘āt-ı Kerbelāya nice ḥayrān olmayam
ūem‘veṡ tāci‘ olınca nice giryān olmayam⁷⁸¹
Deṡt-i ḥayretde miṡāl-i bīd lerzān⁷⁸² olmayam
Āh-ı āteṡ-bār-ile eflāk-i⁷⁸³ sūzān olmayam
Cān fedā olsun yoluḡda ey Ḥüseyḡ-i Kerbelā
6. Kim severse Muṡtafā evlādını ‘izzet bulur
Ḥaṡr olur anlar ile Ḥaḳdan⁷⁸⁴ nice raḡmet bulur
Sīnesin ḳāk eyleyenler kevṡer ü cennet bulur
Gel **Murādā** ūāh Ḥüseyḡe ađlıyan⁷⁸⁵ devlet bulur
Cān fedā olsun yoluḡda ey Ḥüseyḡ-i Kerbelā

⁷⁷⁷ vāh u vāh: āh vāh D.

⁷⁷⁸ mülk-i: sırrı D./ eylemiṡ: ḳılmıṡ ol D.

⁷⁷⁹ çerḡ-i: cünūḡ D.

⁷⁸⁰ Esmesin bir dağı ‘ālemde: İnmesün ‘ālemde bir dağı D.

⁷⁸¹ tāci‘: ūbhğ D./ giryān: kurbān D.

⁷⁸² Deṡt-i ḥayretde miṡāl-i bīd lerzān: Deṡt-i ġamda ben niḳün pūrāh-ı nālān D.

⁷⁸³ āteṡ-bār-ile eflāk-i: ūebavtle ḥāk-i D.

⁷⁸⁴ Ḥaḳdan: Ḥaḳқа bu D.

⁷⁸⁵ ūāh Ḥüseyḡe ađlıyan: ūāh-ı Ḥüseyḡe a‘lā D.

1. Biz bu dünyā mensūbundan ʿuzlet itmişlerdenüz
Şanma kim bu fānīye biz raġbet itmişlerdenüz
2. Māl ü mülke baķmazuz hiĉ ūretā faħr itmezüz
Kendüzin ūr u haķīr bī-ʿizzet itmişlerdenüz
3. Baġū idüp dünyāyı alduķ biz Haķuņ dīdārını
Rūħumuz dārü'l-beķāya rıħlet itmişlerdenüz
4. Gerĉi bu ħalkuņ yanında kağrümüz yok zerrece
Maʿnī bāzārında ammā kıymet itmişlerdenüz
5. Biz Ĥüseynī meūrebüz hem bende-i ūāh-ı ġulām
Āl-i evlāda ezelden bīʿat itmişlerdenüz

[108b]

6. Biz Ķureyū ehli degülüz Hāūimī neslindenüz
ūad hezārān ħāricīye laʿnet itmişlerdenüz
7. Ey **Nesīmī** müddeʿiler cevr iderse ġam degül
Dost ucından zehr-i māri ūrbet itmişlerdenüz

---

⁷⁸⁶ **Nesīmī** mahlaslı ūirlere yer veren ilgili ĉalıūmalarda tespit edilememiūtir.

دست
آن امیر با صفا و با وفا در دوسه دار
ای برادر در دو عالم شاه ما را در سه دار
مقصود مقصود عالم جانم فان پای مرتضای
فان پای مرتضای با صفا در دوسه دار
دوستی آنست که باشد در دوسه مرتضای
دولت جاوید فزاه مرتضای در دوسه دار
مصطفی را مرتضای را مصطفی را مرتضای
روشنه آن چشم و جفاغ با ضیاء دوست دار
ره بکوی صید کز فزاهن یا نیت
فانند از اهل بید مصطفی را دوست دار
از دلایب کز نشانی یافتند بی شایب
روشنه آن نور چشم اولیا را دوست دار
شمس نهر بزی غلام صید کز ار شد
منزل تحقیق فزاهن را ضیاء دوست دار

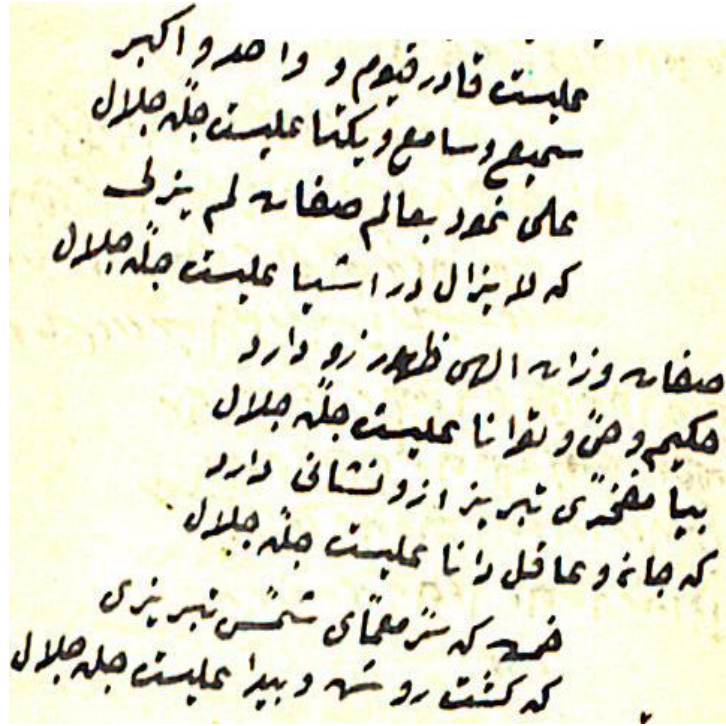
⁷⁸⁷ Şems-i Tebrizî mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Şiir Farsça olduğu için orijinaline yer verilmiştir.

دستور
مقیضن له اشبا علیسه جله جلال
ظهور ریغ بینا علیسه جله جلال
در آفریند عالم هر آنچه موصود
جمود او شیخ بهر با علیست جله جلال
و جمود کانی او واصل کا شینا آمد
که نظیب عالم اعلا علیست جله جلال

[109a]

۱۰۹
چه جای که قطبه که آنه نقه نقطه پرکار
اوزوسه سابر بر جا علیست جله جلال
ز یاد عالم ازور در فرود و جویسه آمد
بنا که مدطن اعلا علیست جله جلال
بنقه نقطه اصالی و قاف قدر شد
بکاف نقره شیخ با کعبه بید علیسه جله جلال
له نمایه عتقه و عتفه از وظا له
که روح و عقل و عقل توانا علیست جله جلال
بیا اینکه عتفه از اسم و رسم پرونده
که نقره زاده متنا علیست جله جلال
اگر نقره قابل انوار لا بنزل شد
بوانکه ریغ بینا علیست جله جلال

⁷⁸⁸ Şems-i Tebrîzî mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir. Şiir Farsça olduğu için orijinaline yer verilmiştir.

114⁷⁸⁹

Destür

Hezec Bahri

Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Mefâ'ülün/Mefâ'ülün

1. Marîz-i 'aşkınam yok bende t̄aḳat yā Resūlu'llāh
Düşüp ḳaldum yine bî-tāb u ḥayret yā Resūlu'llāh
Girince destüme genc-i hacālet yā Resūlu'llāh
Girāndur çeşm-i dilde ḥāḅ-ı ḡaflet yā Resūlu'llāh
Meger bîdār ide şubḥ-ı hidāyet yā Resūlu'llāh

[109b]

2. Dehānum mihr-i ḥāmūş-ı muḥabbet sīnemüz nālān
Tenevvür ḡamda ālām-ı firāḳuḅla çeker büryān
Sevād-ı dūd-ı āhum eylemek mümkün müdür pinhān
Derūnum şu'le-zār itdi ser-ā-ser āteş-i 'işyān
Meger iṭfā' ide eşk-i nedāmet yā Resūlu'llāh
3. Fezā-yı sīnemi şimden-gerü tiḡ-ı sezā itse
Taḥammülde ḳuşūr itmeme felek cevr ü cefā itse
Ḳabā-yı cismümi āteşlere yaḳsa hebā itse

⁷⁸⁹ **Yahya Nazım D., Tahmis**, s. 436-437. TBMM arşivindeki yazma nüshasından karşılaştırma yapılmıştır. Adres: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2761> Erişim Tarihi: 06.01.2018)

N'ola bār-ı girān-ı ma'şiyet kıaddüm dü-tā itse
Getürmez⁷⁹⁰ hāşılı tağ olsa tākāt yā Resūlu'llāh

4. Girizgāh-ı necāta yol bulur mı geçmeyen serden
Keremkāra faķır ü 'ācizün devr eylemem derdin
'Ataş-ı ümmetün itfā' iderken āb-ı kevşerden
Ümīd oldur olam āzāde bīm-i hevl-i maḥşerden
İdersün maḥzar-ı ayn⁷⁹¹ u 'ināyet yā Resūlu'llāh
5. N'ola devvār olursa çerḫ ü çenber ḫükm-i şer'inle
Ziyā-baḫş oldı mihr ü māh-ı enver ḫükm-i şer'inle
Anuñçün sūd-ile şābitdür aḫter ḫükm-i şer'inle
Cihān zīr-i nigīnündür ser-ā-ser ḫükm-i şer'inle
Saña maḥşūşdur mühr-i nübüvvet yā Resūlu'llāh
6. Olurlar sāye-i zīr-i cenāḫuñda senün ḫürrem
Olnca rüz-ı rüstāḫīz ümmetün 'uşāt mün'im
Gürūh-ı enbiyālar evliyālar oldılar mükrim
Muḫī'-i bārgāh-ı da'vetündür 'ālem ü ādem
Müsellem zātuña emr ü risālet yā Resūlu'llāh

[110 a]

7. Gül-i gül-zār-ı vaşfuñda senün bunlar hezāruñdur
Rehünđe baş u cān terk eyleyen 'uşşāķ-ı zāruñdur
Ebübekr ü 'Ömer 'Oşmān u Ḥaydar yār-ı gāruñdur
Metīn-i üstüvār olsam 'aceb mi çār-yāruñdur
Çehār erkān-ı eyvān-ı şerī'at yā Resūlu'llāh
8. Şeb-i deycūr-ı etvār صبغ رنگ-i 'işyānum
Nice dest-i günāhdan kırtıla çāk-i girībānum
Derinđen dür olursam ḫayf n'ola ḫāl-i perişānum
Kābül eyle meded redd-ile maḫrūm itme sulṫānum
Senün maḫzūnuñam sen eyle şefķat yā Resūlu'llāh
9. Düşüp kıaldum aya kān-ı kerem genc-i nedāmetde
Hevā-yı nefis-ile pāmāl olup ḫāk-i mezelletde
Şehenşāhā saña kıaldı işüm ancaķ nihāyetde
Benüm de ḫālūme raḫm eyle hengām-ı şefā'atde
'Uşāt-ı ümmete rüz-ı kıyāmet yā Resūlu'llāh

⁷⁹⁰ Getürmez: Görmez D.

⁷⁹¹ 'ayn: 'ayş M.

10. Kemāl-i ihtiyāc-ı faqr eyler hāmemüz imā
Bu efkār ile sīnemde olur nār-ı caḥīm peydā
Tehī-dest bī-‘amel mücrim kuluḡdur hātifūḡ ḡālā
Günehkārum günehkārum günehkārum **Nazīm**-āsā
Şefā‘at kıl şefā‘at kıl şefā‘at yā Resūlu’llāh

115⁷⁹²

Destūr

Hezec Bahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

1. İlāhī ‘afvuḡa maḡrūrdur her dem bu dil-i şeydā
Cesāret itdi ‘iṣyāna anuḡçün saḡa ey Mevlā
2. Günāha yād idüp her dem gözinden dem nişār⁷⁹³ eyler
İder tā şubḡ olunca nālelerle⁷⁹⁴ āh u vāveyla

[110b]

3. Yüzi yoḡdur ki varsın Ḥazretine rüz-ı maḡşerde
Eger böyle giderse şüphe yoḡ elbet olur rüsvā
4. Şaşırımış deşt-i ḡayretde gezer bī-çāre Mecnūnveş
Benümle meşveret eyler ki bir yol gösterem aḡa
5. Didüm ki ey dil-i bī-çāre benden kaḡ‘ı ümīd it
Ki ben senden de gümrāhum⁷⁹⁵ nice yol gösterem saḡa
6. Ne emre imtişāl itdüm ne menhīden ḡazer itdüm
Ne ḡā‘at ne ‘ibādet rüz u şeb ‘iṣyāndayum ḡālā
7. Yıkılmış pīşegāh-ı çeşmüme ‘iṣyānımuḡ rüzü⁷⁹⁶
Görince ḡayret olurdu ki gördüm kūh-ı kāf-āsā
8. Hevā-yı nefsüme uydum ne zikrüm var ne fikrüm var
Seḡerlerde münācāt itmedüm bīdār olup⁷⁹⁷ aṣlā

⁷⁹² **Molla Murād D., Kaside**, s. 51-55. ÇETİNER, Mehmet (2010), Molla Murad ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin), YLT, Kırıkkale.

⁷⁹³ nişār: şār D.

⁷⁹⁴ nālelerle: nālelere D.

⁷⁹⁵ gümrāhum: kemin hem D.

⁷⁹⁶ pīşegāh: pīş-gāh D./ rüzü: vizri D.

⁷⁹⁷ olup: olur D.

9. Yānurdum hā`b-ı gāfletde teheccüd neydügin bilmem⁷⁹⁸
İderdüm ağlayanlardan beķānuᅇ⁷⁹⁹ nāmını ıᅇgā
10. Ne rāh-ı sūnnete gitdüm ne ᅇālīhlerle ᅇaᅇr oldum
Olurdum rüz u ᅇeb ehl-i hevāya pīᅇvā ammā
11. ᅇayıf ᅇad ᅇayf `ömr-i nāzenīni eyledüm itlāf
Reh-i fiᅇᅇ u fücūra ᅇarf idüp heb⁸⁰⁰ itmiᅇem ifnā
12. Egerᅇi ben cevāb-ı⁸⁰¹ pür-ᅇavābı söyledüm lākin
İᅇitdi diᅇledi bir bir⁸⁰² mücāb olmadı dil ᅇaᅇ`ā
13. Āmāde⁸⁰³ eyleyüp evvelki ᅇavlin eyledi tekrār
Muᅇırr oldu sözinde diᅇlemez söz bir `aceb ᅇavᅇā
14. Görüp aᅇvālin inᅇāf eyledüm zīrā ki dinmiᅇdür
Urur her bir ᅇaᅇiᅇe el ᅇarīᅇ-i lücce vü deryā
15. Çü gördüm ᅇāresi yoᅇdur ki ᅇutmıᅇ ceyb ü dāmānum⁸⁰⁴
Baᅇa ᅇaᅇm-ı ᅇavī olup ᅇuᅇümetle ider da`vā⁸⁰⁵

[111a]

16. Didüm gel ey dil-i bī-ᅇāre sen de ben de bī-ᅇāre
Bulup bir ᅇāre-sāzī idelüm aᅇvālimüz imā
17. Didi kimdür bu emr-i müᅇk-ile bir ᅇāre-sāz olsun
Bu derd-i bī-devāya ᅇāre bilmez bu⁸⁰⁶ `Alī Sīnā
18. Didüm ey dil ᅇaᅇırma kendüᅇe gel `aᅇlını cem` it
Bunuᅇ bir ᅇāre-sāzī var bilirsün sen de ᅇaᅇ⁸⁰⁷ ra`nā
19. Didi kimdür bu derdüᅇ ᅇāre-sāzī luᅇf idüp söyle
Kerem eyle delālet ᅇıl berāber gidelüm cāna

⁷⁹⁸ teheccüd neydügin bilmem: baᅇsız olduᅇıma D.

⁷⁹⁹ beķānuᅇ: yegenlik D.

⁸⁰⁰ heb: -D.

⁸⁰¹ cevāb: ᅇüb D.

⁸⁰² bir bir: her bir D.

⁸⁰³ Āmāde: İ`tinā D.

⁸⁰⁴ çü: bunu D./ ki ᅇutmıᅇ ceyb ü dāmānum: baᅇulmuşlar veznā D.

⁸⁰⁵ olup: oldu D./ ider da`vā: nedir i`vā D.

⁸⁰⁶ bu: Ebū D.

⁸⁰⁷ ᅇaᅇ: ber D.

20. Bu 'iṣyān-ile maḥcūbem cesāret kande ben kande
Yüzüm yokdur o dergāha ki varam ben tek ü tenhā
21. Didüm ey dil senüñ de hem benüm de derdüme dermān
İden hādī's-sebīl ḥayrū'l-beşerdür şüphe yok lālā
22. Ne hādī ne beşer ⁸⁰⁸ sezā olmaz ki zātı-ile
Risālet hem nübüvvet ḥatm olındı böyledür ma'nā
23. Muḥammed Muştafādur nām-ı pākī emr-i bārīyle
Mükennādur Ebu'l-Ḳāsımla āgāh ol dil-i da'nā
24. Ḥudā şānında inzāl itdi levlāk ile *erseInāk*⁸⁰⁹
Vekīl itdi umūrında diledigin yapar ḥālā
25. Buyurmuşdur uyur çeşmüm gönül dīdem uyanıkdur⁸¹⁰
Belī gerçek buyurmuşdur bu sözde reyb yok Ḥaḳḳa
26. Ḥabīb-i Kibriyādur hem Ḥalīlu'llāhıdur el-Ḥaḳ
Birisi cedd-i mīrāşı birin Ḥaḳ eyledi i'tā
27. Ne şüphe ümmeti olmaḳ Nebī olmaḳdan evlādur
Olacaḳdur aña ümmet inince Ḥazret-i 'İsā
28. Ne incīlin oḳur ḥalka ne āyetin ider izhār
Hemān nāzil olan Ḳur'ānuñ eyler ḥükmini⁸¹¹ icrā
29. Bunun gibi Nebīye ümmet olurdı dil-i ez-cān
Bu dünyāya gerü gelmiş olaydı Ḥazreti Mūnis⁸¹²

[111b]

30. Şeb-i mi'rācı da itdi imāmet Cebra' il kāmēt⁸¹³
Şeref buldı mübārek maḳdeminden Mescid-i Aḳşā

⁸⁰⁸ : dinmek D.

⁸⁰⁹ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

⁸¹⁰ uyur çeşmüm gönül dīdem uyanıkdur: āb-ı çeşmim gözüm bidārdır her şeb D.

⁸¹¹ eyler ḥükmini: aḥḳāmıñ ider D.

⁸¹² -D.

⁸¹³ kāmēt: iḳāmet D.

31. Hüdādan da'vet için geldi Cebrā'il ü Mikā'il
Nice yüz biñ meleklerle ki⁸¹⁴ taldı Yeşrib ü Baḥā
32. Alup bir tāk-ı a'lā hem kemer hem ḥulle-i cennet
Yine aldı berāber bir Burāḳ vü āsmān⁸¹⁵-peydā
33. Sa'ādetle süvār oldı o şāh-ı seyyidü'l-kevneyn
Rikāba girdiler cümle sürüş-ı 'ālem-i bālā
34. Gelüp bir laḫzada Ḳudse çıkup andan daḫı 'arşa
Buña bürhān-ı kāfīdür ki *subḥanellezi esrā*⁸¹⁶
35. Tecellī-i cemāl oldı göz-ile gördi Allāhı
Neler vaḫy eyledi ol dem buyurmışdur ki mā evşā⁸¹⁷
36. Bu iḫsānlar kime oldı Ḥabību'llāhīden ḡayrı
Bu ikrāmıla mükerrerrem olmadı hiçbir Nebī⁸¹⁸ ḫāşā
37. Gel imdi gidelüm ey dil sürelüm yüz o dergāha
Anuñ dergāhı olmuşdur 'aşāne maḫşad-ı aḫşā⁸¹⁹
38. Melekler rüze-i pākün ṭavāf itmekdedür her dem⁸²⁰
Ḥuşūl-i maḫlaba⁸²¹ oldı vesīle dergehi vālā
39. Anuñ zāt-ı şerīfün Ḥazret-i Ḥaḫ Celle kılmışdur⁸²²
Cemi'-i enbiyāya evliyāya melce-i zībā⁸²³
40. Diyelüm yā Resūlu'llāh bize raḫm eyle şāyānuz
Düşürdi cāh-ı ḫizlānā bizi iblis-i pür-aḡvā⁸²⁴

⁸¹⁴ ki: -D.

⁸¹⁵ vü āsmān: asmānā D.

⁸¹⁶ سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ
Kendisine āyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescid-i Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksa'ya götüren Allāh'ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir. (İsrā Süresi 1. āyet)

⁸¹⁷ -D.

⁸¹⁸ hiçbir Nebī: hiçbirisi ḫāşā D.

⁸¹⁹ -D.

⁸²⁰ rüze: rüşen D./ ṭavāf: tolu D.

⁸²¹ maḫlaba: maḡlebe D.

⁸²² anuñ: arar D./ Ḥaḫḫ Celle: Allāh D.

⁸²³ enbiyāya: enbiyā vü D./ zībā: bālā D.

⁸²⁴ cāh-ı ḫizlānā bizi iblis-i pür-aḡvā: çarḫile lāne bizi bir bir gümān hā D.

41. Elümüz tut ḥalāş eyle bizi⁸²⁵ cāh-ı delāletden
Senüñ cāhına nisbet cāh degüldür olsa da ğayyā⁸²⁶
42. Ya nefs-i kāfirüñ itdikleri ta' dāda⁸²⁷ mümkün mi
Ne ḥācetdür⁸²⁸ diyem bir bir size heb cümlesi beydā

[112a]

43. İkişi ittifaḳ itdi berā-yı iḥlāşa sa'y itdi⁸²⁹
Meded senden kerem-kār-ı ümemsün ey kerem-fermā⁸³⁰
44. Bu dünyāda bizi āl⁸³¹ ellerinden eylesin taḥliş
Daḥı rüz-ı cezāda it şefā'atle bizi incā
45. Ḳabül eyle ricāmuz bizden erḥamsun bize şeksiz
Gelür cüş u ḥurūşa raḥmı elbetde olur⁸³² deryā
46. Şefā'at itdigi anda ne mümkündür ki redd olsun⁸³³
Ḳabül idüp o demde suçlarımız 'afv ider Mevlā⁸³⁴
47. Göñül bī-çāresi çün kim işitdi bu sözi benden
Biraz güldi⁸³⁵ yüzi göñli açıldı didi kim yārā
48. Sözüñ Ḥaḳdur belı şek yoḳ olursa 'özüñüz maḳbül⁸³⁶
Görüp aḥvālimüzde redd iderse neyleriz cānā⁸³⁷
49. Didüm yalvarırız da hem dirüz ki Murtażā ḥaḳkı
Bağışla cürmümüz 'işyānımız luḫfet şehenşāhā
50. 'Aliyü'l-Muctebānuñ⁸³⁸ ḥürmetiñe ey kerem kānı
Bizi dil-mürdelikden 'afv u iḥsānuñla ḳıl iḫyā

⁸²⁵ Elümüz tut ḥalāş eyle bizi: Elyāḳ tut kāzimin ile bizri D.

⁸²⁶ cāh degüldür olsa da gayyā: bir dükān olsa beacā D.

⁸²⁷ itdikleri ta' dāda: itdiklerini ta' dād D.

⁸²⁸ ḥācetdür: ḥācet ben D.

⁸²⁹ berā-yı iḥlāşa sa'y itdi: biri arz-ı lāle ḥay itdi D.

⁸³⁰ kerem-fermā: mükerremler D.

⁸³¹ āl: -D.

⁸³² olur: olup D.

⁸³³ redd olsun: ulu devlet D.

⁸³⁴ Ḳabül idüp o: Ḳabülünden bu D./ suçlarımız 'afv ider Mevlā: suçumuz 'af eyle gel rabbā D.

⁸³⁵ güldi: göñül aldı D.

⁸³⁶ Sözüñ ḥaḳdur: Sözlerim özüni D./ maḳbül: -D.

⁸³⁷ iderse: idüp D./ cānā: Cebbārā D.

⁸³⁸ 'Aliyü'l-Muctebānuñ: 'Aynı maḥabbet anuñ D.

51. Yine hem kurre-i ‘aynuñ Hasan ile Hüseyindür
İkimüzi dağı ikisine bağşeyle hünkāra
52. Meded dil-teşne⁸³⁹ kalduğ Kerbelāyı vādī-i ğamda
Zülāl-i feyz⁸⁴⁰ ü elṭāfuñla eyle bizleri irvā
53. Dağı ol duhter-i pākīze-i⁸⁴¹ hayrū’n-nisā haqqı
Buyurduñ nām-ı pākūñde anuñ Fāṭimatü’z-Zehrā
54. Bizi ol kurretü’l ‘ayna bağışla yā Resūlu’llāh
Niğāh u iltifāt ile şefā’at kııl kerem-kārā⁸⁴²
55. Bilür misin ki kimdür Faṭıma ey dil ‘aceb sen de⁸⁴³
Beyān eyler biraz kadrin bu beyti āti-i ra’nā⁸⁴⁴

[112b]

56. Kenīzekveş çapusunda iderdi cümlesi hürmet⁸⁴⁵
Kör idi Meryem ü Āsiye Hacer māder-i Yaḥyā⁸⁴⁶
57. Be güft ü güyü söyledüm gönül diñlerdi şıdğ-ile⁸⁴⁷
İki çat yay gibi çaddi feraḥla oldı tır āsā⁸⁴⁸
58. Didi kalk imdi turma gidelüm ol ol-durur gāha
Sürüp yüz idelüm bu cürm-i bī-pāyāndan isti’fā
59. Aya şāh-ı rusül raḥm it dil-i āvāre gelmişdür
Murād ardında turmuşdur hezārān⁸⁴⁹ şerm-ile ammā
60. Becāhı çurra-i ‘aynı to nāmı ān Hasan bāşed
Diger çurre ki güyendeş Hüseyin-i Kerbelā isrā
61. Be haqqı Hamza vü ‘Abbās be haqqı Ca’fer-i Tayyār
Be haqqı Haydar-ı Kerrār be-haqqı Fāṭıma Zehrā

⁸³⁹ dil-teşne: gene minnete D.

⁸⁴⁰ feyz: çabz D.

⁸⁴¹ pākīze-i: pākīze D.

⁸⁴² kerem-kārā: bikri bekrā D.

⁸⁴³ Bilür misin: buyurmuşsun ki D./ ‘aceb sen de: hücceti bende D.

⁸⁴⁴ eyler biraz: eyleriz D./ beyti āti-i ra’nā: beytde onı muṭahherā D.

⁸⁴⁵ Kenīzekveş çapusunda: küşürüñ çabülunden D./ cümlesi hürmet: cümlesin teccid D.

⁸⁴⁶ Kör idi: Görürsem D./ Āsiye: şanı D./ māder-i Yaḥyā: māze illā fihā D.

⁸⁴⁷ Be güft ü güyü: Bu kim görür D./ diñlerdi şıdğ-ile: beklerdi mürid kıble D.

⁸⁴⁸ tır āsā: bī-riyā D.

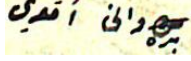
⁸⁴⁹ tır āsā: bī-riyā D.

116⁸⁵⁰

Destür

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün

1. Şem‘-i ‘aşk-ı Ḥasaneyn benem ‘ulvīyüm ‘ulvī⁸⁵¹
Rūḥ-ı a‘dāyı yaqar āteş-i‘aşkum ‘ulvī
2. Ebr olur āhum olup teşne şehīdi anıçün
Yağdurur bārını la‘net
3. Kerbelāya irişür şā‘iqa-i āh-ı belā
Ḥamdüli‘llāh ki dilüm kuvvet-i Ḥaydarla qavī
4. Ne revā rāfizi ta‘biri muḥibb-i ālī
Hem Yezīdi olana nisbet-i sinnī senevī
5. Eyledi **Fāzılı** bülbül gibi nālān giryān
Ol iki gönçe-i şüküfte-i bāğ-ı nebevī

117⁸⁵²

Destür

HezecBahri

Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün/Mefā‘ilün

[113a]

1. Gel ey ‘āşık bağa ayla gelen mäh-ı maḥarremdür
Bilürsün Kerbelānuḡ vaq‘ası emr-i mu‘azzamdur
2. Muḥammed Muştafānuḡ kurretü‘l-‘aynı Ḥüseyn iken
Niçün oldu bu işler ḥikmeti bir emr-i mübhemdür
3. Degül mi cedd-i pāki Ḥazret-i faḥr-i Resül anuḡ
Ağa vālid degül midür ‘Alī ki şāh-ı efhemdür
4. Ne devletdür ki olsun Ḥazret-i Zehrā ağa māder
Ḥasan olsun birāder ki şebīhe faḥr-i ‘ālemdür
5. Küçük ‘ammısı oldu Ca‘fer-i Ṭayyār uçmağda
‘Aḳil bin Ebī Ṭālib Ḥüseyne başka bir ‘amdur

⁸⁵⁰ Şiirin şairi hakkında bir bilgiye ulaşılammıştır.

⁸⁵¹ Bu mısradır vezin aksamaktadır.

⁸⁵² **Murād** mahlaslı şiirlere yer veren ilgili çalışmalarda tespit edilememiştir.

6. Büyük ‘ammısı kimdür der iseñ ‘Abbās ile Hamza
Muhammed Muştafāya dağı bunlar ‘amm-ı ekremdür
7. Şorarsañ ceddесinden Fāṭıma bint-i eseddür bil
Kefen itdi ḳamīs-i Ḥazret-i Aḥmed müsellemdür
8. Ḥadice aña oldı cedd-i diğеr bil ey ‘āşık
Selām indi buña Ḥaḳdan bu bir emr-i mu‘azzamdur
9. İmām Ḥazret-i Zeyne’l-‘Abād oldı aña ferzend
Mülaḳḳab oldı seccād ile ‘ilmi bir ulu yemdür
10. Şehīdidür Ḥüseyn-i Kerbelānuñ Bāḳır u Ca‘fer
Leb-ā-leb ‘ilm-ile memlū birer genc-i muṭalsamdur
11. Ebū Ṭālibe ‘Abdü’l-Muṭṭalib hem Ḥazret-i Hāşim
Ḥalīlu’llāh-ı İbrāhīm dağı cedd-i mükerremdür
12. Resūl-i Kibriyāya üç cihetden de ḳarīb oldı
Veledlik var ‘aşūbet var dağı zī-raḥm-ı maḥremdür

[113b]

13. Kimün var böyle ecdād-ile a‘mām-ı vü ceddāhet
Ḥasetden gayrı bir ferd olmadıḡuñda müsellemdür
14. Bununla ceng olur mı sen de inşāf it müselmāna
Bununla ceng itmek āḫiretde yās u mātemdür
15. Yücelmişken hilāfet hil‘atı ṭübā-yı ḳarīne
Yezīde bī‘at için cenge geldiler Yezīd kimdür
16. Hümā-yı lā-mekānı zāğ-ı kūh-ḫvāre uyar mı hīç
Bu teklif-i ‘anifī eyleyen kāfir ne sersemdür
17. Ḳuşandılar o şāh-ı cümle etbā’ıyla kāfirler
O gün ki oldı bu iş ḡurre-i şehr-i muḥarremdür
18. O arzuñ nāmı oldı Kerbelā ey ‘āşık-ı şeydā
Fırātı kesdiler evvel bu ādemler ne ādemdür
19. Belā yārānı gibi yağıdururdı tiri kāfirler
Bu ihmālün şoñı rüz-ı cezāda şüphesiz ḡamdur

20. Onuncı gün ki 'aşūra günüydü o şeh-i 'âlem
Şehîd olmağ-ile etbâ'ı yalnız kaldığı demdür
21. Süvâr oldu atına seyfini aldı eline hem
Gebertdi hayli kâfir yerleri nâr-ı cehennemdür
22. Teveccüh eyledi nehre şu içmemişdi on gündür
Ok atdı cümlesi çün kim 'adâvetde muhkemdür
23. İşâbet itdi oklar cism-i şâhı oldu hep mecrûh
Şikest oldu dür-i dendâni yâhû cüş iden demdür
24. Şusuzluk bir taraftan za'f geldi cism-i pâküğe
Atından düşdi hâke üşdi kâfirler ne azlemdür

[114a]

25. Cüdâ itdi ser-i pür-devletin ol dem şemir mel'ün
Ki zîrâ Hazret-i Hağdan şehâdet emr-i mübremdür
26. Vücüd-ı nâzenînüñde var idi yetmiş iki zağm
Yahüdîden bu hâinler eşed oldu müfahhamdur
27. Bıçak kat' itmedi ol gerden-i şâh-ı şehîdâni
O gerden büsegâh-ı Hazret-i Sulţân-ı Ekremdür
28. Ne a'cebdür kazâdan kat'-ı aqdâm itdi kâfirler
Be-hey kâfir nedendür bu huşümet söyle bu kimdür
29. Muhammed Muştafânüñ kıretü'l-'aynı degül mi bu
Eger inkâr idersen Hazret-i Allâh a'lemdür
30. Hezârân şad hezârân la'net olsun Hazret-i Hağdan
Yezîde şad hezârân la'net itmek emr-i elzemdür
31. **Murâdâ** sen muhibb-i hânedânsun Hağğa şükr eyle
Resülün Ālînün hubb-i nuşuş ile muhabbetdür

1. Gel berü ey maḥrem-i Ḥaḳḳ 'ayn u cim erkāndasuḡ
Sem' -i cān-ile cevābum diḡle dur meydāndasuḡ
İmtihān ise murāduḡ eyva' llāhum var saḡa⁸⁵⁴
İbtidā tācum šorarsaḡ meclis-i 'irfāndasuḡ
2. Tācum elif tācıdur kim giydi šāh-ı evliyā
Maḥremüm muḡabbet içün didi ḡatm-ı enbiyā
Dört ḡapudan gir ḡaber almaḡ dilersesḡ zāhidā
Çār 'anāšırdan işāret oldı bil insāndasuḡ
3. Tācımuḡ **ترکازین** šorup Ḥaḳḳa itmem cidāl
On iki imāma cā'iz didiler ehl-i **سنن**
Hem celālisi daḡı yigirmi dördür ehl-i ḡāl
'Ārif isesḡ gel anı yād eyle kim bir andasuḡ

[114b]

4. Gerçi Veysel Ḳarānīden bu fenāyım yādigār
On iki yol **ترکازین** šoḡ nihān itdi o yār
Ger šorarsaḡ mührlerin tüt ḡulāḡuḡ ey nigār
Biḡbir esmāya işāret oldı bil Ḳur'āndasuḡ
5. Ḥırḡamız dört ḡarf-ile çün ki tamām oldı tamām
Hem ḡulūš-ile giyinmek ḡaydarī olmaḡ merām
Hem hidāyet rāsı raḡmet ḡāf ḡudretdür müdām
Rāsı raḡmet hem rızādur ḡör ki müštaḡsāndasun
6. Teslīmümden ger šorarsaḡ diḡle ḡoš beyāndadur
Ḥazret-i İsmā' ilveš cānum benüm ḡurbāndadur⁸⁵⁵
Bu vücūdum dost yolında ḡāk-ile yeksāndadur
Yüzüm yerde özüm derde ḡör buḡün dīvāndasuḡ
7. Deste ḡül içre gerü ben eyledüm anda ḡarār
Bülbül-i šūrīdenüm itsem ne vardur āh u zār
Yenleri ḡizmet yeridür yaḡası çün zu'l-feḡār
Bu sırı eyle tefekkür gezme gel yabandasun

⁸⁵³ šiirin šairi hakkında bir bilgiye ulašılamamıštır.⁸⁵⁴ Bu mısrada vezin aksamaktadır.⁸⁵⁵ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

8. Tîğ-ı bendüm ger şorarsañ **بمنت** miyānum benüm
Tekmîl elif lâm iledür heft u erkānum benüm
Hağ için hem tütmuşumdur dost ikrārum benüm
Mācerā-yı bāṭın içre duram imtiḥāndasūḡ
9. Çilekeşlik gerçi çekmek Kerbelādandur bize
Maḥrem-i esrār için oldı bu dolağlar bize
Gerçi ki baba ‘Ömerden yādigār oldı bize
Şāhid ol rāh-ı muḥabbet içre dīde-bāndasūḡ
10. Māh-ı Muḥarrem için oldı kuşağı çün icād
Māşī-i taşı müdām gel olma andan isti‘ād
İtme inkār şāh-ı merdān şofrasın eyle küşād
Cān-ı dilden seyl-i hiçāb ḡalma bu elvandasūḡ

[115a]

11. **صیوسیری** gezdüm cihānı kim bulam cāna eşer
اصری زجری gördüm ‘ālem içre pür-hüner
La‘netu’llāh ol Yezīd için oldı tîğ u teber
Gel keder itme şağın bu zümre-i merdāndasūḡ
12. Hürde-i pīrānı gör kim sırr yok pāyānı yok
Her biri bir gūne ḡoymuş rengi yok elvanı yok
Yūsufi ‘ālem ledüdüdür zāhirā ‘irfānı yok
Görmek istersenḡ anı gör şor **ز** raḡmandasūḡ

119⁸⁵⁶

Bismi’llāhi’r-raḡmāni’r-raḡīm
Muzāri’ Bahri
Mef’ülü/Fā’ilätü/Mefā’ilü/Fā’ilün

1. Ey kişver-i risālete sulṡān-ı enbiyā
Rūh-ı revān-ı cism-i rusül cān-ı enbiyā
2. Mihr-i celī fūrūğ-ı sipihr-i risāletünḡ
Burc-ı nübüvvete meh-i tābān-ı enbiyā
3. Hādī-i küll delīl-i sübül pīşvā-yı dīn
Şāh-ı rusül şehenşeh-i zīşān-ı enbiyā

⁸⁵⁶ Yahya Nazīm D.1., Kaside, s. 104-106.

4. Ahrār-ı hayl-i server-i ser-cümle-i rusül
Ebrâr-ı ceş-i dâver-i devrân-ı enbiyâ
5. Ümmet-sipâh-ı pâdişeh-i aşfiyâ-şufür
Şâhib-ı kırân-ı merkez-i meydân-ı enbiyâ
6. Maḥbûb-ı nâz-perver-i kâşâne-i yakîn
Sultân-ı nâzenîn şeh-i ḥübân-ı enbiyâ
7. İtmîş midâd-ı şun'-ı şalât u selâmeti
Ârâyiş-i kitâbe-i eyvân-ı enbiyâ
8. Ḥallâl her su'âl ki nuṭk-ı faşîhidür
Müşkil-güşâ-yı mekteb-i 'irfân-ı enbiyâ
9. Nâ-ḥande ḥâce-i sebaḳ-âmûz-ı ma'rifet
Ümmî laḳab debîr-i debistân-ı enbiyâ
10. Bâğ-ı ruḥunḡa olmuş o gîsû-yı ḥam-be-ḥam
Müşgîn-şemîm-i sünbül ü reyḥân-ı enbiyâ
11. Berḳ-ı cemâli nûr-ı serâ-perde-i yakîn
Mişkât-ı ḥüsni şem'-i şebistân-ı enbiyâ
12. Kuḥl-i 'uyûn-ı cân-ı rusül ḥak-i maḳdemî
Gerd-i ḥarîmi sürme-i a'yân-ı enbiyâ
13. Olmuş vücûdı ḥil'at-ı levlâk-ile ezel
Sultân-ı çâr bâliş-i dîvân-ı enbiyâ
14. Nâm-ı şerîfi ser-süḥan-ı faḥrisi rusül
Ser levḥa-i cerîde-i 'unvân-ı enbiyâ
15. Nuṭk-ı faşîhidür binâ-güş-ı ḥaḳḳâñî
Her bir ḥadîşi ḥüccet ü burhân-ı enbiyâ
16. Ḥaḳ zâtuñ eylemiş ni'am-ı cûd u luṭf-ile
Sâlâr-ı bî-niyâz-ı ser-i ḥân-ı enbiyâ
17. Ḥoş geçmez idi sâye-i luṭfunḡa olmasa
Ḳadd-i bülendi 'ar'ar-ı büstân-ı enbiyâ

18. Dārü'ş-şifâ-yı 'aşkı 'alîli dil-i rusûl
Derd-i ğam u muḥabbeti dermân-ı enbiyâ
19. Olsa 'aceb mi bâġ-ı irem gibi bî-ḥazân
Gül-deste-i ğam-ile girîbân-ı enbiyâ
20. Dergâh-ı 'izzetünde n'ola olsa dem-be-dem
Heḫ ḫidmet-ile bir zede dâmân-ı enbiyâ

[115b]

21. Nîsân-ı feyz-i cân-ı celâl-ile ol şehün
Ser-sebzdür ḫadîka-i sāmân-ı enbiyâ
22. Kân-ı melâḫat ol ki zeneḫdân-ı dürcidür
Ḥ'ân-ı muḥabbetinde nemekdân-ı enbiyâ
23. 'Ayn-ı 'inâyeti nazar-endâz-ı ümmetân
Çeşm-i ḫimâyet-ile niġeh-bân-ı enbiyâ
24. Hādî-i dîn ki nür-ı sirâc-ı cemâlidür
Bezm-i yaḫîne şem'-i fûrûzân-ı enbiyâ
25. Vaşf-ı cevâhir-i şıfatıdur ṭabaḫ ṭabaḫ
Nuṭḫ-ı güher-nişâr u dür-efşân-ı enbiyâ
26. Lebrîz olup muḥabbet-i 'aşḫ-ile tâ-be-ḫaşr
Pürdür o naḫd-i şevḫ-ile hemyân-ı enbiyâ
27. Her küy-ı ser ki olmaya ġaltân-ı dergehi
Olsun ḫafâ-ḫor-ı ḫam-ı çevġân-ı enbiyâ
28. Layıḫ degülse de umarum faẓl-ı Ḥaḫ ide
Bu nazm-ı 'âcizânemi şâyân-ı enbiyâ
29. Tâ ḫükm-i şer'-ile ola ol seyyidü'l-beşer
Şadr-ı risâlet üzre ḫalem-rân-ı enbiyâ
30. Fermân-beri ola rusûl u enbiyâ anuḫ
Ḥaḫ oldıġınca bende-i fermân-ı enbiya

31. Yâ Rabb bi-ḥaḳḳ-ı [faḥr-i]⁸⁵⁷ rusûl tâ ki zindedür
Cân-ı **Nazîmî** eyle şenâ-ḥ'ân-ı enbiyâ

120⁸⁵⁸

RemelBahri

Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlâtün/Fâ'îlün

1. Ey şehensâh-ı rusûl vey pâdişâh-ı enbiyâ
Nâzenîn-i bezm-i ḥâşşu'l-ḥâş-ı maḥbûb-ı Ḥudâ
2. Kışver-ârâ-yı *le'amruk*⁸⁵⁹ server-i *levlâk*⁸⁶⁰-taḥt
Tâc-dâr-ı li-ma'allâh nâm-dâr-ı ıştıfâ
3. Baḥr-ı 'irfân ḳulzüm-i esrâr-ı⁸⁶¹ deryâ-yı ledün
Aḥmed-i Mürsel Ḥabîb-i Ḥaḳ Muhammed Muştafâ
4. Maşrıḳ şubḥ-ı tecellî maḥla'-ı nûr-ı şühûd
Mâh-tâb-ı leyletü'l-isrâ meh-i bedr-i dücâ
5. Sûre-i nûn *Ḳâbe ḳavseyn*⁸⁶² ebruvân-ı dil-keşi
Ḳurb-ı *ev ednâ*⁸⁶³ ḥarîm ü maḥrem-i *sümme denâ*⁸⁶⁴
6. Şerḥ-i 'ıtr-ı gîsûvânı sûre-i ve'l-leylîdür
Vaşf-ı pâk-i vech-i pür-envârı naşş-ı ve'd-ḍuḥâ
7. 'Ârif-i sırr-ı 'ulûm-ı evvelün ü âhirün
Kâşif-i râz-ı ḥaḳîḳat ḥâ'ce-i müşkil-güşâ
8. Neyyir-i burc-ı şeref-mâh-ı sipihr-i men 'aref
Ḥasret-ile pür-şegâf şubḥ u mesâ 'arz u semâ

⁸⁵⁷ faḥr-i: -M.

⁸⁵⁸ **Yahya Nazîm D.1., Kaside**, s. 312-313.

⁸⁵⁹ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمُورُونَ (Melekler, Lût'a): "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁸⁶⁰ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*" Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*" İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁸⁶¹ esrâr-ı: esrâ-yı D.

⁸⁶² فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁸⁶³ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁸⁶⁴ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

9. Sâ'il-i dergâhına fevka'l-'alâ arâmgâh
Hâsid-i câhı nigünsâr-ı çeh-i tahte's-şerâ
10. Olmuş ol serv-i çemân büstân-ı rüyetün
Çeşm-i Hağ-bîninde *mâ zâğa'l-başar*⁸⁶⁵ kuhl-i cilâ
11. Ol gül-i şad-berk-i gül-zâr-ı yakînüñ ey **Nazîm**
Gül-bin-i na'tuñda tab'um oldı murğ-ı hoş-nevâ

121⁸⁶⁶

RemelBahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Āftâb şubh-ı mâ evhâ Habîb-i Kibriyâ
Mâhitâb şâm-ı ev ednâ Habîb-i Kibriyâ
2. Cevher-i kül-tâb u süz-i mihrinün pervânesi
Şem'-i bezm-i leyletü'l-isrâ Habîb-i Kibriyâ
3. 'Aql-ı evvel kayd-bend-i 'aşkınuñ dîvânesi
Nâzenîn-i Hağret-i Mevlâ Habîb-i Kibriyâ

[116a]

4. Ve'd-đuhâ vaşf-ı güli ve'l-leyl şerh-i sünbülü
Bâğ-ı Yâsîn ravza-i Tâhâ Habîb-i Kibriyâ
5. Bülbül-i levlâk zât-ı lî ma'allâh lânesi
Bezm-i kurba tütî-i güyâ Habîb-i Kibriyâ
6. Şıdğ u 'adl ü hilm ü 'ilm-i zâtına mazhar idüp
Virdi çâr erkâna fer Hağğa Habîb-i Kibriyâ
7. Çâr-ı yâr-ı bâ-şafâdur hem-dem kâşânesi
Şâhibe'l-mi'râc-ı mevlânâ Habîb-i Kibriyâ
8. Ebrû-yı ikbâlinün mâh-ı felek haşret-keşî
Bedr-i tâbân u cihân-ârâ Habîb-i Kibriyâ

⁸⁶⁵ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَعَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

⁸⁶⁶ **Yahya Nazîm D.,Kaside**, s. 337-338.TBMM arşivindeki yazma nüshasından karşılaştırma yapılmıştır. Adres: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2761> Erişim Tarihi: 06.01.2018)

9. Gīsū-yı iclālinüñ mihr ü münevver şānesi
Neyyir-i raḥşān-ı bī-hemtā Ḥabīb-i Kibriyā
10. Bezm-gāh-ı sāğar-ı ‘aşk-ı dil-i şūrīde-gān
Neşe-baḥş-ı ‘āşık-ı şeydā Ḥabīb-i Kibriyā
11. Kālbi ‘ārifdür şarāb-ı şevkinüñ ḥum-ḥānesi
Sīne-çāk-i her dil-i dānā Ḥabīb-i Kibriyā
12. Kāse-i en‘āmuñ şāh u gedā dil-teşnesi
Mest-i ‘aşkı Ḥızr-ile ‘īsā Ḥabīb-i Kibriyā
13. Bāde-i iḥsānınuñ ins ü melek mestānesi
Şadr-ı bezm-i şüret-i ma‘nā Ḥabīb-i Kibriyā
14. Cüy-bār-ı cūdınuñ māh-ı münevver kūzesi
Teşnesi dünyā vü māfihā Ḥabīb-i Kibriyā
15. Mihr-i enver çeşme-sār-ı luḥfinuñ peymānesi
Feyz-baḥş-ı ‘ālem-i bālā Ḥabīb-i Kibriyā
16. ‘Arş cāh-ı kadrinüñ evc-āşınāyı rif‘ati
Ḥusrev-i kürsī-i istiğnā Ḥabīb-i Kibriyā
17. Çerḥ bāğ-ı şānınuñ bir sebze-i biğānesi
Gülşen-i kurbā çemen-pīrā Ḥabīb-i Kibriyā
18. Kūlzüm-i esrār-ı ḥikmetde dürr-i kudret şadef
Kān u kevne gevher-i yektā Ḥabīb-i Kibriyā
19. Genc-i ‘irfān u kemālün gevher-i yek-dānesi
Baḥr-ı rāza lü’lü-i lālā Ḥabīb-i Kibriyā
20. Ḥil‘at ārā-yı le‘amrük tāc-dār-ı iştifā
Fāḥr-i dünyā mefḥaret ‘uḳbā Ḥabīb-i Kibriyā
21. Taḥtgāhı ‘arş-ı ā‘lā mesned-i şāhānesi
Zīb ü şadr yeşrib ü baḥḥa Ḥabīb-i Kibriyā
22. İns ü cānuñ maḥlab-ı ā‘lā olan cānānesi
Kā’ināta maḥşad-ı ‘aḳşā Ḥabīb-i Kibriyā

23. Kuhl-i mā zāgu'l-başar maḥşūş çeşm-i ekmeli
Ḥak-pāy-i sürme-i ḥūrā Ḥabīb-i Kibriyā

[116b]

24. Mest-i ser-germ-i ma'āşıdur bugün şeydā Nazīm
Eyleye şefkat meger ferdā Ḥabīb-i Kibriyā
25. İsterem ma'zūr ola evzā-ı küstāḥānesi
Bağma noqşān-ı **Nazīme** yā Ḥabīb-i Kibriyā

122⁸⁶⁷

RemelBahri

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

1. Meryem-i fikrüm olup ḥāmīle-i feyz-i Ḥudā
Doğdı gehvāre-i ṭab'umda Mesīḥ-i ma'nā
2. Benüm ol micmere gerdān-ı şebistān-ı hüner
Kām-ı 'ālem nefehāt-ı sūḥanumla bŷyā
3. Benüm ol bülbül-i gül-zār-ı beyān kim gūşum
Gül gibi şāhid-i ma'nī dutar olsam gŷyā
4. Benüm ol māşīṭa-i rŷy-ı arŷsān-ı beyān
Kilk-i endişem olup şŷret-i ma'nā-pīrā
5. Oldı bir mikhele her saṭr-ı siyāh-ı nazmum
Şafḥa-i şī'r-ı latīfŷm aḡa mir'āt-ı şafā
6. Lŷledŷr aḡa zebānum dehenŷmdŷr inbīk
N'ola taḡṭīr-i gül-āb-ı sŷḡan itsem ḡālā
7. Ḳalemŷm tŷṭī-i gŷyā-yı şeker-zār-ı maḡāl
Mışr-ı endişede şīrīn sŷḡanumdur bīḡā
8. Ṭab'uma feyz-i Ḥudā zā'ika-baḡş-ı ilḡām
Ḳand-i ma'nā leb-i endişeme ḡāzır ḡelwā
9. Her midād-ı ḡalemŷm reşk-i sŷveydā-yı nizām
Noḡṭa-i nazm-ı terŷm merdŷm-i çeşm-i rŷknā

⁸⁶⁷ Yahya Nazīm D.1., Kaside, s. 107-122.

10. Görse zencîr-i suṭûr-ı sühânüm şevķinden
Ola Mecnûn gibi dil-bestesi cân-ı Leylâ
11. Dem-be-dem olmadadır kalbûd-i fikr ü hayâl
Dem-i cân-baḥş-ı Mesîḥ-i sühânümle ihyâ
12. Keyf-i şahbâ-yı refîķ-ı hünerüm guşşa-şiken
Neş'e-i cām-ı raḥîķ-ı eşerüm ğam-fersâ
13. Dûr-bîn-i kalemüm şâf-nümâdur o kadar
Ki görür cây-ı murâdın nazar itse a'mâ
14. Sedd-i Ye'cûc-i edânî-i sühândur nuṭķum
Kavlüme ola Skender gibi kâ'il Dârâ
15. Feyz-i Haķ rehber iken ṭab'uma her vâdîde
Tengdür cilvesine sâḥa-i şî'r ü inşâ
16. Lehce-i dil-keş ile ṭab'-ı hoş-elhânumdur
Çemen-i ma'rifete bülbül-i murĝ ile serâ
17. Ṭab'um İskender-i ma'nâ kalemüm Hızr-ı beyân
N'ola itse sühânüm âb-ı hayâtı icrâ
18. Kilk-i çâlâķ-ı terüm evc-i sühânde şebbâz
Fikr-i sîmurĝ-ı perüm kâf-ı hikemde 'anķâ
19. Mürşid-i ṭab'uma ilhâm-ı ilâhî rehber
Pîr-i endîşeme çüb-ı kalemüm oldu 'aşâ
20. Cân atar rûḥ-ı Felâṭûnda ḥam-ı muḥbireme
Teşne-leb nişker-i ḥâmeme İbn-i Sînâ
21. Edhem-i 'aķl-ı Aristo kâla evvel kadüme
Eşbeh-i fikr-i serî'ümle olursa hem-pâ
22. Vâridâtıyla tolu genc-i güherdür dehenüm
Aḡa şemşîr-i zabânüm yitişür ejderhâ
23. Ṭûṭî-i Mışra kıyâs itme bulunmaz hergiz
Murĝ-ı ḥâmem gibi bir bülbül-i şad-güne nevâ

24. Tāze elfāz-ile güftārumı gūş eylemege
Pāy-ı ta'birümi taḳbīle gelür ḫüsn-i edā
25. Vālih-i nazm-ı terüm cān-ı Lebīd ü Ḥassan
Mest-i cām-ı süḫanum rūh-ı Cerīr ü A'sā
26. Ṭā'ir-i ṭab'-ı bülendüm ṭayerān itdükce
Görinür ḫāk-i ḫazīz-i o çeke isti'nā

[117a]

27. Ṭayy idüp 'ālemi bir demde gelür hem yirine
Murğ-ı fikrüm ki açar bāl ü perīn bī-pervā
28. Cedvel-i ḫāmem o mīzāb-ı ma'ānīdür kim
Çemenistān-ı beyān andan alur⁸⁶⁸ feyz-nümā
29. Şayḳal-ı feyz-ile rūşen-ger-i ṭab'-ı şāfum
Dem-be-dem āyīne-i dilden olur jeng-zidā
30. Nokṭa-i kilik-i siyāhumda⁸⁶⁹ 'aceb ḫālet var
Şüretā ḳaṭre vü ma'nīde yem-i ṭufān-zā
31. Hüdhüd-i nuṭḳumı bāğ-ı süḫanumda görse
Ola zindān dil-i Belḳısa çemen-zār-ı sabā
32. Nazmum āvīḫte-i kerdēn-i teslīm-i fuḫūl
Süḫanum dürr-i girān-māye-i gūş-ı füşehā
33. Ṭab'-ı derrāküme bir ḫāşiyedür⁸⁷⁰ isti'dād
Vālih-i şīfte der-i fiṭratuma fehm ü zekā
34. Görmiye çeşm-i ḫired bulmıya seyyāḫ-ı ḫayāl
Arasa 'ālem-i endişeyi zīr ü bālā
35. Dīde-i şāhid-i nuṭḳum gibi bī-sürme siyāḫ
Ṭab'-ı şūḫum gibi sermest-i süḫan bī-şahbā
36. Mey-i ilhāmıla memlū ḳadeḫ-i nātıḳası
Mest olup rāzını ṭab'um n'ola itse ifşā

---

⁸⁶⁸ alur: olur D.

⁸⁶⁹ siyāhumda: siyūhumda D.

⁸⁷⁰ ḫāşiyedür: ḫāşşadur D.

37. Gül-i taḥkîk-i pür itdi çemen-i sâmi' amı
Dem-i cân-baḥşum o gülşende yiter bād-ı şabā
38. Nuṭḫı şîrîn ü dil-âvîz ü füsûn-perverle
Fikr-i bârîk ile tedkîk-i süḥanda Ḥaḫḫā
39. Bu kader ḥüsn-i 'ibâretle hünermendâne
Eyleyüp 'arşa-i pehnâyı ma'anîde şalā
40. Şâ'ir-i siḥr-i beyānum diyü da'vā itsem
Kimse da'vāmı benüm eylemez ıṣḡā illā
41. H'âce-i kevn ü mekân maḥkeme-i vaşfinda
Diñleye budur ümîdüm o ḥıdîv-i dānā
42. Nā'ib-i kâzî-i ḥacât-ı Şefi'ü'l-'Araşât
Müşfik-i ḥâl-i 'uşât ol sened-i rûz-ı cezā
43. Ḥil'at-ārā-yı *le'amruk*⁸⁷¹ şeh-i *levlāk*⁸⁷²-efser
Enbiyā-ḥayl ü rusûl-mevkib ü tevfiḫ-livā
44. Faḥr-i 'âlem şeh-i kevneyn Resûlü's-şakaleyn
Maḥrem-i rāz-ı Ḥudā şāhid-i bezm-i esrā
45. Evvelîn dürr-i şadef-perver-i deryā-yı vücûd
Âḫîrîn gevher-i gencîne-i şun'ı Mevlā
46. Nāzenîn-i ḥarem-i rü'yet-i Rabb-i 'izzet
Ya'ni maḥbûb-ı Ḥudā seyyidina mevlānā
47. Ḳurretü'l-'ayn-ı rusûl nûr-ı dü-çeşm-i Cibrîl
Dürretü't-tâc-ı nübüvvet şeh-i *levlāk*-i kıbā'
48. Maşrıḫ-ı şubḥ-ı ezel mâh-ı cihân-tâb-ı ebed
Neyyir-i raḥmet o mihr-i felek-i *ma-evḥā*⁸⁷³

⁸⁷¹ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: (Melekler, Lût'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁸⁷² Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*" Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*" İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁸⁷³ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ Böylece Allâh kuluna vahyedeceğini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

49. Mefhâr-i ‘âlemiyân ‘âlim-i cân cân-ı cihân
Dâver-i kevn ü mekân dâr-ı penâh-ı zu‘afâ
50. Râyet-efrâz-ı nübüvvet sipeh-ârâ-yı rusûl
Mâlik-i milk-i şefâ‘at şeh-i fermân-fermâ
51. Sebeb-i ‘âlem ü âdem sened-i mevcûdât
Hüsrev-i her dü-cihân pâdişeh-i her dü-serâ
52. Gül-bin-i ravza-i Tâhâ gül-i bâğ-ı Yâsîn
Bî-hazân serv-i çemen-zâr-ı *ve mâ-erselnâ*⁸⁷⁴
53. Kûlzüm-i ‘afv ü şefâ‘at dür-i deryâ-yı kerem
Menba‘-ı rahmet ü şefkat güher-i kân-ı ‘atâ
54. Li-ma‘allâh serîr-i Aḥmed-i mürsel ki odur
Pâdişâh-ı harem-i muḥterem-i *şümme denâ*⁸⁷⁵
55. Enbiyâ vü rusûl içre aḡa yoḡdur şânî
Ki nübüvvetle risâletle odur müsteşnâ
56. O kirâmı güherüḡ âdemi itmiş şerefi
Maḡzar-ı naşş-ı kerîm-i *ve leḡad kerramnâ*⁸⁷⁶
57. Şem‘i cem‘i rusûlüḡ râh-nümâsı sübülüḡ
Enbiyâ hep o gülüḡ ravzasına nâşiye-sâ
58. Ka‘be-i dergehiniḡ zâ‘iri beytü‘l-ma‘mûr
Harem-i ravzasınıḡ ‘âkifi ‘arş-ı a‘lâ

[117b]

59. Mâh-ı tâbânı ‘Acem mihr-i dirâḡşân-ı ‘Arab
Cebhesi bedr-i recâ ḡal‘atidür şems-i ḡuḡâ
60. Şâ‘im-i rûze-i dîdârı dil ü cân-ı ümem
Gîsûvânı şeb-i ḡadr ü ruḡı ‘ıyd-i aḡḡâ

⁸⁷⁴ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

⁸⁷⁵ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

⁸⁷⁶ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا Andolsun, biz insanoḡlunu şerefli kıldık. Onları karada ve denizde taşıdık. Kendilerini en güzel ve temiz şeylerden rızıklandırdık ve onları yarattıklarımızın birçoḡundan üstün kıldık. (İsrâ Sûresi 70. âyet)

61. Gül-bin-efrüz-ı Kureyş ü gül-i bāğ-ı ‘adnān
‘Andelīb-i çemen-i Yeşrib ü serv-i Baḥḥā
62. Kārbān-ı ümeme kâfile-sālār-ı necāt
Dergeh-i ‘izzete hem reh-rev ü rāh-nümā
63. Kerd-i gird-i ḥarīmi nūr-ı siyehle tev’em
Ḥāk-i pāk-i kâdemi kuḥl-i dü-çeşm-i ḥūrā
64. Dem-i nezzāre gāzāl-i nigeḥ-i şabr-güzār
Kuḥl-i *mā-zāğla*⁸⁷⁷ çeşm-i siyehi ḥoş-rübā
65. Kürsī-yi sīm ü zer-i dergeh-i māh u ḥurşīd
Rīzesinüñ ḥarem-i bārgēhi necm-i şehā
66. Dil-i şāfi güher-i cūd-ile kāndan ecved
Dest-i pāki kerem ü luḫf-ile yemden eşḥā
67. Lücce-i cūdına nisbetle o kân-ı keremüñ
Kemterīn kaḫre-i piçide degüldür deryā
68. Dem-i ‘afvuñda seḫergāh-ı şefā‘at o şehün
Derekāte derecāt ola bedel ḥavfe recā
69. Bir gelür ma‘şiyet-i ḥurd u büzürg-i ümmet
Piş ‘afvuñda berāberdür anuñ şāh u gedā
70. Rüz u şeb mihr ü mehi kāse-i deryūze idüp
Āsitānuñda gedādur o şehün çarḫ-ı dü-tā
71. Eşk-i ter āh-ı seḫerdür o gül-i bī-ḥāruñ
Dem-be-dem ravza-i ‘aşkıñda olan āb u hevā
72. Gevher-i mihrine şāyeste degüldür virse
Cevher-i cānını ḥalk-ı dü-cihān müjde-bahā
73. Defter-i kevn ü mekān almıya evvel satırın
Olsa tafşīl-i şenā-yı şıfatı icmālā
74. Gökde yirde yiri yoḫ kaḫre-i sīmāb gibi
Düşmen-i şer‘ini Ḥaḫ itmiş ezel bī-ser ü pā

⁸⁷⁷ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَعَىٰ Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

75. Ola hemvāre idüp anda gül-āb-efşānı
Harem-i 'izzetine ebr-i sa'adet saḳḳā⁸⁷⁸
76. Şehper-i şerm ü edeble yüzini ferş iderek
Olsa çārüb-keş-i ḥāk-i deri bāl-i hümā⁸⁷⁹
77. Şebnem-ālūd-ı gārḳ olsa gül-i rüyı olur
Sebz türāb-ruḥı-ile çemen-i şerm ü ḥayā
78. Gülşen-i rif'atine sebze-i bīgāne felek
Mihr⁸⁸⁰ bir ayçiçeği anda güneş mihr-i giyā
79. Nuṭḳı şīrīnine tūṭı gibi dil-teşne hezār
Lebine ḡonca-i ter rüyine verd-i ra'nā
80. Būy-i ḡīsū-yı laṭīfiyle mu'aṭṭar reyḥān
Sünbül-i şīfte āşüfte dimāḡ-ı şūrā⁸⁸¹
81. Eşer-i mu'cize-i bāḥiresiyle o şehün
Oldı ḡüyā yed-i pākūndeki⁸⁸² seng-i ḥārā
82. Olmada cān-ı ümem dā'ire-i şer'ünde
Ḥaşre dek noḳṭa-i pergār gibi pā-ber-cā
83. Ser-fürü-bürde olup maḥkeme-i 'adlünde
Ḥükmine virdi rızā gebr ü yehūd u tersā
84. İbn-i Sīnā gibi her küşede biḡ ḥastesi var
Yazmamış 'illet-i bīmarını ḳānūn-ı şifā
85. Āferīneş daḡı ma'dūm idi mevcūd iken ol
Āferīde heme nābūd idi ferdā ferdā
86. Dergeh-i ḳadrine ferrāş revān-ı Ādem
Harem-i 'işmetine cāriye rūḥ-ı Ḥavvā
87. Mihmān-ı ser-i ḥ'ānı keremi rūḥ-ı Ḥalīl
Enbiyā vü rusül ol ḥ'āna ṭıfl olsa sezā
88. 'İyd-i 'aşḳunḡa dil ü cān-ı Simā'il gibi
Ola ervāḥ-ı muḳaddes dil ü cān-ile fedā

⁸⁷⁸ Bu beyit a.g.e.'de 76. beyittir.

⁸⁷⁹ Bu beyit a.g.e.'de 75. beyittir.

⁸⁸⁰ Mihr: māh D.

⁸⁸¹ şūrā: sūrā D.

⁸⁸² pākūndeki: pākdeki D.

89. Tūr-ı şevkūñde n'ola ol ene efşah haberūñ
Kā'il-i kavlı-i hakīm-perveri olsa Mūsā

90. Enbiyāsı gibidür kavm-ı Kelīmu'llāhuñ
Didi ol fahr-i cihān ümmetüm içre 'ulemā

[118a]

91. Çeşm-i cān-ı Zekeriyā ruḥunuñ ḥayrānı
Hilye-pirā-yı cemāli leb-i rūh-ı Yaḥyā

92. Şerm-i cūd u keremiyle yire geçdi Kārūn
Cüst ü cūy-ı ḥaremiyle göge çıkdı 'īsā

93. Maẓhar-ı redd ü qabūli olanuñ mertebesı
Birinūñ taht-ı şerādur birinūñ fevq-ı 'alā

94. Bağrı yağı erimezdi eşer-i tābından
Nūr-ı hıfzından eger şu'le-i şem' alsa ziyā

95. Darb-ı tığ-ı kadır-endāz-ı kazā peykārı
İtdi her ḥamlede düşmenlerini rü-be-kaḫā

96. İstemez seng-i fesān çarḫa tatarsa dönmez
Tır-i dil-dūzı kader tığ-ı ser-endāzı kazā

97. Sipeh-i rezmine ol Husrev-i nuşret 'ālemūñ
Oldı her ḥamle-i pür-şūrīde⁸⁸³ hengām-ı veğā

98. Siper-i sīm-i kamer miğfer-i zer mihr-i münir
Māh-ı nev tığ-ı kemer-bend-i muraşsa' cevzā

99. Dem-be-dem cūy-ı fenādan güzerān eylemege
Pıl-i şemşiri yeter münhel-i cān-ı a'dā

100. Sipeh-i ḥaşmetine 'avn-i Hudā rehber olup
O şehūñ itdigi dem 'azm-i çemen-zār-ı gaza

101. Şulayup lāle-sitān-ı zaferi tığ-ı gūzāt
Kūşe kūşe dökülür cedvel-i hūn-ı ḥuşemā

102. Şadme-i qahrı ile Hind u 'Acemde o şehūñ
Mü'minātıyla yire geçdi revāq-ı Kisrā

103. O şehūñ sā'il-i dergāhı kibār ile şıgār
O şehūñ bende-i fermān-beri pır ü bernā

⁸⁸³ Pür-şūrīde: pür-şūrda D.

104. Hāk-i dergāhını rū-māle gelüp şerminden
Düşüre nāfesini yolda ğazālān-ı Hıṭā
105. Āhuvān-ı harem-i ravza-i vālā-terine
Çemen-i cennet-i Firdevs-i berīn ola ğidā
106. Kaşr-ı şer‘inde Ebū Bekr ü ‘Ömer ol şāhuṅ
Daḥı ‘Oşmān u ‘Alī oldılar erkān-ı binā
107. Biri sıdḳ ile biri ‘adl-ile bī-hemtādur
Biri ḥilm-ile biri ‘ilm-ile ferd ü yektā
108. Birisi baḥr-ı ‘atādur birisi ḳulzüm-i dād
Birisi kān-ı ḥayādur birisi genc-i seḥā
109. İki şehzāde-i pūr-cūd Ḥasan ile Ḥüseyn
Her biri olmuş iken nūr-ı dü-çeşm-i Zehrā
110. Birine kāse-i zehrāb-ı fenā şundı ḳader
Birini tiĝ-ı ḳazā itdi emīr-i şühedā
111. Oldılar cān-ile fermān-ı Ḥudāya teslīm
Her biri ḥükm-i ḳazā vü ḳadere virdi rızā
112. Rūḥ-ı pāk-i şeh-i kevneyne dürūd ile şalāt
Āl ü evlādına aşhābına teslīm ü şenā
113. Şeb-i mi‘rāc o Ḥudāvend-i Ḥudāvendāne
Sidreden Ḥazret-i Cibrīl olup bāl-güşā
114. Müjde-i vuşlat-ile da‘vete geldi götürüp
Bir hümā-sāye Burāḳ esb-i hümāyūn-simā
115. Sürme-i ḳudret-ile çeşm-i siyāhı meḳhūl
Sünbüleyn perçemi hem dil-keş ü hem rūḥ-efzā
116. İntizār üzre iken maḳdemine ḥasret-ile
Oldı bir demde yiri mescid-i ḥāşş-ı Akşā
117. Enbiyā vü rusüle idüp imāmet anda
Oldı devlet-ile feres-rān-ı maḳām-ı vālā
118. Ser-be-ser ‘ālem-i imkānı⁸⁸⁴ temāşā iderek
Ḳalması itmedigi seyr-i cibāl ü şahrā
119. Çarḥ-ı mīnāya ḳadem başdı açup bāl ü perīn
O perīdür ki ola cilvegehi şīşe-serā

⁸⁸⁴ ‘ālem-i imkānı: ‘ālem-i mekānı D.

120. Şubha-dek yandı kıanādīl-i nūcūm-ı rahşān
Eyledi yūmn-i kıudūmiyle felek donanma
121. Oldı gül-gūn şafaķ tās-ı felekde hāzır
Virdi yāl ü dem-i pākizesine reng-i hınā
122. Bir işāretle dü-şakķ oldı o dem kerde-i māh
O şehūñ kūşe-i ebrūsı idince imā

[118b]

123. Zır-i meşķ oldı kıamer levh-i zer-efşān hırşīd
O şehūñ medħini itdi ‘Uṭārid-i imlā
124. Kıademūñ būs idicek oldı hemān rakş-kūnān
Zühre mergūle-i⁸⁸⁵ na‘t-ile terennūm-pīrā
125. Kıurş-ı hırşīde nigāh eylemedi zerre kıadar
İtdi ol đayf-ı Hūdā anı Mesīhe i‘ṭā
126. Mūşterī kıadı iken maħkeme-i nūh-felege
İtdi bercīs-i kemālūñden anuñ istiħyā
127. Bīm-i şemşīr-i cihān-gīri ile Behrāmuñ
Eline ra‘şe gelüp düşdı o tıĝ-ı ĝarrā
128. Pāsbān eyledi heftūm felege Keyvānı
Burc-ı işnā aşere gezdi olup reh-peymā
129. Peyk-i Mevlā ile ol cān-ı cihān cilve-kūnān⁸⁸⁶
Sidreye oldı revān sür‘at-ile rūh-āsā
130. Kıaldı hem-rāhı daħı anda mişāl-i bülbül
Gül-i rūyuñdan olup dūr didi vā-esefā
131. Kıürsī-yi ‘arşa ‘urūc itdi sürüşān-ı kirām
Didiler pāyını takbīl idüp ehle sehlā
132. Anı da geçdi olup taħt-ı revānı Refref
‘Ālem-i nūra zıyā virdi o hırşīd-liķā
133. *Kābe kıavseyne*⁸⁸⁷ gelüp menzil-i kıurb oldı yiri
Kelimāt itdi bilā-vāsıṭa bī-ħarf ü şadā

⁸⁸⁵ mergūl: murĝul D.

⁸⁸⁶ cilve-kūnān: devletinūñ D

⁸⁸⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralıĝı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

134. Ne murād itdi ise virdi iki 'ālemde
Kıldı her hācetini Hāzret-i Allāh revā
135. Māverāsından anuñ bulmadılar nām ü nişān
Oķını atdı o dem yayını yaşdı 'uķalā
136. Mümkināt olmuş iken pey siperi sür'atinüñ
Burada kendüyi ğayb eyledi 'aķl-ı ğodrā
137. Lā-mekān mülkini tayy eyledi ol şāh-süvār
Şeş-cihāt olsa n'ola cünbişine teng-i każā
138. Yine geldi yirine bir bedene rūĥ gibi
Müjde-i rahmet-ile oldu meserret-baĥşā
139. Mihribānā mededā kehf-i emāna senedā
Ey 'uşāt-ı ümeme müşfiķ-i bī-çend ü çirā
140. Seni bī-Ṭūr münācāt-ı Kelīm itdi Hūdā
Olmadan menzil-i Mūsī daĥı Ṭūr-ı Sīnā
141. Seni Hāķ eyledi mişbāĥ-ı hidāyet-leme'ān
İtdi gümrāhlara şer'ini mişķāt-ı Hūdā⁸⁸⁸
142. Mu'cizātuñla cihān bāĥını ser-sebz itdüñ
Ey vücüdi çemen-ārā-yı gülistān-ı beķā
143. Cedvel-i şer'-i latifüñ idüp icrā ĥükmin
Oldı reyyān u muṭarrā bu çemen-zār-ı fenā
144. Gülşen-i na't-ı şerifüñde bu şi'r-i ter ile
Bülbül olsa yiridür cān-ı **Nazīm**-i şeydā
145. Sana imān-ile iķrār ideli arz u semā
Yirde gökde didiler ins ü melek āmennā
146. *Kābe kavseyn*⁸⁸⁹ kemān kaşlarının ĥam-zedesi
Tir-i müjgānının ĥam-gehi *ev ednā*⁸⁹⁰
147. Ey kaç-i serv-i çemān-ı çemen-i ğaybü'l-ğayb
Sāyebān eyler-idi sāyeñi bulsa Ṭübā
148. Olmayan sāyeveş üftāde nihāl-i kađüñe
Sāye gibi ola senden iki 'ālemde cüdā

⁸⁸⁸ mişķāt-ı Hūdā: mişķāt-ı belā D.

⁸⁸⁹ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁸⁹⁰ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

149. Kürsî-i 'arş-ı mu'allâ ola nezzâre-gehi
Tütiyâ eylese ħak-i derüñi nâ-binâ
150. Vâlih-i âyîne-i tal'atüñ İbn-i Mes'ûd
'Âşık-ı derd ü ğamuñ cân ü dil-i Bû Derdâ
151. Dergehüñ ka'be-i ebrâr u meţâf-ı aĥrâr
Kıble-i ħâcet ü miĥrâb-ı niyâz u 'urefâ
152. Dest-i âmâle ğubâr-ı ser-i kûyuñ iksîr
Çeşm-i iĥbâle türâb-ı ħademüñ kuĥl-i cilâ
153. Medĥüñi Ĥâzret-i Ĥâĥ itmiş iken maĥlûĥât
Nice ta'rîf ideler zât-ı şerîfüñ ĥâşâ
154. Ĥüccet-i vaşf-ı şîfâtuñda ĥatâ itse **Nazîm**
Keremüñden ħalem-i 'afv-ile eyle imzâ
155. Ĥüccet-i cürmine 'afvuñ olup imzâ-yı ħabûl
Şefĥatüñ ola berât-ı 'amelinde tuĥrâ

[119a]

156. Kilk-i 'afvuñla beyâz eyle sevâd-ı cürmin
O siyeh-nâme meded ħalmıya ber-ĥatı-ı ĥatâ
157. Şahñ-ı maĥşerde kıyâmet ħopara feryâdı
Aña imdâd-res olmazsañ eger vâveylâ⁸⁹¹
158. Keremüñden dü-cihânda ne ħadar müznib ise
Kesmez ümidini ey ĥ'âce-i dîn ü dünyâ
159. Eyleme dest-ĝuşâ dâde-i ĝayra şâhum
Eyle dervîşüñi cûd u keremüñle iĝnâ
160. Hem-civâr eyle o bî-çâreyi bir bî-kesdür
Şiĥĥatüñde aña ħıl cennet-i kûyuñ me'vâ
161. Ĥarem-i kûyuñı itsin dil ü cân ile tavâf
Dem-be-dem nâle-künân yalın ayak başı ħabâ
162. Eylesin ĝülşen-i kûyuñda sürür ü neĝamât
Bûlbûl-i midhatüñi eyleme bî-berk ü nevâ
163. Anı da ħâfile-i luţf-ile ilĥâĥ eyle
Nefĥa-i sûr ola ol demdeki ĝülbânk-i derâ

⁸⁹¹ vâveylâ: vâ-ĥayfâ D.

164. Dem-i āhirde ola mūnis-i cānı zikrūñ
 Ƙoma bī-çāreyi ol demde ğarīb ü tenhā
165. Şalavātuñla leb-i cānına ur mühr-i sükūt
 Vire kālāsına pīrāye o zībā tamġa
166. Besdür ey hāme yiter eyleme taṭvīl-i kelām
 Nice bir lāf-ı sūhanda bu dükenmez da'vā
167. Eyle her ḥarf-i ḥaṭāya dü-hezār istiġfār
 Vaḳtidür dergeh-i Ḥaḳḳa açıla dest-i du'ā
168. Tā ki vaşf-ı şeh-i kevneyn-ile her şām ü seher
 Baġlana maḥmil-i kālā-yı nu'ūt-ı şu'arā
169. Ƙāfile Ƙāfile envā'-ı taḥiyyāt u şalāt
 Ravza-i pākūñe teslīm ola her şubḥ u mesā
170. Ḥādīm-i şer-i olup fevḳ-ı 'alāda mesrūr
 Ḥışm-ı cāhı ola mescūn-ı çeh-i taḥt-ı serā
171. Ser-i bī-devlet-i bed-ḥ'āhına rūzān u şebān
 Haşre dek ebr-i fezā yaġdura bārān-ı belā

123⁸⁹²

MüctesBahri

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. 'Ala'ş-şabā-geh-i feyż-i nesīm-i ğāliye-sā
 Cihānı eyledi 'anber şemīm ü rūḥ-efzā
2. Çıķardı Ḥusrev-i gül bāġa tūġ-ı şāhīsün
 Ƙuruldı ḥayme-i eşcār-ı sebz-reng-i fezā
3. Keşīde tiġ-ı zümüröd ğılāf-ı sūsen-i sebz
 Küşāde rāyet-i gül-gūn-ı lāle-i ḥamrā
4. Sipāh-ı behmeni şāh-ı bahār itdi şikest
 Şukūfeler n'ola gülşende itse donanma
5. Meşām-ı gülşeniyānı mu'aṭṭar itmek için
 Daġıtdı zūlf-i nigār-ı seher nesīm-i şabā

⁸⁹² Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 26-35.

6. Görüp elinde gülün cām-ı nāzını lebrīz
Terāne-senc-i niyāz oldu bülbül-i şeydā
7. Gül-i neşāt açılıp geldi vakti nūş-a-nūş
Yetişdi otları erbāb-ı gülşenün Hāḫḫa
8. Şaḫāyık āl-i ḫabā vü semen sefid-i libās
Bir özge rengle her bir şükūfe-i zībā
9. Müzeyyen itmededür nev-‘arūs-ı gül-zārı
Olup nesīm-i bahārı çemende çehre-küşā
10. Döşendi rüy-ı zemīne bisāt-ı reng-ā-reng
Ḳumāş-ı bükālemün giydi vādī-yi şahrā
11. Benefşe kec-küleḫ ü ḡoncalar girībān çāk
İderse ḡibṭa cinān ravza-i cihāna sezā
12. Duyurdu ḡoncayı büy-i dehānı mest idügi
N’ola nesīm-i sabā itse rāzını ifşā
13. Kenār-ı cūyı dil-ārā nesīmī cān-perver
‘Aceb mi ehl-i çemen itse kesb-i āb u hevā
14. Küşāde sünbül ü reyḫān şükūfte lāle vü gül
Nümüne-i İrem oldu ḫadıḫa-i dünyā
15. Kebūdi cāme giyüp çözdü ṭurrasın sünbül
Mişāl-i zülf-i mu’anber semāme-i ḫavrā

[119b]

16. Çemende destine zerrīn ḫadeḫ alup nergis
Tamām-ı ‘işret-i ezhār-ı bāḡa itdi şalā
17. Fezā-yı bāḡda her cūy-ı şāf bir mir’āt
Ḳabā-yı sebz ile her serv-i ṭūṭi-i ra’nā
18. Maḫām-ı ‘işvede her bir şükūfe ser-tā-ser
Ḳıyām-ı nāzda her bir nihāl ser-tā-pā
19. Nesīm-i şubḫ-ile yer yer temevvüc itmededür
Riyāz-ı dehr meger oldu ḫulzüm-i ḫazrā

20. Zamān-ı zevk u ʔarab ‘ahd-i Őevk u Őādīdūr
Ki elde cām-ı Őafā serde neş’e-i Őahbā
21. Őafā-yı ‘ayŐı koyup böyle demde maķŐūda
Revādur ehl-i ʔarab itse nāz u istiĝnā
22. Hūmār-ı hecri idüp Őüst ü Őū Őarāb-ı viŐāl
Vefāya oldu bedel cevri-yār müsteŐnā
23. Sipāh-ı dūŐmen-i ĝam zīr-i pāy-i Őadīdūr
Hücūm-ı zevk-ile her ebkem ölmede ĝüyā
24. Metā’-ı ‘iŐretūĝ olsaķ n’ola ĝarīdārī
Ki doldı naķd-i ũmīd ile cīb-i dest-i ricā
25. Fezā-yı tīh-i hūmārı ‘ubūr iĝün besdür
Beyāz-ı gerden-i mīnā bize yed-i beyzā
26. Mey ü ķadeĝ Őafaķ-ı āftāba döndi yine
Meger ki ĝalkā-i bezm oldu  arĝ-ı ‘ayş ü Őafā
27. Pür itdi meclis-i ĝülŐende ĝuŐ-ı mestānı
Seĝer terāne-i hūnīn ü ķulķul-i mīnā
28. O demde tūṫi-i ĝāmem bu Ői’r ile oldu
Baķınca āyīne-i cūy-ı bāĝa Őeker-ĝā
29. ĝaṫ- āver oldu o māh-ı sipīhr-i ĝüsn ü behā
Ser-ā-ser eyledi bāĝ-ı cemāli mihr-i ĝiyā
30. YaraŐdı ol ruĝ-ı zībāya ol ĝaṫ-ı müŐĝīn
Cemāli ĝülŐenūĝ itdi benefŐe-zār-ı Hūdā
31. Ruĝuĝda sebze-i biĝānedūr ĝaṫ-ı la’li
‘Aceb mi olmasa būy-i āŐinā mihr ü vefā
32. ĝaṫ-ı ‘izārı degül māh-ı bedr-i ruĝsārı
Miyān-ı hāleden itdi tamām-ı ‘arż-ı liķā
33. Őikenc-i zūlf-i dil-i zāra mūcib-i teŐvīr
Sevād-ı ĝaṫtı ser-i cāna bā’iş-i sevđā

34. Dirîğ hayf ki olmuş o Husrev-i hüsniñ
Gülüvvi haṭ-ile mülk-i cemâli pür-gavgâ
35. Düşürse pâyine şâyeste ḳadd-i şimşadı
Hirâm-ı nâz ile olduḳca ḳaddi cilve-nümâ
36. Bahâr-ı hüsni açıldı görüp haṭ-ı sebzın
Benefşe nüş iderüz 'âşıkâne şubḥ u mesâ
37. Benüm de gülşen-i ṭab'um şükûfe-zâr oldı
'Aceb mi kâm-ı dil ü cânı eylese bÿyâ
38. Yetişdi naḥl-i beyânında⁸⁹³ meyve-i ma'nî
Pür oldı şâḥ-ı ḥayâlüm n'ola olursa dü-tâ
39. Kenâr-ı bezm-i ma'ânide cân ṭarab-güster
Miyân-ı meclis-i 'irfânda dil ḳadeḥ peymâ
40. Elümde ḥâme ki murğ-ı hezâr-ı destândur
Ne mümkün eyleye dem-beste bîm-i ḥâr-ı fenâ
41. Ki bâğ-ı midḥat-ı Faḥr-i Cihānuḡ olmadadur
Firâz-ı gül-bin-i na'tuḡda zemzeme-pîrâ
42. Yegâne şâḥ-ı dü-'âlem ki bârgâhında
Maḳâm-ı ḥidmete şâf-beste ehl-i 'arz u semâ
43. Ne şeh şehen-şeh-i yektâ ki ḥâk-i dergâhuḡ
Melâ'ik itmededür çeşm-i câna kuḥl-i cilâ
44. Hudâ yegân-i dü-'âlem şehen-şeh-i ekrem
Şefî'-i Küll-i Ümem pâdişâḥ-ı her dü- serâ
45. Muḥîṭ-i faẓl u hüner Husrev-i cihân-dādâr
Hıdîv-i pâk-güher-i dest-gîr-i rûz-ı cezâ
46. Hulâşa-i dü-cihân nâzenîn-i kevn ü mekân
Mu'in-i 'âlem ü insân delil-i râh-ı hüdâ
47. Cenâb-ı Aḥmed-i Mürsel Ḥabîb-i Ḥazret-i Ḥaḳ
Fürûğ-ı nûr-ı Hudâ şem'-i leyletü'l-isrâ

---

⁸⁹³ beyânında: miyânında D.

[120a]

48. Tabīb-i cān-ı ümem kim deriñde kânündür
Hemîşe ‘illet-i mirzâ-yı seyvi’âte şifâ
49. Şeh-i serîr-i *le ‘amrük*⁸⁹⁴ ki hilkat-i *levlāk*⁸⁹⁵
Vücüd-ı pāküñe olmuş ezelde rāst-ı kabā
50. Tırāz-ı taht-ı risālet ki oldu bā-dil ü cān
Tufeyl-i bārgēh-i şer’i pîr ile bernā
51. O şehriyārına lāyık kemîne bendesinüñ
Olursa ferş-i reh-i hîdmetünđe bāl-i hümā
52. O şeh-süvār-ı fezâ-yı zafer ki itdükce
Sipāh-ı nuşret ile ‘azm-i ‘arşa-i heycā
53. Ser-i ‘adüyü idüp rîze-seng-i vādî-i Rüm
Vücüd-ı düşmeni eyler nişān-i tîr-i belā
54. Şüküh-i şevketi dehşet-fezâ-yı çarh-ı felek
Fürüg-ı tal’ati revnağ rübâ-yı şems-i duhā
55. Esîr-i bend-i kemendi hîdîv-i emri kader
Fütāde silsile-i pâdişāh-ı hükmi kazā
56. Gedâ-yı dergeh-i şer’i şeh-i Skenderdür
Faķîr-i bārgēh-i cūdi hem-ser-i Dārā
57. Sipîhr-i mekremete āftāb-ı ‘ālem-tāb
Serîr-i ātıfete Husrev-i cihān-ārā
58. Künüz-i şefkâte bir güher-i girān-māye
Muħîṭ-i hikmete zibende bir dür-i yektā

⁸⁹⁴ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût’a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁸⁹⁵ Levlâke levlâke le-mâ halaktü’l-eflâke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

59. Melek bi-zevk ü feraḥ dergehinde cār ü keş
Felek bi-şevk ü şafā ḥidmetinde pā-ber-cā
60. Nesīm-i lütfunı itse mürebbī-i külḥān
İderdi terbiyeti reşk-i gülşen-i me'vā
61. Semūm-i ḳahrı vezān olsa sū-yı gül-zārā
Mişāl-i dūzāḥ olurdu şerāreler peyda
62. Dimāğ-ı 'ālemiyān ḥaşre dek mu'atḫardur
O deḡlü nefḥa-i ḥulḳ-ı kerīmi ḥālet-zā
63. Ḥazā'in-i keremin eyledikce bezl-i ümem
Olur berāber o şāhuḡ yanında mīr ü gedā
64. Ne yerde ḥükmi revān olsa ol cihān-dāruḡ
Fütāde çāh-ı 'ademdür ḥükümet-i a'dā
65. Ola ḳıyāmete dek āftāba pertev-i baḥş
Fürūğ-ı neyyir-i feyzinden alsa māh ziyā
66. Bahār-ı 'ālem-i 'ömrüḡ ḥazānı olmaz idi
Eger ki bülbül-i ḥıfzı olaydı nağme-serā
67. Cihān penāh-ı şehā Ḥusrev-i melik sipehā
Eyā şefi'-i ümem pādişāh-ı mülk-i beḳā
68. Sen ol şeh-i dü serāsın ki ḥāk-i maḳdemüḡi
Görürdi'arş-ı mu'allāyı geçse nā-beynā
69. Sen ol çerāğ-ı hüdāsın ki şem'i zātıḡdur
Tırāz-ı bezmgeh-i ḳurb-ı Ḥazret-i Mevlā
70. Fürūğ-ı neyyir-i ḥüsn ü cemālüḡ olmuş ezel
Ziyā-yı şems-i duḡā tāb-ı baḥş-ı Bedr-i Dücā
71. 'Alīl-i şerbet-i 'aşḳuḡ revān-ı hıız u Mesīḥ
Marīz-i derd ü ḡamuḡ cān-ı Bū'Alī Sīnā
72. Benüm o ḥaste ki dārū-yı na't pāküḡ ile
İrişdi derd-i dil-i zār ü mübtelāma devā

73. Benüm o çeşme-i āb-ı hayāt-ı vaşfuñ kim
Zülāl-ı nuṭkuma teşne Cerīr ile Ā'sā
74. Benüm o micmere gerdān-ı bezm-i menķabetüñ
Ki benden almadadur bŷy-i feyz-i hep ŷu'arā
75. Kemāl-i feyz-i nu'ūtuñla oldı eş'arum
Ne gŷne meclise varsa zebān-zed-i bŷleğā
76. Mişāl-i gül dutar ins ü melek şafā ile gŷş
Senān-ı bŷlbŷl-i nuṭkum her eyledikce nevā
77. 'Aceb degŷl ķalemŷm sīne-çāk ise oldı
Şarāb u şaf-ı şifātuñla mest-i bī-pervā
78. Sevād-ı nazm-ı terim midħatüñle müşg-i Hŷotan
Senān-ile raķamum reşk-i 'anber-i sārā
79. Gel ey ķalem ķo bu da'vāyı eyle ħatm-ı kelām
Yeter bu mertebe başt-ı sŷħan **Nazīm**-āsā
80. Niyāza başla ħulŷ ŷzre ħāke sŷr yŷzŷñi
Kaşīde buldı nihāyet irişdi vaķt-i du'ā

[120b]

81. Seħer ki eyleye ŷŷmār-ı ħoncaya sŷsen
Midād-ı sebz ile tā na'tı Hāzret-i inşā
82. Revān-ı pākŷñe tā-ħaşr ola şalāt u selām
Çubār-ı ravżasına cān-ı ŷmmetān-ı fedā

124⁸⁹⁶

Sŷnbŷle-i sŷnbŷl-zār-ı ķadīm

Bismi'llāhi'r-raħmāni'r-raħīm

Remel Bahri

Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn

1. Ey muħīt-i ķudretinde mihr ŷ māħ iki ħabāb
Çarħ-ı atlas sāħa-i şun'ında çetr-i bī-ŷnāb

⁸⁹⁶ Yahya Nazīm D.1., Kaside, s. 98-99.

2. Şun'ını izhār idüp ezdāde virdi imtizāc
İtdiler āmīziş āb u āteş ü bād ü türāb
3. Bāğ-ı dehri tāze vü reyyān ider feyz-i nemi
Bir kef-i nāciz iken baħr-i nevālinde şehāb
4. Tünd-bād-ı 'aşk-ı 'ālem-girinüñ te'sīridür
Hākde bīm-i tezelzül yemde mevc-i iztırāb
5. İktibās-ı nūr ider andan meh-i enver henüz
Olmamışken zerre-i şems-i cemāl-i āftāb
6. Muḳtezā-yı hikmet-i bī-çend ü çünıdur müdām
Haşre dek arz u semāda bu direng ü bu şitāb
7. Māverā-yı gerdişinden⁸⁹⁷ kendü de bilmez olup
Āsiyā cūy-ı celālünde sipihr ü nüh-ķıbāb
8. Başını taşdan taşā ursa 'aceb mi dem-be-dem
'Āşık-ı didāri oldı kendüsinden kendi āb
9. Bir kerīm-i zü'l-minendür kim ider rüz-ı su'āl
Her siyeh-nāme ķuluñ müy-ı sepīdinden hicāb
10. Eşk-i ter müy-ı sefid üzre dökülsün ey **Nazım**
Olsa bārān şubħ-dem olur du'ālar müstecāb

125⁸⁹⁸

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Faħr-i 'ālem maħrem-i rāz oldığı şebdür bu şeb
Kā'ināt envār-ı rahmetle leb-ā-lebdür bu şeb
2. Nāme-i a'māl-i ümmet ol şefi'i maħşerüñ
Ziver-i imzā-yı 'afvıyla müzehhebdür bu şeb
3. H'ān-ı didāra o maħbüb-ı Hudā da'vet olup
Bezm-i ķurb esbāb-ı vuşlatla mürettebdür bu şeb

⁸⁹⁷ gerdişinden: gerdisinden D.

⁸⁹⁸ **Yahya Nazım D.,Kaside**, s. 343. TBMM arşivindeki yazma nüshasından karşılaştırma yapılmıştır. Adres: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2761> Erişim Tarihi: 06.01.2018)

4. Nūr-ı teşrîfiyle ol mihr ü sipihr-i 'izzetün
Bir hümâyün tâli' -i ferhunde kevkebdür bu şeb
5. Müjdeler ey ma'fîret-cüyân Habîb-i Kibriyâ
Meclis-i hâşş-ı ilâhîde muhâtabdur bu şeb
6. Müstecâb olsa revâdur da'vet-i ehl-i niyâz
Kim zemîn ü âsmân pür şıyt-ı yâ Rabdur bu şeb

[121a]

7. Her mübârek şu'le-i kandîl râhat-güsterî
Şevk-i bahş-ı hâtır-ı her teng-i meşrebdür bu şeb
8. Vesme-i ebrû-yı hür-ı ey cinân olsa n'ola
Sürme-i çeşmüm ser ü şâna muharrebdür bu şeb
9. Kıadrini şeb-zinde-dârân-ı tecellî fehm ider
Tâlib-i didâr olan bîdâra maṭlabdur bu şeb
10. Vaḳtidür mi'râc-ı ümîde 'urûc eyle **Nazîm**
Vâşıl-ı maḳşûd olur herkes mücerrebdür bu şeb

126⁸⁹⁹

Destür

Remel Bahri

Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilâtün/Fâ'ilün

1. Mihr ü mehdür şanma bezm-i çarḫda her rûz u şeb
İki sâḳî câm-ı ber-kef devr iderler rûz u şeb
2. Mihr ü meh rûy u cebîn ü şahid-i endîşedür
'Ârızıyla zülf-i müşgîn ü mu'anber rûz u şeb
3. Mihr ü mâhı pûta-i nâr-ı şafaḫda ḳâl idüp
Sîm ü zer ḫarcar sipihr-i kîmyâger rûz u şeb
4. Mihr ü meh olmuş dükân-ı çarḫa iki kelle ḳand
Kim anı ḳannâd-ı dehr eyler mükerrer rûz u şeb
5. Şanma mihr ü mâhdur bâzîgeh-i eflâkîde
Çarḫ-ı lu'bet-bâz iki sîb ile oynar rûz u şeb

⁸⁹⁹ Yahya Nazîm D.3.,Kaside, s. 35-39.

6. Mihr ü mäh-1 nev degül abdāl olup pīr-i felek
Cüst ü cūda dāğ-1 ber-ser na'lidür ber rüz u şeb
7. Mihr ü meh fānūs-lardur sīm ü zerden gūyiyā
Kim virürler nev-'arūs-1 dehre zīver rüz u şeb
8. Mihr ü meh bu hāneqāh-1 nüh revāq-1 çarḥda
İki 'āşık Mevlevīlerdür dönerler rüz u şeb
9. Mihr ü meh nerrād-1 çarḥa oldı gūyā lu'betīn
İtmede şad mekr ile bāzī-i şeş der rüz u şeb
10. Mihr-i 'ālem-tāb-ile fülk-i sipihre mäh-1 nev
Biri olmuş bādbān ü biri leşker rüz u şeb
11. Mihr ü meh şanma idüp o reng-i gerdüne culūs
Hüküm iderler 'āleme iki birāder rüz u şeb
12. Mihr ü meh zerrīn iki levḥ oldı kim tıfl-1 felek
İtmede ders-i cefā vü cevri ezber rüz u şeb
13. Mihr ü meh şanma şafaqla ğarq-1 ḥūn olmuş yatur
Şahn-1 bismilgāh-1 gerdūnda iki ser rüz u şeb
14. Mihr ü meh zanneyleme bezm-i felekde devr ider
Ehl-i derde zehr-ile bir iki sāğar rüz u şeb
15. Mihr-i 'ālem-tāb-1 şuqqa mäh-1 nevdür ser-'alem
Burc u bārū-yı sipihr üzre dönerler rüz u şeb

[121b]

16. Mihr u meh iki tabaqla itmede dehre nişār
Biri kāfūr birisi hem⁹⁰⁰ müşg-i ezfer rüz u şeb
17. Mihr ü meh zanneyleme gūyā ki şāhipsüz qalup
Olmada āvīze çarḥa iki efser rüz u şeb
18. Şofra-i devr-i felekde qurslardur mihr ü mäh
Kim ğıdā eyler anı çarḥ-1 sitem-ger rüz u şeb

⁹⁰⁰ Biri kāfūr birisi hem: Birisi kāfūr biri D.

19. aslardur mihr ü meh germ-ābe-i nüh-ubbede
usl ider hūn-1 Őafaqla arh-1 azer rūz u Őeb
20. Levh-i mihr ü māhdan kerrūbiyān Őad-Őev-ile
Na't Őāh-1 enbiyāyı ezber eyler rūz u Őeb
21. Mihr ü meh avvāŐ-1 bahr-1 nilgūn-i arhıdur
İtmege ol Hāzrete iŐār-1 gevher rūz u Őeb
22. Amed-i Mürsel ki mihr ü māh-1 nev-dergāhına
Biri ser-heng birisi hem⁹⁰¹ halka-i der rūz u Őeb
23. Mihr-i gerdūn-i nübūvvet māh-1 burc-1 meramet
Mu'cizatın söyleŐir 'ālem ser-ā-ser rūz u Őeb
24. Mihr ü meh zannitme ol sultān *levlāk*⁹⁰² efserin
Āsitānında iki der-bān bekler rūz u Őeb
25. Mihri bī-fer eylemiş māh-1 nevī kılmıŐ nazar
'Arz-1 hūsn itdükde ebrū-yı peyember rūz u Őeb
26. Mihr ü mehden arh iki meŐ'al fūrūzān eyleyüp
PiŐegāh-1 dergehūnde Őu'le-güster rūz u Őeb
27. Mihr ser-germ itdi mihr-i māhı kıldı dil-figār
Biri pür-āteŐ biri pür-dāĝ-1 lāĝar rūz u Őeb
28. Mihr ü meh micmer-fūrūz u bārgāh-1 Őer'idür
Kām-1 'ālem būy-i hulk ile mu'atar rūz u Őeb
29. Olmasa mihrūnde⁹⁰³ kūsūf-1 māhda gāhi hūŐūf
Dirdüm ol Őāha olur mir'āt-1 enver rūz u Őeb
30. Müntazırdur mihr ü mehden eyleyüp her pāyesin
Müjde-i teŐrīfine bu heft minber rūz u Őeb

⁹⁰¹ Biri ser-heng birisi hem: Birisi ser-heng biri D.

⁹⁰² Levlāke levlāke le-mā halaktü'l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduĝu bildirilmiştir. Ancak Aclunī, “*Hadis olmasa bile anlamı doĝrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadıĝı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoĝunda bu söze yer verilmiştir.

⁹⁰³ mihrūnde: mihrūn D.

31. Mihr-i burc-ı kudretā māh-ı sipihr-i raḥmetā
Ey ki zātunḡdur senünġ eşyāya maşdar rüz u şeb
32. Mihr ü meh pervāne-i şem'-i cemālünġdür senünġ
Dehr-i ruḡsār u cebinünġle münevver rüz u şeb
33. Mihr ü meh feyzā ki sensün *Raḡmeten Li'l- 'Ālemīn*⁹⁰⁴
Ümmetünġ iḡsānuġa olmaġda mażhar rüz u şeb
34. Mihr ü meh ḡadrā benüm ol zerre-i nāçiz kim
Dā'im-i aḡvāl dil-i zārüm mükedder rüz u şeb
35. Peyrev-i kilki fehīm oldum görüp mihr ü mehīn
Vaşf ı zātunġ eylerüm şad şevġ ile her rüz u şeb

[122a]

36. Mihr ü meh rütbe-i Neşāfī sūḡan-ver kim görüp
Bu zemīnde tarḡını taḡsīn iderler rüz u şeb
37. Mihr ü meh gibi sezādur olsa pür-nür-ı kemāl
Vaşfuġı eyler **Nazīm**-i nükte-perver rüz u şeb
38. Āsmān-ı nazma mihr ü māh ise onlar eger
Ben hilālüm olmada ḡadrüm füzün-ter rüz u şeb
39. Na'tuġı yazdıġca levh-i mihr ü māha dāġ urur
Eyleyen vaşf-ı şıfātunġ tā be-maḡşer rüz u şeb
40. Mihr ü māh-ı na't-ı pākünġ eyleyüp şad 'acz ile
Ķıl du'ā taḡrīrin ey kilk-i şenā-ger rüz u şeb
41. Mihr ü meh tā 'āleme pertev şalup revnaġ virür
Söyleye na'tın ümem kişver-be-kişver rüz u şeb
42. Pençe-i mihr ile gerdün māh-ı nevden hışm ile
Düşmen-i dīne çeke şemşir ü ḡançer rüz u şeb
43. Mihr ü meh devr eyledikce 'ālemi Ḥaġ ümmetin
Eyleye ā'dāya mansür u muzaffer rüz u şeb

Āmīn

⁹⁰⁴ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

127⁹⁰⁵

Destür

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. Kişver-i nazma olup vālī-i bā-ķayd-ı hayāt
Oldı ilhām-ı İlāhi baņa ıuğrā-yı berāt
2. Şeh-i nazmum ķalemümdür ‘ālem-i semt-i beyān
Ĥayl ma‘nā bes ü bīş-i ‘ālemümde neferāt
3. Eylemiş feyz-i Ĥudā kilc-i hüner perverümi
Büstān-ı süĥana naĥl-i ma‘ānī şemerāt
4. Āyīne ĥāne-i ma‘nīde ider mülhem-i ĥayb
Tütī-i nuĥkuma ta‘līm-i edā-yı kelimāt
5. Lezzet-i nīş-ger-i kilc-i terüm buldı revāc
Ķāşıd olsa yeridür revnaķ-ı bāzār-ı nebāt
6. Ćāşni-i süĥanumda o ĥalāvet var kim
Reşķden ĥayret-ile telĥ ola ‘ayş-ı lezzāt
7. Tab‘um āyīne-i ruĥ şāhid-i ‘aķliyāta
Ķalemüm çehre-küşā-yı tutuķ-ı naķliyāt
8. Mekteb-i nazmuma elfāz-ı laţifüm eţfāl
Cins-i ma‘nī vü beyān ĥacle-i şı‘rümde benāt
9. Bir ķalem sū-yı revān eyledi her vādīde
Eyleyüp kilc-i terüm rāh-ı süĥanda ĥayrāt
10. Dem-be-dem itmededür āb-ı ĥayātı cārī
Lüle-i çeşme-i ĥayvān gibi bu kilc ü devāt
11. Cādū-yı nuĥkuma⁹⁰⁶ meftün-şode erbāb-ı füsün
Sāĥir-i tab‘uma dūn mertebedür nar-ı necāt
12. Başlasa şīve-i ihām-ile reftāra olur
Ser-fürü bürde-i pāy-ı ķalemüm remz ü nikāt
13. Benüm ol kim der-i eyvān-ı kemālümde henüz
Fevc fevc ehl-i hüner olmada muĥtāc-ı zekāt

⁹⁰⁵ *Yahya Nazım D.3., Kaside*, s. 39-47.

⁹⁰⁶ nuĥkuma: naĥıkama D.

14. Eylemiş feyz-i ezel hacle-geh-i diğkâtda
Bikr-i nazma kalemüm mâşıta tab'um mir'at
15. Nokta-i hâl-i 'izâr-ı büt-i mazmûnumdur
Şafahât üzre geh işâr ide hâmem қаатарât
16. Bâğ-ı ma'nâda döner sünbül-i şebnem-dâra
Her döküldükçe midâd-ı kalemümden reşehât⁹⁰⁷

[122b]

17. Sözde miğdâr-ı dağîka n'ola fevt eylemese
Oldı hengâm-ı sühan tab'-ı reşiküm mîkât
18. Ne kadar yüksek uçarsa şâf-ı murğân-ı hüner
Hüdhüd-i çâpik-i endişeme irmek heyhât
19. Âb-ı hayvâna hurûf-ı sühanum oldu zurûf
Görinürse n'ola her satırı sevâd zulemât
20. Kalemüm vaqt-i haşâd olsa n'ola sünbüle çîn
Harmen-i nâtikama feyz-i Hudâ mahşüşât⁹⁰⁸
21. 'Andelîbân-ı sühan itmededür cümle sükût
Bülbül-i nâtikam itdükce sürüd ü nağamât⁹⁰⁹
22. Çâk-i ser-nokta-i mevhümede reftâr eyler
Görmedüm edhem-i hâmem gibi nâzik harekât
23. Tımturâğ-ı sühanüm fevc-i sipâh-ı nazmum
Husrevân-ı hünere itmede 'arz-ı dârât
24. Lehçe-i pâküme olmaz sühan-ı gayr-ı kıyâs
Kaıredür baħr-ı muħîte göre Ceyhün u Firât
25. Da'vî-i şî'rde besdür baņa ma'nî vü beyân
Demdür itsem iki şâhidle vücudum işbât
26. Meclis-i Husrev-i tab'umda müheyyâ esbâb
Bezm-i Cemşîd-i hayâlümde müretteb âlât
27. Dem-be-dem zümre-i rindân-ı tarab-hâne-i feyz
Neşve-i bâde-i taħkîküm ile pür-hâlât

⁹⁰⁷ reşehât: reşahât D

⁹⁰⁸ mahşüşât: mahşülât D.

⁹⁰⁹ nağamât: nağmât D.

28. Bülbül-i nuṭḡ-ı hoş elḥānum iderse demidür
Na't-ı gūyān-ı çemen sāmī'a-yı pür-eşvāt
29. Sebeb-i ḥilḡat o kim buldı vücūdıyla şeref
Çār 'unşur se mevālīd ü nüh ābād-ı cihāt
30. Şem'-i eyvān-ı hüdā nūr-ı Hudā kim oldu
Bezm-i kāşāne-i mi'rāca cemāli mişkāt
31. Gevher-i ḡulzüm-i 'irfān ki anuḡ olmuş ezel
Dürr-i yektā-yı vücūdı sebeb-i mevcūdāt
32. H'āce-i her dü cihān şāḥib-i naşş-ı Qur'ān
Nāşih-i āyet-i İncīl ü Zebūr u Tevrāt
33. Pīşvā-yı keremā ḡāfile-sālār-i 'atā
İftihār-ı şerefā Faḡr-i Kirām-ı Sādāt
34. Raḡmet-i 'Ālemiyān ya'ni Ḥabībi'r-Raḡman
Eylemiş İzid ü Yezdān anı āyīne-i zāt
35. Hādī-i Dīn-i Mübīn bedreḡa-i rāh-ı yaḡīn
Şāri'-i rüy-ı zemīn ḡāzī-i ehl-i ḡacāt
36. Maḡzar-ı şümme denā⁹¹⁰ mā-şadaḡa ev ednā⁹¹¹
Ḥusrev-i Yeşrib ü Baḡḡā vü Şefi'ü'l-'Araşāt
37. Tūde-i ḡāk-i deri eyledi ḡūn müşḡ-i teri
Zāt-ı yektā ḡüheri Bā'iş-i Ġufrān-ı 'uşāt
38. Naḡl-i tūbā 'ālemi ravza-i cennet ḡaremi
Bārgāh-ı keremi melce-i erbāb-ı necāt
39. 'İllet-i ḡilḡat-i kevneyn Resūlü's-şāḡaleyn
Ḥāzret-i Āḡmed-i Muḡtār 'aleyhi's-şalavāt
40. O şeh-i 'ālem ü ādem ki anuḡ bulmuş ezel
Enbiyā 'izzet-i şānıyla 'uluvvī derecāt
41. Nāzenīn Ḥaḡ o maḡbūb-ı İlāhi ki anuḡ
Oldı miḡrāb-ı deri ḡibleḡeh-i maḡlūḡāt
42. 'Arş-ı mesned o Ḥudāvend-i mükerrrem ki anuḡ
Kişver-i cāhına olmuş dü cihān ilḡāḡāt

⁹¹⁰ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

⁹¹¹ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

43. Laķabı gerçı anuķ Ümmi-i Nā-ħande Velı
Zāt-ı ʻālā şıfatı Muşħaf-ı Muʻciz-āyāt
44. Meclis-i rifʻatine mihr ile māh iki sirāc
Maħfil-i ķadrünge nüh süllem-i gerdün mirķāt
45. Nür-ı iķbāline Cibril-i Emın pervāne
Mihr-i iclāline ervāħ-ı muķaddes zerrāt
46. Bezm-i İsrāda sirāc-ı şeb-i miʻrāc-ı fürüz
Ĥarem-i ķurbda mişbāħ-ı hidāyet lemeʻāt
47. Ĥāk-rüb-ı ĥarem-i midħati Şeyħ-i Bestām
Ĥādım-i bārgen-i menķabeti Pır-i Herāt
48. Düstān-ı ĥarem-i ravzası firdevs-i meķın
Düşmen-i cāhı ben-i ķāh-ı nişin-i dereķāt
49. Emri nür efgen-i kāşāne-i zühd ü taķvā
Nehi⁹¹² āteş-zen-i ĥarmen-geh-i zerķ ü tāmāt
50. Tāķ-ı Kisrā-yı nigün itdi zühür-ı zātı
Şadme-i ķahrına düş olsa nʻola Lāt ü Menāt

[123a]

51. Çeh-nişin-i ʻadem eylerdi vücūd-ı ĥaşmı
Saţvetinden ki zühür eyleye gāhi şademāt
52. Pılten olsa da rüh gösterüp esb-i ģazābı
Ĥaşma ferzāna sürüp paydak o şeh eyler māt
53. Ķudsıyān āyet-i evşāfını güş itmek için
Açılır şubħ u mesā şems ü ķamerden ģurefāt
54. Oldı ser-geşte o sevdā ile hep āhūlar
Micmer-i ĥulķı idelden beri neşr-i nefehāt
55. Vāşıl-ı bezmgeh-i dār-ı selām-ı ĥıfzı
Ola Ĥaķķa ki dü-ʻālemde maşün ez-āfāt
56. Ĥusrevā dād-gerā dāver-i ʻāli güherā
Ey Ĥudāvend-i rusül ĥayl ü nübüvvet rāyāt
57. Sensün ol kim dil ü cān-ile olup emrünge rām
Eyleyen cismini ālūde-i gerd-i tātāt

⁹¹² Nehi: Nehbi D.

58. Bezmine sündüs ü istebraķ olup ferş ola
Hādimi hūr u maķāmātı kuşūr-ı cennāt
59. Sensün ol Seyyid-i Kevneyn ki meddāhuñ olan
Feyz-i medhūñle olur şā'ir-i memdūh-şifāt
60. Biñde bir midhatünji kilik-i 'utārid yazamaz
Şafahāt olsa felekler ana encüm nuķaķāt
61. Midhat-ı zāt-ı şerifūñ degül ile'l-ilhām
Ğayr-ı na'tuñ olan eş'ār ise hep tezvīrāt
62. Şi'r-i Hāķķa ki nu'utuñla olur sihr-i helāl
Sūhan-ı bī-hūde-gū cümle harām-ı ğaletāt
63. Merdüm-i dīdem ola dūde ķalem müjġānum
Olsa ma'lūmum eger vaşfuña şāyeste luġat
64. Çemen-i menķabetūñ bülbülidür cān-ı **Nazīm**
İtdi murġān-ı beyānı naġamātı isķāt
65. Ey Resül-i Kureşī hayli zamān olmuş idi
Vaşf-ı pākūñde senūñ itmiş idüm taķşīrāt
66. Baķma noķşānuma 'özrün dileyüp bu cürmüñ
'Ācizāne iderüm şimdi ķazā-yı māfāt
67. 'Ömrümi menķabetūñ hidmetine vaķf itdüm
Hāşılı mādiñūñüm külli 'aşıyy ü ğadāt
68. Güher-i vaşfuña cān-ile harīdārum ben
Ne ķadar olsa da destümde bezā'at mezcāt
69. Naķd-i ğüftārumı itdükce senāna işār
Cīb-i endişemi pür itdi o deñlü⁹¹³ bereķāt
70. Ser-girān eyle beni bāde-i iķrāruñ ile
Sāķi-i bezm-i ecel şunduġı dem cām-ı memāt
71. Umarum feyz-i kemāl-i keremüñ sulţānum
Gerçi yok cürmüme bir vech-ile ħadd ü ğāyāt
72. Kilik-i 'afvuñla beyāz itmez iseñ vay baña
İtdigüm ħabı u ħatā cümle sevād-ı şafahāt
73. Bilmezem keffe-i mīzān ne çeker rüz-ı ħesāb
Seyyi'ātümle eger vezn olunursa ħasenāt

⁹¹³ pür itdi o deñlü: ol deñlü pür itdi D.

74. Geldi hengām-ı du‘ā durma hāmūş ol hāmūş
Besdür ey hāme yeter baş-ı bisāt-ı ebyāt
75. Tā ki mülk-i sühāna mālīk olup ehl-i beyān
Ola aḥkāmı ma‘ānīde devām-ile şebāt
76. Kona ol pād-şeh-i her dü-serānuş şeb ü rüz
Harem-i dergehine kâfile-i teslimāt
77. Ravza-i pākūne da‘im ola işār u nişār
Nūr-ı mişbāḥ-ı taḥiyyāt-ile mişkāt-ı şalāt

128⁹¹⁴

Hezec Bahri

Mef‘ülü/Mefā‘ilü/Mefā‘ilü/Fe‘ülün

1. ‘Aşq oldı ḥazān ile bahār olmağa bā‘iş
Gāh⁹¹⁵ hicr ü gehī vuşlat-ı yār olmağa bā‘iş
2. Hep ‘aşq-iledür ğamze-i şebbāzına yārūñ
Murğ-ı dil-i āvāre şikār olmağa bā‘iş
3. Hep ‘aşq-iledür bülbül-i şūrīde olup zār
Gülşende gülūñ hem-demi ḥār olmağa bā‘iş
4. Hep ‘aşq-ile āmīziş imiş çün gül ü şebnem
Lāl-i leb-i yār ile dār olmağa bā‘iş
5. Hep ‘aşq-iledür āteş-i cāngāh-ı maḥabbet
Her demde derūn-süz-ı çenār olmağa bā‘iş
6. Hep ‘aşq-iledür zıddı iken hicr ü vişālūñ
Dā‘im yine hem-ķurb-ı civār olmağa bā‘iş
7. Hep ‘aşq-iledür üştür-i eflāk dem-ā-dem
Bār-ı ğam ile zīr-i mehār olmağa bā‘iş

[123b]

8. Hep ‘aşq-iledür sāğar-ı⁹¹⁶ ḥurşīde meh-i nev
Ḥamyāze-keşān zerd ü nażar olmağa bā‘iş

⁹¹⁴ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 47-52.

⁹¹⁵ Gāh: Geh D.

⁹¹⁶ sāğar-ı: sāğir-i D.

9. Hep 'aşk-iledür şems ü kamer şubh u mesāda
Gerdüne-i gerdüne-süvār olmağa bā'is
10. Hep 'aşk-iledür sāha-i vüs'at-geh-i 'ālem
Sultān u gedā başına țār olmağa bā'is
11. Hep 'aşk-iledür cism-i bālā perver-i Manşūr
Biñ cān-ile zīb-i ser-i dār olmağa bā'is
12. Hep 'aşk-iledür bādiye-i sūrda 'āşık
Āmīhte-i gerd ü ğubār olmağa bā'is
13. Hep 'aşk-iledür nāz-fürüşān nazārında
'Uşşāk-ı zelil olmağa ħ'ār olmağa bā'is
14. Hep 'aşk-iledür seng-i melāmetle dil-i zār
Ĥātır-şiken ü şise-i 'ār olmağa bā'is
15. Hep 'aşk-iledür 'āşıka ey 'aql-ı ħod-ārā
Pendün ğam-ı hicrān gibi bār olmağa bā'is
16. Hep 'aşk-iledür na't-ı şeh-i maşriķ u mağrib
Ārāyiş ü her dār u diyār olmağa bā'is
17. Şāhenşeh-i evreng-i risālet ki vücūdı
Oldı yoğ iken 'ālemi var olmağa bā'is
18. Ser-kāfile-i ħayl-i nübüvvet ki zuhūri
Heft-üştür-i eflāk-i қаtar olmağa bā'is
19. Dādār-ı cihān-dār ki teşrif-i ħudūmi
Nüh-dā'ire-i çarĥa medār olmağa bā'is
20. Sultān-ı cihān-girine rāyāt-ı şükūhı
Burc u beden-i heft-i ħişār olmağa bā'is
21. Maĥbūb-ı Ĥudā Aĥmed-i Muĥtār ki oldur
Ĥāk-i ĥaremi nāşiye-zār olmağa bā'is

22. Ol mazhar-ı *levlāk*⁹¹⁷ ki ruhsār u cebîni
Hürşid ü kamer şa'şa'a-bār olmağa bā'is
23. Ol Şāhib-i Mi'rāc ki āyîne-i zātı
Hüsn-i ezeli cilve-nişār olmağa bā'is
24. Ol Seyyid-i Kevneyn ki yārān-ı çehārı
Din kaçırına erkān-ı çehār olmağa bā'is
25. Ol mücib-i gufrān ki anuñ dīde-i 'afvı
'Āşilere mahşerde dūçār olmağa bā'is
26. Ol gevher-i gencîne-i rahmet ki vücūdı
Bu lücce-i bî-ka'r u kenār olmağa bā'is
27. Āb-ı ruñınuñ hürmetidür ins ü meikle
Hep arz u semāvāt u bahār olmağa bā'is
28. Kaşr-ı dü-sarāya şeref-i maqdem-i pāki
Ārāyiş ile naqş u nigār olmağa bā'is
29. Rūzān u şa'bān şaykal-ı cūd u keremidür
Hürşid ü kamer āyîne-dār olmağa bā'is
30. Deryāya şalup bāriqasın neyyir-i 'aşkı
Gönlüm gibi bî-şabr u qarār olmağa bā'is
31. Kuhsāra düşüp sāye-i 'anqā per-i hükmi
Temkīn ü sükūn-ile vaqār olmağa bā'is
32. Cām-ı keremi bezm-i dü 'ālemde olur nüş
Olsa ne 'aceb keyfi dü-bār olmağa bā'is
33. Būy-i hoş-ı hulq-ile gazālān-ı Hıtānuñ
Hün-āb-ı dili müşg-i Tātār olmağa bā'is
34. Germiyet-i mihr-iledür ol mäh-ı yaķınuñ
Hep ğonce lebān lāle 'izār olmağa bā'is

---

⁹¹⁷ Levlāke levlāke le-mā halaktü'l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğı bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

35. Feyz-i kadeh-i mey-gede-i hıfzı derü'l-Hak
Mestānesi bī-renc-i humār olmağa bā'is
36. Na'l-i süm-i yek-rānidür ol Fāris-i kurbuñ
Encümle felek 'aşk-ı şerār olmağa bā'is
37. Gerd-i siyeh-i haşmetidür çeşm-i 'adūya
Meydān-ı veğā tīre vü tār olmağa bā'is
38. Şīrān-ı şaf-ı satvetidür düşmen-i rübāh
Her rüb-i reh-i şamt-ı firār olmağa bā'is
39. Emri zu'afā vāşıl-ı nūr olmağa bādī
Nehyi huşemā dāhil-i nār olmağa bā'is
40. Bīm-i ser-i şemşīr-i kazā cevheridür kim
Her demde 'adūsına figār olmağa bā'is
41. Tab-lerze-i kahr-ile düşüp hāke e'ādi
Her bir şanemi seng-i mezār olmağa bā'is

[124a]

42. Şāhib-i keremā ārüz⁹¹⁸-ı hāk-i deründür
Vaşfun da dil evkāt-ı güzār olmağa bā'is
43. Sensün o ki gīsū-yı lañifünle ruñundur
Ey Nur-ı Hudā leyl ü nehār olmağa bā'is
44. Hün girye-i mihrünledür eşk-i ter-i 'uşşāk
Her kañresi hem-reng-i enār olmağa bā'is
45. Göñlüme yer itsin n'ola sensün yine şāhum
Saña bu gedā āyīne-dār olmağa bā'is
46. Āb-rīz-i kelāmum mihek-i menkabetün de
Manend-i zer-i nāb-ı 'ayār olmağa bā'is
47. Envār-ı 'ibāretle şenā-yı sıfatundur
Destümde kalem nādire-kār olmağa bā'is
48. Şad-güne rumūzāt-ile feyz-i hikemündür
Tab'-ı şu'arā nükte şī'ār olmağa bā'is

⁹¹⁸ ārüz: arzū D.

49. Vaşfuñ şerefidür ki sitâyiş-ger-i zātun
Pākize- güher pāk-i tebār⁹¹⁹ olmağa bā'is
50. Na'tun eşeridür ki maḳālātı **Nazım**un
Maḳbül-ı şıḡār-ile kibār olmağa bā'is
51. Ey ḡāme yeter nāle vü feryād du'ā kıı
Olduñ yine bülbül gibi zār olmağa bā'is
52. Tā kim çemenistān-ı ḡaḳīḳatde ola 'aşḳ
Murḡ-ı dil-i 'uşşāḳ-ı hezār olmağa bā'is
53. Tā rüz-ı şümār ola taḡıyyāt ki oldur
Vaşf-ı ruḡı tā rüz-ı şümār olmağa bā'is

129⁹²⁰

Hezec Bahri

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Bād-ı ma'nā ideli baḡr-i beyānı mevvāc⁹²¹
Heḡ suḡūr-ı sūḡanumdur aḡa müşḡin emvāc
2. Fārisü'l ḡayl-i ḡayālüm ki olur feyz-künān
Peḡk-i endişe rikābumda yürür bir serrāc
3. 'Ālem efrāz-ı beyānum ki müdām olmadadır
Ger dür-i āyāt-ı kemālümde ma'āni efvāc⁹²²
4. Tār ü pūd oldı şu'ā'-ı nazarum diḡḡatüme
Olalı kārḡeh-i fikrete ḡab'um nessāc⁹²³
5. Bıkr-i fikrüm ki olur ḡāmıle-i ḡıfl-ı sūḡan
Nev-'arūsān-ı hüner cem' olup eyler aḡa zāc
6. Lezzet-i ḡand-i nebāt sūḡan-ı şirīnüm
Telḡ-kāmān-ı ḡased-kāra olur milḡ-i ücāc

⁹¹⁹ tebār: tabār D.

⁹²⁰ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 52-56.

⁹²¹ mevvāc: mevāc D.

⁹²² Bu mısradā vezin aksamaktadır.

⁹²³ nessāc: nesāc D.

7. Tab'-ı pākümdür o şehbender-i 'irfān ki alur
Dem-be-dem kâfile-i cins-i ma'arifden bāc
8. Nat'-ı ma'nāda feres-rān-ı bütan olsam eger
Māt ola haşm-ı girān habs olursa Leclāc
9. Fevc-i murgān-ı sūhan evc-i hayālümde benüm
Ṭayerān itmede manend-i tezerv ü dürrāc⁹²⁴
10. Bezm-i endişede itdükce recā-yı güftār
Ṭab'umı hüsni ü edā⁹²⁵ evvel ider istimzāc
11. Dūde-i kilik-i sihr kāruma erbāb-ı füsün
Merdüm-i dīde süveydā-yı dilin eyler zāc
12. Beyt-i ma'mūre-i nazmumdur o tarḥ-ı nev kim
Ābnūs ola zamānı vü zemīni ola 'āc
13. Yüridi her taraf āvāre-i dellāl-ı hayāl
Buldı kālā-yı sūhan kişver-i tab'umda revāc
14. Dem-be-dem şofra-i endişede mihmānum iken
Ṭama'-ı hāmemi gör kim “şikemi pür gözi ac”
15. Fikr-i bāriqde yayum çekemez diqqat-i gayr
Ḳavs-i Rüstemle berāber mi kemān-ı Ḥallāc
16. Dād-ı Ḥaḳdur n'ola bezl-i güher-i nuṭḳ itsem
Devlet-i nazmumı zannitme benüm istidrāc
17. Dem-be-dem Ḥusrev-i ṭab'um n'ola dīvān itse
Na't-ı sulṭān-ı risāletdür aḡa ḥil'at ü tāc
18. Ḥ'āce-i mekteb-i 'irfān ki luḡat-ı vaşfuḡ
'Aḳl-ı küll 'āciz olur eylemede istihrāc
19. Seyyid-i nev'-ı beşer server-i şāhib-i minber
Rüz u şeb şems ü kamer meclisine iki sirāc
20. Dil-güşā menḳabeti rūḥ-fezā her şıfatı
Dārū-yı merḡameti ḥaste-i 'işyāna 'ilāc

⁹²⁴ tezerv ü dürrāc: tazer ü dürāc D.

⁹²⁵ hüsni ü edā: hüsni-i ādā D.

21. Bedr-i t̄abān-ı seḫā mihr-i dırahşān-ı ‘atā
Maḫfil efrūz-ı hūdā nūr-ı sirāc u vehhāc
22. Maḫzar-ı ḫil‘at-ı *levlāk*⁹²⁶ u *le‘amrūk*⁹²⁷ iklīl⁹²⁸
Aḫmed-i Mürsel o sulṭān-ı serīr-i mi‘rāc
23. O ḫudāvend-i rusūl ḫayl ki mülk-i ḫaşma
Kemterīn ḫamlesidür bā‘iṣ-i naḫb ü tārāc

[124b]

24. O cihān-dāver-i yektā ki ḫabūl itdürdi
Düşmene heybet-i şemşīr-i cihan-gīri ḫarāc
25. O şeh-i kevn ü mekān kim sipeh-i ḫaşmetinūḫ
Eyledi ṭaṇṭanası ‘ālemi pür-şīt ü tālāc
26. Enbiyā şofra-i eyvān-ı kemālūḫde ṭufeyl
Evliyā ḫ‘ān-ı nevālinde gedā-yı muḫṭāc
27. Bārgāh-ı keremi ḫible-i erbāb-ı necāt
Dergeh-i muḫteremi ehl-i hūdāya münhāc
28. Zerre-i şems-i ruḫı mihre şeref⁹²⁹-baḫş olsa
Ḳa‘r-ı çāh-ı ‘adem eylerdi yerin zūlmet-i dāc
29. Şafḫa-i mehde sevād olmasa olurdu felek
Matbaḫ-ı rif‘at-ı şānuḫda varaḫ-sāz-ı kilāc
30. Ḫasret-i ravza-i pāk-ile olan ḫāk-nişīn
Zūlf-i ḫ‘ārāyı ide cāy-ı menāmında revāc
31. Levḫa-i medḫūḫi tezhībe revādur çeşmüm
Siyahın düde beyāzından ide isfidāc
32. Der-kenār eyler-idüm şāhid-i maḫşūdum eger
Nāvek-i mihrine sīnem hedef olsaydı kāc

⁹²⁶ Levlāke levlāke le-mā halaktü’l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsî hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁹²⁷ لَعْنَةُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût’a:) “Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)” dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁹²⁸ İklīl: eklīl D.

⁹²⁹ mihre şeref: mihr-i maşeref D.

33. Devr-i hıfzunda eger itseler ezdād ülfet
Olmaya seng-i felâhuñ ile meksūr⁹³⁰ zücâc
34. Mihr-i encüm sipehâ mâh-ı ‘âlem pâdişehâ
Ey şükûhi sebeb-i tefriķa-i haşm-ı lecâc
35. Sensün ol kim dil ü cân-ile⁹³¹ kuluñ olmayanı
Eyleye ğayret-i Haķ iki cihândan iķrâc
36. Ya Resûlu’llâh amân nefsi zulûmumdan emân
İtdigi cevri baņa itmedi zâlîm Haccâc
37. Şüst ü şü itmez ise âb-ı şefâ’at eyvâh
Kâlbümü sū-i ‘amel eyledi hem ğüne-yi sâc
38. Sâ’î-i bâdiye-i şıdķ u şafâ ile⁹³² beni
Bî-tavâf-ı haremeyn ü be enîn-i⁹³³ hüccâc
39. Bi-dem-i şoķbet-i yârân ü bi-aşķâb-ı kirâm
Bi Hüseyn ü Hasan-ı âl ü betül ü ezvâc
40. Nüş-ı dârü-yı şefa’atle ‘ilâc eyle baņa
‘İllet-i cürm ü haķâ ile ķoma ğaste mizâc
41. Geldi hengâm-ı du’â eyleme taķvîl-i kelâm
Derğeh-i ķâzî-i hâcâta **Nazîmâ** elüñ ac
42. Tâ ki müşğîn dem-i enfâs-ı nesîm-ı ma’nâ
Dem-be-dem eyleye deryâ-yı beyânı mevvâc⁹³⁴
43. Kâbza tıtdukca kemândâr-ı sihâm-ı⁹³⁵ ğazabı
Nevk-i peykânına olsun dil-i düşmen âmâc

---

⁹³⁰ meksūr: maķşūr D.

⁹³¹ cân-ile: cân D.

⁹³² İle: eyleye D.

⁹³³ be enîn: bânîn D.

⁹³⁴ mevvâc: mevâc D.

⁹³⁵ sihâm: sehâm D.

1. Yetişmez ey şeh-i kevneyn ola⁹³⁷ şâm u şabaḥ
Senânı yazmağa eflāk-i heft-reng elvāḥ
2. Kitāb-ı midḥatinün satr-ı evvelün de daḥı
Beyân-ı 'acız ide ḥayretle lâl olup şerrāḥ
3. Kelīm-i Ṭūr-ı ğam-ı firḳatün de bir ḥayrān
Mesīḥ-i bâdiye-i ḥaşretün de bir seyyāḥ
4. Şināver-i yem-i 'aşkuḥ senün dil-i İlyās
Revân-ı Nūḥ-ı Nebī Fülk-i mihrüḡe mellāḥ
5. Riyāz-ı rif'atün e nüh sipihr bir dolāb
Nihāl-i himmetün e mihr ü meh iki tüffāḥ
6. Çemensitān-ı celālün de kehkeşān cedvel
Şüküfe encüm-i raḥşān dem-i Mesīḥ-riyāḥ
7. Sebīl-i cūdını cüyende çarḥı bir saḳā
Seḥāb-ı mihr ü meh ana kırābe vü aḳdāḥ
8. Livā-yı rezmün e nuşretle 'avn-i fülke vü zeyl
Miyān-ı 'azmün e fetḥ ü zafer mekirle silāḥ
9. Semend-i ḳadrine mihr-i felek şabāḥü'l-ḥayr
Şaḫabl-i şānuḡa mäh-ı sipihr bir fellāḥ
10. Ḥarīm-i kūy-ı latifün muḳīm-i bezm-i necāt
Maḫall şer'-i şerīfün maḳām-ı fevz ü felāḥ
11. Zelīl-i seyli-i reddün hemişe ehl-i fesād
'Azīz-i silk-i ḳabülün müdāmen⁹³⁸ ehl-i şalāḥ
12. Ṭavāf-ı beyt-i Ḥudāda şaf-ı ḫamāma mişāl
Ziyāret-i ser-i kūyünā fevc fevc ervāḥ

⁹³⁶ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 56-60.

⁹³⁷ ol: -D

⁹³⁸ müdāmen: hemişe D.

13. Eger ki zıll-ı laṭīfūn olup düşeydi yere
Bulurdu rütbe-i ervāḥ 'ālem-i eşbāḥ

[125a]

14. İderse himmetüñ iḳbāl bir za'ife olur
Hücūmu tefriḳa baḥş-ı sipāḥ zıdd-ı şifāḥ

15. Figār-ı nīze-i ḳahruñ olur mı çare-pezir
Fetīl ü merhem ana merḡdür ecel cerrāḥ

16. Mey-i ḥayāt ḥarām oldu ḥaşm-ı ümmetüñe
Şarāb-ı ḥūñ-ı e'ādī 'aceb mi olsa mübāḥ

17. İder mi fetḥ-i ṭılsım şefā'atüñ ā'dā
Meger ki eyleye nām-ı şerīfūñi miftāḥ

18. Tenvir-i⁹³⁹ ḳahrınıñ ednā şerārı itse eşer
Havāda murḡ ola büryān u lūccede timsāḥ

19. Birisi yıldızı düşkün biri 'alīl-i mizāc
Luḡāt-ı vaşf-ı şifātuñda Aḥterī vü Şaḥāḥ

20. Ne gūne eylesin evşāfını 'uḳūl-ı beşer
Cenāb-ı Ḥazret-i Allāḥ iken seni meddāḥ

21. Kemāl-i 'acze düşer 'aḳl-ı cevher-i evvel
Ne deḡlü eyleye vaşf-ı şifātuñı izāḥ

22. Ḥayāl-i ḥāşş-ı ruḥuñ künc-i şām-ı hicrānda
Olurdu dīde-i müştāḳa rüz-ı istiftāḥ

23. Teḳaddüm-i emelüm midḥatüñde bī-iḳdām
Ḥuşūl-i kām-ı dilüm ḥidmetüñde bī-ilḥāḥ

24. Senān-ile süḥanum tāc-dār-ı yā feyyāz
Sitāyişüñle zebānumda ism-i yā fettāḥ

25. Velā-yı lāy-ı ḡamuñ cānuma şabūḥ-ı ḥayāt
Ḥayāl virdi-i derdüñ müdām-ı rūḥuma rāḥ

26. Daḥı neler doḡacak bānū-yı ḥayālümden
Ṭabī'atüm ideli beyt-i midḥatüñde nikāḥ

⁹³⁹ Tenvir-i: Tenūr-ı D.

27. Yüzüm sürüp der-i vālāna kâdir oldukça
Ölünce hıdmetüni eylesem şabâh u revâh
28. Bu şâm-ı firqati tayy itse cā'ilü'z-zulumât
Şabâh kûyuñı gösterse *fâliku'l-aşbâh*⁹⁴⁰
29. Tavâf-ı dergehüñe bulsa kuşça cānum uçar
Meger hidāyet ü tevfik ola aña cenâh
30. Kālur küşāyiş-i nefis ü hevâda olmazsa
Hümā-yı cān u dile şefkatüñ cenâh u necâh
31. Fesād-ı nefis-i denî kalbüm eyledi ifsād
İderse şerbet-i⁹⁴¹ 'afvuñ ide meger ıslâh
32. Kuluñ **Nazîmi** de feyzünle ber-murād eyle
Senānı eylesin evrād-ı her⁹⁴² şabâh-ı menâh
33. Harîm-i ravzaña dâ'im şalât ola mişkât
Maķām-ı haşşuña her dem selām ola mişbâh

131⁹⁴³

Müctes Bahri

Mefâ'ilün/Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Riyâz-ı vaşfuña ey gül-bin-i *le'amrük*⁹⁴⁴ şâh
Kemâl-i şun' ile *levlāk*⁹⁴⁵ bir müzeyyen kâh
2. Henüz h'ân-ı nevālünde mihr ü meh iki kuruş
Hemîşe maţbah-ı cūduñda nüh-felek taţbâh
3. Esās-ı mümteni'ü'l-indirâsdur ne 'aceb
Binā-yı şer'i metinünde olmasa ser-i şâh

⁹⁴⁰ فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَعْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ O, karanlığı yarıp sabahı çıkarandır. Geceyi dinlenme zamanı, güneşi ve ayı da ince birer hesap ölçüsü kıldı. Bütün bunlar mutlak güç sahibinin, hakkıyla bilenin takdiridir (ölçüp biçmesidir). (En'âm Sûresi 96. âyet)

⁹⁴¹ şerbet-i: şerbeb-i D.

⁹⁴² her: -D.

⁹⁴³ **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 60-62.

⁹⁴⁴ لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût'a:): "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁹⁴⁵ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*" Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*" İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

4. Direfş-i rezmüñe mehce zafer hidāyet-i zeyl
Miyān-ı ‘āzmüñe tevfiķ tiğ u ‘avn-i dü şāh
5. Olursa dāne-i encümle çarh-ı erzānī
Fezā-yı hārmēn-i cūduñda tūde-i şāmāh
6. Rikāb-ı ‘izzetüñe cebrā’il gāşiye dār
Semend-i kaçduña nuşret sitām u feth-i cenāh
7. Sipihri kişt-i gamuñsa kemīne gerdūne
Helāl hārmēn-i ‘aşkuñda kemterīn ser-i şāh
8. Revādur olsa dem-ā-dem Mesīh-i hayme-keşi
Tenvir-i⁹⁴⁶ ‘izzetüñe rūh-ı kuds bir neffāh
9. Muṭī’-i şer’-i metīnūñ ‘azīz-i her dü cihān
‘Adū-yı dīn-i mübīnūñ haşış ü ebter ü māh
10. Ğarīķ-i lūcce-i luṭfuñ⁹⁴⁷ ‘amīmūñ ehl-i şalāh
Harīķ-i külhān-ı kahr-ı ‘āzīmūñ ehl-i bi-sāh
11. Kaṭar-ı ‘aşkuña bir sārban-ı Veys-i Karen
Sipihri-heft-i revāk aña bir kemīne metāh
12. Süm-i semend-i sipāh-i zafer penāhuñdur
İden memālik-i ma‘mūr-i haşm-ı vādī-i lāh
13. ‘Adū amān dimedikçe ṭabīb-i şavletüne
Mizāc-ı ‘illet-i tiğūñdan olmadı dervāh
14. İderdi şūret ü ma‘nāda zātuñı ikrār
‘Adūnuñ olmasa çeşm ü dilinde perde-i rāh

[125b]

15. Sevād-ı menķabetūñ kuhl-ı nūr-ı baḫş-ı başar
Sitāyiş-i şıfatūñ dürr-i gūşvār-ı şımāh
16. Hārem-serā-yı derün şāhid-i senāna maķām
Sürādīķ-ı dil-i meftūn ‘arūs-ı medhūñe tāh

⁹⁴⁶ Tenvir-i: Tenūr-ı D.

⁹⁴⁷ luṭfuñ: lūtf-i D.

17. Sevād-ı vaşfuñı itdükce hoş-nümā ṭab‘um
Suṭūr-ı muşhafı manende-i ḥaṭṭ-ı nūsaḥ
18. İdüp kalem müjesin dūde merdüm-i çeşmüñ
Sürüş-ı ğayb revādur iderse istinsāḥ
19. **Nazım** bī-kese raḥm it ki nūr-ı feyż-i ğınā
Derün-ı tīre vü tengin ide münir ü feraḥ
20. Kuşūr-ı ğaybımı ğayb eyle zeyl-i ‘afvuñ-ile
Ne deñlü vaşf-ı şıfātuñda olsa da küstāḥ
21. İder mi pūta-i vaşfuñ ‘aceb tamām ‘ayār
Kemāl-i zer-i⁹⁴⁸ meḳālı ḳalur mı nāḳış u bāḥ
22. Hemīşe tā ki şalāt u selām-ile şeb u rüz
Ola ḳavāfil-i teslīm sū-yı ravzaña şāḥ
23. Dil-i muḥālifüñü dem-be-dem ğümān-ı ḳazā
İde muvāfaḳat-ı sehm-i ḳahr-ile şūrāḥ

132⁹⁴⁹

Müctes Bahri

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. ‘Ali’s-seḥer ki bu ḳaşr-ı zümürüdüñ bünyād
Cenāḥ-ı rüzen-i la‘lüh mihre virdi küşād
2. Felek de şevḳ-ile ḥurşid-i şofra-ğüster olup
Cihānı ni‘met-i ḥüsn-ile eyledi dil-şād
3. Kudüm-ı mihr-ile nev-rüz-ı⁹⁵⁰ ḥil‘atin giydi
Cihāna cāh-ı bahārı yine mübārek bād
4. Nedür bu ğülşen ü ğülşen çemen çemen ülfet
Ki dā‘im olmada esbāb-ı zevḳ ü şevḳ i ziyād
5. Nedür bu ‘ālem ü ‘ālem cihān cihān şoḥbet
Ki her ḥarāb göñül şimdi olmada ābād

⁹⁴⁸ zer-i: verz-i D.

⁹⁴⁹ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 62-68.

⁹⁵⁰ nev-rüz-ı: nev-rüz D.

6. Tebārek'allāh ey devr-i 'ayş ü 'işret kim
Gönül hemîşe ferahnāk u guşşadan āzād
7. İrişdi 'ahd-i şafā müjde mey perestāna
Ki tevbe itdi cefāya zamāne-i bī-dād
8. Zamān-ı zevk-i tarabdur ki zümre-i rindān
Kadeh du'āsını eyler zamīme-yi evrād
9. Bahār-ı 'ayş ü şafādur ki feyz-i nāmiyeden
Hırām iderse çemende 'aceb degül şimsād
10. Hoşa müsā'ade-i baht kim debīr-i tarab
İde şahīfe-i zevk u neşāta tarh-ı sevād
11. Harem-serā-yı dil oldı henüz şevk-endüd
'Aceb mi olsa sitem-hāne-i felek berbād
12. Zihī dem-i ferah-encām devr-i nüş-a-nüş
Ki 'ayş u 'işrete meyl itdi hātır-ı zühhād
13. Revāc bulsa n'ola h̄ācegān-ı şādī kim
Metā'-ı şevk-i füzün-bestedür serā-yı kesād
14. O deñlü buldı ğınā dil ki nāzdan almaz
Metā'-ı kāmı eger itseler bu demde mezād
15. Müyesser olsa n'ola şimdi h̄āhiş-i dil-i zār
Ki oldı vech-i ümīde küşāde bāb-ı murād
16. Ma'athtar itdi huşuşa dimāğ-ı cānı henüz
Şemīm-i micmer-i na't-ı şeh-i setüde nijād
17. Şehen-şeh-i dü cihān kim gedā-yı dergehidür
Hezār-ı Husrev-i Dārā vü şad hezār-ı Kubād
18. Yegāne Husrev-i zī-şān ki oldı huddāmı
Derinde firka-i evtād u zümre-i efrād
19. Şeh-i kalem ü 'irfān peyember-i zīşān
Hulāşa-i dü cihān yeke tāz-ı şahn-ı cihād

20. Ḥabīb-i Ḥazret-i Mevlā ser-āmed-i dü serā
Delīl-i rāh-ı hüdā şāh-ı kişver-i irşād⁹⁵¹
21. Fūrūğ-ı cebhe-i Īmān Muḥammed-i ‘Arabī
Ziyā-yı nāşiye-i dīn şefī-i cürm-i ‘ibād
22. O nāzenīn-i dü ‘ālem ki Īzid-i müte‘āl
Hezār-ı ‘izzet-ile nām-ı pākūñ eyler yād
23. O şeh-süvār saf-ārā-yı leşker-i İslām
Ki oldı tu‘me-i dendān tīgī ehl-i ‘inād
24. O faḥr-i kevn ü mekān kim biri birisiyle
O deñlü eyledi devrinde imtizāc azdād
25. Ki nere şīri olup pāsbān-ı ahū-yı Çīn
‘Ukāb oldı nigeḥ-dār-ı āşiyān-ı çerād

[126a]

26. Zuhūr pāki şeref-baḥş-i cümle-i mevcūd
Vücūdı hestī-i eşyāya bā‘iş-i icād
27. ‘Ayār- cins-i ‘ibādāta ṭab‘īdür me‘yār
Nuḳūd-ı kīse-i ṭā‘ata zātīdür neḳād
28. Kemend-i silsile-i ‘aşḳuḡa cihān mecnūn
Cihāniyān ser-i kuhsār mihrine ferhād
29. Tereşşuḡ itse zemīne şehāb-ı luṭfi eger
Bula ḡayāt-ı ebed cümle ḡāk olan⁹⁵² ecsād
30. Göreydi şavlet-i ḡahrın hezār-ı⁹⁵³ dehşet-ile
Düşerdi lerzeye endām-ı ḡamze-i cellād
31. Olurdi cismüñe bir zaḡm-ı tāze her cevher
Niḡāh-ı ḡışmuḡa düş olsa deşne-i⁹⁵⁴ fülād
32. Nesīm-i terbiyet-i feyz eyleseydi güzer
Dönerdi ma‘den-i yāḳūta küre-i⁹⁵⁵ ḡedād

⁹⁵¹ kişver-i irşād: kişver reşād D.

⁹⁵² olan: ola D.

⁹⁵³ hezār-ı: hezār D.

⁹⁵⁴ deşne-i: daşna-i D.

⁹⁵⁵ küre-i: kürre-i D.

33. Kemāl-i merḥametün-den olaydı vāye-pezīr
İderdi şaydını āzād ḥaşre dek şayyād
34. Henüz sāye-i ‘adlünde kimse yok giryān
Meger ide regi bīmār-ı neşter-i fesād⁹⁵⁶
35. Zamān-ı şer’i ki peyvestedür kıyāmete dek
‘Aceb mi eylemese kimse kimseden feryād
36. Ğubār-ı kūyını kuḥl eylese cihānı degül
Görürdi ‘ālem-i lāhūtī kūr-ı māder-zād
37. Niġāh-ı merḥameti nāzır olsa tā-be-ḥaşr
İderdi gerk-i ğanem birbirine ‘arz u dād
38. Olurdu bāġda her lāle micmer-i ‘anber
Nevīd-i nefḥa-i⁹⁵⁷ ḥulḳ-ile gelse gülşene bād
39. Ḥekīm-i ḥıfzı eger olsa nabz-ı ġır-i ‘alīl
Dimāġa bir dahı emrāz virmez idi fesād
40. Melā’ike sipehā şāh-ı ‘arş-ı bārgelhā
Eyā yegāne delīl-i tarīḳ-i rüşd ü sedād
41. Sen ol şeh-i dü cihānsun ki leşker-i mevcūd
İki cihānda senün olmuş emrüne münḳād
42. Sen ol şehāb-ı keremsün ki şüre perde olup⁹⁵⁸
Kemāl-i baḥşış-i feyzünle meyve-dār-ı cemād
43. Ne ḳādirüm seni ta’rīfe ben ḳuluḡ şāhum
Eger ki feyz-i ‘amīmünden olmasa imdād
44. Niġāh eyleme evzā’-ı nā-sezāma benüm
Biraz fuzül olup bende ey kerem-i mu’tād
45. Hüner-furūş olayum şaff-ı ceyş-i ‘irfāne
Kümeyt-i çāpik-i ṭab’umla her çeh bād-ābād⁹⁵⁹

⁹⁵⁶ Bu mısra da vezin aksamaktadır./ fesād: feryād D.

⁹⁵⁷ nefḥa: nāḥḥa D.

⁹⁵⁸ olup: olur D.

⁹⁵⁹ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

46. Benüm o sâhîr-i efsûn tırâz-ı nâdire-gû
Benüm o şâ'ir-i mümtâz kâmil-i isti'dâd
47. Benüm o zemzeme-pîrâ-yı bezm-i mâ'ni kim
Nevâ-yı nazm-ı bülendümle doldı gûş-ı bilâd
48. O mihr-i burc-ı kemâlümde olsa erzânî
Mişâl-ı şeb-pere hep gör reşkden hasâd⁹⁶⁰
49. Şeker-feşân-ı beyân oldı tûî-i nuṭkum
Revâ düşerse kesâde dükânçe-i ḳannâd
50. Bu cünbiş ü harekât ile bu revîşle daḫı
Ne fitneler ḳopara gör bu kilik-i 'işve nihâd
51. Cihâna 'arz-ı cemâl itdi şâhid-i süḫanum
Kim oldı şöhret-i ḫübân-ı ḫalaḫ u nev-şâd
52. Nigâr ḫâne-i çine sözüüm ider ḫande
Revâdur ebkem ü lâl olsa şüret-i Bihzâd
53. Bu feyz dâd-ı Ḥudâdur mu'allim istemezem
Süḫanda himmet-i ṭab'um yeter baḫa üstâd
54. **Nazîm** vaḳt-i du'âdur bu jaj-ḫâyî bes
Kef-i niyâzı ḫulûş üzre eyle Ḥaḳḳa küşâd
55. Hemîşe tâ ki bu ḳaşr-ı sipihr muḫkem olup
Bula müdâm-ı⁹⁶¹ keşâyîş bu çetr-i sîm-evtâd
56. 'Adû-yı dîn ola tâ-ḫaşr inhizâm-peḫîr
Bi-dest-i Bârî-i Ḥazret ü âlihu'l-emcâd
57. Bula cemî-i mir-âdât ḫâ'iz-i imkân
Bi-lütf-i İzîd-i yektâ bi-Ḥaḳḳ-ı sûre-i şâd

⁹⁶⁰ şeb-pere: şeb-pâre D./ gör: kur D.

⁹⁶¹ müdâm-ı: müdâm D.

[126b]

1. Ey muhîṭ-i kibriyâ sende dü-‘âlem ber-zebed
Sun‘munğ âğâz u encâmı ezelden tâ ebed
2. *Ḳul hüva’llâhu eḫad*⁹⁶³ tefsîr-i vaḫdaniyyeti
Âyet-i vaşf-ı şîfât-ı zâtı *Allâhu’s-şamed*⁹⁶⁴
3. Bî-bidâyet evvelidür bî-nihâyet âhiri
Bî-şerîk ü bî-naẓîr ü bî-eb ü ümm ü veled
4. Mübdî‘-i kevn ü mekân kim iḫtirâ-ı şun‘ıdur
Eyleyen nüh ḳubbe-i eflâki tarḫ-ı bî-‘amed
5. Ḳudret-i zâtıyla yoḫdan ‘âlemi var eyledi
Bânî-i şun‘ı ezel bî-çend ü çün mu‘temed
6. ‘Âlem-i hijdeh-hezâr oldı dü ḫarf-ile bedîd
Eyleyüp izḫâr-ı ḳudret ol ḫakîm-i bî-raşad
7. Ḳaṭresi kevn ü mekânı ğarḳ ider yoḫdur henüz
Raḫmeti deryâsına ḳa‘r u kenâr u cezr ü med
8. Hızr u İskender delîl olsa bulunmazdı necât
Çekmese Ye‘cüc ‘işıyâna eger ğufrânı⁹⁶⁵ sed
9. Neyyir-i künh-i kemâlünden nice virsin ḫaber
Zerre-i nâçîz iken noḫşân u ‘acziyle ḫired
10. Biñde bir olmaz edâ-yı şükri[ni]⁹⁶⁶ tâ rûz-ı ḫisâb
Her nefesde neml ü reml ü zâriyât olsa ‘aded
11. Yirde gökde küyveş ser-der-ḫam-ı çevgânıdur
Ḫükminüñ ins ü melek cinn ü peri vü dîv ü ded

⁹⁶² **Yahya Nazîm D.1., Kaside**, s. 99-101.

⁹⁶³ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allâh'tır, bir tektir." (İhlâs Sûresi 1. âyet)

⁹⁶⁴ اللَّهُ الصَّمَدُ "Allâh Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır; O, hiçbir şeye muhtaç değildir.)" (İhlâs Sûresi 2. âyet)

⁹⁶⁵ ğufrânı: ğufrını D.

⁹⁶⁶ şükri: şükri D.

12. Devri-i dergāhı gerçi derd ü miñnetdür şedîd
Heybet-i kurb-ı vişâl ammâ ki bu'dından eşed
13. Bîm-i kâhrı heybetünden şîr-i ner rûbâhdur
Luţf-ı ümîd-ile rûbâh-ı za'îf olur esed
14. Rûy der-hâk-i niyâz-ı bârgâh-ı luţfidur
Sâkinân-ı kûh u şahrâ-ile sükkân-ı beled
15. 'Afv-i 'işyândan füzündür ol cevâd-ı muţlaķuñ
Ma'zeretden ğayrı yoķdur destümüzde bir sened
16. Bî-bahâ eyler 'atâ Mevlâ bahâneyle virür
Bir bahâneyle bahâsız nâ'il olmaķda şaded
17. Bulamayan feyz-i ğamından o feyyâzuñ naşib
Ya mürîd-i mu'tekîd olmuş ya pîr-i mu'tekâd
18. Mihr-i feyzinden yeter bir zerre iki 'âleme
Aña tâlib zerre gibi gerçi bî-pâyân u hadd
19. Bî-naşib-i dâĝ-ı derdi lâlesiz bir şûre-hâk
Bî-şafâ-yı 'aşķ-ı pâki rûhsız gûyâ cesed
20. Āteş-i 'aşķı dil-i şad-çâküm itsin şu'le-zâr
Lâlenüñ yaķsın derûn-ı sînesin nâr-ı⁹⁶⁷ ħased
21. Budur ümmîdüm ki olan dâĥil-i silk-i şumâr
Gerçi evşâfı gibi vaşşâf-ı zâtı lâ-yu'ad
22. Umarum bu sübħa-i lü'lü-i tevĥîdüm ola
Ĥaşre dek ta'zîm-ile şubĥ u mesâda zîb-i yed
23. Yüz sürüp dergâhuña geldi ķabûl it ĥâcetin
Eyleme ĥırmân-ile yâ Rabb **Nazîm**-i zârı red
24. Bedligin 'afv eyle âb-ı rûy-ı nikân ĥürmeti
Vezn olunduķda terâzû-yı cezâda nîk ü bed

---

⁹⁶⁷ nâr-ı: dâĝ-ı D.

[127a]

25. Şihne-i nefse esir olmuş amān şad el-amān
Dest-gir ol 'acze düşmişdür meded şad el-meded
26. Eyle ol dīvāneyi kayd-ı ma'āşiden hālāş
Olmasın üftāde-i zencir-i *hablün min mesed*⁹⁶⁸
27. Ravza-i tevhid ü temcidünde olsun cān u dil
Dem-be-dem gül-deste-i şıdık-ile pür iki seped
28. Eyle kandil-i fūrūzān nūr-ı imānı aña
Pisteri olduğda yā Rab künc-i tārık-i lahd
29. Qalbini seb'ul-meşānī nūr-ı lebriz eylesin
'Ayn-ı ihlāş it bi-hakık-ı *kul hüva 'llāhu eḫād*⁹⁶⁹

134⁹⁷⁰

Müctes Bahri

Mefā'ilün/Fe'ilātün/Mefā'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Olursa levh ü qalem vaşfuña qalem kâğaz
Kifāyet itmeye ey mefhar-ı ümem kâğaz
2. Medāyihünde senün tercemān-ı gayb-ı qalem
Sitāyüşünde senün levh bir hakem kâğaz
3. Qalem kitābet-i cūdunda dir benem hāme
Yazılsa mekremetün levh dir benem kâğaz
4. Şüküfe zār-ı şalāt u selām-izatuñdur
Dem-ā-dem olsa n'ola gayret-i irem kâğaz
5. Nüvişte⁹⁷¹ anda taḫiyyāt-ile dūrūduñdur
Leb-i edeble n'ola olsa mülteşem kâğaz
6. Sātūr-ı menkabetün vāridātıdur şaf şaf
Senān-ı hāme 'alem şukka-i'alem kâğaz

⁹⁶⁸ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ Boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu hâlde sırtında odun taşıyarak karısı da (o ateşe girecektir). (Tebbet Sûresi 4-5. âyet)

⁹⁶⁹ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ De ki: "O, Allāh'tır, bir tektir." (İhlās Sûresi 1. âyet)

⁹⁷⁰ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 68-71.

⁹⁷¹ Nüvişte: Nevişte D.

7. Olur şenā-yı şifātuında yā Resūlu'llāh
Hemīşe olmağ için mazhar-ı kerem kâgaz
8. Şehāb-ı hāme utārid debīr-i şürh-i şafağ
Sipīhr-i hoşka vü şeb dūde şubh-ı dem kâgaz
9. Alınca gevher-i na'tuñ şadefveş āgūşa
Hurūş-ı mevc-i⁹⁷² pey-ā-peyle oldı yem kâgaz
10. Benefşedür ki ola rīhte-i semen-zāra
Hağ-ı senān-ile olduca pür-rağam⁹⁷³ kâgaz
11. Cānib-i şubh-ı sa'adet-fürūğ-i na'tuñdur
Felekde olsa n'ola gün gibi 'alem kâgaz
12. Sevādı nūr-ı siye vaşf-ı gīsūvānuında
Beyāzı şerh-i cemālūñle mürtesem kâgaz
13. 'Azīz iden anı hep hilye-i cemālūñdür⁹⁷⁴
Dem-ā-dem olmada baş üzre muhterem kâgaz
14. Fürūğ-ı midhat-ı zātuñla berğ urur gūyā
Muht-i⁹⁷⁵ nürdur ez-farğ-ı⁹⁷⁶ tā kadem kâgaz
15. Degül sevād olup nevk-i hāme mīl çeker
Dü çeşm-i düşmenine sürme-i 'adem kâgaz
16. 'Adū-yı münkeri ilzāme rūh-bağş olsun
Şunardı zātuñı ikrāra her şanem kâgaz
17. Hemīşe midhat-ı⁹⁷⁷ zātuında hāme-i dü-zebān
Hemīşe vaşf-ı şifātuında piş ü kem kâgaz
18. Su'al-i menkabetūñde mişāl-i hāme olur
Nedīm-i Rūm u 'Arab hem-demi 'Acem kâgaz
19. Simāt-ı h'ān-ı nu'ūtuında hāmd-i h'ān hāme
Gīnā-yı ni'met-i feyzūñle muğtenem kâgaz

⁹⁷² mevc-i: nevc-i D.

⁹⁷³ rağam: rağım D.

⁹⁷⁴ cemālūñdür: celālūñdür D.

⁹⁷⁵ Muht-i: Mağabbet-i D.

⁹⁷⁶ Ez-farğ-ı: ez-firağ-ı D.

⁹⁷⁷ midhat: midat D.

20. Likā-yı feyzün ümid-ile kilik-i ter giryān
Midād-ı medhūne ḥasretle ğarḳ-ı nem kāġaz
21. Ser-i bisāt-ı nu'utuḡda miḥmānlar iken
Gürisne-dīde ḳalem gerçi pür-şikem kāġaz
22. Bulursa miḥre-i miḥrūnle feyz-i vaşfunḡda
Şaḥīfe-i dilüm olmaz benüm de kem kāġaz
23. Olur medāyiḡ eylesem aḥlāḳın⁹⁷⁸ taḥrīr
Sevād-ı nāfe-i müşġ āḥū-yı ḥarem kāġaz
24. İşüm ölünce beyāz-ı sevād-ı medhūndür
Ola elümde ḥuşūşā ki ḥāme hem kāġaz

[127b]

25. Virür şaḥīfe-i ḥalkār miḥri vaşfunḡda
Felekden istesem ey neyyīr-i ḳadem kāġaz
26. 'Adā-yı ḥidmet idince ḳabül olur mı diyü
Ḳalemle ey şeh-i kerrūbiyān ḥaşem kāġaz
27. Elümde eyledi ḥāme hezār secde-i sehv
Şad iztırāba düşüp oldu ḥam-be ḥam kāġaz
28. Sevādı ḥavfum odur kim sevād-ı rüyum ola
Sitāyişünḡde baḡa olmasın ḥakem kāġaz
29. Derūna naḳş iderüm na'tuḡı **Nazīm**-i āsā
Baḡa şaḥīfe-i dil-besdür istemem kāġaz
30. Müjem ḳalem gözümün nūri tār-ı misterdür
Olur beyāzı nu'utuḡda lā-cerem kāġaz
31. Cenābuḡa ġarazum 'arż-ı ḥālidür⁹⁷⁹ şāhum
Mücelledolsa bu nazmumda mültezem kāġaz
32. Hemīşe tā ki idüp na'tuḡı ḳalem tesvīd
Anı beyāza çıkardukça dem-be-dem kāġaz
33. Ola dürüd u şalātuḡda kilik-i ter sābit
İde taḥiyyāt u teslīmün aḡa zam kāġaz

⁹⁷⁸ medāyiḡ eylesem aḥlāḳın: medāyiḡ-i aḥlāḳ eylesem D.

⁹⁷⁹ ḥālidür: ḥāldür D.

1. Ey harīm-i hāşş-ı bezm-i rü'yet-i perverdigār
Vech-i Hakkā zātı hem āyīne hem āyinedār
2. Noқта-i cīm-i celāl-i 'izzeti kevn ü mekân
Halkā-i devri muhîṭ-i 'âlem-i hijdeh hezâr
3. Manşib-ı kadr ü kemâli ber-mezîd ü müstedâm
Kışver-i cāh-ı celâli bî-müşîr ü müsteşâr
4. Hâk-rûb-ı bârgâhı şehper-i Kerrûbiyân
Hâdim-i dergâhı Rûhu'l-Ḳudüsdür leyl ü nehâr
5. Sâkinân-ı ravza-i 'âlem-penâhı ins ü cân
'Âkifân-i Ka'be-i dergâhı ervâh-ı kibâr
6. Dostân-ı kadr ü iqbâli 'azîz ü ser-bülend
Düşmenân-ı 'izz ü iclâli zelîl ü h'âr u zâr
7. Rîzesinüñ âsitânı gevher-i tâc-ı mülûk
Cevher-i iksîr-ile hâk-i harîmi hem-'ayâr
8. Mihmân-ı mîzbân-ı luṭfi sultân ü gedâ
Ḥamd-h'ân-ı h'ân-ı cûdı pîr ü tıfl-ı şîr-h'âr
9. Hoş-nişîn-i şofra-i in'âmı cân-ı hāşş u 'âm
Dâne-çîn-i ḥarmen ü ihsânı murğ u mûr u mâr
10. Ṭab'-ı feyz-âşârına bir zerre ḥurşîd-i münîr
Dest-i gevher-bârına bir kaṭre emvâc-ı bihâr
11. Kâse-şüy-ı maṭbah-ı cûdı şeh-i fağfur u çîn
Cebhe-sây-ı bâb-ı luṭfi pâdişâh-ı kâm-kâr
12. Bûstân-ı rif'ati bir bâğ-ı bî-h'âr u ḥazân
Gülsitân-ı 'izzeti bir ravza-i her-dem-bahâr
13. Nur-ı 'afv-i meclis-i râḥat-fürûz-ı ehl-i ḥuld
Berğ-ı ḥışmı ḥarmen-i ârâm-sûz-ı ehl-i nâr

⁹⁸⁰ Yahya Nazîm D.1., Kaside, s. 133-141.

14. Bezm-i esrār-ı ilāhīde nedīm-i nüktedān
Mekteb-i ‘ilm-i ledünde h‘āce-i h̄ikmet-şi‘ār
15. Gevher-i genc-i ‘ulūm-ı evvelūğ ü āh̄irūğ
Lücce-i taḥkīkde yek-dāne dürr-i şāhvār
16. ‘Ālim-i ‘ilm ü h̄ikem kevn ü mekân-ı ma‘rifet⁹⁸¹
Ḳulzüm-i zehḥār-ı esrār u yem-i ‘irfān-niṣār

[128a]

17. Sebze-zār-ı ḥilmine şefḳat nesīm-i rūḥ-baḥş
Şāḥsār-ı raḥmine ‘afv ü şefā‘at berk ü bār
18. Bārgāh-ı ‘azmine *naşrun min Allāh*⁹⁸² sāyebān
Sāyebān-ı rezmine fetḥ u zafer naḳş ü nigār
19. Rehber-i tevfiḳ der-piş ü hidāyet der-ḳafā
Cünd-i fırsat der-yemīn ü ceşş-i nuşret der-yesār
20. Leşker-i nuşret-şi‘ārı dest-ber-i tiğ-ı sebāt
Düşmen-i nā-pāyidārı pāy-der-rāh-ı firār
21. Tīr-i tīz-i rezminūğ āmācıdur rüz-ı maşāf
Ser-be-ser olsa e‘ādi Rüstem ü İsfendiyār
22. Darb-ı kúpāl-ı ḳader rüz-ı⁹⁸³ ḳazā-peykārıdur
Kār-ı ḥaşmı zār iden hemvāre vaḳt-i kār-zār
23. Zātını iḳrār iden mışr-ı dü-‘ālemde ‘azīz
Ḳadrini inkār iden iki cihānda ḥāk-sār
24. İştiyāk-ı ‘arızıyla ḥasret-i ebrūları
Mihri ser-germ eylemiş māh-ı nevi ḳılmış nizār
25. Ol devā bir ü iki bismi’llāh ḥaṭṭ-ı reyhanla⁹⁸⁴
Vech-i pür-envārı bir muşḥafdur āyet ber-kenār
26. ‘Aşḳ-ı ‘ālem-sūzı⁹⁸⁵ eşyāya sirāyet itmese
Her ser-i dāğunḡda göstermezdi bir aḥker enār

⁹⁸¹ ma‘rifet: mağfiret D.

⁹⁸² وَأُخْرَى تُحِبُّونَهَا تَصْنُرُ مِنَ اللَّهِ وَفَتَحَ قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ الْمُؤْمِنِينَ Seveceğiniz başka bir kazanç daha var: Allāh’tan bir yardım ve yakın bir fetih (Mekke’nin fethi). (Ey Muhammed!) Mü’minleri müjdele! (Saf Sûresi 13. âyet)

⁹⁸³ rüz-ı: zūr-ı D.

⁹⁸⁴ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

⁹⁸⁵ sūzı: sâzı D.

27. Berķ-ı cān-te'şīr-i derd-i 'aşķı sārī olmasa
Süz-ı dil izhār idüp yanmaz yaķılmazdı çenār
28. Meh-medet-ķ`ān-ı şıfātı mih-terīn ü kih-terīn⁹⁸⁶
Midhatinde pīr ü bernā bī-'inān-ı ihtiyār
29. Vaşf-ı zātıyla geçen her dem hayāt-ı cāvidān
Na't-ı pākiyle olan her bir nefes 'ömr-i dü-bār
30. Devha-i medhūnde şad gūne neğamla nāle-senc
Gülşen-i evşāfına bülbül benüm gibi hezār
31. Nāme-i şānuḡda 'unvān *rahmeten li'l-'ālemīn*⁹⁸⁷
Pādişāh-ı 'arş-mesned Hüsrev-i refref-süvār
32. Kurretü'l-'ayn-ı rusül nūr-ı dü-çeşm-i enbiyā
Mefhar-ı 'ālem vücūdı kā'ināta iftiḡār
33. Seyyidü'l-kevneyn ḡātem-i enbiyā hayrū'l-beşer
Dāver-i 'ālī-güher şāhenşeh-i vālā-tebār
34. 'İllet-i ma'müre-i kevn ü mekān kim olmada
Kaşr-ı dīn erkān-ı şer'iyle metīn ü üstüvār
35. Şehriyār-ı 'ālem-i lāhūta kim ervāḡ-ı ḡuds
Şaydgāh-ı kibriyāsında dem-ā-dem cān sipār
36. Aḡmed-i mürsel Muḡammed Muştafā maḡbüb-ı Hāḡ
Nāzenīn-i bezm-i ḡāşşü'l-ḡāş-ı ḡurb-ı kirdgār
37. Ol ḡudāvend-i ḡudāvendān ki dā'im itmede
Pādişāhlar dergehinde 'arż-ı zill-i iftiḡār
38. Ol şehūḡ ḡ`ān-ı nevālinde Süleymānlar tıfl
Anda sīmurḡa meges deḡlü olunmaz i'tibār

[128b]

39. Ol şeh-i kevn ü mekānuḡ maḡbaḡ-ı iclālīne
Bir ḡara ḡulluḡcıdur sulḡān-ı mülk-i zeng bār
40. Şanma encümle şafaḡ olmuş 'araḡ-rīz-i hicāb
Āsmānı āsitān-ı ḡadri itmiş şerm-sār

⁹⁸⁶ Bu mısradā vezīn aksamaktadır.

⁹⁸⁷ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ (Ey Muhammed!) Seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiyâ Sûresi 107. âyet)

41. H̄ān-ı şıdķ u ‘adl ü ģilm ü ‘ilmine mihmān olup
Oldı Bū Bekr ü ‘Ömer ‘Oşman u H̄aydar çār-yār
42. Şāhbāz-ı himmeti çengāl-i istiğnāsına
Murğ-ı zerrīn-bāl-i ģurşīdi ider almaķda ‘ār
43. Şarķ u ģarb ola mülākī ģuvvet-i temkīn ile
Sīne-i rūy-ı zemīne olsa ģilmi pā-feşār
44. Mühmel-i ģadr ü vaķārında taģammüldeñ ģalup
Çekmeye heft-üştür-i eflāk eger olsa ģatār
45. Olalar taģte’ş-şerāda ģāv u māhī mużtarib
Olsa ger fevķa’l-‘alāda sāye-endāz-ı veķār
46. Emri nehy itse şikāk-ı beyn-i ezdādı eger
Kām-ı cāna eyleye zehrābı āb-ı ģoş-ģüvār
47. Şerbet-i ümmīd ü bīm-i luţf ü zehr-i ģahrıdur
Hüşyārı eyleyen mestāne mesti hüşyār
48. Kahramānı bād-ı ģışm u ģahrı eyler nā-tüvān
Bir meges imdād-ı luţfiyla olur ‘anķā-şikār
49. Hāķķ-ı cārı ģaşre dek cārī iderlerdi eger
Devr-i adlinde olaydı şīr ü cīrān hem-civār
50. Bir za‘ife taķvīyet-baģş olsa raģm ü şefķati
Gelmeye seng-i felāģatle zücāce inkisār
51. Kām-ı ģalk-ı her dü-‘ālem dem-be-dem ģoş-büydur
Nefģa-i ģül-zār-ı aģlākı bulaldan intişār
52. Sākī-i ģıfzı bisāt-ı ‘ömri tertīb eylese
Bir daģı olmazdı cām-ı zindeģānīde ģumār

53. Li-ma'allāh-gülsitān Yāsīn ü Tāhā-büstān
Ey nihāl-i bāğ-ı *levlāk*⁹⁸⁸ ü *le'amruk*⁹⁸⁹ şāhsār
54. Sensün ol nūr-ı hidāyet pertev-i bezm-i yakīn
Cem'-i şem'ün enbiyā vü mürselīn pervāne-vār
55. 'Ömrüm olduċca senün seyyāh-ı deşt-i na'tınım
Oldum o şāhrāda hālā cān ü dilden bī-ķarār
56. 'Acz-ile nokşān-ile bir zerre-i nāçiz iken
Gün gibi vaşf-ı kemālātünde buldum iştihār
57. Güne güne hulle-bāf-ı kārġāh-ı feyzdür
Bikr-i endişem ķabül itmez cihāz-ı müste'ār
58. Keyf-i şahbā-yı hayāl-i dil-keşüm bī-derd-i ser
Bāde-i cān-bağş-ı nazm-ı āb-dārum neşve-bār
59. Bu ķaşıdem midħatünde ravza-i ihlāşdur
Levn-i ezhārunda ne reng-i ġazān ne bīm-i ġār
60. Cāmi'-i vaşfunda her saır-ı beyānum çekdi şāf
Hāne-i ma'nī şarīrüm eş-şalā h'ān-ı menār

[129a]

61. Bāğbān-ı nazm olaldan tā ki cānum tendedür
Bāğ-ı na'tuñde ola mīzāb-ı kılķüm ābyār
62. Dem-be-dem eyler mükerrer şekker-i evşāfuñı
Tūtī-i nuřķum benüm bilmez ne Mıř u Ķandahār
63. Ĥaydar-ı Kerrār-ı meydān-ı şenā-yı zātuñum
Esb-i şab'um düldül-i çālāk-ı ġāmem zu'l-feķār
64. Maġfil-i vaşfuñda istihsān iderseñ yā beni
Şab'uma dinse revā Ĥassan-ı devr-i rüzġār

⁹⁸⁸ Levlāke levlāke le-mā halaktü'l-eflāke: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım." Bu sözün uydurma hadis olduġu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "Hadis olmasa bile anlamı doğrudur." İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'ıların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

⁹⁸⁹ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ بِعَمَهُونَ (Melekler, Lût'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

65. Vaşf-ı zātuñda yiter bir noktasun kılsañ⁹⁹⁰ kabül
Şāhid-i güftāruma lābüd ola ħali 'izār
66. Evc-i medhūñde ħalup pervāzdan oldı henüz
Murğ-ı ħab'um āşiyāngir-i ħaziz-i i'tizār
67. 'Acizāne isterüm maħbül-i dergāhuñ ola
Lāyık-ı şānuñ degül gerçi bu nazm-ı yādigār
68. Zib-i destār-ı kabül it luţf idüp redd eyleme
Eyledüm dergāhuña bu berk-i sebzi ber-güzār
69. Yā nebiyya'llāh ne ħidemdür şenā-yı Ĥazretüñ
Ola vaşfuñda Süleymān mürdan bī-i'tibār
70. Bendene ħalt-ı kelām itdürdi sevdā-yı sivā
Ādemi muħtell-dimāğ eyler su'üd itse buħār
71. Yā Resūlu'llāh meded pest itdi ħadrüm bī-kesi
Gerçi dirler gevhere gerd-i yetimi der-ħişār
72. Görme erzānı Süleymān bārgāh-ı nazm iken
Çeşm-i baħtum çeşm-i mür-ı nā-tüvāndan teng ü tār
73. Nür-ı ħurşid-i cemāl-i bā-kemālün'aşkına
Eyleme ben zerreni bī-ţali'ü nā-baħtiyār
74. Ravza-i ümmidüm⁹⁹¹ olsun pergel-i maħşüd-ile
Bāğ-ı ħirmān itmesin lāle-sitānı ıztırār
75. Vaşf-ı küyuñda yine bir nev ħazel tarħ eyleyüp
Şāhum itdüm 'arz-ı ħāl-i dergeh-i devlet-medār
76. Ey nesim-i dergehün 'ıtr-ı dimāğ-ı her diyār
Ĥāk-i küyuñ nefħa-riz-i nāfe-i müşg-i Tātār
77. Tāb-ı mihrünle dem-i āħir ola cān virenün
Pertevi tā şubħ-ı maħşer nür-ı ħandil-i mezar
78. 'Aşħ-ı cān-suzuñla bezm eyle dil-i fülādumı
Her dü-çeşmümden dökülsün eşk-i ter gibi şerār

---

⁹⁹⁰ kılsañ: itsen D.

⁹⁹¹ ümmidüm: ümmidün D.

79. Bir işâret ola kıurb-ı âsitanuñdan diyü
Yolda kıaldı halka-i der gibi çeşm-i intizâr
80. Dilde fikrün cilve-güsterdür hayâlün dîdede
‘Āşık-ı dîdaruñum şâhum nihân u âşikâr
81. Şaykıal-ı mihrünle eyle tâbdâr u müncelî
İtmesün gerd-i sivâ mir’ât-ı kıalbümi gubâr

[129b]

82. Ya’ni bî-tenha-nişîn-i ğâr-ı ‘işyânum henüz
Ben ğarîbe ‘afvuñu yâr it bi-ħaķķ-ı yâr-ı ğâr
83. ‘Āşiyân-ı ħaşre hengâm-ı şefâ’at ben daħı
‘Afvuñu ümmîd-vârum luţfuñu ümmîd-vâr
84. Ĥâzık-ı luţfuñ meger merhem-resân-ı rahm ola
Niş-i ‘işyân eyledi cân u dil-i zârum figâr
85. İtdi âvâre hevâ-yı ma’şiyet cân ü dilüm
Şâhbâz-ı ‘afvuñu olmazsa vâveylâ düçâr
86. Ĥâne-ber-düş-ı hevâyum çün ħabâb-ı câm-ı mey
Nehb-i şahbâ-yı hevesle oldı ‘aķlum târ u mâr
87. Zîver-i silki kıabül it ğuş-ı cânâ kıudsîyân
Eylesin medħühnde bu dürr-i **Nazîmi** ğuşvâr
88. Besdür ey ħâme yiter taţvîl-i ğüftâr eyledün
Muħtaşar eyle kelâmuñ oldı maţlûb ihtişâr
89. Eyleye⁹⁹² şun’-ı nesîc-i kârgâh-ı *kün-fe-kan*⁹⁹³
Ĥil’at-ı eyyâma tâ kim şubħ u şâmı pûd u târ
90. Rûħına biñ kıâfile cins-i şalât olsun revân
Tâ olınca nüħ-kâtar-ı çarħ be-ğüsiste mehâr
91. Keşret-i enfâs-ı maħlûkâtdan efzün-ı selâm
Dem-be-dem teslîm ü ihdâ ola tâ rûz-ı şümâr

⁹⁹² eyleye: eyleme D.

⁹⁹³ بَدِيعَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ O, gökleri ve yeri örneksiz yaratandır. Bir işe hükmetti mi ona sadece "ol" der, o da hemen oluverir. (Bakara Sûresi 117. âyet) “Ol” der o da oluverir” anlamındaki kün feykün âyeti Kur’ân’da aynı anlamda 7 âyette geçmektedir. (Âl-i İmrân 47 ve 59, En’âm 73, Nahl 40, Meryem 35, Yâsin 82, Mü’min 68). Kün Allâh’ın gücünü, kudretini ifade etmektedir. Allâh bir şeyi yaratmak istediğinde bunu kün emriyle yapar. Bu âyet genelde şairlerce *kün* ve *kün feykün*’un mazi hali olan kün fekân şeklinde kullanılmaktadır.

92. Ümmeti oldukça gül-çin-i sürür-1 bağ-1 sür
Düşmeni olsun figâr-1 hârzâr-1 hâr hâr
93. Zevk-i sür-1 intikâmıyla olup dil-şâd ümem
Haşm ola her dem hezîmetle melûl ü sükvâr

136⁹⁹⁴

Destür Medh-i Nebî

Hezec Bahri

Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün/Mefâ'îlün

1. Vücüd-1 enbiyâ tesbîh-i dürr gibi ser-âmeddür
O tesbîhe imâme gevher-i zât-1 Muḥammeddür
2. N'ola olsa o tesbîhe imâme ol dürr-i yektâ
Ki mecmu'-1 rusûlden enbiyâdan zâtı müfreddür
3. Tecellî ideli nûr-1 aḥad burc-1 hüviyyetden
O nûruḡ cilvegâhı ṭavḡ-1 çeşm-i mîm-i Aḥmeddür
4. Kemândâr-1 maḡâm-1 *Kâbe kavseyn*⁹⁹⁵ Aḥmed-i Muḡtâr
Ki tîr-i kaşdınuḡ ser-menzili âmâc-1 maḡşaddür
5. Hıdîv-i taḡtgâh-1 li-ma'allâh seyyidü'l-kevneyn
Hudâvend-i *le 'amruk*⁹⁹⁶-efser ü *levlak*⁹⁹⁷-mesneddür
6. Harîm-i ḡurb-1 Haḡ maḡrem-serây-1 sırr-1 sübhânî
Ki miḡrâb-1 der-i câmı 'ibâdu'llâha ma'beddür
7. Risâlet-efseri bir ser-nübüvvet ḡil'atı der-ber
Şeh-i mülk-i beḡâdur pâdişâh-1 taḡt-1 sermeddür
8. O yektâ'âlem-ârâ şeh-süvâr-1 mülk-i lâhûtuḡ
Felek çevgân-1 fermânuḡda bir gûy-1 zeberceddür

⁹⁹⁴ **Yahya Nazîm D.1., Kaside**, s. 128-132.

⁹⁹⁵ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

⁹⁹⁶ لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût'a): "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

⁹⁹⁷ Levlâke levlâke le-mâ halaktü'l-eflâke: "Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım." Bu sözün uydurma hadis olduğu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, "Hadis olmasa bile anlamı doğrudur." İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed'e övgü olarak yazılan na'tların çoğunda bu söze yer verilmiştir.

9. Ev ednā⁹⁹⁸-y1 ledün ders-i debistān-1 kemālātuᅇ
ᅒuzür-1 ‘izzetinde ‘aᅇl-1 evvel ᅇfl-1 ebceddür
10. O kim ins ü melek-kerden be-ᅇavᅇ-1 ᅇükmidür ᅇālā
Zemīn ü āsmānda emri fermān-1 mü’ekkeddür

[130a]

11. O ᅇurᅇid-i kemāle zerre-i nāᅇiz olan nāᅇiᅇ
ᅒamerden ᅇālī‘i sa‘d āftāb-1 baᅇtı esveddür
12. Sevād-1 a‘zam-1 ‘aᅇᅇı o maᅇbüb-1 ilāᅇinüᅇ
Kenār-1 cüy-bār-1 dilde bünyān u Muᅇammeddür
13. Maᅇām-1 sidre vü refref ᅇudūmiyle müᅇerrefdür
Muᅇim-i kürsī-yi ‘arᅇ-1 mecīddür⁹⁹⁹ ol zāt emceddür
14. Ezelden tā ebed cāhı ᅇabül-i ‘azl ü naᅇb itmez
Risāetle nübüvvet ᅇiᅇveri aᅇa mü’ebbeddür
15. Reh-i cāh-1 celālünᅇde zemīn bir tūde-i kemter
Güzergāh-1 kemālünᅇde felek bir köhne künbetdür
16. Ğazāl-i ᅇāveri fitrāk bend-i raᅇᅇān iclālī
Kemend-i ᅇükmine nesr-i felek ᅇayd-1 muᅇayyeddür
17. ‘Alīl-i derdinüᅇ bīmārı cān-1 Bū Alī Sīnā
Dil-i dīvānegān-1 ‘aᅇᅇı Eflaᅇündan erᅇeddür
18. Rızā-cüyān-1 emri dem-be-dem maᅇbül-i müsteᅇnā
Fezā-püyān-1 nehyi her ᅇadem merdūd ü mürteddür
19. Dil-i deryā-niᅇārı mekremetde yemden eᅇā-ter
Kef-i gencīne-baᅇᅇı ‘aᅇifetde kāndan ecveddür
20. Türāb-1 ravzası iksīr-i devlet cān-1 maᅇlūᅇa
Ğubār-1 kūyı kuᅇl-1 ᅇeᅇm-i ervāᅇ-1 mücerreddür
21. Hüveydādur müdām ehl-i ᅇühūda cümle a‘māya
Ki envār-1 cemāl-i Haᅇᅇa müstaᅇraᅇ o meᅇheddür
22. N’ola ᅇandūᅇa-i pür-feyzi olsa maᅇla‘ül-envār
Tecellī-i ilāᅇī nūrına mazᅇar o merᅇkaddür

---

⁹⁹⁸ dānā: ednā D.

⁹⁹⁹ mecīddür: mecīd D.

23. Zemīne zıllı düşmez nürdan halk eylemiş Allāh
Riyāz-ı Yeşrib ü Baḥāda bir serv-i sehī-ḳaddür
24. Hıyābān-ı risāletde gülistān-ı nübüvvetde
Sehī-ḳad gül-‘izār u lāle-ruḥsār u semen-ḥaddür
25. N’ola dil-bestesi hep enbiyā vü mürselīn olsa
‘İḳāl-i ‘aḳl-ı Rūḥu’l-Ḳuds o gīsū-yı müca‘addür
26. Meşām-ı cān-ı eşbāḥ dimāğ-ı rāḥat-ı ervāḥ
Semīm-i ḥüsn-i ḥulḳıyla mu‘anberdür mu‘avveddür
27. Nübüvvetle muşayḳal seyf-i meslül-i ilāhīdür
Ne tīg-ı ḡamḡama beñzer ne şemşīr-i Muḥammeddür
28. Ḳabül itmezse ḥükm-i da‘vetüñ çevḡān-ı ḳahriyla
Ser-i düşmen mişāl-i kūy-ı seyli ḥurde-i reddür
29. O şāḥuñ rehber-i emriyle ‘azm-i rezm iden ḡāzī
Livā-yı avn-i tevfiḳıyla manşūr ü mü’eyyeddür
30. Ḥalel bulmaz şühür ile sīnīn olsa güsiste-tār
Nizām-ı şer‘-i ‘ālem-gīri kim tā ḥaşr mümteddür
31. Ḳıyāmet ḳopsa vīrān olsa ‘ālem maḥfil-i şer‘i
Tezelzülde müberrā beyt-i ma‘mūr-ı müşeyyeddür
32. Penāh itse n’ola cān ü dil-i mazlüm-ı ḡam-dīde
Ḥişār-ı ḥıfzı kim zulum ü sitem Ye‘cücına seddür

[130b]

33. N’ola ḥallinde ‘āciz olsa ‘aḳl-ı cevher-i evvel
Hümāyūn-nāme-i evşāfı bir metn-i mu‘aḳḳaddür
34. Cihānda vaşfi olmaz ‘aḳl-ile idrāk-ile maḥşūr
Ezel āḡāzduḡ aña ebed encām-ı serḥaddür
35. Suṭūr-ı ḥarf evşāfında şeb düde şafaḳ la‘li
Felek levḥ-i zer-efşān noḳta encüm māḥ nevmīddür
36. Edā-yı vaşf-ı pākünḡde şeker-pāşān-ı ḡüftaruñ
Maḳāl-i ta‘na dād-ı lezzet-i ḳand-i ṭayr-ı zeddür¹⁰⁰⁰

¹⁰⁰⁰ Bu mısra da vezin aksamaktadır.

37. Hudāvendā kabūl eyle **Nazīm**ün tuḥfe-i na'tuḡ
Egerçi midḥatūñde nice dīvānlar mücelleddür
38. Ümīd oldur ola cāy-ı penāhı köhne 'iṣyāndan
Binā-yı vaṣf-ı zātuñda bu bir ṭarḥ-ı müceddeddür
39. 'Aded yok cürmine 'āṣī kuluñdur yā Resūlu'llāh
Velī'afvuñ senüñ luṭf-ı ilāhī gibi bī-'addür
40. Yüzün dergāhuña sürdükde envā'-ı taḥiyyātla
Murādı Ḥazretinden müjde-i ḥarf-i ḥoş-āmeddür
41. Kabūl eyle temennāsın gedā-yı āsitānuñdur
Anı red eyleme ṣāhum eger nīk ü eger beddür
42. Cīvār-ı 'izzetüñde her gedā kim mihmānuñdur
Ser-ā-pā cürm ise ḥuld-i berīn içre muḥalleddür
43. O kim ḥāk oldı rāh-ı ḥasretüñde bāliṣ-i nāzı
Ser-i zānū-yı ḥūra der-sitabraḡ ferṣ-i maḡ'addür
44. Nu'üt-ı enbiyā vü mürselīn tesbīḥ-i lü'lü'-var
Dem-ā-dem tā ki efvāh-ı ḥalāyıkda zebān-zeddür
45. Ola dergāhuña her demde ṣad silk-i dürūd iḥdā
Miṣāl-i sübhā-i dürr sübhā tā kim zīb-i her yeddür

137¹⁰⁰¹

Destür

Remel Bahri

Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilātün/Fe'ilün

I

1. Dil ki bir ḡaṭre-i ḥūn-ābe-i ser-tā pādur
Şüretā ḡaṭre velī ḡaṭre-i ṭūfān-zādur
2. Dil ki bir zerre-i nāçīzdür ammā baḡsaḡ
'Ālem-i ma'rifete mihr-i cihān-ārādur
3. Dil ki bir noḡṡa-i mevḥūme iken ḥīkmet ile
Cāmi'-i cümle fūnūn-ı māde-i kübrādur

¹⁰⁰¹ Yahya Nazīm D.4., Kaside, s. 36-44.

4. Ka'be-i dil ki süveydā Hacerü'l-esvedidür
Beyt-i ma'mür-şifat-ı nazra-geh-i Mevlâdur
5. Yemm-i 'ummân-ı dilün dide qarasin göremez¹⁰⁰²
Ka'rı girdâb-ı 'adem sâhili nâ-peydâdur
6. Gâh olur 'aşk gehî 'âşık u gâhi ma'sûk¹⁰⁰³
Geh siyeh hâne gehî Kays gehî Leylâdur
7. Gâh İskender ü geh âyîne gâhi timsâl
Gâh Cemşid gehî sâgar ü geh şahbâdur
8. Gâh sîmurğ u gehî hüdhüd ü taḥkîk-i haber
Geh Süleymân ü gehî mür-ı za'if-âsâdur
9. Mezra'-ı nâze gehî toḥm-ı niyâz ü gâhi
Dâne-i sünbüle-i ḥarmen-i istiğnâdur
10. Nâme-i mihr-i muḥabbetde gehî mihr-i ḥitâm
Hüccet-i 'aşkı ḥaḳîkatde gehî imzâdur
11. Gâh peymâne be-kef rind-i ḳalender meşreb
Gâh peşmine be-düş-ı vera' ü taḳvâdur
12. Geh sevâd-ı raḳam-ı şevḳ-ile mektüb-ı neşât
Gâh ḥarf-i ğam ile nâme-i pür-şekvâdur
13. Hem Mesîḥ-i süḫana nâṭıka-i rûḥ-efzâ¹⁰⁰⁴
Hem kelîm-i hünere nür-ı yed-i beyzâdur

[131a]

14. Yürüdüp hükmüni Mûsî gibi çüb-ı kalemün
Düşmen ü düsta hem genc hem ejderhâdur
15. Dem-i enfâs-ile 'îsâ gibi cân perver olup
Rûh-ı ma'nâ vü beyân nuṭḳı ile ḥayâdur¹⁰⁰⁵
16. Zâhiri tîre-velî bâṭını ḥurşid-münîr
Zulmeti tayy iden İskender-i rüşen-zâdur

¹⁰⁰² göremez: görmez D.

¹⁰⁰³ gâhi ma'sûk: gehî timsâl D.

¹⁰⁰⁴ efzâ: fezâ D.

¹⁰⁰⁵ ḥayâdur: iḫyâdur D.

17. Noqtadur dāire-i havşalasında dü-cihān
Merkezinde yine hem noқта-i pā-ber-cādur
18. Teng-ter-i sāhasını nūr-ı nıgeh tayy idemez
‘Ālem-i dil ki nazār görmedügi dünyādur
19. Ebr-i nīsān-ı haķıķatle yem-i ‘aşķ içre
Şadef-i sīnede perverde dūr-i¹⁰⁰⁶ yektādur
20. Dīde-i mūr kadar hücre-i teng olmuş iken
Sıpeh-i ‘aşķa yine bādiye-i pehnādur
21. Cins-i ‘irfān-ile sālār-i beyābān-ı beyān
Hı̄ace-i kāfile-i deştgeh-i ma‘nādur
22. Dil-i dīvāne Felātūnları ilzām eyler
‘Aşķ-ile gerçi melāmet-zede vü rüsvādur
23. N’ola şüretde gedā ise şeh-i ma‘nādur
Pest olur pest-ile bālā-ile hem bālādur
24. Hı̄ āb-ı ‘aşķ içre dilüñ haķ bu ki ta‘bır olmaz
Gördügi vāķı‘a göz görmedügi rü‘yādur
25. Şehr ü bāzār-ı muħabbetde dil ü dīde-i ter
Biri ser-çeşme-i ‘aşķ u birisi saķķādur
26. Dem-be-dem naķd-i muħabbet dile sermāye yeter
Hı̄ace-i kārgeh-i ‘aşķ-ı cünün kālādur
27. Bulur elbetde revāc emti‘a-i cins-i cünün
Anda mādām süveydāsı dilüñ damgādur
28. Noqtadur şafha-i menşūr-ı mecāzīde velī
Levh-i tevķī‘-i haķıķatde olan tuğrādur
29. Olalı noқта-i dil merdümek-i dīde-i cān
Şüret-i hı̄āhişi peydā vü hafı bīnādur
30. Murğ-ı dil ‘ālem-i taħķıķde pervāz eyler
Rehberi Hüdhüd-i tevķıķ olan ‘anķādur

---

¹⁰⁰⁶ perverde dūr-i: perverdedür D.

31. Gerçi bir kaçre-i hündur dil-i āşüfte nihād
Hābbe-i müşg gibi dehri velī bŷyādur
32. Mazhar-ı bāriķa-i nŷr-ı siyehdür Hāķķā
Dil-i sevdā-zede gerçi Hābeşī-sīmādur
33. Vaşf-ı dilde bu¹⁰⁰⁷ dŷri gevher-i gŷş-ı cān it
Zāde-i ṭab'-ı Neşāṭī-i sŷḥan-pīrādur
34. Dil ki hem āyīne hem ṭŷṭī-i şeker-hādur
Ġayre muḥṭāc degŷl kendŷ ile gŷyādur

II

1. Noķtadur oldı çekīde ķalem-i ķudretten
Ġıbṭa-i ḥāl-i ruḥ her şanem-i ra'nādur
2. Cilveger anda yine 'aks-i ruḥ-ı cānāndur
Ġayr-iden ḥāne-i dil āyīne-i¹⁰⁰⁸ tenhādur
3. Seḥer-i 'ālem-i dil şubḥ-ı ruḥ-ı dilberdür
Anda sevdā-yı ser-i zŷlfi şeb-i yeldādur¹⁰⁰⁹
4. Āteş-i' aşķ-ı ḥired-sŷza dŷşen pervāne
Gŷl olup nār-ı muḥabbetle yanan eczādur
5. Nev-be-nev dāğ-ı muḥabbetle çerāğān itmiş
Lāle-zārında dilŷñ var ise donanmadur
6. Nazar it şekl-i sŷveydā-yı dile lāle-şıfat
Dāğ-ı aşķ-ile derŷn sŷḥte-i sevdādur
7. Lāŷbālī dil o abdāl-ı muḥabbetdür kim
Kārı ne guşşa'-ı imrŷz u ne ḥod-ferdādur
8. Menzile bādiye-i 'aşķda dil vāşıl olur
Rāh kim gerde bu yolda ḥired-i ḥod-rādur
9. Peyk-i endişe gibi bī-ser ŷ pā ṭayy eyler
Evvelīn ḥaṭvede ger kŷh u eger şaḥrādur
10. Mŷjde zencīr-i cŷnŷna yine ey 'aķl-ı şekīb
Ḥŷkmŷñŷ ķaşd-ı Sŷleymān degŷl icrādur

---

¹⁰⁰⁷ bu: su D.

¹⁰⁰⁸ dil āyīne: āyīne-i dil D.

¹⁰⁰⁹ yeldādur: yektādur D.

11. Dil-i pür-şür ile yokdur ser-i kârı 'aqluñ
Câm-ı lebrîz-i mey-i 'aşkı¹⁰¹⁰ ħired-fersâdur
12. Mazhar-ı ism-i Vedūd olsa n'ola sūhte-i dil
Yağan eczâ-yı derūnun eşer-i esmâdur
13. Doldı cem'iyet-i 'aşq-ile yine burc-ı beden
Ġarażı mülk-i dile var ise istilâdur

[131b]

14. Bir kenâra çekil ey 'aql u ħired şabr u şekîb
Kişver-i dil sipeh-i 'aşq-ile pür-ğavgâdur
15. Ey ğalaţ-fehm bu ħâlâtı dile çok görme
Ki maĥal olsa da icâdına Mevlâ ħâdur
16. Dil-şiken olma ki her pâresi bir ħaçer olur
Mey bādâş-ile memlū ħadeĥ-i peymâdur¹⁰¹¹
17. Ne bilür lezzet-i derd-i dil-i bî-dermânı
Dil-i bî-derd şanur 'aşq yenür ħelvâdur
18. 'Aşq her dilde kıyâs itme ola cilve-nümâ
Her şadefde dūr-i yektâ n'ola olsa nâdur
19. Bezm-i ma'nâda ħadeĥ-nüş-ı beyân oldu yine
Niyeti râzını¹⁰¹² mestâne dilüñ ifşâdur
20. Ħor bakma dil-i şeydâya ki faĥr-i rusülüñ
Na't-ı pâki ile mecmu'a-i şevĥ-efzâdur
21. Şadr-pîrâ-yı şebistân-ı risâlet ki henüz
Enbiyâ şem'ine pervâne-i bî-pervâdur
22. Bâĝbân-ı çemenistân-ı nübüvvet ki müdâm
Ravzası bâĝ-ı irem sidre ħaddi tûbâdur¹⁰¹³
23. Neyyir-i maşrıĥ-ı nuşret ki hilâl-i 'alemi
Âsmân-ı zafere mâh-ı nev-i ğarrâdur
24. Âftâb-ı dü-cihân nūr-ı cebîn-i imân
Midĥatinde dil ü cân şifte vü şeydâdur
25. Mesned-ârâ-yı beħâ pâdişeh-i her dü-serâ
Zâtına ħurb-ı Ħudâ cilveĝeh ü me'vâdur

¹⁰¹⁰ 'aşkı: 'aşq D.

¹⁰¹¹ peymâdur: mînâdur D.

¹⁰¹² râzını: rüzını D.

¹⁰¹³ Bu mısradâ vezin aksamaktadır.

26. Leylî Mecnûn ğamı Şâh u Gedâda elemi
Derd-ile dirhemi hem Vâmîk ile ‘Azrâdur¹⁰¹⁴
27. Enbiyâ pâdişehi ğayl-i melâ’ik sipehi
Ezelî tahtgehi kürsî-i *mā-evhā*¹⁰¹⁵dur
28. Aĥmed-i Mürsel o maĥbûb-ı ilâhî ki henüz
Ķadri her vech-ile her mertebeden vâlâdur

III

1. O şehün ğâşiye-ber-düş-ı Burâkı Cibrîl
Menzili *şümme denâ*¹⁰¹⁶ mesnedi *ev-ednâ*¹⁰¹⁷dur
2. O şehün şubĥ u mesâ mükhele-i Ķudretten
Kuĥl-i mâzâĝ ile nergisleri müştēsñâdur
3. O şehün mekteb-i ‘irfân-ı ilâhîde yine
*Men aref*¹⁰¹⁸ sırrını hemvâre dili dâñâdur
4. O şehün şakĶ-ı Ķamer sîne-i ‘uşşâĶ gibi
Mu‘ciz-i kûşe-i ebrûsı olan imâdur
5. O şehün bâĝce-i ĥilĶâtinün nâmiyesi
Sebeb-i neşv ü nemâ-yı çemen-i eşyâdur
6. O şehün nuĶĶ-ı revân-perverinün muĥtâcı
Ĥalk-ı ‘âlem gerek emvât ü gerek ihyâdur
7. Ere bir fark-ı firâkı Zekeriyâ o şehün
Murĝ-ı Bismil-şüde müştâkı dil-i Yahyâdur
8. Li-ma‘allâh nevâ bülbül-i levlâk-riyâz
Ķonca-i gül-bün-i *Yāsîn*¹⁰¹⁹ ü gül-i *Taha*¹⁰²⁰dur
9. ‘Āşık-ı şādık-ı didârı revân-ı Yûsuf
Vâlih-i nûr-ı tecellâ-yı ruĥı Mûsâdur
10. Teşne-i âb-ı ĥayâtı süĥanı Ĥızır nebî
Ĥaste-i dârû-yı cân-baĥş-ı leb-i ‘îsâdur

¹⁰¹⁴ hem Vâmîk ile ‘Azrâdur: hem Vâmîk u hem ‘Azrâdur D.

¹⁰¹⁵ فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ Böylece Allâh kuluna vahyededeĝini vahyetti. (Necm Sûresi 10. âyet)

¹⁰¹⁶ ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ Sonra (ona) yaklaştı derken sarkıp daha da yakın oldu. (Necm Sûresi 8. âyet)

¹⁰¹⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹⁰¹⁸ Men arafe nefsehû fe-kad arafe rabbehû: “*Kendini bilen, şüphesiz Rabbini de bilir.*” Bu sözün keşif yoluyla alınmış bir hadis olduğunu bazı sofular iddia etmişlerdir. Ünlü hadis bilginleri İbn Teymiye, Nevevî, Semanî ve İbn Garas bu sözü uydurma hadisler arasında göstermişlerdir. Bunlardan özellikle Semanî, bu sözün Yahya b. Mu‘az-ı Razi’nin sözü olduğunu söylemiştir. Nevevî ise “*Lafzı hadis deĝil ama anlamı sahihtir.*” demiştir.

¹⁰¹⁹ Kur‘ân-ı Kerîm’in otuz altıncı sûresidir.

¹⁰²⁰ Kur‘ân-ı Kerîm’in yirminci sûresidir.

11. Çār yāri harem-i şer'ine erkān-ı çehār
Hādīm-i ins ü melek bir şeh-i bî-hemtādur
12. Mūnis-i halvet-i ünsi Enes İbn-i Mālik¹⁰²¹
Tālib-i derd-i dil ü cān-ı Ebū derdādur
13. Şems-i raḡşān-ı celi bāriḡa-i şubḡ-ı yaḡīn
Bedr-i tābān-ı cihān-tāb-ı şeb-i esrādur
14. Mesned-efrūz-ı şerī'at şeh-i dīn ü dünyā
Şāh-ı ümmet-i sipeh taḡtgeh-i 'uḡbādur
15. Zerre-i 'ātıfeti mihr ü meh-i pūr-leme'ān
Kaṡre-i mekremeti heft yem-i ḡadrādur
16. Hem ḡudāvend-i rusūl-ḡayl ü nübüvvet-ḡaşmet
Hem şeh-i Yeşrib ü hem pādışeh-i Baḡhādur
17. Sā'il-i bār-ı geh-i ḡusrev yā Keyḡusrev¹⁰²²
Hācib-i dergehi İskender ü yā Dārādur
18. Bānī-i luṡfi o mi'mār-ı dil-i vīrānuḡ
ḡücre-sāz-ı emel-i pīr ü eger bernādur
19. Şadme-i ḡışmı o sulṡān-ı felek-eyvānuḡ
Hādīm-i ṡāḡ u revāḡ-ı kemer-i Kisrādur
20. Nefḡa-i micmer-i ḡalkı o kerīmü'ş-şānuḡ
Dem-be-dem ḡāṡır-ı aḡbāba feraḡ-baḡşādur

[132a]

21. Dest-bürd-i sipehinden o şeh-i devrānuḡ
Düşmen endūh ile şaf-beste-i vāveylādur
22. Şuḡḡası bād-ı zaferle açılır tā kim o şeh
Rāyet-efrāḡte-i 'arşa-geh-i heycādur
23. Tiḡ-ı ḡün-rīz-i ḡazā cevher-i āteş-tābı
Āfet-i cān-ı Mecūsī vü dil-i Tersādur
24. Tünd bād-ı ḡazabı rüz-ı veḡā olsa vezān
Ser-nigün-sāz-ı nihāl-i 'alem-i a'dādur
25. Üstüḡān-ı ḡuşemā¹⁰²³ olsa n'ola ḡurd u şikest
Darb-ı kúpālī ki ḡāṡır-şiken-i ḡārādur

¹⁰²¹ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

¹⁰²² Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

¹⁰²³ ḡuşemā: ḡuşenā D.

26. Tābi'-i emri olan sāye-niṣīn-i tūbā
Mazhar-ı nehyi olan ḥabs-i çeh-i ğayyādur
27. Tāk-ı iclālünje irmezse n'ola vehm ü ḥayāl
Ki ḥired fehm idecek mertebeden a'lādur
28. Rif'at-i cāhını vaşf eyleyen erbāb-ı dile
Pāye-i çerḥ-i nühüm mer-tebe-i ednādur
29. Keyfi zevk-i ebedī baḥş-ı dil-i mestāndur
Sākī-i ḥıfzı ki bir bezme ḳadeḥ-peymādur
30. Şāh-ı ümmet-sipehā ḥuld-i berin bārgelhā
Ey ki ḥuddām-ı behişt-i ḥaremün ḥūrādur

IV

1. O şeh-i her¹⁰²⁴ dü-serā şun ki gedā ḳullaruḡa
Ḥāk-sārī-i derün mer-tebe-i 'uzmādur
2. O şehin şāh-ı¹⁰²⁵ serā-perde-i rif'atsün kim
Kemterin tāk-ı celālün kemer-i Cevzādur
3. Kātib-i [defter-i]¹⁰²⁶ na'tuḡ olalı kilik-i **Nazım**
Her midād-ı siyehi dāğ-ı dil-i rüknādur
4. Nuḡkı evşāfuḡ ile ğıbtā-i cān-ı saḥbān
Sūḡanı medḥün ile reşk-i dil-i A'sādur
5. Kürsī-i vaşf-ı celālünje olup vaşşāfuḡ
Şi'rinün kevkeb-i rif'at-şiken-i şu'rādur
6. İdeli Ḥızr-şıfat-nüş-ı zülāl-i vaşfuḡ
Ḥāmesi āb-ı ḥayāt-ı sūḡana mecrādur
7. Kilik-i ihlāş-ile levḥ-i dile tā vaḳt-ı rahil
Niyeti midḥat-i zāt u şıfatuḡ inşādur
8. Böyle taṭvīl-i kelām eylemeden maḳşūdı
Dil ü cān-ile 'ubūdiyyetini inhādur
9. Ey ṭabīb-i dil-i merzā-yı zelev 'afv eyle
Şefḳātün derd-i ser-i cürmüme şandal-sādur
10. Beni de muḡtenim-i şofra-i in'ām eyle
Tā ki ḥ'ān-ı keremün ümmetine yaḡmadur

¹⁰²⁴ her: -D.

¹⁰²⁵ şehin şāh-ı: şen şāh D.

¹⁰²⁶ -M: defter-i D.

11. Yüz sürüp ravzaña biñ cān ile qurbān olayum
Cān-sipārī-i derün ‘ıyd-i hezār ađhādur
12. Bīm-i ‘ısyān-ile ‘afvuğdan ümīdüm kesmem
İtdigüm cürm ü haṭā gerçi ki lāyuhşādur
13. Cürmüme şāhid iken ‘arz u semā ğam çekmem
Revnaq-ı maḥkeme-i ‘afvuğ olan da‘vādur
14. Besdür ey hāme yeter nazm-ı nizām-ı kelimāt
Silk-i lülū gibi gerçi sühanuđ zībādur
15. Geldi hengām-ı du‘ā buldı kaşide encām
Aḥir oldı sühan āġāz-ı du‘ā evlādur
16. Tā idüp cūş-ı füyüzāt-ı ilāhī ile dil
Kemterin kaṭre-i piçide iken deryādur
17. Lücce lücce güher-i hāş-ı taḥiyyāt u dürüd
Ravzası ḥākine ol pādişehün ihdādur
18. Ola biñ kâfile teslim-i şalāt-ile selām
Dergeh-i pāküne kim maqşad-ı her aqşādur

138¹⁰²⁷

Destür

Hafif Bahri

Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün (Fa‘lün)

1. Ol ki vird-i zebān-ı her femdür
Na‘t-i¹⁰²⁸ pāk-i ḥabīb-i ekremdür
2. O ḥudāvend-i ‘ālem ü ādem
Naşş-ı Qur‘ān-ile müsellemdür
3. ‘İllet-i āferīneş-i ‘ālem
Sebeb-i *mā‘u tīn*-i¹⁰²⁹ ādemdür
4. Gerçi āḥirde geldi bu bezme
Enbiyā vü rusülden aqdemdür

¹⁰²⁷ **Yahya Nazım D.1., Kaside**, s. 122-128.

¹⁰²⁸ Na‘t-i: Ümmet-i D.

¹⁰²⁹ Kur‘ān-ı Kerim’in doksan beşinci sûresidir.

5. N'ola zāhirde ger mu'aḥḥar ise
Ḥaberi zātınuḡ muḡaddemdür

[132b]

6. Oldı fermān-beri Süleymānlar
Enbiyā içre faşş-ı ḥātemdür
7. Neş'e-i nuṭḡıdur Kelīmu'llāh
Ḥastesi rūḡ-ı İbn-i Meryemdür
8. Ḥıẓr u İlyās zinde-i 'aşḡı
Dil-i Eyyūbe derd-i merhemdür
9. Ḥ'ān-ı cūduḡda rūḡ-ı İbrāhīm
Mihmān-ı 'azīz ü mükremdür
10. Cān-sipārı revān-ı İsmā'il
'İydgāh-ı ḡamında ḡürremdür
11. Pīş-i ḡükminde ol şeh-i rusülünḡ
Dāmen-i enbiyā ferāhümdür
12. Cān-ı 'uşşāḡa kūyıdur 'Arafāt
Dergehi ḡıbleḡāh-ı 'ālemdür
13. Ḥāl-i ruḡsāresi zülāl-i lebi
Ḥacerü'l-esved ile zemzemdür
14. 'Anberin keyvān-ı ruḡsārı
Kisve-i Ka'be-i mükerrermdür
15. Çār-yār-ı 'izām ü şaḡb-ı kirām
Meclisünḡde nedim ü hem-demdür
16. Li-ma'allāh maḡām ü ḡurb-ı ḡarīm
Bezm-i ḡāşş-ı Ḥudāya maḡremdür
17. Faḡr-i 'ālem Muḡammed-i 'Arabī
Mesned-efrüz-ı 'Arş-ı A'zamdur
18. Aḡmed-i mürsel ol peyember kim
Rütbesi 'arşdan mu'azzamdur

19. Hadd-i imkāna dek o sultānuḡ
Cāhına her dü-kevn munzamdur
20. Atlas-ı çarḡa eblaḡ-ı ‘azmi
O şehüḡ zīb-baḡş-ı maḡdemdür
21. Cān-ı ‘atşāna ol yem-i cüduḡ
Lüle-i her benānı maḡsemdür
22. ‘İlm ü ‘irfān-ile o ‘ayn-ı ledün
Rusül ü enbiyādan ‘ālemdür
23. O şehüḡ pīşegāh-ı emrinde
Ḳadd-i bālā-yı ser-keşān ḡamdur
24. O şehüḡ bezmgāh-ı nehyinde
Cām-ı meksür ḡātır-ı Cemdür
25. O şehüḡ medḡ-i zātınuḡ ḡayrı
Şi’r-i siḡr-i ḡelāl ise zemdür
26. Oldı maḡḡūmı cümle mevcüdāt
Ḳükm-i sultān şer’-i aḡkemdür
27. Baḡş iden mekteb-i kemālünḡde
‘Aḡl-ı Bū Cehl gibi mülzemdür
28. Sā’il-i kemterīn-i dergehinüḡ
Sā’il-i kemterīni Ḳātemdür
29. Hūşe-i tāki bāḡ-ı rif’atinüḡ
‘İḡd-ı pervīn sipihr-i Ḳāremdür
30. Ḳaşr-ı ‘izzet-serā-yı cāhında
Āsmān heft-pāye süllemdür
31. Çarḡ mīzān-ı cüdına keffe
Mihr ü māh u nücüm dirhemdür
32. Dil-i müşkil-güşā-yı ehl-i kemāl
Nuḡḡ-ı ḡallāl-ı rāz-ı mübhemdür

33. Tab'-ı gencîne-i mürüvvet ü cūd
Keff-i dest-i mekārimi yemdür
34. Dostānı 'azīz ü hurrem ü şād
Düşmenānı zelīl ü sersemdür
35. Gülşen-i 'afv-i ravza-i cennet
Kahrı dāğ-ı dil-i cehennemdür
36. 'Afvınun seyvi'āt-ı muhtācı
Ferah elbetde ğamla tev'emdür
37. 'Afv ü cūdıyla seyvi'āt-ı ümem
Gūyiyā āftāb u şebnemdür
38. Peder ü māderinden ümmetine
Müşfik ü mihrībān u erhamdür

[133a]

39. Cismi rūḥ-ı muşavver olsa n'ola
Cümleden cān ü dil mücessemdür
40. 'Anberin büy-i ḥüsn-i aḥlākı
فلاحة¹⁰³⁰-sāy-ı nāfe-i şemdür
41. Ḥasret-i büy-i Keyvānıyla¹⁰³¹
Sünbül-āsā benefşe derhemdür
42. Bīm-i çeşm¹⁰³² ü ümīd-i luṭfı ile
Şīr-i ner kürbe kürbe zīgamdur
43. Eşheb-i şer'inün rikābında
Ġāşiye-dār-ı pīr-i Edhemdür
44. Der-i dāru'ş-şifā-yı hıfzuḡda
Derd-i cān-ı 'aliline emdür
45. Seyf-i meslül-i Ḥaḡ ki 'avn ü zafer
Kābzā-i ḡudretinde ğamgamadur

¹⁰³⁰ فلاحة: Laḡlaḡa D.

¹⁰³¹ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹⁰³² çeşm: ḡışm D.

46. Şeb-i tār-ı vegāda nūr-ı siyāh
Nīze-i nuşretinde¹⁰³³ perçemdür
47. Heybet-i qahramān-ı rezmünden
Şīrlar teb-girifte-i remdür
48. Sūzını hırqa-düz-i ümmetinüñ
Ser-i a'dāya seyf-i şārimdür
49. Müjesi çeşm-i hışm-ı saṭvetinüñ
Ciger-i ḥaşma tīr-i mübremdür
50. Pençesi nā-tüvān-ı leşkerinüñ
Pençe-i tāb hezār-ı neyremdür
51. Her biri leşker-i muẓafferinüñ
Şeh-i şad Qahramān u Rüstemdür
52. Darb-ı kúpāl-ı şavletiyile gelen
Dehenünden 'adūlaruñ demdür
53. Farq-ı cān-ı ḥasūd-ı bī-sūda
Nīzesi fetḥa şeş-peri zamdur
54. Ḥāsīd-i ḥānedān-ı 'izzetinüñ
Dem-i sūr u sūrūrı mātemdür
55. Vaşfinuñ iltizāmı lāzımdur
İns ü cāna¹⁰³⁴ şenāsı elzemdür
56. Ḥāk-i dergāhı şevk-i dīdārı
Nūr-ı dīdem sūrūr-ı sīnemdür
57. Derdi muẓmer derūn-ı sīnemde
Ġamı cān ü dilümde müdğamdur
58. Ṭab'umı eyleyüp leb-ā-leb feyz
Vāridāt-ı nu'ūti mülhemdür
59. Gevher-i midḥatiyle mālāmāl
Sīne gencīne-i muṭassamdur

---

¹⁰³³ nuşretinde: neşterinde D.

¹⁰³⁴ Cāna: cānla D.

60. Cilvegāh-ı sitāyişünde henüz
    Kalemüm Edhem-i mu'allemdür
61. Lüle-i vird dūrūdına hāmem
    Hāsıde lik mā'-ı pür-semdür
62. 'Aks-i dīdārı mūncelī eyler
    Tā ki mir'āt-ı dīde pür-nemdür
63. Dil ü cānumda vaşf-ı dīdārı
    Dil ü cānum ile muşammemdür
64. İki 'ālemde lāl ü ebkem ola
    O ki vaşfında lāl ü ebkemdür
65. Umarum ey **Nazım** ola maķbül
    Hıdmet-i na'ti piş eger kemdür
66. Şalavāt u dūrūd u teslīmı
    Ümmete tā ki semt-i eslemdür
67. Ola rūḥ-ı laṭīfine ihdā
    Tende tā kim nefes dem-ā-demdür

139¹⁰³⁵

Destür

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Dil serā-perde-i muḥabbetdür
    Dīde maḥrem-i serā-yı rü'yedür
2. Dil ki Şahbā-yı bezm-i vaḥdet ise
    Dīde ol bezme cām-ı 'işretdür

[133b]

3. Dildedür mācerā-yı lücce-i 'aşķ
    Seyl-i dīde aḡa işāretdür
4. Dil ki tūṭī-i Mışr-ı 'ıffet ise
    Dīde mir'at-ı rüy-ı 'işmetdür

¹⁰³⁵ Yahya Nazım D.2., Kasıde, s. 39-45.

5. Dil süveydāya yār u mūnis ise
Dīde her demde merdūm ūlfetdūr
6. Dil derūnumda ‘aşq-ı dilber ise
Didi cismümde dāğ-ı hasretdür
7. Dil eger mahzen-i zarāfet ise
Dīde gencīne-i nezāketdür
8. Dil eger gevher-i kirāmi ise
Dīde deryāçe-i kerāmetdür
9. Dil neşāt-ile germ-i ūlfet ise
Dīde pūr-zevk-i şevk u hāletdür
10. Dil eger gonca-i meveddet ise
Dīdede nergis-i başiretdür
11. Dil eger mürşid-i tarīkat ise
Dīde müstağrak-ı hāqīkatdür
12. Dil eger cā-nişīn-i vaḥdet ise
Dīde ḥalvet güzīn-i keşretdür
13. Dil eger mazhar-ı tecellī ise
Dīde bīnā-yı nūr-ı tal‘atdür
14. Dil ki Ken‘ān-ı ‘aşqa Yūsuf ise
Dīde Ya‘küb-ı girye-şan‘atdür
15. Dil ki ḥırmen-güzār-ı miḥnet ise
Dīde ḥançer-güzār-ı kerbetdür
16. Dil nemekrīz-i zaḥm-ı hasret iken
Hem yine merhem-i cerāḥatdür
17. Dīde çeşm-i āşnā-yı tal‘at iken
Yine müştāk-ı ḥüsn-i behcetdür
18. Dildedür vāridāt-ı feyz-i Ḥudā
Kulzüm-i bī-ben-i belāgatdür

19. Didedür āşinā-yı lücce-i ‘aşk
Kaṭra-i baḥr-i bī-nihāyetdür
20. Dil ki bir noḡṭadur velī ammā
Nazar itseḡ kitāb-ı ‘ibretdür
21. Didede cilve-ger ḡayāl-i cemāl
Āyīne gibi vaḡf-ı ḡayretdür
22. Dil ki dā’im ḡüşāde tāli’dür
Kevkeb-i aḡter-i şabāḡatdür
23. Dideden eşk-i ter revān çün rīk
Münkesir şanki şīşe sā’atdür
24. Dil n’ola itse da’va-yı ‘irfān
Aḡa Ḥaḡdan bu bir ‘ināyetdür
25. Didedür cām-ı bezm-i ‘ālem-i ‘aşk
Aḡa şahbā bana vera’ḡatdür
26. Dil ü dīde vücūd-ı ‘āşıkda
Baḡr ü girdābdan ‘ibāretdür
27. Dil odur dīde bu dimek ya’nī
Kesb ü ‘irfān u ḡābiliyyetdür
28. Dil ü dīde vücūdum işbāta
İki şāhid bu nazm-ı ḡüccetdür
29. Dildür ol Bu ‘Alī ki her sūḡanı
Baḡş-i esrār-ı ‘ilm ü ḡikmetdür
30. Didedür menzil-i murādı ḡören
Peyk-i nüzhetgeh-i selāmetdür
31. Dildür ol tercemān-ı şafḡa-i ḡayb
Sūḡan-ı şerḡ-i metn-i vaḡdetdür
32. Didedür vech-i ‘aşḡa āyīne
Eşki hep cevher-i şadāḡatdür

33. Dil ki sîmurğ-ı kâf-ı ma'nîdür
Rehber-i hüdhüd-i hidâyetdür¹⁰³⁶
34. Dîde lebrîz-i eşk olursa n'ola
Şadef-i gevher-i meveddetdür¹⁰³⁷
35. Dildür ol tûfî-i şeker-ğâ kim
Aña âyîne rûh-ı Hâzretdür
36. Fağr-i 'âlem ki dîde feyzi ile
Yem-i pür-gevher-i necâbetdür
37. Devha-i dîn ki dil hayâli ile
Murğ-ı destân serây-ı midhatdür

[134a]

38. Nür-bahşâ-yı dîde kim zâtı
Neyyir-i gerdiş-i risâletdür
39. Mağsad-ı kâ'inât kim ey dil
'Âleme zâtı mahz-ı rağmetdür
40. Şâh-ı kudsî sipâh kim dîde
İştîyâk-ile lücce haşletdür
41. Ağmed-i mürsel ol ki dil her gâh
Şevk-i mihr ile germ-i şöhetdür
42. Ol şeh-i bağr ü berke dîde-i ter
İftirâk-ile girye ülfetdür
43. O sûtüde şîfâtuña cân u dil
Vaşf-ı zât u şîfâtı 'âdetdür
44. Dîde müştâk-ı ceh-i pâki olup
Dem-be-dem ser-be-cîb-i haşretdür
45. Dil cünûn-ı azmâ-yı 'aşkı olup
Kıyleler¹⁰³⁸ hem-rikâb-ı şöhetdür

¹⁰³⁶ Bu beyit a.g.e.'de 34. beyittir.

¹⁰³⁷ Bu beyit a.g.e.'de 33. beyittir.

¹⁰³⁸ Kıyleler: Kıyle D.

46. Dīde-i cāna¹⁰³⁹ hāk-i bārgēhi
Kuḥl-i zībā-keş-i sa'ādetdür
47. Bīş-i hükminde seyr-i dil o şehün
Ser-fürü Bürde-i iṭā'atdür
48. Şerm-i cürm-ile merdüm-i dīde
Ġarḳ-i hūn-ābe-i ḥacāletdür
49. Dil başd i'tirāf-ı cürm ü günāh
Dost-ı ber-dāmen-i şefā'atdür
50. Dīde-i ḳahrı olsa ḥışm-alūd
Āfet-i ehl-i şirk ü zulmetdür
51. Dil-i pāki o zāt-ı yektānuḡ
Baḫr-i bī-sāḫil-i mürüvvedür
52. Dīde-i ḫıfzı ol kerem-kāruḡ
Dīde-bān-ı 'uşat-ı ümmetdür
53. Dil-nüvāzā şeh-i ser-efrāza
Ey ki zātuḡ penāh-ı ḫılḳatdür
54. Sensün ol nūr-ı dīde kim zātuḡ
Şem'-i tābende-i nübüvvedür
55. Sensün ol kim cerīde-i dile¹⁰⁴⁰ hep
Na't-ı pāküḡ ezelde müşbetdür
56. Dīde dīdāruḡ iştiyāḳıyla
Gevher-efşān-ı zeyl-i firḳatdür
57. Nūr na'tuḡla dil-i **Naẓīm**-āsā
Āftāb-ı sipihr-i 'izzetdür
58. Geldi vaḳt-i niyāzı ey dīde
Aḡla hālūḡ o şāha fırşatdur
59. Tā dil ü dīde çeşm-i ādemde
Biri biriyle hem-ṭabī'atdür

---

¹⁰³⁹ cāna: cān ile D.

¹⁰⁴⁰ dile: dilde D.

60. Dil-ḥarāb-ı maḥabbeti olalum
Gerdiş-i çarḥa tā ki ruḥşatdūr

61. Rūḥuḥa şad şalāt-ı nādīde
Nergis-i gülsitān u şıḥḥatdūr

140¹⁰⁴¹

Destūr Yā Resūlu'llāh

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Firkatünḡde ol ki eşk-i dem-be-dem rīzān ider
Her kemīne kaçresin ābisten-i¹⁰⁴² tūfā ider
2. Sensiz itsem 'azm-i gül-geşt-i çemen te'sīr ider
Her giyāhuḡ çeşmüme bir nāvek-i bürrān ider
3. Bir 'aceb güldür senüḡ 'aşkın ki bŷy-i rāḥatūḡ
Māye-i dürd-i zekām-ı şad-meşām-ı cān ider
4. Pençe-i 'aşkuḡ ki bāzū güstere bir 'āşıkā
İbtidā ceyb-i ümīdūḡ dāmen-i ḥarmen ider

[134b]

5. Tūrfadur ebr-i maḥīr-i āsmān-ı feyż-i 'aşk
Şŷre-i zārdur dey ol dem kim bahāristān ider
6. Gāḥ āteş gösterir bāḡ-ı vişālūḡ çeşmüme
Geh serimde¹⁰⁴³ dāḡ-ı hicrānuḡ gül-i ḥandān ider
7. 'Aşkdur ol nāzenīn kim 'arz-ı dīdār eylese
Dīde-i ḥurşīdi de çeşmüm gibi ḥayrān ider
8. 'Aşkdur ol Ḥusrev-i 'ālem ki emr itse eger
Ḥıdmet-i dergāhuḡı Cibrīle de fermān ider
9. 'Aşk bī-pervāne ḥāletdūr ki olduḡca dŷçār
Pādīşāḥ olsa gedā-yı bī-ser ü sāmān ider

¹⁰⁴¹ Yahya Nazīm D.2., Kaside, s. 46-55.

¹⁰⁴² ābisten-i: ābistānı D.

¹⁰⁴³ serimde: serimde D.

10. 'Aşkdur ol mäh-peyker kim hilâl ebrûsını
Görse bir dem dâide-i hürşîdi hûn-efşân ider
11. 'Aşkdur ol şâhid-i hürşîd-ıtal'at kim müdâm
Her nighde çeşm-i cân-ı 'âşığı giryân ider
12. 'Aşk o âteşdür ki andan bir şerer düşse eger
Tâ kıyâmet lücce-i 'ummânîde süzân ider
13. Bilmezem yâ Rab ne hâletdür aņulsa nâm-ı 'aşk
Dehşetünđen on sekiz biņ 'âlemi lertzân ider
14. Yoklasaņ her köşesinde künc-i şevk olmuş nihân
'Aşk iklim-i derünü gerçi kim vîrân ider
15. 'Aşkdur ol cevher-i dürr-i¹⁰⁴⁴ çârsü-yı cân u dil
La'l ü yâkütun o dem kim zîver-i dükkân ider
16. Hûn-ı çeşmümden dem-â-dem gösterir yâkütunu
La'l-i nâbuņ aņker-i dâğ-ı dil-i nâlân ider
17. Gâh cüy-ı hayrete mîzâb idüp müjgânını
Gâh baņr-i hasrete ser-pençe-i mercân ider
18. 'Âşıkun küy-ı serin gerdân idüp sulţân-ı 'aşk
Kâmetin bâzîçegâh-ı miņnet-i çevgân ider
19. Külbe-i aņzânı ki Ya'kûba eyler cilvegâh
Yûsufun gâhi mekânun kûşe-i zindân ider
20. Hükmi tevķî'-i maĥabbet¹⁰⁴⁵ taĥtgâh-ı 'âleme
Bir gedâ-yı bî-ser ü sâmân iken sulţân ider
21. 'Akla şıgmaz hâlet-i keyfiyyet-i şahbâ-yı 'aşk
Nüş iden câmın Cem-i devrân-ile¹⁰⁴⁶ yeksân ider
22. Merĥabâ câm-ı maĥabbet ĥabbezâ şahbâ-yı 'aşk
Kim melâ'ik nüş iderse na'ra-i mestân ider

¹⁰⁴⁴ dürr-i: -D.

¹⁰⁴⁵ maĥabbet: maĥbet D.

¹⁰⁴⁶ devrân-ile: devrânuna D.

23. Kimse bilmez rütbesin sultān-ı 'aşkuñ dem-be-dem
Hıdmet-i dergāhını şāhān-ı dervīşān ider
24. 'Āşıkñ küy-ı vücūdın seyli-i çevgān-ı 'aşk
Āftāb-ı 'ālem-ārā olsa da gerdān ider
25. Kabza-i şemşire dest ursa eger sultān-ı 'aşk
Çāk-i ser-ğurşīdi pāy-i rahşına gālţān ider

[135a]

26. Rüstem-i vaqt olsa da bir demde ceyb-i 'āşıkı
Zür-bāzū-yı maḥabbet çāk¹⁰⁴⁷ idüp dāmān ider
27. Āteş-i cān-süz iken cāy-ı semender feyz-i 'aşk
Vādī-i gülşende bülbül gibi hoş-elhān ider
28. 'Āşık-ı zāruñ vucūdın zerre-i nāçiz iken
Gün gibi 'aşk u muḥabbet şöhre-i devrān ider
29. 'Āteş-i 'aşk u muḥabbet mihre şalsa süz-ı tāb
Sofra-i devr-i felekde bürre-i büryān ider
30. Bāl-i 'ankā-yı maḥabbet sāye şalmaz herkese
Cilve-riz olsa firāz-ı 'arşda cevlān ider
31. Evvel eyler sofrasında mā-ḥazar cān u dili
Şaḥş-ı 'aşkı ol ki bezm-i sīnede mihmān ider
32. Dürr-i maḥşūdun şadef-mānend alur āğuşuna
Dürc-i dilde gevher-i 'aşkı o kim pinhān ider
33. Vāşıl-ı ser-menzil eyler 'aşk esb-i ṭab'ına
Midḥatinde ol¹⁰⁴⁸ ki faḥr-i 'ālemün meydān ider
34. Ḥusrev-i taht-ı risālet kim ğubār-ı dergehün
Kuḥl-i zīb-efzā-yı çeşm-i şāhid-i 'irfān ider
35. Mālik-i mülk-i nübüvvet kim fürüg-ı sür'ati
Āftāb-ı nūr-baḥş-i cebhe-i imān ider

¹⁰⁴⁷ çāk: pāk D.

¹⁰⁴⁸ ol: o D.

36. Nabz-gîr-i haste-i 'ișyân ki rûz-ı râst-hîz
Şerbet-i 'ağuyla lâbüd derdine dermân ider
37. Menba'-ı cûd u sehâ kim teşne-gân-ı lûtfuna
Her benânuş lüle-i ser-çeşme-i ihsân ider
38. Şeh-süvâr-ı *Ķābe kavseyn*¹⁰⁴⁹ ol ki raşş-i 'azminüş
Satlını hürşîd idüp na'lüş meh-i tâbân ider
39. Şehriyâr-ı li-ma'allâh Aĥmed-i Muhtâr kim
Luţf-ı tab'ı ehl-i cürmü nâ'il-i ğufrân¹⁰⁵⁰ ider
40. Ol şeh-i yektâ ki ĳadrin fehm-i tıfl-ı şîr-ĥâr
Cümleden vâlâ vü berter oldıĳun iz'ân ider
41. Ol Ĥudâvend-i dü 'âlem kim nigâh-ı şefĳati
Bir gedâsın 'âleme sulţân-ı 'âlîşân ider
42. Ol şefî'-i rûz-ı maşşer kim seĥergâh-i ĥesâb
Vezn-i cürme 'afv u luţfuş keffe-i mîzân ider
43. Tab'-ı pâküş genc-i gevher-rîz-i ihsân eyleyüş
Dest-i cûduş ĳulzüm-i elţâf-ı bî-pâyân ider
44. Bâ'iş-i emn ü emân eylerse dehre 'adlini
Şer'ini pîrâye-bend-i 'âlem ü insân ider
45. Ķatre-i nâĳîz-i cûdi lücce-i 'ummân idüş
Zerre-i nâĳîz-i luţfi neyyir-i raşşân ider
46. Biş¹⁰⁵¹ tebessümle nigâh itse fezâ-yı 'âleme
Dâmen-i bâĳ-ı cihânı pür¹⁰⁵² gül ü reyĥân ider
47. İnse gül-zâra vezân bād-ı semüm-ı ĥaşmeti
Gülleri âteş zemîn-i gülşeni nîrân ider

[135b]

48. Mâhdan mâhîye dek lertzân olur kevn ü mekân
Ol zamân kim tab'ı ĳahrdan ĳışm-ile 'üryân ider

¹⁰⁴⁹ فَكَّانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹⁰⁵⁰ ğufrân: 'irfân D.

¹⁰⁵¹ Biş: Bir D.

¹⁰⁵² pü: bir D.

49. Kaatre-bār itse seḥāb-ı ḥüsn-i ḥulḳ-ı pākini
Şüre-i zār dehri reşk-i ravza-i rıdvān ider
50. Ḥusrevān-ı dehre bir dem itse cārī emrini
Bārgāh-ı ‘adline İskenderī der-bān ider
51. Seyr-i bāğ u gülşeni nehy itse çeşm-i düşmene
Şāḥ u rüy-ı şekl-i tır-i ğoncayı peykān ider
52. Ḥızr-ı ḥıfzuḡ eylese sākī mezāk-ı ‘āşıka
Çarḥ cām-ı mevt şunsa çeşme-i ḥayvān ider
53. Şāḥ-ı refref dergehe ‘arş-āstān şāhen şāha
Ey ki rü-māl-i derüḡ rüh’ül-ḳuds her-ān ider¹⁰⁵³
54. Sensün ol kim yā Resūlu’llāh yoluḡda ümmetüḡ
Tek hemān maḳbülüḡ olsun canların ḳurbān ider
55. Sensün ol faḫr-i cihān kim vaşf-ı zāt-i pāküḡi
Şāirān-ı pür-hüner dīvānına ‘unvān ider
56. Midḫatüḡde nāle-senc olsa ‘aceb mi kilik-i ter
Gülşeni yād eyledikce ‘andelīb eḡḡān ider
57. ‘Ömrüm olduḡca n’ola meddāḫüḡ olsam ‘āḳıbet
Feyz-i na’tuḡ tab’umı hem-rütbe-i Ḥassan ider
58. Hep bu feyz-i na’t-ı pāküḡdür ki eş’arum gören
Āferīn ḫānum olup şad-güne üstüh’ān ider
59. Tab’ına imdād iderse feyz-i elṫāfuḡ **Nazım**
Midḫatüḡde bir degül böyle nice dīvān ider
60. Besdür ey ḫāme yeter şimden gerü taşdı’i ḳo
Ol şeh-i ‘ālem bizüm de göḡlümüz şādān ider
61. Tā ki feyz-i ‘aşḳ-ı ‘uşşāḳuḡ sirişk-i çeşminüḡ
Her kemīne ḳaṫresin bir lücce-i ‘ummān ider
62. Şad şalāt olsun revān-ı pāküḡe şubḫ u mesā
Bendegāna tā ki luṫfuḡ İzid ü Yezdān ider

¹⁰⁵³ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

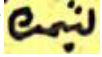
63. Şad selām olsun o şāhuḡ rūḡına leyl ü nehār
Na't-gūyān tā ki vaşfin defter-i destān ider

141¹⁰⁵⁴

Destūr Yā Sultān-ı Risālet

Muzāri' Bahri

Mef'ūlü/Fā'ilātü/Mefā'ilü/Fā'ilün

1. Ne maḡrem ü ne mūnis ü ne āşinā bilür
Rāz-ı derūnumı benüm ancak Hudā bilür
2. Tūḡi-i cān ne zā'ika-i şeker-i sürür
Mir'at-i dil ne rü'yet-i rüy-ı şafā bilür
3. Cān-ı za'if çekdügi ālām-ı miḡneti
Ancak sitem-keşide dil-i bī-nevā bilür
4. Bir 'ömrdür ki bādiye peymā-yı ġuşşadan¹⁰⁵⁵
Ne ibtidā bilür daḡı ne intihā bilür
5. Te'şir-i tāb-ı ġamla beyābān-ı ġuşşada
Bād-ı semūm gelse nesim-i şabā bilür
6. Şaḡn-ı ümīd tengidür esb-i murādına
Vādī-yi ye's gibi tükenmez każā bilür
7. 'Azm eyleyüp i'ānet-i pāy-i niyāz ile
Ḥāk-i der dest-i recā bilür
8. Gül-çin-i ārzüdür o gülşende kim henüz
Dāġ-ı derūnı lāle-i bāġ-ı vefā bilür

[136a]

9. Pür olsa da kemān-ı ümīdi bu 'arşada
Sūfār-ı tīrini dehen-i ejdehā bilür
10. Bir baḡre düşdi zevraḡ-ı iḡbāli kim daḡı
Ne bād-ı şurta¹⁰⁵⁶ ne meded-i nā-Hudā bilür

¹⁰⁵⁴ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 71-77.

¹⁰⁵⁵ ġuşşadan: ġuşşada D.

¹⁰⁵⁶ şurta: surte D.

11. Dehrün çeküp meşakkat-ile germ ü serdini
Ne mevsim-i bahār ne vaqt-i şitā bilür
12. Ol murğ-ı lāne-zār-ı sitemdür ki muttaşıl
Ne kayd-ı dāmgāh ne fikr-i rehā bilür
13. Cām-ı mey-i neşāt-ile olsun mı neşve-mend
Nüş itmeden humār-ı gamuñdur kafā bilür
14. Tıfl-ı yetīm-i kām dahı şir-i h̄ār iken
Gehvāre-i ümīdi de pīr-i dü-tā bilür
15. Ğam gibi nāzenīn ile hem-h̄ābedür müdām
Āğūşa geldi bir şanem-i meh-liqā bilür
16. Mihr-i neşāt cilve-nümā olmasa n'ola
Tārīki-i kūsūf-ı ğama mübtelā bilür
17. Ne şām-ı rūze şofra-i iftār-ı vaşl-ı dost
Ne rüz-ı 'ıyd būs-ı leb-i dil-rübā bilür
18. Müjgānı¹⁰⁵⁷ h̄ün-ı dīdeden oldukça la'l-i fām
Engüş-t-i bīkr-i hayrete reng-i hınā bilür
19. Yüz biñ hüner de itse bu baht-ı siyāh-ile
Ne nuḡk-ı āferīn ne leb-i merḡabā bilür
20. Şaḡş-ı ümīd o mertebe bīmār-ı ye's kim
Dārū-yı kāmı māye-i renc ü 'anā bilür
21. Ne Fikret-i şühūr ne endīşe-i sīnīn
Ne feyz-i mihr ü māh ne şubḡ u mesā bilür
22. Olmuş hezār miḡnet-ile kūşe-gīr-i ğam
Peygüle-i sa'ādeti künc-i belā bilür
23. Dolāb-ı çarḡ-ı eşk-ile bir demde dönderür
Çeşm-i terüm ki böyle nice mācerā bilür
24. Yā Rab ne sāzdur bu ki sāzende-i felek
Her perdede terāne-i cevr ü cefā bilür

---

¹⁰⁵⁷ Müjgānı: Müjgānını D.

25. Yā Rab ne naqşidür bu ki Bihzād-ı çarḫ-ı dūn
Ne levḫ-i kām ne şuver-i müdde‘ā bilür
26. Yā Rab ne lüccedür bu ki dil bīm-i baş-ile
Ne sāḫil-i necāt bilür ne şinā bilür
27. Besdür bu şikve-sāzī-i dehr ey dil-i ḫazīn
Aḫvālını senüḡ de şeh-i enbiyā bilür
28. Şad çāk idüp güli n’ola la’l itse bülbüli
Ol kim nevā-yı na’tı gibi bir hevā bilür
29. Ḥ’ān-ı keremde muḡtenem-i cūdidür o kim
Sermāye-i nu‘ūtunı naḫd-i ḡnā bilür
30. Maḫbūb-ı bārgāh-ı İlähī ki cān u dil
Vaşfında şarf olmasa ‘ömrün hebā bilür
31. Sulṫān-ı dīn ki nīze-i elmās-ı şer‘ini
A’dā müdām¹⁰⁵⁸ çeşmine mīl-i ḫazā bilür
32. Maḫşūd-ı kā’ināt ki zāt-ı şerīfüñi
Düşmen de maḫrem-i ḫarem-i kibriyā bilür
33. Şāh-ı rusül ki dergeh-i ‘adlünđe ḫulluḡın
İskender itse rütbe-i ‘izz ü ‘alā bilür
34. Faḫr-i Cihān ki ṫālib olup ḫāk-i kūyını
Ervāḫ-ı ḫuds çeşmine kuḫl-i cilā bilür
35. Rūḫ-ı müşavver Aḫmed-i Mürsel ki zātını
Rāh-ı yaḫīne ḫalk-ı cihān reh-nümā bilür
36. Ol dāver-i kerīm ki ser-heng-i dergehi
Ne şavt-ı dūr-bāş ne āvāz-ı lā bilür
37. Ol nabz-gīr-i ḫaste-i ‘işyān ki ehl-i cürm
Dergāh-ı ‘afv ü lüṫfunı dārü’ş-şifā bilür
38. Ol Hādī-i ümem ki reh-i Ḥaḫda zātını
Ser-cümle enbiyā vü rusül muḫtedā bilür

---

¹⁰⁵⁸ müdām: müdān D.

39. Cān vehm-i tiġ-ı mihrini gül-berg-i bāġ-ı dil
Dil dāġ-ı derd-i ‘aşkuñı cāna devā bilür
40. ‘Ālem türāb-ı dergehini kuhl-i çeşm-i cān
Dünyā ġubār-ı bārgelin kīmyā bilür
41. Āb-ı zülāl-ı reh-ġüzerin cilvegāh-ı feyz
Çeşm-i ġazāl-ı ġāk-ı deriñ tütüyā bilür
42. Ĥurşid şanma çarġ-ı dü-tā kendüyi müdām
Ĥāk-ı deriñde kāse-i kef bir gedā bilür

[136b]

43. Vādī-i ġamda luţfuñı ol kim penāh ider
Ebr-i belā-yı sāye-i per-i hümā bilür
44. Şaġn-ı tarabda ol kim ider yād ġışmını
Bād-ı şabā-yı şarşar-ı ġahr u fenā bilür
45. Būy-i buġūr-ı ġulķını şem eyleyen henüz
Ne müşġ-i ter ne āhū-yı Çin ü Ĥıţā bilür
46. Şems ü duġā¹⁰⁵⁹ vücūdını ra’ş-ile zerreveş
Mihr-i sipihr ġadrine nisbet sühā bilür
47. Dārü’l-īmān ġıfzını ol kim penāh ider
Cīb-i ġayātı dest-i ecelden cüdā bilür
48. Remz āgehā melek sipehā nām vir şehā
Ey ol ki ins ü cān saña kendin fedā bilür
49. Sensün o şeh ki emrüne teslīm idüp ümem
Dergāh-ı feyz-i baġşuñı bāb-ı rızā bilür
50. Luţf it **Nazīm**-i bī-kese pāmāl ġalmasun
Kendin egerçi şefķatüne nā-sezā bilür
51. Düşvār olan umūruñı fetġ it o ‘ācizüñ
Her ġālde cenābını müşkil-ġüşā bilür

¹⁰⁵⁹ وَالشَّمْسُ وَضُحَاهَا Güneşe ve onun aydınlığına andolsun. (Şems Sûresi 1. âyet)

52. Şāhum gedā-yı dergehün ile o bī-dili
Kim cānını o bābda müjde-bahā bilür
53. ‘Acizdür eyle ‘özüni bī-çārenün ğabül
Ancağ bu mertebe seni medğ ü şenā bilür
54. Mümkün degül netīce murād üzre midğatün
Şimden gerü zebān-ı temennā du‘ā bilür
55. Tā kim mağām-ı şekvede¹⁰⁶⁰ āğāze eyleyüp
Gāhi sarīr-i¹⁰⁶¹ ğāme bu kevne nevā bilür
56. Bulsun ğuzūr-ı sāye-i ‘adlün de ümmetün
Kim zātuğı meded-res-i rüz-ı cezā bilür
57. Olsun hemīşe düşmen-i şer‘ün fenā¹⁰⁶²-pezīr
Tā kim cihānı ‘ālemiyān bī-beğā bilür

142¹⁰⁶³

Destür Yā Ğābību’llāh

Müctes Bahri

Mefā‘ilün/Fe‘ilātün/Mefā‘ilün/Fe‘ilün

1. O bezm-i ğāşşda kim bağrumuz kebāb iderüz
Piyāle dīde-i ğün-ı dili şarāb iderüz
2. Hümā-yı ‘ağlı giriftār-ı dām-ı ğasret idüp
Olup dile heves-i zülf-i nīm-tāb iderüz
3. Cibīn-i dilber-i endīşe eyleyüp dā’im
Kitāb-ı şabrumuzı vağf-ı māh-tāb iderüz
4. Bağup o ğağğ-ı siyehle ‘izār-ı dil-dāra
Benefşe-zārda seyr-i kenār-ı āb iderüz
5. Hücüm-ı ğamzesi ğün-āb-ı dīdemüz ağıdup
Müdām-ı ğançerine la’lden ğırāb iderüz

---

¹⁰⁶⁰ şekvede: şekvāda D.

¹⁰⁶¹ şarīr: serīr D.

¹⁰⁶² fenā: -D.

¹⁰⁶³ **Yahya Nazīm D.3., Kaside**, s. 77-81.

6. H̄ayāl-i h̄alka-i z̄ülf̄üñ o fitne-i dehr̄üñ
Sef̄ine-i dile girdāb-ı ıztırāb iderüz
7. O mest-i bāde-i nāzuñ müdām h̄ün-ı dili
Bi-nām t̄ığına gül-güne-yi h̄ızāb iderüz
8. O mihr-i burc-ı melāhat ki nūr-ı h̄üsn̄üñden
O mertebe dil-i şeydāyı h̄işşe-yāb iderüz
9. Ki feyz-i ‘aşq-ile her dāğın̄ı maḥabbetin̄üñ
Sip̄ihr-i s̄inede raḥşān bir āftāb iderüz
10. O bezm-i gehde kadeḥ-nüş bāde-i ‘aşkuz
Ki mihr̄i s̄āğar-ı¹⁰⁶⁴ gerdānuña ḥabāb iderüz
11. O mey-küsār-ı cününuz ki bezm-i ‘ayşumuza
Duḥūl iderse Felāṭūnı dil-ḥarāb iderüz
12. O deñlü s̄üz-ı maḥabbetle pür-tef ü tābuz
Ki bahrı bir nigeh-i germ-ile serāb iderüz
13. Sirişk-i d̄ide ‘araḥ h̄ün-ı dil mey-i gül-gün
Bugüne meclisi dā’im pür-āb u tāb iderüz
14. Gülünce dest-i temennāya s̄āğar-ı üm̄id̄üñ¹⁰⁶⁵
Nigāh-ı ḥasret-ile d̄ide-i h̄ün-āb¹⁰⁶⁶ iderüz
15. Ḥar̄ir-i ye’si nigāh-ı üm̄idd̄en şaḥınup
‘Arūs-ı baḥtımuzuñ r̄üyına niḳāb iderüz
16. Aḡup fesāne-i kām-ı cihānı b̄i-hūde
Fiğān ki d̄ide-i baḥtı es̄ir-i ḥ’āb iderüz
17. İṭā’at itmede yüz bir murād içün felege
Der-i le’ime varup ḥidmet irtikāb iderüz

[137a]

18. Bahār-ı kām̄da ezhār-ı ye’s açıl̄sa n’ola
Ki eşki āh-ile bārān idüp seḥāb iderüz

¹⁰⁶⁴ s̄āğar-ı: s̄āğir-i D.

¹⁰⁶⁵ üm̄id̄üñ: üm̄id D.

¹⁰⁶⁶ ḥasret-ile d̄ide-i h̄ün-āb: d̄ide-i ḥasretle h̄ün-ı nāb D.

19. Ğulüvv-i ye's-ile ol deñlü rüy gerdānuz
Ki şaḥş-ı kāmile ülfetden ictināb iderüz
20. Bu ıztırāb ümīd-ile nāle sene olsaḡ
Hezār bīm ile çarḡı pür inḡılāb iderüz
21. Recāyı ehl-i dili çarḡ-ı dūn ḡabūl itmez
Hemān ki ḡarf-i temennā ile 'azāb iderüz
22. Felek recāmuzu redd itse de su'ālümde
Yine lisān-ı temennā ile cevāb iderüz
23. Sipihr-i dūn bize olmazsa rehber-i maḡşūd
Der-i şehen-şeh-i kevneyne intisāb iderüz
24. Ḥudā yegān-i dü-'ālem ki cebhe-i cāmı
Reh-i maḡabbetine ferş idüp türāb iderüz
25. Ḥıdīv-i ḡıḡta-ı 'irfān ki rūḡ-ı pākūñden
Şenāsın itmede 'āciz olup ḡicāb iderüz
26. Penāh-ı dīn ki serā perde-i sitāyişine
Suḡūr-ı nazmumuzı 'anberīn ḡınāb¹⁰⁶⁷ iderüz
27. Şefi'-i Küll-i Ümem kim kitāb-ı midḡatinūñ
Kemīne ḡarfini şad-gūne faşl u bāb iderüz
28. Ser-āmed dü-cihān kim ḡabūl iderse eger
Yolında şarf-ı ḡayāt itmege şitāb iderüz
29. Şeh-i ḡalem-rev-i ḡikmet Muḡammed-i 'Arabī
Ki bārgāhını cān u dile me'āb iderüz
30. O nāzenīn-i mūkerrem ki nāmın itseñ yād
Dürūd-ı zātūñ añup ibtidā gül-āb iderüz
31. O şeh-süvār-ı sa'ādet ki raḡş-ı rif'atine
Hilāl o mihri birin zeyn birin rikāb iderüz
32. Nu'ūt-ı zātını pīr ü civāna vaḡf itdük
Şenā-yı pākūñi evrād şeyḡ u şāb iderüz

---

¹⁰⁶⁷ ḡınāb: tenāb D.

33. Dil-i za'ife idüp vaşf u midhatüñ fermān
Gedā-yı aḥḳar iken pādişeh cenāb iderüz
34. Ḥayāl-i pertev-i mihr-i güzār idüp dilden
Derün-ı sīnemüzi kân-ı la'l-i nāb iderüz
35. Semūm-ı ḳahrını aḥsak çemende lāleleri
Mişāl-i āteş-i sūzān pür-iltihāb iderüz
36. Şemīm-i micmer-i ḥulḳ-ı kerīmin aḥduḳa
Meşām-ı cān u dil-zārı feyż-yāb iderüz
37. Kemāl-i baḥşiş-i feyż-i şehāb-ı hıfzı ile
Ḥadīḳa-i hiremi pür-gül-i şebāb iderüz
38. Cihān penāh-ı şehā ne deḡlü 'āciz isek
Yine sitāyişüñi tā dem-i ḥisāb iderüz
39. Sen ol şeh-i dü-serāsın ki bezm-i vaşfuñda
Şerīr-i ḥāmemüzi naḡme-i rübāb iderüz
40. Ḥudā yegāne besdür bizi ḳabül itseñ
Yazup şenālaruñı defter-i şevāb iderüz
41. Nu'üt-ı zātuñı her ḥaḫvede idüp tesbīḥ
Müdām-ı 'azm-i 'ibādetüñe şavāb iderüz
42. Olup gedā-yı der-i bārgāh-ı iclālün
Nazīm-i zār gibi rif'at iktisāb iderüz
43. Biz¹⁰⁶⁸ o cevheri beyānuz ki kân-ı ma'nādan
Hemīşe gevher-i evşāfuñ intiḥāb iderüz
44. Sitāyişüñde idüp nevk-i kilküñüz sertiz
Helāk-ı düşmen için nīze-i 'itāb iderüz
45. Söz irdi ḡāyete ey dil kef-i niyāzı¹⁰⁶⁹ açup
Du'ā-yı pādişeh-i¹⁰⁷⁰ mālīkū'r-rikāb iderüz

¹⁰⁶⁸ Biz: -D.

¹⁰⁶⁹ niyāzı: niyāz D.

¹⁰⁷⁰ pādişeh-i: pād-şāh D.

46. Hemîşe tâ ki olup bezm-i ‘aşk germ-â-germ
Sirişk-i dîde-i mey¹⁰⁷¹ bağrumuz kebâb iderüz
47. Revân-ı pāküñe tâ haşr ola şalât u selâm
Şenâsını dile hemvâre kim hîţâb iderüz

143¹⁰⁷²

Destür Yâ Şefî‘ül-Müznibîn

Remel Bahri

Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilâtün/Fe‘ilün(Fa‘lün)

1. Olmayan ey şeh-i kevneyn gamuñla me’nûs
İki ‘âlemde ola zevk u şafâdan me’yûs
2. Leb-i cûy-ı çemen-i ye’sde nahl-i emeli
Yed-i Mecnûn gibi lertzân olup olsun ma’kûs

[137b]

3. Düşe idbâr¹⁰⁷³ siyeh-rû ola mânend-i zuhal
Ahter-i bahtı olup devr-i felekde menhûs
4. Kişver-i rāhat u ārāmını her şubh u mesâ
Vire şad-şûr ile târâça sipihr-i cāmûs
5. Geçe o katı muşîbetle dü-nîm ola teni
Kona menşâr-ı belâ başına mânend-i hürûs
6. Bîm-i şimşîr-i celâlünden olup ser-geşte
Ola rüsvâ-yı cihân eyleye terk-i nāmûs
7. Devr-i şer‘ünde uşûle eger uymazsa senûñ
Bāng-i nākûs-ı hayâtı ola efsûs efsûs
8. Meger Allāh hidāyet ide imāna gelüp
Leb-i ikrār ile hāk-i derîni eyleye bûs
9. Sensün ol mâhaşal-i kevn ü mekân kim bi’z-zât
Gevher-i zâtuñı meddâh-ı cenâb-ı kıddûs

¹⁰⁷¹ dîde-i mey: dîdeyi mey-i D.

¹⁰⁷² **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 82-84.

¹⁰⁷³ idbâr: idbâra D.

10. Devr-i şer'ünde idüp tevbe riyāya girdi
Kehkeşāndan kemer-i zühde sipihr-i sālūs
11. Bende-i dergehinün bendesi şad Keyhüsrev
Sā'il-i maḥbūhunun şā'ili şad Keykāvus
12. Dārū-yı ḥasretinün ḥaste-dili Eflātūn
Şerbet-i firḳatinün teşne-leb-i Cālīnūs
13. Selsebīl-i keremün bādiyesi tās-ı felek
Mihr ü meh şubḥ u mesā anda zer ü sīm Kāvūs
14. Şāhid-i cūd u seḥā şuffe-i luṭfunḍa nedīm
Duḥter-i luṭf u 'aṭā ḥacle-i cūduḥda 'arūs
15. Meclis-i rif'atüne şems ü kamer şem'i münir
Çarḥ-ı mīnā aḡa billūr mūnaḳḳaş fānūs
16. Zerre ḥurşid-i cemālünḍe senün neyyir-i çarḥ
Kaṭre¹⁰⁷⁴ deryā-yı celālünḍe yem-i oḳyānūs
17. Olsa şāyeste nihāl-i çemen-i ḳadrünḍe
Āşiyān çarḥ-ı berīn mihr ü meh iki ṭāvus
18. Redd-i ḳahruḡla ḳala ḥākde māl-ı Ḳārūn
Şerm-i cūduḡla ḥafī genc-i zer-i Daḳyānūs
19. Ḥaşyet-i tiḡ u senān-i ḡazāb u ḥışmuḡdur
Sebeb-i āfet-i cān u dil-i tersā vü mecūs
20. Mihr ü meh iki tabl-bāz doḳuz ḳat ḡüyā
Nüh-felek piş-i serā perde-i¹⁰⁷⁵ iclālīne kūs
21. Şāh-ı nuşret sipehā fetḥ ü zafer bārgelhā
Ey şükūh ile iden ḥaşmı zelīl ü menḳūs
22. Oldı ey server-i dīn yümn-i ḳudümünḡle senün
Cāy-ı ḡülbānk-i ezān nice maḥall-i nāḳūs

---

¹⁰⁷⁴ Kaṭre: Ḳatsa D.

¹⁰⁷⁵ perde-i: perde D.

23. Vaşf-ı zāt u şıfatıñ şıfte-sāz-ı vaşşāf
Luğat-ı menķabetüñ havşala sūz-i ķāmūs
24. Ben gedāña nazār-ı feyzüñ olursa şāhum
Eyleyem mesned-i evreng-i kemālāta culūs
25. Benüm ol nāzım-ı şehnāme-i evşāfuñ kim
Eyledüm medhüñi reşk-i reviş-i ‘ārif-i tūs
26. Olur evşāfuñı mānend-i **Nazım** itdükce
Feyz-i na‘tuñla kelāmumda ma‘ānī maḥşūs
27. Budur ümīd ki zīr-i ‘ālem-i luṭfuñda
Ḥavl-i maḥşerden ide ümmetüñi Ḥaķ maḥrūs
28. Sen olup taḥt-ı nübüvvetde şehenşāh-ı rusül
Düşmen-i cāhuñ ola çāh-ı ‘ademde maḥbūs

144¹⁰⁷⁶

Destür Şāh-ı Meded

Remel Bahri

Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilātün/Fe‘ilün(Fa‘lün)

1. Naķş-ı güftārıñā ḥāme hezārān şābāş
Oldı pür-mū ḥasedinden ser-i kil-k-i nāķķāş
2. Tār ile pūdi eger olsa daḥı nūr-ı niğāh
Olmaya pāfta-i nāzmuñ gibi şeffāf ķumāş
3. Çeşme-i āb-ı ḥayāt-ı sūḥana yol bulduñ
Ḥızr-ı endişe ile var ise olduñ yoldaş
4. Mūy-ı ebrū-yı bütān vaşfı dilüñ bađlamasın
Dimesünler gözüñ üstünde senüñ vardur kaş
5. Sen yine şerbet-i güftārı dirīğ eyleme şun
Ḥāsidi derd-i ḥased eylese de ehl-i firāş
6. Nāḥunuñ perdedür nāḥune-i levḥ-i sūḥan
Nāḥun-ı kil-k-i ‘adū gibi degül şafḥa-ḥırāş

¹⁰⁷⁶ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 84-87.

7. H̄āce-i mıṣr-ı hünersün saḡa nisbet ḡāsīd
Tīṣe-i ḡāme be-kef düzd-i süḡan bir nebbāṣ
8. Kuvvet-i nuṭḡ-ı cihān-gīrūḡi inkār idemez
Ser-fürü itse n'ola kilik-i ḡasūd-ı ḡallāṣ
9. Bezm-i ma'nāda saḡa raṭl-ı süḡan yek-demedür
Görmedi pīr-i ḡired sencileyin bir 'ayyāṣ
10. Seni bir bezm-i ṣafā-güstere da'vet iderüm
Naḡl-ı aḡvāl serencām dile ḡāzır baṣ

[138a]

11. Mest olup dest-i feṣān ḡāk-i girībān eyle
Na't-ı ṣāhenṣeh-i kevneyn ile ḡıl rāzuḡı fāṣ
12. Pādiṣāh-ı dü-serā kim ḡemen-i rif'atine
Necm-i tābında semen mihr ü meh iki ḡaṣḡaṣ
13. H̄āce-i levḡ ü ḡalem münṣī-i i'cāz-ı raḡam
Ṭab'ı deryā-yı ḡikem nuṭḡı dür-i ḡikmet pāṣ
14. Li-ma'allāh livā ḡusrev-i dīn ü dünyā
Ola yolunda fedā baṣ-ile cān cān ile baṣ
15. Aḡmed-i Mürsel o maḡbūb-ı İllāhī ki ider
Düşmeni kevkebe-i mevkebi pür-bīm ü telāṣ
16. O ḡudāvend-i dü-'ālem ki anuḡ olmuş ezel
Nüşā-i medḡūḡe levlāk u *le 'amrük*¹⁰⁷⁷le ḡavāṣ
17. Şeb-i İsrā görelī mihr-i cemālin o mehūḡ
Degül encüm dökülür ḡeṣm-i felekden daḡı yaṣ
18. İtmede ṣafḡa-i 'ālemden o ṣāh-ı rusülūḡ
Deṣne-i ṣer'i vücūd ḡalaṭ-ı endāzı tirāṣ

¹⁰⁷⁷ لَعْمُرُكُ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût'a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

19. Maṭbah-ı 'izzetine her dü-cihān bir mürceḷ
Kāse-i ümmetine 'afv-ı şefā'atdür āş
20. Haremüñ kadrine bir sünbüle 'aḳd-i pervīn
Dās-ı sīmīn meh-i nev dāne-i encümdür mās
21. 'Iyd-i 'aşkuñda fütāde nice Hācı Bayrām
Na't-ı mihrüñde piyāde nice Hācı Bektāş
22. Leşker-i nuşretine karşı duran a'dāya
Oldı şad-güne meşā'ible hezīmet pādāş
23. Görinür gerd-i süm-i raḫş-ı zafer ḫaylinden
Şeb-i tārik ecel-i düşmene düz-i pür-ḫāş
24. Nefs ü şeytāndan olurdum iki 'ālemde emīn
Dāḫil-i dā'ire-i ḫıfzı olaydum ey kāş
25. Lā-mekān bārgelhā şāh-ı melā'ik sipehā
Ey hücum gāzabı āfet-i ḫaşm ü evbāş
26. O gün olur mı idüp dergehüñe rüyumı ferş
Ola çārüb-ı müjem anda dü-çeşmüm ferrāş
27. Hişşe-mend eyle beni ma'rifetüñ zevḫinden
Gerçi 'irfānla olmazsa daḫı 'aḳl-ı ma'ās
28. Ḫarmen-i merḫametüñ sā'ilidür cān-ı **Nazīm**
Ḫoşa çīn eyle o bī-çāreyi şāhum dem-çāş
29. Tā ki naḳḳāş ezel-i şāhid-i gül-zāra ide
Sünbülü zülf-i siyeh nergisi çeşm-i cemmāş
30. Sāḳi teslim ü dürüd ile ḳazā şām u seḫer
Ḫaşmünüñ seng-i Felāḫıñla ura başına taş

1. Hüsni-ezel āyine-i dīdāruña maḥşūş
Mir'āt-ı ebed cilve-i ruḥsāruña maḥşūş
2. Levlāk u *le'amrūk*¹⁰⁷⁹ şekeristān ü secencel
Haḫ-güy olan tūṭī-i güftāruña maḥşūş
3. Hall-i kütüb-i ma'rifet-i zāt-ı İlāhī
Ey maḫz-ı ḫakem mekteb-i esrāruña maḥşūş
4. Serv-i çemen-i nürsun ey nūr-ı muḫaddes
Bī-sāye ḫırāmı ḫad ü refṭāruña maḥşūş
5. Ey gül-bin-i bī-ḫār-rızā cennet-i dīdār
Hemvāre senüñ gül-bin-i bī-ḫāruña maḥşūş
6. Ey nergis-i gül-zār-ı Hüdā sürme-i *mā zāg*¹⁰⁸⁰
Haḫḫa ki yine nergis-i gül-zāruña maḥşūş
7. Ey dürr-i şadef perver-i deryā-yı ḫaḫīḫat
İşār-ı ledün nuṭḫ-ı güher-bāruña maḥşūş
8. Esrār-ı ḫaḫāyık dil-i feyyāzuña mevḫūf
Taḫḫīḫ-i leb-i ma'rifet işāruña maḥşūş
9. Manzūr-ı Hudāsun daḫı rüz-ı ezel olmuş
Dīdār-ı Hudā dīde-i bīdāruña maḥşūş
10. Sen ḫ'āce-i müstaḡnī-i kām-ı dü-cihānsun
Yaḡmā-yı şefā'at ser-i bāzāruña maḥşūş
11. Ṭab'uñ ki senüñ ḫulzüm-i zehḫār-ı 'itādur
Emvāc-ı 'itā ḫulzüm-i zehḫāruña maḥşūş

¹⁰⁷⁸ **Yahya Nazīm D.3., Kaside**, s. 87-91.

¹⁰⁷⁹ لَعْمُرُكْ إِنَّمْ لَفِي سَكَرْتِهِمْ يَغْمَهُونَ (Melekler, Lût'a): "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

¹⁰⁸⁰ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

12. Vaz'-ı kerem ü tavr-ı himem ey şeh-i kevineyn
Evzâ'una maḥşûştur etvâruḡa maḥşûş
13. Kâh-ı dü-cihân yümn-i ḡudümünle müzeyyen
Ḳaşr-ı dü-serâ zât-ı kerem-kâruḡa maḥşûş

[138b]

14. Cennet seni ikrâr iden aḡyâruḡa mev'üd
Düzaḡ seni inkâr iden eṣrâruḡa¹⁰⁸¹ maḥşûş
15. Nuşret ḡarekât-i 'alem-i fetḡünle merhûn
Tevfik ü zafer leşker-i ebrâruḡa maḥşûş
16. Ğaddâre-i ġadr ile düşe ḡâna bu ḡâlet
Tâ-ḡaşre deġin düşmen-i ġaddâruḡa maḥşûş
17. Sermet-i felek mühmel-i 'aşḡunla şeb ü rûz
Bu raḡş-ı dem-â-dem şütür ü bâruḡa maḥşûş
18. Hemvâre ider şûret ü ma'nâ-yı der-âġuş
Bu feyz-i dil-i âyine ġirdâruḡa maḥşûş
19. Kevneyn senün dâ'ire-i ḡükmünle nokḡa
Ḳaḡḡa bu reviş ġerdiş-i perġâruḡa maḥşûş
20. Kâşâne-i [dîn]¹⁰⁸² şer'-i metînunle müşeyyed
Oldı o binâ Ḳaḡ bu ki mi'mâruḡa maḥşûş
21. Yârân-ı çehâruḡ olup erkân-ı şerî'at
Bu tarḡ-ı metîn zât-ı cihândâruḡa maḥşûş
22. Peykân- ı ciger düz-i siḡâm-ı ġazabuḡdan
Zaḡm-ı ebedî ḡaşm-ı dil-efġâruḡa maḥşûş
23. Ser-geşte iden zerre şifât mihr-i sipihri
Bir şa'sa'adur rûy-ı pür envâruḡa maḥşûş
24. Mâh-ı felegi zer dü-nizâr eyleyen el'ân
Bir bâriḡadur cebhe-i envâruḡa maḥşûş

---

¹⁰⁸¹ eṣrârına: eṣrârına D.

¹⁰⁸² -M: dîn D.

25. Bir nefha ile itmege bŷyā dŷ-cihānı
Gŷlŷen-geh-i hŷlkuŷdaki ezhāruŷa maḥŷŷŷ
26. Merzā-yı zeled çāresi ey ḥāzıķ-ı ķufrān
Tedbīr-i ŷefā'at ile tīmāruŷa maḥŷŷŷ
27. Aḥvāl-i 'uŷāt-ı ŷmeme vaķt-i mecāzāt
ŷefķatle teraḥḥum dil-i ķam-ḥ'āruŷa maḥŷŷŷ
28. ķayb olma mı 'aybı ŷmemŷŷ rŷz-ı mŷkāfāt
Dāmān-ı ŷefā'at gibi settāruŷa maḥŷŷŷ
29. 'Afv eyle nu'ŷtuŷda olan seh-v-i ķuŷŷrum
Zirā hezeyān oldu bu bīmāruna maḥŷŷŷ
30. Selb-i dŷ-cihān meclis-i 'aŷķuŷda **Nazīme**
Biŷ ŷevķ-ile bir¹⁰⁸³ sāķar-ı serŷārına maḥŷŷŷ
31. Maḥŷŷŷ senŷŷ mādiḥŷŷŷm 'ŷmrŷm olunca
ŷāhum umaram luḥfuŷı ben zāruŷa maḥŷŷŷ
32. Tā kim ola taḥķiķ u beyān-ile nu'ŷtuŷ
Bir mādiḥ-i ḥoŷ ḥab'u ḥoŷ āŷāruŷa maḥŷŷŷ
33. Olsun saŷa teslīm ŷ taḥiyyāt-ı dem-ā-dem
Nefrīn ola ḥaŷm u dŷjm ŷ ḥ'āruŷa maḥŷŷŷ

146¹⁰⁸⁴

Destŷr Yā Seyyid-i Veled-i Ādem

Remel Bahri

Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilātŷn/Fā'ilŷn

1. Bāķ-ı cennetden ser-i kŷy-ı viŷālŷndŷr ķaraż
Naḥl-i Ṭŷbādan ķad-i ķudret nihālŷndŷr ķaraż
2. *Ķābe ķavseyn*¹⁰⁸⁵ ebruvānuŷ ŷubḥ-ı *ev-ednā*¹⁰⁸⁶ ruḥuŷ
Leyletŷ'l-mi'rācdan mŷŷķin kŷlālŷndŷr ķaraż

¹⁰⁸³ bir: bu D.

¹⁰⁸⁴ **Yahya Nazīm D.3., Kaside**, s. 91-94.

¹⁰⁸⁵ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralıķı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sŷresi 9. āyet)

¹⁰⁸⁶ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralıķı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sŷresi 9. āyet)

3. Hür-ı ‘ayn-ı hulduden sükkân-ı küyüñdur murād
‘Ayn-ı kevşerden fem-i hikmet zülâlüñdür ğaraż
4. ‘Arşdan rif‘at sarāyuñ asitānuñ çarħdan
Mihren rüyuñ meh-i nevden hilâlüñdür ğaraż
5. Kisve vü seng-i siyāh-ı Ka‘beden ey Nür-ı Hıağ
‘Arızuñda ol iki ğisü vü ħâlüñdür ğaraż
6. Tıb-i cān-ı¹⁰⁸⁷ baħş dem-i ‘İsā vü Meryemden senüñ
Ravza-i pāküñdeki bād-ı şimālüñdür ğaraż
7. Nür-ı kandil-i fūrüzān u revāk-ı ‘arşiden¹⁰⁸⁸
Mihri ‘ālem-tāb ħüsn-i *lā-yezāl*¹⁰⁸⁹üñdür ğaraż
8. Kuħl-i *mā zāġa ‘l-başar*¹⁰⁹⁰dan ey gül-i *levlak*¹⁰⁹¹-ı bāġ
Nergis-i çeşm-i ħaķıķat iktiħālüñdür ğaraż
9. Ħilķat-i kevneyn ile icād-ı mevcūdātđan
Tumţurāk-ı ħaşmet-i cāh u celālüñdür ğaraż
10. Beyt-i ma‘mūr u maķām-ı dil-ġüşā-yı nürđan
Derġeh-i bī-şebħ ü küy-ı bī-mişālüñdür ğaraż
11. Ķudsīyān-ı muħteremden ħādımān-ı meclisüñ
Arş-ı Hıağđan maħfil-i ħurb‘üs-saħālüñdür¹⁰⁹² ğaraż
12. Ħāk-i pāyuñ tütıyāya dide-i Ya‘ķübdan
Ħüsn-i Yūsufđan cemāl-i bā-kemālüñdür ğaraż
13. Gevher-i kāđan dūr-i yektā-yı yemden ħāşılı
Dürce-i yāķütuñda derc olmuş la‘lüñdür ğaraż¹⁰⁹³
14. Her seħer her şeb tülü‘-ı āftāb u māđđan
Baħt-ı sa‘d u tālī‘-i ferħunde fālüñdur ğaraż

¹⁰⁸⁷ cān-ı: cām-ı D.

¹⁰⁸⁸ fūrüzān u revāk-ı ‘arşiden: fūrüzān revāk-ı ‘arşđan D.

¹⁰⁸⁹ Fe-izā ahbebtühü küntü sem‘ahü ve basarahü ve lisānehü: “...onu (*kulumu*) seversem kulaġı, ġözü ve dili olurum.” Bu alıntının yapıldıġı kudsi hadis, hadis bilginleri tarafından aynı anlam ve deġişik ibarelerle; “*lā-yezālü abdī...; mázāle abdī...; mā yezālü abdī...*” rivāyet edilmiştir. Başlıġımız, bu uzunca hadisin son kısmıdır. Tamamı anlam olarak şöyledir: “*Kulum, nafıle (fārz ve vacibin dışında kalan) ibadetlerle bana yaklaşmayı sürdürürse onu severim; sevince de işiten kulaġı, ġören ġözü, konuşan dili, tutan eli, yürüyen ayaġı olurum...*”

¹⁰⁹⁰ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَعَى Göz (ġördüġünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. āyet)

¹⁰⁹¹ Levlāke levlāke le-mā halaktü‘l-eflāke: “Sen olmasaydım, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.” Bu sözün uydurma hadis olduġu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “Hadis olmasa bile anlamı doġrudur.” İddiasındadır. Lafız itibarıyla böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na‘tların çoġunda bu söze yer verilmiştir.

¹⁰⁹² ħurb‘üs saħālüñdür: ħurb itişālüñdür D.

¹⁰⁹³ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

15. Meclis-i āhirde teşrîf itdün ammā bezmine
‘Aql-ı evvel gelse de şaff-ı na‘ālündür ğaraż

[139a]

16. Kaşr-ı çār-erkân-ı gül-zâr-ı behişt-i heşt-den
Cilvegâh-ı dostân bî-zevâlündür ğaraż
17. Şeş-cihât u heft-nîrân-i şerâr efrûzdan
Câygâh-ı düşmen-i pür-infi‘âlündür ğaraż
18. H‘âhiş-i zıll-ı hümâdan ey hümâ-yı lâ-mekân
Rûz-ı ferdâ ilticâ-yı zîr-i bâlündür ğaraż
19. Nağme-i murğân cennetden nevâ-yı midhatün
Ğonce senden verd-i bâğ-ı i‘tidâlündür ğaraż
20. Bezm-i şâm-ı ‘ıyd ile imsâk-ı rûz rûzeden
Sofra-i cüdunda iftâr-ı nevâlündür ğaraż
21. Âyet-i va‘d u va‘id-i nâşih u mensûhdan
Ümmetânunla ‘adû-yı pür-zelâlündür ğaraż
22. Şubh-ı maşşer zıllı memdûd oldığı râyâtınun
Sâyesinde ümmet-i ‘işyân me’âlündür ğaraż
23. ‘Âlem-i kevnün bülend ü pestini tayy itmedün
‘Azm-i küyün seyr-i şahrâ vü cibâlündür ğaraż
24. Dide-i ‘uşşâk-ı şeydâ zâr u hayrân olmadan
Rü‘yet-i âyîne-i hüsn ü cemâlündür ğaraż
25. Peñçe-i şîre düşüp ‘âciz olan rübâhdan
Ceng-i kahrunda ‘adû-yı bî-mecâlündür ğaraż
26. Şaykal-ı şemşîr-i ‘âlemgîr şer‘ünden senün
Çākî-i kalb-i hasûd-ı pür-melâlündür ğaraż
27. Ser-nigün üftâde çâh-ı düzah-ı pür-sûzdan
Şadme-i kahrulla haşm-ı bed-fa‘âlündür ğaraż
28. Mâsivâdan reft virüp taht-ı halvetgâh-ı dil
Mağdem-i teşrîf-i sultân-ı hayâlündür ğaraż
29. Sünnetün icrâsı Hağ üzre ne mümkündür velî
Emrüne ancak senün bir imtişâlündür ğaraż
30. Ârzû-yı dem-be-demden ravzaña leyl ü nehâr
Bendegeh-i hâkdür key rüymâlündür ğaraż

31. Dürr-i nazmum mazhar-ı silk-i kabülünğ olması
Bir cevâb-ı luğf ile redd-i su'âlünğdür ğarağ
32. Şad-selâm olsun sağa ey nür-ı rağmet kim bağa
Medğ-i pāk-i zāt-ı memdūğı'l-ğışālünğdür ğarağ
33. Der-kenâr u kaydiden vaşf-ı şıfātunğ ey **Nazım**
Bir mehil ile o şāha 'arğ-ı ğālünğdür ğarağ

147¹⁰⁹⁴

Destür Yā Muhammedü'l-'Arabî

Remel Bahri

Fe 'ilātün/Fe 'ilātün/Fe 'ilātün/Fe 'ilün(Fa 'lün)

1. Ğaşre dek vaşf-ı şıfātunğda olursa ifrāt
Olmaz ey Fağr-i Cihān midğatünğ elbetde muğāt
2. Evvelünğ setri ne Ğağğā ki kifāyet itmez
Şafğa-i defter-i medğünğde nücūm olsa nuğāt
3. N'ola levlāk u le'amrūkle ser-efrāz olsağ
Ğil'at-ı 'izzetünğde ğudret-i Ğağğdur ğayāt
4. Bānī-i şun'-ı metin itmiş esās-ı medğünğ
Nice ol ğüsn-i Ğüseyn olmaya bī-teng-i melāt
5. Şerbet-i mekremetünğ teşnesi rūğ-ı 'īsā
Dārū-yı 'ātıfetünğ ğastesi cān-ı Soğrāt
6. Neyyir-i ğudretünğde zerre hezār Eflātün
Lücce-i ğikmetünğde ğatre hezārān Buğrāt
7. Yūsuf-ı ğüsnünğde meftün-şode cān-ı Ya'ğüb
Sağa 'aşığ dil-i İşğāk u revān-ı işbāt
8. Şofra-i ğaşmetünğde ğulğ-ı dü-'ālem miğmān
Meclis-i 'izzetünğde her dü-cihān iki simāt
9. Sevğ-i ağlum celālünğde senünğ olmadadur
Çarğ iki çarğ idüp mihr ü mehi bir ğarāt
10. Rāy-ı ebrünğde meh-i nevdin idüp meşğ-i felek
Ğadd-i ğam-geştesi dāl oldu olunca ğattāt
11. Dü-cihān ey dür-i yektā-yı muğāt-i ğudret
Ğevher-i ğadrünğde nisbet iki ednā ğayrāt

¹⁰⁹⁴ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 94-97.

12. Mihr ü mehdür iki zer felege melâ'ik-zırâm¹⁰⁹⁵
Sâha-i rif'atüne çarh-ı felek bir füstâṭ
13. Ārzü-yı ser-i kūyuṅla olan pester-i ḥāk
Aṅa hep sündüs ü istebraḳ ola ferş-i bisât
14. Ümmete rāh-nümā zāt-ı şerīfūṅ olıcak
Çekdürür mi kerem-i Ḥazret-i Ḥaḳ bīm-i şırāt
15. Ümmete eyledigün luṭf u 'ināyetdür hep
Atlas-ı çarh ne şīder ne gedādur saḳlāt
16. Reh-rev-i 'aşḳuṅ olup şayf u şitāda bilmez
Dil-i ser-geşte-i 'uşşāḳ-ı ḥazīrān u şubāt

[139b]

17. Bāḡ-ı vaşfuṅda dem-ā-dem ḳalemüm olmadadır
Düşmene cedvel-i ḡam dosta mīzāb-ı neşāt
18. Ḥāme düz ḳadd-i bālā-yı nu'ūtuṅ olalı
Ḥāmemi rişte-i nazm eyledi mānend-i ḥayāt
19. Derd ü 'aşḳuṅla senüṅ cān-ı ḥazīnümde şeḡaf¹⁰⁹⁶
Süz-ı mihrüṅle dil-i zār u sefilümde ḥabāt
20. 'Aḳl u rüşd ile seni medḥ ide ḥāşā ki **Nazīm**
Oldı gerçi süḥanı reşk ü reşīd ü tavāt
21. Devlet anuṅ biri maḳbūle geçerse sözinüṅ
Gerçi çok söyleyen adam olur elbet ḥabāt
22. Baḳma noḳşānuma ḥalṭ-ı kelimāt eyler isem
Vaşf-ı zātuṅda yine ḳādir ola bir ḥallāt
23. Sā'ati gelmedi yüz sürmege ḥāk-i dergeh
Gelüp ammā ki zuḥūr itmede bir bir eşrāt¹⁰⁹⁷
24. Dil-i şeydā-yı zebūn itdi ḡalū-yı 'işyān
Beden-i ḥastede mānend-i hücum-ı aḥlāt
25. Dāḥil-i silk-i şefā'at idecek ümmetüṅi
Keremüṅden beni de eyleme tarḥ u isḳāt

¹⁰⁹⁵ Bu mısradaki vezin aksamaktadır./ zırām: iltudām D.

¹⁰⁹⁶ şeḡaf: şüḡūf D.

¹⁰⁹⁷ eşrāt: işarāt D.

26. Hāşıl it hācetümi vaqt-i şefâ'atde meded
Harmen üzre keremün bî-şütür eyler hânât
27. Rûh-ı pür-nûruña hemväre şalât-ile selâm
Nev-be-nev tâ ki güzergâh ola bu köhne ribât

148¹⁰⁹⁸

Destür Yâ Resûl-i Ekrem

Müctes Bahri

Mefâ'ilün/Fe'ilätün/Mefâ'ilün/Fe'ilün (Fa'lün)

1. Sen ey şeh-i dü-cihân eyle tek gedādan hazz
Gedā hemişe ider şāha ilticādan hazz
2. Olunca zātuñı meddāh-ı Hāzret-i Allāh
'Aceb mi eyler iseñ medhden şenādan hazz
3. Tenümde dil n'ola vaşfuñla şavķ-yāb olsa
Gelür ğarīb olana yāver āşinādan hazz
4. Müdām-ı derd ü gamuñ aña nüş-ı dārūdur
'Alī-i 'aşkuñ olan eylemez devādan hazz
5. Vücūduñ olsa n'ola pişvā-yı¹⁰⁹⁹ mevcūdāt
İder kavāfil-i kem-geşte reh-nümādan hazz
6. 'Uşāt-ı ümmete dermān-ı 'afv senden olur
Ṭabīb olan ider elbetde mübtelādan hazz
7. Olunca 'āşıķa renc-i maḥabbetün kânūn
Sezādur eylemese Bū 'Alī Şifādan hazz
8. Ṭabībi Hıẓr u Mesīh olsa istemez dermān
O dilde kim ola derdünle ibtilādan hazz
9. Meşākıl āyīne-der şāha bu¹¹⁰⁰ maḥabbet ki
O dil ki olmaya anda men ile mādān hazz
10. O dil ki ḥalvet-i hāşş-ı 'arūs-ı mihründür
Ḳalur mı zerre ḳadar anda māsivādan hazz
11. Tamām-ı zıll-ı zelil-i maḥabbetünde olan
Revādur eylemese sāye-i hümādan hazz

¹⁰⁹⁸ Yahya Nazım D.3., Kaside, s. 97-100.

¹⁰⁹⁹ pişvā-yı: peb-şevā D.

¹¹⁰⁰ Bu: -D.

12. Ğamuñ senüñ n'ola ārām-ı cānum olsa benüm
Kim eylemez meger ol yār-ı dil-rübādan Һaz̤z̤
13. Z̤elīl-i 'aşkuñ olan mazhar-ı sa'ādetdür
İder mi 'izzet-i dünyā-yı bī-vefādan Һaz̤z̤
14. Ğamuñla ülfet iden şād-ı kāmduz itmez
Nihāyeti ğam u endüh olan şafādan Һaz̤z̤
15. Vücūdı dānesini ğarmen-i ğamuñda bulan
Bulur mı diĸkat olunsa bu āsiyādan Һaz̤z̤
16. Cihān-ı 'aşkuña seyyāh olan ider mi senüñ
Fezā-yı 'arzla kuhsārına semādan Һaz̤z̤
17. Olur meşakkat-i 'aşkuñda rāhatum efzün
Hemīşe 'āşık ider cevrden cefādan Һaz̤z̤
18. Huşul-i maṭlūb içün zīr-i minnetinde olan
İder mi kendi gibi 'ācize recādan Һaz̤z̤
19. Ğınā-yı ṭab'-ı kerīmüñ olup tesellī-baḥş
Ğanīler itdi ḳabādan gedā 'abādan Һaz̤z̤
20. Olunca mazhar-ı redd ü ḳabülüñ eylediler
'Adū ḫarīrden aḫbāb¹¹⁰¹ bu ribādan¹¹⁰² Һaz̤z̤
21. Yaḳarsa ğarmen-i cismüñ 'aceb mi nār-ı ḳazā
Olur 'adūña işābet iden ḳazādan Һaz̤z̤
22. Yağar sihām-ı ḳaderden belā belā üzre
Ne deñlü itmese de düşmenüñ belādan Һaz̤z̤
23. **Nazīmi** bülbül-i gül-zār-ı kūyuñ eyle meded
Ki gülsitānda olur murġ-ı ḫoş-nevādan Һaz̤z̤

[140a]

24. Hezār-ı gülşen-i na'tuñda bir hezār keder
Revādur itseñ o murġ-naġım-ı serādan Һaz̤z̤
25. Olursa meclis-i vaşfuñda izn-i pāküñ ile
Biraz da naḳl ideyüm naḳl-ı mācerādan Һaz̤z̤

¹¹⁰¹ aḫbāb: aḫibbā D.

¹¹⁰² ribādan: rü'yādan D.

26. Dilüñ televvün¹¹⁰³ ile hāl ü kālī dīger-gün
Henüz itmedi dīvāne bir kabādan hazz
27. Hevā-yı nefis-ile evkātı geçdi bī-hūde
Hemīşe nefse uyup itmede hevādan hazz
28. Kimi görürse ider ittiḥād-ı şīşe-şifat
Ne keşf-i rāzdan eyler ne ihtifādan hazz
29. Siyeh-derün u siyeh-kārdur siyeh-nāme
Velī şalāt u selāmuñ ider edādan hazz
30. Gedā-yı hāk-i derüñdür şefā'at it şāhum¹¹⁰⁴
Kerīm lābūd ider sâ'ile 'itādan hazz
31. Hülüş-ı nāmla vaşf-ı şerīfüñi itsin
O dil ki eylese her gāh merḥabādan hazz
32. Hemīşe şāh idüp gedāsını hoş-dil¹¹⁰⁵
Hemīşe tā ide şāha gedā vü 'ādan hazz
33. Ümīd odur idesüñ vaşf-ı zātuñ itdükce
Benüm gibi nice dervīş-i bī-riyādan hazz

149¹¹⁰⁶

Destür Yā Sulṭān-ı Nübüvvet

Remel Bahri

Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilātün/Fā'ilün

1. Tā ki şaldı mümkünāta neyyir-i zātuñ şu'ā'
Sāyeñi mişlün¹¹⁰⁷ gibi ref' itdi nūr-ı imtinā'
2. Māh-bedr olmazdı andan dem-be-dem nur iktibās
Berķ-ı ḥüsñünden senüñ mihr olmasa feyz iltimā'
3. Āsitānadur gehī cāh ü celālün olmasa
Kürsī-i nüh āsmān itmezdi kesb-i irtifā'
4. Şerbet-i cūduñ gıdāsı bir fuķā'iydür felek
Mihr-i raḥşān māh-ı tābāndur aña iki fuķā'

¹¹⁰³ televvün: talün D.

¹¹⁰⁴ şāhum: şāhuñ D.

¹¹⁰⁵ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹⁰⁶ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 100-103.

¹¹⁰⁷ mişlün: mestün D.

5. Mensüb-ı kadr ü kemālün mest-dām u bî-ḥalel
Kişver-i cāh u celālün ber-devām u bî-terāʿ
6. Selsebîl-i büstān-ı vaşfuḡa māʿil ḡalup
Cüy-bār-ı gülsitān-ı medḡüḡe ʿāşık tebāʿ
7. Mezraʿ-ı iḡsānuḡa arz u semā bir berk-i sebz
Ḥarmen-i enʿāmuḡa kevneyn-i ednā iki şāʿ
8. Süz u tāb-ı heybetün āteş-i zen Lāt ü Menāt
Dest-bürd-i saṡvetün ḡāk-i efken ü dü-sevā¹¹⁰⁸
9. Eylemezdi yümn-i¹¹⁰⁹ teşrîf-i ḡudümün olmasa
Sunʿ-ı miʿmār-ı ezel kevn ü mekânı iḡtirāʿ
10. ʿAḡl-ı evvel rütbe-i zātuḡda ser-gerdān olur
Hiç mümkün mi meger Nür-ı Ḥudāya iṡṡilāʿ
11. Çarḡ olup şevḡ-i¹¹¹⁰ cemālün şemsine¹¹¹¹ bir mevlevî
Her seḡer çāk-i girîbān eyleyüp eyler semāʿ
12. Şemʿ-i zātuḡ olmasa nür āfākın miḡrāb-ı dîn
Eylemezdi çün şaf-ı ḡandîl-i ümmet ictimāʿ
13. Mevkib-i nuşret şiʿāruḡ şeh-süvārān-ı şecîʿ
Leşker-i düşmen şikāruḡ şeh levendān-ı şecāʿ
14. Eyledi aʿdāyı şemşîr-i cihān-gîrün senün
Tîḡ-ı minnet bir dehen bir dest-i miftāḡ-ı ḡalāʿ
15. Olsa daʿî adl ü dāduḡ devr-i ḡıfzuḡda eger
Eyleye ʿarz-ı maḡabbet küsfedane nüh-sebāʿ
16. Olsa cūduḡla nʿola bāzārımız peyḡāmberi
Yā Resūluʿllāh metāʿ-ı luṡfuḡa yoḡdur zirāʿ
17. Ey ṡabîb-i cān maʿāşî derd-i sır virdi dile
Şandal-ı ʿavfuḡ meger kim eyleye defʿ-ı şadāʿ

¹¹⁰⁸ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

¹¹⁰⁹ yümn-i: yemîn D.

¹¹¹⁰ şevḡ-i: şems-i D.

¹¹¹¹ şemsine: şevḡine D.

18. Ey şefâ'at kâni 'avf itseñ n'ola 'işıyānumuz
Şubḥ-ı rüşenden şeb-i târîk bulmaz inqıtâ'
19. Ey şehensâh-ı rusül vey pâdişâh-ı enbiyâ
Bârgâh-ı şer'ûñ olmuş dergeh 'âlem-i metâ'
20. Hükmen senden hükümüñe bizden hemîşe imtişâl
Emr senden emrüñe¹¹¹² bizden dem-â-dem ittibâ'
21. Ber-murâd eyle dü-'âlemde **Nazîm**-i bî-kesi
Bir gedâ-yı dergehüñdür şâhum itsin intifâ'
22. Midḥatüñde bildi 'âlem saña 'âşık oldıgum
Zâhir oldı gül-i ser-i cāveze'l-işneyn şâ'
23. Kāmran eyle ser-i bāzâr-ı feyzüñde beni
Gerçi çoğdur nağd-i cān ber-kef ḥarîdâr-ı metâ'
24. Behcet-i bâkî bula ḥüsn-i kabûlüñle meger
Şâhid-i nazmum degüldür çehre-dâr-ı ıştinâ'

[140b]

25. Güne güne eyledikce vaşf-ı zât-ı pâküñi
Eylesin yerde beşer gökde melâ'ik istimâ'
26. Haşre dek gülbânk-i teslîm ü derdüñle¹¹¹³ senüñ
Pür-nevâ-yı na'tuñ olsun her bilâd ü her beḳâ'

150¹¹¹⁴

Destür Yâ Ḥayr-i Ḥalku'llâh

Remel Bahri

Fe 'ilâtün/Fe 'ilâtün/Fe 'ilâtün/Fe 'ilün(Fa 'lün)

1. Ey çemen-zâr-ı ḥaḳîkatde cemâli gül-i bâğ
Tütüyâ nergis-i Ḥaḳḳ beynüñe kuḥl-i mâ zâğ
2. 'Aql-ı küll ḥil'at-ı evşâfuña zer-düz olamaz
Sözüñ olsa müjesi rişte-i inzârı yapâğ

¹¹¹² emrüñe: hükümüñe D.

¹¹¹³ derdüñle: dürüduñla D.

¹¹¹⁴ **Yahya Nazîm D.3., Kaside**, s. 103-106.

3. Tūğ-ı *levlāk*¹¹¹⁵ u *le‘amrūk*¹¹¹⁶le ki mi‘rāc itdün
*Ḳābe ḳavseynde*¹¹¹⁷ şāhum yeridür ḳursaᅇ otāğ
4. Eylemiş ḥikmet-i Ḥaᅇ ey dūr-i yektā-yı vücūd
Şübḥ-i zātuᅇda senüᅇ māder-i eyyāmı satāğ
5. Mevkib-i himmetüᅇ rüy-ı zemān teng fezā
Erdüvi rif‘atüᅇ çarᅇ-ı felek köhne çerāğ
6. Eşᅇāb-ı ḳadrüᅇ şāyeste riᅇāb olsa ḥelāl
Āftāb-ile meh-i bedr-i sitām ile çenāğ
7. Vehm-i iᅇbālüᅇ tevfiᅇ-i İlāᅇ perçem
Tīğ-ı iclālüᅇ āyīne zafer nuşret-i zāğ
8. Dostān na‘t-ı vücūdun ile bā-berk-i nevā
Düşmenān ᅇāret-i ḳahruᅇ ile bī-nān ü sibāğ
9. Müsesel ḥāriş-i ‘aşᅇuᅇla gülün sīnesi çāk
Dem-be-dem sūziş-i mihrünle dil-i lālede dāğ
10. Neyyir-i¹¹¹⁸ zātuᅇı iᅇrār idenün tā-be-ḥaşr
Şubḥ-ı şādık gibi alnı açık olur yüzi āğ
11. Nefᅇa-i ḥulᅇ-ı kerīmün ki ide neşr-i şemīm¹¹¹⁹
Olur eşᅇüfte reyāᅇin çemen-i zār-ı dimāğ
12. Devr ‘adlünᅇ ‘ayān emn ü imān fitne nihān
Mülk-i ḥıfzuᅇda feraᅇ cāri vü endüh yasāğ
13. Darb-ı kūpāl sipāhuᅇ daᅇı yād itdükce
İtmede ḥūᅇ-ı ciger düşmen-i dīn istifrāğ

¹¹¹⁵ Levlāke levlāke le-mā halaktü’l-eflāke: “*Sen olmasaydın, sen olmasaydın (ey Muhammed), felekleri yaratmazdım.*” Bu sözün uydurma hadis olduᅇu bildirilmiştir. Ancak Aclunî, “*Hadis olmasa bile anlamı doğrudur.*” İddiasındadır. Lafız itibariyle böyle bir kudsi hadis olmadığı ileri sürülmüştür. Ancak Hz. Muhammed’e övgü olarak yazılan na’tların çoᅇunda bu söze yer verilmiştir.

¹¹¹⁶ لَعْمُرُكُ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût’a): “Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)” dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

¹¹¹⁷ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹¹¹⁸ Neyyir-i: Nir-i D.

¹¹¹⁹ şemīm: şemīn D.

14. Her biri leşkerinüñ bir şaf-ı a' dāya yeter
Şāhbāza nice tākāt getüre zāğ u kelāğ¹¹²⁰
15. Şavlet-i haşm-ı mu'ādil mi olur şatvetüñe
Unudur cünbişi taqlid-i tezerv¹¹²¹ eylese zāğ
16. Dūzaḥīdūr seni efkār iden eṣrār-ı belī
Külḥānuñ lāzimesi lābūd olur hīzem¹¹²² otāğ
17. Derisin düşmeninüñ şoysun ecel kaşşābı
Cūy-ı merğ üzre każā vü kader olsun debbāğ
18. Bu gedā bendeñe ey iki cihān sulṭānı
Ḳurb-ı dergāhuñı eylerseñ eger cāy-ı ferāğ
19. Umaram ḳālīb-ı taḥḳīke bu taqlidini dil
Yümn-i vaşf-ı şıfatuñla ide āḥir ifrāğ
20. Ḥidmet-i na't-ı şerīfün iderem bā-dil ü cān
Ten-i ḥākīde ola tā ki dil ü cānum sāğ
21. Minnet itmem çemenistān-ı cānāna yetişür
Dīde-i cāna ḥayāl-i ḥaremün bağla dağ
22. Dolılar nūş ideyüm bezm-i ğamuñda olsun
Dürdi-i derd ki cān u dil u şūrīde ayağ
23. Mey-i ğaflet katı mest itdi **Nazım**ı umaram
Ḳadeḥ-i 'aşḳuñ ola 'ākıbetü'l-emr-i tenāğ
24. Reh-nümā olmaz ise müş'il-i feyz-i keremün
Nice bulsun seni cān u dil kim kerde sürāğ¹¹²³
25. Dīdede dilde senün ḥasret-i kūyuñdur hep
“Dīdeden kimdür ıraḳ olsa olur dilden¹¹²⁴ ıraḳ

---

¹¹²⁰ kelāğ: gülāğ D.

¹¹²¹ tezerv: tazarru' D.

¹¹²² hīzem: ḥayzem D.

¹¹²³ Bu mısradā vezin aksamaktadır./ sürāğ: serāğ D.

¹¹²⁴ gözden: dilden D.

26. ‘Özr bilmezse¹¹²⁵ n’ola ta’tiyân-ı derdün
Var imiş dâğ-ı dile mezheb-i ‘aşkuñda mesâğ
27. Bezm-i ‘aşkuñda dil ü cān-ile pervāne gibi
Yanayum bendeğī ey nūr-ı Hudā ile çerāğ
28. Seni vaşf itmeyenün¹¹²⁶ sihr-i helāl olsa dağı
Hürmet itmeme sözine cümlesi beyhüde delāğ
29. Ravzaña kıāşid-ı ihlāş ide her şām u seher¹¹²⁷
Şalavātıyla taḥiyyāt u selāmuñ iblāğ
30. Bend-i zencīr-i muşībetde olup zār u zebün
Düşmen-i dīnün ayağında elinde ola bāğ

151¹¹²⁸

Destür Yā Mefḥar-ı Ümmet

Muzāri‘ Bahri

Mef‘ülü/Fā‘ilātü/Mefā‘ilü/Fā‘ilün

1. Olmuş vücūduñ ey meh-i gerdün-ı *men‘aref*¹¹²⁹
Mıhr-i nübüvvetün şürefā ḥabbezā şeref
2. Nīsān-ı şun‘la yem-i ḥılkatde zātını
Hağ itmiş āḥirīn güher-i evvelün şadef

[141a]

3. Şāhenşeh-i¹¹³⁰ kıalem-rev-i ‘irfān şeh-i rusül
Sultān-ı enbiyā vü kıalem-rān-ı lātaḥef
4. Ḥayrān-ı kārğāh-ı kemālün fuḥül-ı din
Der-bān-ı āsitān-ı ‘ulūmuñ şeh-i necef

¹¹²⁵ bilmezse: yolumuzsa D.

¹¹²⁶ itmeyenün: itmenin D.

¹¹²⁷ şām u seher: şubḥ-ı mesā D.

¹¹²⁸ **Yahya Nazım D.3., Kaside**, s. 106-109.

¹¹²⁹ Men arafe nefsehü fe-kad arafe rabbehü: “*Kendini bilen, şüphesiz Rabbini de bilir.*” Bu sözün keşif yoluyla alınmış bir hadis olduğunu bazı sofular iddia etmişlerdir. Ünlü hadis bilginleri İbn Teymiye, Nevevî, Semanî ve İbn Garas bu sözü uydurma hadisler arasında göstermişlerdir. Bunlardan özellikle Semanî, bu sözün Yahya b. Mu‘az-ı Razi’nin sözü olduğunu söylemiştir. Nevevî ise “*Lafzı hadis değil ama anlamı sahihtir.*” demiştir.

¹¹³⁰ Şāhenşeh-i: Şāhen-i D.

5. Münkād-ı hükmün evvel ü āhirde kā'ināt
Fermānuḡa maṡī'-i ḡilāfdür¹¹³¹ eger selef¹¹³²
6. Medḡūş-ı bezm-i menḡabetün ḡūşyār-ı cām
Mest-i müdām ma'rifetün 'ārif-i neseḡ
7. 'Azmuḡ deminde biḡ canı beyt-i köşġ-i ḡüdā¹¹³³
Rezmün deminde ins ü melā'ik keşide şaf
8. Şimşir-i tiz-i ḡaşduḡa senün feşān zafer
Peykān-ı tır-i ḡahruḡa cān-ı 'adū hedef
9. Pür-süz-ı nīm-nā'ire-i nehyün ehl-i sāz
Pür-teḡ ü tāb-ı āteş-i reddün vücūd-ı def
10. Şevġ-i fūrū-ı rüy u cebinünle rüz u şeb
ḡurşid ü māḡ olmada lebriz-i tāb telef
11. Ey mürşid-i ḡüdā cilā-ı derdün eylemiş
Pir ü civāna şavma'a-i 'aşġı ma'tükeḡ
12. Mihr ü meh iki beyzesi nazar şabāḡ u şām
Şahrā-yı rif'atünde senün ḡarḡ-ı ber-keşif
13. İkrār iden sa'id seni itmeyen şakī¹¹³⁴
Olmaz ḡaleḡ çü nā-ḡaleḡ u nā-ḡaleḡ ḡaleḡ
14. Zir-i mehār-ı 'aşġun olup üştür-i felek
ḡurşid ü meh degül şaçılur pāre pāre keḡ
15. Erḡāme ḡükm-i da'vetünı eyleseḡ revān
Aşlābdan¹¹³⁵ nübüvvetün ikrār ider nuṡuf¹¹³⁶
16. Baġmaz kemāl-i devlete noġşān-ı 'izzete
Eyler gedā-yı küyuḡ o sevdāyı ber-ṡaraf

¹¹³¹ maṡī'dür ḡilāḡ: maṡī'-i ḡilāfdür D.

¹¹³² selef: şaleḡ D.

¹¹³³ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹³⁴ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹³⁵ Aşlābdan: Aşlā beden D.

¹¹³⁶ Nuṡuf: natuf D.

17. Mihr-i münir táb-ı kemâl ile pür-zevâl
Rüy-ı kamerde leke-i noşşân-ile kelef
18. Qalbümde meyl-i küyuş ile dâğ-ı iştiyâk
Cānumda güft ü gūyuş ile şūriş ü şegaf
19. Tūmār-ı cürm-i h̄āce-i ‘afvuş iderse fetḥ
Zam oluna her ne deñlü gelür kisreden eḥaf
20. İtme metā‘-ı derdini benden daḥı dirīg
‘Ālem egerçi ṭālibidür naḳd-i cān-be-kef
21. Olsun muḥabbetüñle gönül mihr ile bilür
Yansun ḳoma sivā-yı derūnum mişāl-i ḥaf
22. Redditme cevher-i vaşf-ı zātuñda nazmımı¹¹³⁷
Olsun güher ḳabülün ile pāre-i ḥazef
23. İḳbāl-i dehredür hevesüm lā-beḳā iken
‘Ömr-i ‘azizüm olmada yoḳ yerlere telef
24. ‘Ālem-i tarf tarf çekilür āsitānuña
Eyle bu lā-mekāna daḥı dergehün kenef¹¹³⁸
25. İtdürme ser-fürü felege kām-ı dehr için
Ḥayvān-ı mişāl olmayayum nāzır-ı ulūf
26. Şehr-i celālünı nice vaşf eylesin **Nazım**
Bu kārğāh-ı dehr aña dükkāñçe-i ḥıref¹¹³⁹
27. Olsun revān pāküne teslim şubḥ u şām
Envā‘-ı Muḥammedün ile şad kārḅān-ı Taḥif¹¹⁴⁰
28. Hemvāre dostānuş olup şād u kāmran
Olsun naşib-i düşmenine nāle vü esef

¹¹³⁷ cevher-i vaşf-ı: vaşf-ı cevher-i D./ nazmımı: Nazımī D.

¹¹³⁸ kenef: künef D.

¹¹³⁹ ḥıref: ḥarf D.

¹¹⁴⁰ Bu mısırada vezin aksamaktadır.

Destür Yâ Kân-ı Mu'cizât
Seri' Bahri
Müfte 'ilün/Fâ'ilâtü/Müfte 'ilün/Fâ

1. Kısmet-i rızık eylemiş ezelde dağı Hâk
Nahnü kâsemnâ¹¹⁴² yeter tesellî-i muṭlak
2. Rızık için itme niyâz denî vü le'îme
Âb-ı ruḥuṅ yok yere dökülmesün aḥmak
3. Gūşe-nişîn ol yüri edānî-i 'aşruṅ
Âdem iseṅ eyleme kapularını dök
4. Va'de-i ferdâsına şalarsa eger kim
Fâkadan eyler seni tamâm şalınca
5. 'Aql-ile ferzîn iken koyup seni açmaz
Faqr-ile şâh-mât ider sürer saña beydaḳ
6. Minnet idersen eger ricâline it kim
Himmeti itsin seni merâma muvaffaḳ
7. Himmet-i şâhib-naẓar ki ḥâki zer eyler
İstemez iksîrine nuḥâs-ile zeybek

[141b]

8. Sende el var iken ele âyiş inanma
Gūş dutup 'ibretü'l-naşîhatüme baḳ
9. Çarḥ-ı felek ḥarcınuṅ ḥisâbun idince
Her ser-i meh gösterür hilâl aña barmaḳ
10. Naḳşına olma firîb bu zâl-i sipihrüṅ
Reng geçer 'âkıbet o cādū-yı ezraḳ

¹¹⁴¹ Yahya Nazîm D.3., Kaside, s. 109-113.

¹¹⁴² أَهْمُ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سَخِرِيًّا : Rabbinin rahmetini onlar mı bölüşürüyorlar? Dünya hayatında onların geçimliklerini aralarında biz paylaştırdık. Birbirlerine iş gördürmeleri için, (çeşitli alanlarda) kimini kimine, derece derece üstün kıldık. Rabbinin rahmeti, onların biriktirdikleri (dünyalık) şeylerden daha hayırlıdır. (Zuhur sûresi 32. âyet). Kasemna sözünün bir anlamı da “ant içtik”tir. Ancak edebi metinlerde bu sözle daha çok rızık konusu işlenmiştir.

11. Bār-ı vücūd eyleme perend¹¹⁴³ u Һarīri
‘Āleme ‘üryān gelen gider yine çıplağ
12. Mihrine itme nigāh ne nāzir-i māh ol
‘Ārife virmez felek şu içmege bardağ
13. Def gibi uyma uşūlüne Һazer¹¹⁴⁴ devrün¹¹⁴⁵
Қadrünі raққāş-ı çarğ ider senün alçağ
14. Şöhrete meyl eyleme şaқın olur āfet
Na‘t-ı şeh-i enbiyā yeter saņa revnağ
15. Dāvar-ı kevn ü mekān ki ‘arz u semāda
Hükümüne ins ü melek mutī‘-i muṭavvağ
16. Һusrev-i ‘arş āsitān ki cāhına itmiş
Kevn ü mekān-ile Һağ dü-‘ālemi mülҺağ
17. Rehber-i ehl-i Һarīk fezā rev-i¹¹⁴⁶ taҺkīk
Peyk-i Һağ aņa refīk bırağ aņa eblağ
18. Neyyir-i¹¹⁴⁷ şubҺ-ı hüdā meh-i şeb i İsrā
Nürdan itmiş Һudā vücūdını müştāk
19. Nām-ı şerīfi anuğ MuҺammed ü AҺmed
Nuṭğ-ı laṭīfi anuğ muşaddığ u aşdağ
20. Eylese yezel-i Һükm o muҺbir-i şādığ
Dehr-i dutar na‘ra-i pey-ā-peyi şıddığ
21. Zāt-ı mükerrem¹¹⁴⁸-güsteri hemişe mükerrem¹¹⁴⁹
Қavl-i Һakem-perveri hemişe muşaddağ
22. Һilқat-i levlāk anuğ vücūduņa lāyıқ
Tāc-ı le ‘amrük anuğ cenābına elyāk

---

¹¹⁴³ perend: pūrend D.

¹¹⁴⁴ uşūlüne Һazer: Һazer uşūlüne D.

¹¹⁴⁵ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

¹¹⁴⁶ fezā rev-i: fezār u D.

¹¹⁴⁷ Neyyir-i: Nīr-i D.

¹¹⁴⁸ mükerrem: kerem D.

¹¹⁴⁹ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

23. Zāhir ü Bāṭın odur vücūh ile aḳdem
Evvel ü āḫir odur vücūh ile esbaḳ
24. Ḥusrev-i fermān revā gedāsı o şāhuṅ
Rütbe-i ‘izz ü ‘alā o şāha ḳul olmaḳ
25. İns ü perī vü melek yetīm-i ḫaḳīḳat
Cümle nebī vü rusül ṭufeylī muḫaḳḳaḳ
26. Münkesir-i ‘izzeti hezār muḳarnes
Münhedüm-i rif‘atı hezār-ı ḫūrna‘ḳ
27. Olmuş o deḅlü vaşi‘ riyāz-ı celālī
Kim aḅa bir şuffedür bu ḳaşr-ı muṭabbak
28. Olmuş o ḳadr-i¹¹⁵⁰ refi‘ revāḳ-ı kemālī
Kim aḅa āvīzedür sipihr-i mu‘allaḳ
29. Ebrū-yı i‘cāz¹¹⁵¹ ile işāret idince
Ḳurş-ı mehi eyledi benān-ı iki şaḳ¹¹⁵²
30. Kevn ü mekān olmaya muḫīṭ āb-ile dolsa¹¹⁵³
Ḳal‘a-i iclālinüḅ kenārına ḫendeḳ
31. Rezm-i demüḅde olur o server-i dīnüḅ
Şuḳḳa hidāyet zafer sipāhına sancak
32. Şadme-i ḫūr ḫaşmeti memālik-i a‘dā
Söndi büti düşmenüḅ şikest olup el-ḫaḳ
33. Bār ki ḫafzı tek muḳīmi olanlar¹¹⁵⁴
Yazıla yevmü’s-su‘al cebīnine mu‘taḳ
34. ‘Arş berīn-i dergehe serüş-ı sipehā
Ey dem-i rüz-ı nedem ‘uşātına eşfaḳ
35. Sensün o memdūḫ-ı Ḥaḳ ki olsa yaşatmaz
Şofra-i evşāfuḅa adīm-i zemīn-raḳ

¹¹⁵⁰ Olmuş o ḳadr-i: Ol ḳadar olmuş D.

¹¹⁵¹ i‘cāz: i‘rāz D.

¹¹⁵² Şaḳ: şāḳ D.

¹¹⁵³ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

¹¹⁵⁴ Bu mısradā vezin aksamaktadır.

36. Ebrū-yı yek mevcinūñ işāreti besdür
‘Afvuñ ile cürmümüz muhîṭ ile zevrak
37. Mest-i mey-i medhūñe senūñ dü-cihānda
Olmaya vaşfuñ gibi raḥîḳ-ı mürdeḳ
38. Maḥmūd-ı tek ‘ācizi ḥarīri vü Ḥassan
Menḳabetūñ ḳāşırı lebīd ü Ferezdaḳ
39. ‘Aḳl-ile olmaḳ muḥāl şenā-yı şıfātuñ
Kimseye keşf olmadı o nüşa-i muḡlaḳ
40. Ḥüsn-i ḳabūl ola ümīd o ki maḫhar
Yoḡsa bu nazmuñ **Nazīm** olursa da ancaḳ
41. Başla du‘āya yeter bu teng-i fezāda
Edhem-i kilḳ-i siyeh iyi oynadı
42. Tā ki dem-ā-dem ala naşībini herkes
Tā ki vire rızḳımız hemīşe bizüm Ḥaḳ
43. Rūḫına teslīm ola şalāt u taḫıyyāt
Şubḫ u mesā dem-be-dem ḳıyāmete dek çek

[142a]

44. Dest-i ḳazā vü ḳader vüçüd ‘adūya
Cüp-ı muşībet ile müdām ola maṭrak

153¹¹⁵⁵

Destür Yā Seyyidü’l-Mürselin

Remel Bahri

Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilātün/Fe’ilün

1. Ḥızr-ı endīşe olup vādī-i ma’nāda¹¹⁵⁶ refiḳ
‘Azm-i rāh eyledüm Allāhu veliyyü’t-tevfīḳ
2. Benüm ol baḫr-ı ma’ānī güher-i feyz-i şadef
Ki ser-ā-ser ola her ḳatresi bir baḫr-i ‘amīḳ

¹¹⁵⁵ **Yahya Nazīm D.2., Kaside**, s. 53-55. (Bu kaside a.g.e.’de 64. beyitten itibaren başlamaktadır.)

¹¹⁵⁶ ma’nāda: mezāda D.

3. Benüm ol Bū 'Alī-i dehr ki saṭr-i sūḥanum
Olmada rāz-ı ma'ānī ile cāy-ı tedkīk
4. Ben o āteş-dem-i nazmum ki olur ḥussāduḥ
Ḥırmen-i nāṭıkası berķ-ı ḥayālümle ḥarīk
5. Kesr-i şān-ı sūḥanumdur bilür erbāb-ı füsün
Şi'rümi sehven eger siḥr-ile itsem taṭbīk
6. Mesned-ārā-yı beyānumla dūr-i ma'nāyı
Eyledüm ḥande zenān-rüy-ı ḥasüde tağlīk
7. Āsiyāb-ı sūḥanı kendüme ben döndüricek
Eyledüm ḥırmen-i endişede şad fikr-i daķīk
8. Çeşm-i 'işred-gede-i ma'rifetüm kim şi'rüm
Olmada bezm-i kemāl ehline şahbā-yı raḥīk
9. Bāzū-yı Rüstem-i tab'umla benüm pençe dutan
Ḳahramān olsa hünerde gören eyler taḥmīk
10. N'ola taķṭır-i gül-āb-ı sūḥan itsem itmiş
Ḥikmet-i Ḥaķ ḳalemüm lüle vü ṭab'um inbīk
11. Sūḥana pāküme beḫzer mi benüm şi'r-i ḥasüd
Bir midür ḳıymet-i yāķüt-ile miķdār-i 'aķīk
12. Ḥaķ bilür nazm-ı feraḥ-baḫşuma nisbetle benüm
Ḥaşm-ı dünüḥ kelimātı hezeyānu terzīk
13. Dest-i pehnā-yı beyānı ser-i ḥaşma itdüm
Reh-i āmed-şüd-i endişe gibi teng ü refīk
14. Merḥabā peyk-i şitābān-ı ma'ānī ki müdām
Ḥāṭırum müjde-i şad-feyz ile eyler teşvīk
15. Zer-i ḥāliş gibi maķbül 'ayār-ı sūḥanum
Rāst-mi'yarı hüner olmada bu ṭab'-ı reşīk
16. Ğayra muḥtāc degül rāh-ı sūḥanda besdür
Ṭab'uma na't-ı şehensāh-ı Resül yār-ı sadīk

17. Eylerem defter-i endişemi itdükce yekün
Raķam-ı menķabet-i zāt-ı şerifün tefriķ
18. Faħr-i ‘ālem ki anuğ medħin iderdüm şeb u rüz
Süħanum midħatine olsa sezā-vār u haķiķ
19. Hādī-i din ki hemān tābi’-i fermāni degül
řer’ini cān-ile dūřmen daħı eyler tařdıķ
20. Gül-bin-i efrüz-ı çemen-zār-ı nübüvvet kim anuđ¹¹⁵⁷
Buldı zātiyle şeref bāğce-i şer’-i veřiķ
21. Meřħar-ı kevn ü mekān pādiřeh-i her dü-cihān
Merħamet-güster-i devrān-ı ħudāvend-i řefiķ
22. şadr-ı pīrāy-ı serā-perde-i *Ķābe kavseyn*¹¹⁵⁸
Aħmed-i mürsel o řāhenřeh-i mülk-i taħķiķ
23. O ħudāvend-i dü-‘ālem ki deriņde olmuş
řıdķ-ile ‘abd-i kemer-beste cenāb-ı řıddiķ¹¹⁵⁹
24. O řehenřāh-ı rusül ħayl ki çün tūbā-ħuld
Cilve-i ķaddi ile buldı şeref beyt-i ‘atıķ
25. Ruħ-ı ķudsü ħarem-i cāh-ı celālünđe muķim
‘Aķl-ı kül mevce-i deryā-yı kemālünđe ġariķ
26. şofra-i ķadrine zerrin-i legençe ħurřid
Olsa řāyeste meh-i nev aņa sımın-ibrıķ
27. ħānümān-ı zu’afā sāye-i ‘adlünđe emin
Düdmān-ı ħuřemā āteř-i ķahrında ħariķ
28. Kehķeřān şanma görüp gerden-i gerdünı ezel
Tavķ-ı ‘ařķı o şeh-i ‘ālemün itmiş taŗvıķ
29. şad olurdu ħuřemā yollarına olma ger
Ĥānķāh-ı keremi şahre-i¹¹⁶⁰ ehl-i řariķ

¹¹⁵⁷ Bu mısrada vezin aksamaktadır.

¹¹⁵⁸ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹¹⁵⁹ Bu beyit a.g.e.’de sonraki kasidenin 1. beyitidir.

¹¹⁶⁰ şahre-i: şöhret-i D.

30. Sākin-i bāğce-i hıfzuña endiše-i mevt
 Hağ bu itmek gibidür emr-i muhāle ta'lik
31. Şāh-ı kudsī sipehā 'arş mekân pādīşāha
 Ey hudāvend-i haṭā-pūş u 'aṭā-bağş u şefik
32. Sensün ol Husrev-i yektā ki olup emrüne rām
 Var mıdur bendeligün eylemeyen hiç fārik
33. Rūşen it pertev-i mihrünle **Nazım**-i zāruñ
 Koma kāşāne-i cān u dilini beter u zik

[142b]

34. Şefkat it hāline zulmet-gede-i 'işyānda
 Kalmasun 'āciz ü dermānda vü nā-çār u sefik
35. Yeter ey hāme du'ā eyle idüp ḥatm-i kelām
 Āḥir-i ṭarḥ-ı sūḥanda budur elbetde ṭarik
36. Tā ki erbāb-ı dile deştgeh-i ma'nāda
 Hızr-ı ilhām ola feyz-i ilāh ile refik
37. Ola rūḥ-ı şeh-i kevneyne şalat-ile selām
 Eyleye bedreka-i ümmetini Hağ tevfik

154¹¹⁶¹

Destür Yā Şefi'ül-Müznibin

Hezec Bahri

Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün/Mefā'ilün

1. Vücūdunla şeref buldı senün ey maẓhar-ı levlāk
 Kābā-yı *Kābe kavseyn*¹¹⁶² ü serir-i kişver-i levlāk
2. Şeh-i mülk-i nübüvetsün senün zāt-ı şerifündür
 Şehensāh-ı risālet-taht u şāhib efser-i levlāk
3. Hidiv-i nām-dār Mekke-i¹¹⁶³ şāh-ı şāhibü'l-mi'rāc
 Hudāvend-i Medīne Husrev-i nām āver-i levlāk

¹¹⁶¹ **Yahya Nazım D.2., Kaside**, s. 57-59.

¹¹⁶² فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى (Peygambere olan mesafesi) iki yay aralığı kadar, yahut daha az oldu. (Necm Sûresi 9. âyet)

¹¹⁶³ mekke-i: emgeh-i D.

4. Hıyābān-ı nübüvvetde sehī serv-i *le ‘amrük*¹¹⁶⁴berk¹¹⁶⁵
Gülistān-ı risāletde hıramān ‘ar‘ar-ı levlāk
5. Senüñ çün oldı bezm-i kibriyāda ey ḥabīb-i Ḥaḳ
Şarāb-ı vaḥdet-i zāt-ile memlū sāgar-ı levlāk
6. Senüñ cephende lāmi‘ berḳ-ı envār-ı tecellāyı
Senüñ rüyuñda ṭāli‘ feyż-i nūr-ı ezher-i levlāk
7. Nigāristān-ı ḥilḳatde yed-i ḳudretle taşvīrūñ
Seni¹¹⁶⁶ rūḥ-ı muşavver eylemiş şüret-ger-i levlāk
8. Sa‘ādetle o dem kim seyr-i iḳlīm-i vücūd itdüñ
Mübārek-bad tarḥ oldı senüñçün çāder-i levlāk
9. Ziyāfethāne-i ma‘būdu teşrīf eyleyüp zātuñ
Firūzān oldı vaşfuñ micmerinde ‘anber-i levlāk
10. Cemālūñ maşrıḳ-ı şubḥ-ı hüdā nūr-ı Ḥudāsun sen
Cebīnūñ maṭla‘ül-envār-ı mihr-i enver-i levlāk
11. Vücūdūñ fülk-i baḥr-ı lā-yezālīdür ki şalmış fer
Livā-yı li-ma‘Allāh ile anda lenger-i levlāk
12. Firūzān behcetūñle mäh-ı bedr leyletü‘l-isrā
Diraḥşān ṭal‘atūñle mihr-i pertev güster-i levlāk
13. Derūnuñ baḥr-i bī-ka‘r-ı ledün deryā-yı ‘irfāndur
Vücūdūñ genc-i pür-esrār-ı kân-ı gevher-i levlāk
14. Ṭulū‘ı bedr-i zātuñ kā’ināta eyledi tebşīr
Pür itdi kevni ser-tā-ser fūrūğ-ı aḥter-i levlāk
15. Mūkaḥḥal kühl-i *māzāgu ‘l-başarla*¹¹⁶⁷ çeşm-i ḥaḳ bīnūñ
Münevver ṭal‘atūñ mir‘at-i rü‘yet cevher-i levlāk

¹¹⁶⁴ لَعْمُرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (Melekler, Lût‘a:) "Ömrüne andolsun ki onlar (şehvetten) gözleri dönmüş hâlde, sarhoşlukları içinde bocalayıp duruyorlar (Bu durumda asla seni dinlemezler)" dediler. (Hicr Sûresi 72. âyet)

¹¹⁶⁵ berk: -D.

¹¹⁶⁶ Seni: Senüñ D.

¹¹⁶⁷ مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى Göz (gördüğünden) şaşmadı ve (onu) aşmadı. (Necm Sûresi 17. âyet)

16. Müzeyyen levh-i maḥfūz u ḳalem vaşf-ı cemīlūnle
Müzehheb medḥ-i pākūnle ser-ā-ser defter-i levlāk
17. Münevver şem‘-i zātuḡla dem-ā-dem cāmi‘-i ‘irfān
Müşerref maḳdem-i ḳadrūnle dā’im minber-i levlāk
18. Müsahḡar eyledūḡ āfākı hep mihr-i nübüvvetle
Benān-ı şānuḡa şāyestedür engüşter-i levlāk

[143a]

19. Olurlar sāye-i luḡfuḡda āsūde Süleymānlar
‘Aceb mi açsaḡ evc-i lā-mekānda şehper-i levlāk
20. ‘Adūnuḡ sīnesi şad-pāre bāḡrı çāk çāk oldı
Olaldan ḳabza-i vaşfuḡda tiḡ u ḡançer-i levlāk
21. Taḡıyyāt ü selām olsun saḡa tā kim **Nazīm**-āsā
İde herkes nu‘ūt-ı zātuḡı pür-zīver-i levlāk

SONUÇ

Eski Türk Edebiyatına kaynaklık eden eserler arasında yer alan mecmualar, şiirler için önemli bir kaynaktır ve içerisinde antoloji özelliği gösteren seçme şiirlere yer vermesi bakımından da önemli bir görev üstlenmektedir. Divan şiiri geleneği içinde asırlardan beri birçok şair gün yüzüne çıkmışken mecmualar vesilesiyle şairlerin o zamana kadar ortaya çıkmayıp tozlu raflarda kalan şiirleri de bulunabilmektedir. İşte bu mecmualar, geleneğin ruhunu ortaya koymada önemli bir merci görevindedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, sonra yapılması gereken diğer araştırmalara hiç şüphesiz önemli katkılar sağlayacaktır.

İncelenen bu mecmua kapsamında, çalışmaya başlarken; giriş kısmında çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve konusuna değinerek mecmua hakkında genel-geçer bilgi verilmiştir. Daha sonra mevcut çalışmamız olan Süleymâniye Kütüphanesi Galata Mevlevîhânesi'nde 170 numara ile kayıtlı olan Mecmu'âtü'l- Eş'âr hakkında ve mecmuanın kuruluş aşaması, imlasında izlenen yöntem hakkında bilgi verilmiştir. Hazırlanan bu mecmua, 217 sayfadan oluşmakta ve bu çalışmaya konu olan kısım ise 72-142 sayfa aralığını içermektedir. Kayıtlı olan bu mecmuada 14. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar birçok seçme şairlerin şiirleri yer almaktadır.

Herhangi bir kronolojik sıra gözetilmeyen mecmuada toplam 36 şair bulunmaktadır. Aynı şairlerin farklı şiirleriyle beraber toplam 154 şiiri içermektedir.

Mecmuada yer alan toplam 36 şairden 23 tanesinin hayatlarına çeşitli kaynaklardan ulaşılmış ve bu şairlerin yaşam öyküleri ile eserleri hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

Mecmuadaki şiirlerde belli bir nazım biçimine bağlı kalınmamış ancak gazel ağırlıklı nazım şekli kullanılmıştır. Toplam 92 gazel, 40 kaside, 7 muhammes, 6 müseddes, 4 murabba, 2 tercî-i bend, 2 nefes, 1 tahmis nazım biçimi kullanılmıştır.

Mecmuada yer alan şairlerin şiirlerinde kullanılan nazım şekilleri ve sayılarını alfabetik şekilde şairleri de içeren bir tablo hazırlanmıştır. Daha sonra *Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi* kuralları dikkate alınarak şiirlerin varak numarası, şiirlerin matla ve mahlas beyitleri/bendleri/dörtlüğü, nazım şekilleri, vezin bilgileri, şairlerin isimleri bir tablo halinde hazırlanmıştır. İncelenen mecmuanın aruz kalıpları, bahirlerine göre tasnif edilmiş ve hangi kalıbın hangi şiirlerde yer aldığı belirtilmiş; hece ölçüleri, hece sayısına göre sıralanmıştır.

Yapılan bu çalışma kapsamında şiiirlerin çoğunu Alevî-Bektâşî geleneğine ait şiiirler oluşturmaktadır. Şiiirlerde Allah aşkı, peygamber sevgisi, Hz. Ali sevgisi, Ehl-i Beyt'ten olan Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin sevgisi, On İki İmamı ihtiva eden konular işlenmektedir. Mecmuada hece ölçüsü ile yazılmış iki şiiir bulunmakta; bu şiiirlerde de Alevî-Bektâşî geleneğini yansıtan ve bu inancın önemli temsilcilerinin anlatıldığı nefesler yer almaktadır.

Alevî şairler arasında yedi ulu ozandan biri olan Seyyid Nesîmî önemli bir yeri tutar. Nesîmî Arapça-Farsça geleneği dışında Türkçenin sözcüsü olmuş ve düşüncelerini tüm insanlığa yaymak için Anadolu'nun birçok yerini dolaşmıştır. Bu neticeyle geniş bir halk kitlesini etrafında toplamış ve idam edildikten sonra da takipçileri tarafından düşünceleri yayılmış ve sevenleri her çağda gittikçe artmıştır. Şiiirlerinde farklı mahlaslar kullanan ve isim konusunda karışıklık atfedilen şairin özellikle Alevî ve Bektâşî toplumu üzerinde etkili olduğu; bilinmektedir.

Mecmuanın incelenirken bazı şiiirlerde bulunan kelime/mısra müstensih tarafından değiştirildiği gözlemlenmiştir. Bu kısımları kendi ilmine ve bilgisine göre dizmiş ancak kafiye ve redif kısımları olduğu gibi kalmış ve değiştirmemiştir. Yazılan bu farklar dipnot ile sayfanın alt/dipnot kısmında belirtilmiştir.

Mecmuada yer alan şiiirlerin her biri sırasıyla kontrol edilmiş ve divan veya eş değer akademik çalışmalarda karşılaşılan şiiirler, mecmuada yer alan şiiirler ile mukayese edilmiş ve bunlar arasındaki farklar da dipnot ile ortaya konulmuştur.

Metinlerde yer alan Arapça ve Farsça iktibas, âyet ve hadisler Latin harfleri ile transkribe edilerek verilmiştir. Divan şiiirinde âyet ve hadisler şiiirin merkezi konumundadır. Bu âyetlerin Arapça orijinal şekilleri dipnotla gösterilmiştir. Âyetin devamında ise meali verilmiş ve sonra hangi âyetin kaçınıcı sûresi olduğu belirtilmiştir.

Eski Türk Edebiyatı geleneği içinde mecmualar, günümüz araştırmacıları için önemli bir merkez konumundadır. Tezkirelerde ismi geçmeyen pek çok şairi ve şaire ait şiiirleri ortaya çıkarmada çok önemli bir alan ihtiva eder. Mecmualardan yola çıkarak bir kısım şairlerin divanları da bu yolla oluşturulmaktadır. Bu yüzden mecmualar, şairlerin şiiirlerinin gün yüzüne çıkarılmasıyla edebiyat tarihinin inkişâfı için büyük katkılar sunmaktadır. Yapılan bu çalışma ile arzu edilen; geleneğin içerisinde harmanlanıp da adı duyulmamış olan şairleri merkeze alarak gün yüzüne çıkarmak ve ilim âlemine tanıtmak; adı duyulmasına rağmen divanı veya diğer eserlerinde olmayan şairlerin şiiirlerinin de gün

yüzüne çıkarılıp sonradan yapılması gereken araştırmalara bir nebze de olsa katkıda bulunulmasıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- ALBAYRAK, Nurettin (2013), “Kul Nesîmî”, **DİA**, c. 26, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ALTUNTAŞ, H.İsmail Hakkı (2009), **Niyâzî-i Mısırî Divan-ı İlahiyat ve Açıklaması**, c. 1, Gözde Matbaacılık, İstanbul
- ALTUNTAŞ, H.İsmail Hakkı (2009), **Niyâzî-i Mısırî Divan-ı İlahiyat ve Açıklaması**, c. 3, Gözde Matbaacılık, İstanbul
- ARSLAN, Mehmet (2004), **Antepli Aynî Divanı**, Kitabevi Yayınları, İstanbul.
- ASLANOĞLU, İbrahim (1992), **Şah İsmail Hatâyî Divan-Dehname-Nasihatname ve Anadolu Hatâyîleri**, Der Yayınları, İstanbul.
- AŞKAR, Mustafa (2007), “Niyâzî-i Mısırî”, **DİA**, c. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- AYAN, Hüseyin (2014), **Nesîmî Hayatı-Edebi Kişiliği-Eserleri ve Türkçe Divanının Tenkitli Metni**, TDK Yayınları, Ankara.
- AYVERDİ, İlhan (2005), **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.
- BAYRI, M.Hâlid (1959), **Âşık Vîrânî Divanı**, İstanbul Maarif Kitaphanesi ve Matbaası, İstanbul.
- BİLGİN, A. Azmi (2007), “Nesîmî” **DİA**, c. 33, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ÇAVUŞOĞLU, Mehmed, TANYERİ, M.Ali (1981), **Hayretî Divan-Tenkidli Basım**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, İstanbul.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2006), **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- ERGUN, Sadeddin Nüzhet (1956), **Şah İsmail Safevî Divanı Edebi Hayatı ve Nefesleri**, İstanbul Maarif Kitaphanesi, İstanbul.

- ERTAN, Ali (1941), **Yesâri Baba**, Sinop Muharrem Matbaası, Sinop.
- HALICI, Feyzi (1982), **Âşık Şem’i Hayatı ve Şiirleri**, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayın No: 531, Ankara.
- KALKIŞIM, Muhsin (2013), **Şeyh Gâlib Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- KESİK, Beyhan, ŞENÖDEYİCİ, Özer (2015), **Aruz Teori ve Uygulama**, Kesit Yayınları, İstanbul.
- ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.1, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.2, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.3, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.4, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZMEN, İsmail (1998), **Alevî-Bektâşi Şiirleri Antolojisi**, c.5, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- ÖZTELLİ, Cahit (1969), **On Yedinci Yüzyıl Tekke Şairi Kul Nesîmî**, Türk Etnografya, Folklor ve Turizm Derneği Yayını:3, Ankara.
- SAMİ, Şemsettin (2007), **Kamus-i Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- SARAÇ, M. A. Yekta (2007), **Klasik Edebiyat Bilgisi Biçim-Ölçü-Kafiye**, 3F Yayınevi, İstanbul.
- ŞİMŞEK, Halil İbrahim (2006), “Neccârzâde Rızâ Efendi”, **DİA**, c. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- TATCI, Mustafa (1998), “Hâyretî”, **DİA**, c. 17, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.

- ULUDAĞ, Süleyman (2012), **Tasavvuf Terimleri Sözlüğü**, Kabalcı Yayınları, İstanbul.
- UZUN, Mustafa (2003), “Mecmua”, **DİA**, c. 28, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- UZUN, Mustafa (2006), “Nahîfî”, **DİA**, c. 32, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- ÜNVER, İsmail (2003), “Leyla Hanım”, **DİA**, c. 27, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul.
- VAKTİDOLU, Adil Ali Atalay (1998), **Vîrânî Divanı ve Risalesi (Buyruğu)**, Can Yayınları, İstanbul.
- YILMAZ, Mehmet (2013), **Kültürümüzde Âyet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)**, Kesit Yayınları, İstanbul.

Sürelî Yayınlar

- AKKUŞ, Yasemin (2010), **Benderli Cesârî'nin Divanı ve Divançesi (İnceleme-Tenkitli Metin)**, DT, İstanbul.
- ATİK, Hikmet (2003), **Nakşî Ali Akkirmânî Divanı (İnceleme-Metin)**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, DT, Ankara.
- AYPAY, A. İrfan (1992), **Nahîfî Süleyman Efendi Divanı (Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Tenkitli Metni)**, DT, Konya.
- BAYRAM, Sibel (2006), **Azbî Baba Hayatı-Eserleri-Sanatı ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin)**, DT, Edirne.
- ÇAĞLI İŞLEK, Aynur (1991), **Yahya Nazîm Divanı 2 (Transkripsiyonlu Metin)**, YLT, Kayseri.
- ÇETİNER, Mehmet (2010), **Molla Murad ve Türkçe Divanı (İnceleme-Metin)**, YLT, Kırıkkale.
- EROL, Mehmet (2002), **Azbî Baba Divanı (İnceleme-Metin)**, DT, Çanakkale.

GÜMÜŞ, Nevin (1992), **Yahya Nazîm Divanı 1 (İnceleme-Metin)**, YLT, Kayseri.

GÜNEŞ, Deva (2011), **Misâli Divanı (İnceleme-Metin)**, Deva Güneş, YLT, Kütahya, 2011.

KÖKSAL, M. Fatih, (2009), **Seyyid Nesîmî'nin Yayınlanmamış Şiirleri**, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, 2009-50, s. 77-135

KURBAN, Ahmet (1992), **Yahya Nazîm Divanı 4 (İnceleme-Metin)**, YLT, Kayseri.

ÖZDEMİR, Mehmet, (1999), **Neccarzâde Rızâ Divanının Edisyon Kritiği**, YLT, Afyon.

SEZER, Müslîh (2009), **Cesârî Divanı**, YLT, Van.

ŞİMŞEK, Mehmet (2007), **Yahya Nazîm Divanı 3 (İnceleme-Metin)**, YLT, Kayseri.

ÜNAL, Bihter (2006), **Vîrânî Dede-Fakrnâme (İnceleme-Metin-Dizin)**, YLT, Kütahya.

YILMAZ, Güner, (2016), **Leylâ Hanım Divanının Gramatikal İndeksi**, YLT, Aydın.

Diğer Yayınlar

ARSLAN, Mehmet, “Aynî, Antepli”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<https://islamansiklopedisi.org.tr/ayni-ayintabli> 27.03.2014 (Erişim Tarihi:16.03.2019)

ATİK, Hikmet, “Nakşî, Ali”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6770> 23.01.2015
(Erişim Tarihi 19.03.2019)

GÜMÜŞ, Nevin, “Nazîm”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5123>
22.11.2014 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

KABAK, Tugay “Yesârî” **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozaugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1213>

21.12.2013 (Erişim Tarihi 20.03.2019)

USLUER, Fatih, “Şeyh Galib”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**,

<http://www.turkedebiyatiisimlersozaugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=26328.08.2013>

(Erişim Tarihi 19.03.2019)

USLUER, Fatih, “Şeyh Galib”, **Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, “Vîrânî”

<http://www.turkedebiyatiisimlersozaugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=473>

09.09.2013

(Erişim Tarihi 20.03.2019)

Yahya Nazîm, Divan-ı Belagat Unvan-ı Nazîm s. 436-437

<https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/handle/11543/2367> (Erişim Tarihi: 30.11.2017)

Kubbealtı Lugatı

<https://kuran.diyagnet.gov.tr/mushaf> (Erişim Tarihi: 24.03.2018)

EKLER

تقوین بحکم نوری فی آن
مکرمی طریقه غنی شایسته
علیها صفة کلام بر لایحه
کوشش مستغنی در شرح بیان

تفسیر ملک ساری جردن به اولاد
نظر اظهر اولی کمال مکان

خوف غلبه و صفت فقیر
لبلة المغلوبه و لکنه
سلسله کل ای ساقه
بهرین بیرون اولاد و همین

ضربان قلبی من طریقی مالک مسئله
ای امیری ضربان دوری ایام
شبهه دن آری ای طوطی
ای درت ای و بیایه
کدر که بیگانه
در ششم کون مکان
شکل تجا شریز اولاد

کرمی صفک صورتی
آری یا اوکت کورس
نور فی شریز ایام
عقده مفار اولاد
هسته شریز
او شریز او باکی
بدره بر دوزم
صفت غلبه
ظلمت نازک
کرمی صفک

تفسیر صفح سیمانه ملک
هسته ضربان بیک آصفی صاص و شریز

عقل کلان
تعمیر انوار
وار لحن و درم
بوغلیفله

کرمی ملک
بر غلبه
کرمی ملک
باید
صورتی
آنک ایچده
اولاد
صفا اولاد

تفسیر

ای مکتب صحن صورتی
صفتی للعالمیه
دوری صفتی
باید
ای بیا خلق
هسته
کل شریز
ای هسته
قله من در صورت
تا ای
نوری
لحن
نقده
تا ای

صورتی عینک صورت آینه اولی صفت
شور سینه فلقه مشقه اولی صفت
ای لبک شانگ منزل آیتین جین اعظام
صا نمبر یاتیه لبک با فاقین صانه آفریه
ما لبک صه اولی ای دلبر صالک تا ابد
عاشق و دین بر بر جوی

شور و لبک نظری صفت آینه شیء العالمیه
سلبه ما بر ۲ عینا فلقه قوماوی کبری کبر
صان اولی در آکین صانی دین عاشق
نزه به طوشت کمر آینه اهل خیره
بر صفت بر جوی کوه صافه در ای و جود
کمر جوی و صفت بلور اولی کوشه صفت
سه نیش در فلقه صلیح اولی استرید کفر
نبرد جوی صفت در نیش کمر کوه
صورت صفت اماره نفس آینه ای جوی
جانی دین اولی بی روح جانانده امده
کوه صفت اصحابی بی روح قتلش اولی
صفت فی انه سزی امده اولی صفت صفت
صفت بار اولی صفت اهل صفت بار اولی
باز صفت صفت صفت صفت صفت
نقش صفت کانی ای صفت صفت صفت
کوه ای صفت صفت صفت صفت

صفت بلور ای سالک لولک استوانه
حقیقه اوزره بلور کیم بی لولک صفت
ای صفت ای اولی صفت صفت صفت
انزل در لولک صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت

شور کیم عود صفت آینه اولی صفت
کوه ای صفت اولی صفت اولی صفت
و بر سبک صفت صفت صفت
کوه ای صفت صفت صفت
نظای ای صفت صفت صفت
دوش صفت اولی صفت اولی صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
اکر در ای صفت اولی صفت

صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت

صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت
صفت صفت صفت صفت صفت

نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت

نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت
نقش کانی و صفت صفت

صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت

صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت

صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت

صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت
صفا صفت صفت صفت صفت

مخبر به سواد نشستن مرآت و بعد از
 بگردن میافات اوله وین زنگی کدر در
 ایضا نظر ایله بره شامه کاهن
 بان ایله عناصر اثریه زاهن نظاره

دسته
 کس ایضا ایچمه لوس دلم بر نوری و صده
 صافی ایله کولک صغیری تنکلی صورتی
 باغی اعلمه انکی بر سرش غفله
 و زین اولی شنبین اورادی کورده

فرقه ایلمک سید ایله ستمه معاری
 سوزک نوری ضارعه بر خلیه غریزه
 اکبری مقصدیله برده قلک فالیس
 کج هر بزده نقلی شمس قرده

تصویر کمال ایله **دسته** با عقلمونه
 ارباب ضرر فیه اوله اوستاد لهرده

دسته
 زاهن اوکسیه کیمور در صحن سبکین میرد
 شکر کفنا کور شایه شفته فالی غنیمت
 بویانه کلمه لهریز اوز کج کج بر دهن
 سعید افتر صحنه نظر بری بیکر قرشته شد

زاهن صانع کرمصنعه بر در کونک نظمین
 بان ایچمه این خفته نظر هتا روض کیم
 کل ای شش فی قیسه کور نظر کل مشغ فی جبه
 ز سروری فظن سیمیه بر این نکل دین ایچمه
 قشک کربک زلفک بر کج بیکر ان دهن
 بری عمار کله طره بری مکار بری ما رو
 سن سوزارک حالی بودفته شسته زکل خالی
 کون غوغا کون سوزا کون شمشیر کون قیغه
 ای کیم کورنک صد قرده **دسته** قاموده کیم
 با ترکی با قیجاه با ترکی با همدرد

بهرایک ظنیم شمع ضیاء **دسته** یا سوز ان
 نه طبع بر نوری انور نادر یا سوز ان
 فلک دوری دانه شمع افکاری زانکدر
 سوز شایک لورنکی لمار یا سوز ان

نیم کورنک کمال اوزره سن وصف ایله عالم
 لهریه و اصفکای بارین ضرر یا سوز ان
 سوز جانم و فی اول نقش با کلک ایلمک
 و بایک فزولک اولعه با نه قادر یا سوز ان

شفا عمه ایله کلیم التجا به ای لطفک
 قورله ایبه فی صاحب جسم تجار یا سوز ان
 هتلا نه عاشق جانی بیله شتاق اولور
 بو کلک شون جان اتمک صفار یا سوز ان

دو عالم شاهر اولعه نه لهریزل و بعد ایچمه
 و برین اتم کاجانه قدر یا سوز ان
 سوزک سن عتد اولیم بنی صغری کورده
 بر حال ایله با قالمه سوز یا سوز ان

بوز کوریم بر لدرها سوز یا سوز ان
 غمبارک دیم نه جسته نه تیار یا سوز ان
 وظنر وضه بالک یا سوز ان
 کیمه بر به عرض ایزنه صبار یا سوز ان

صوانک سوز سن ایچم فتم انبیا سوز
 انکجه جمله قدرک عمد در یا سوز ان
 قلم معراج سینه بولشک فتمه صده
 چان زده نوره انقار یا سوز ان

اماننه سن وقته قضیه آنج قول اندک
 سکا و شته خفته عطا در یا سوز ان
 کورنک لاق با کلک هتلا نه معنی آشار
 دو عالم زانکدر هتلا آشار یا سوز ان

سکا جسته آیه آیه لهریزل کیم بر این
 سوز کیم باق مفضار یا سوز ان

بهرایک ظنیم شمع ضیاء **دسته** یا سوز ان
 و بعد در نوری صحن بر جلودر یا سوز ان
 ایچ کورنک اول صده سوز اوله شمسک لهرجه
 دانه مخلص صده صده روادر یا سوز ان

عمر و مفدرمه کانی لهریزل اوله زیه لهریزل
 جویا بارک عان لهریزل در یا سوز ان
 لهریزل فتمه العین صده ایچمه صده
 طریقی صده جویا لهریزل یا سوز ان

خامه بر شامه زیه العا به شاک یا مقده مدنه
 کیمه باقی نوری ضرر یا سوز ان
 ایچ مقصود صاده وین اولورنک کالظم
 بر بر بر شاک باقی بر لهریزل یا سوز ان

ضراسه مکن عدلک آنج اینه امانه بر لهریزل
 شون ابراهیم مکی بر لهریزل یا سوز ان
 تن ایله خفیلک فلیس عالم و اصفی ابر
 ایچم عسکر صاده لهریزل یا سوز ان

ایچم مینورنک صاهن زمانه قیه اولورنک
 نظایم عالمه اول کیمیا در یا سوز ان
 بو اوله آیکه ایچم صحن شفا عمه ایچمه
 زنا لهریزل کیم کور کور یا سوز ان

دسته
 کمال اهلینده دلنده سر میاورد یا سوز ان
 صفا بیلر سوز اولورنک کالای مقوی عالم
 سوزم باق لطفک التجا در یا سوز ان

دسته
 و بعد در اولی جمله مقرر صده یا سوز ان
 دانه و شمسک سوزی لهریزل یا سوز ان
 بره قدره اوزک جمله سما صفا
 جودید فاصه طر باک فلعنه یا سوز ان

ایچ جسته شمع آبی صیاق فتمه شفته
 و بر لهریزل فانه دور لهریزل یا سوز ان
 قلمه زین ظنیم شمع و بعد ایچمه کیم
 دلخ با نه شمع صحنه یا سوز ان

به اول بر لهریزل ایچ شمع سوز بر خور اولورنک
 به اول بر لهریزل ایچ شمع سوز بر خور اولورنک
 ایچمه کیم **دسته** بچاره بر در شمع کیم
 شفا عمه یا سوز ان شفا عمه یا سوز ان

دسته
 صفا بیلر سوز اولورنک یا سوز ان
 کولک کاشانه سن بیخانه اولورنک یا سوز ان
 روانه اولورنک کورنک لهریزل یا سوز ان
 سوزک فتمه کیم در لانه اولورنک یا سوز ان

بو کفنا دور با بر نوری سوزی صده کل
 وظنر خفته شامه اولورنک یا سوز ان
 شین تاریکی انوری فبالک ایچمه لهریزل
 جمالیک شمعنه پروانه اولورنک یا سوز ان

عنا بیه ملتجا در دغه افکار ای اوصافه
 کولک معمره سوزی ویرانه اولورنک یا سوز ان
 وزانه اولورنک در بار صبا لهریزل
 اکا کفنه دین دیوانه اولورنک یا سوز ان

اولورنک بنق باق **دسته** زانکدر اولورنک
 سنک کیم اولورنک یا سوز ان

دسته
 بر صحنه شمع عتقله بیسنه یا سوز ان
 دوشتمه فتمه فتمه او ایچمه یا سوز ان
 کورنک بر صحنه سوز مله به اولورنک
 کورنک لهریزل بنی دیوانه صکار یا سوز ان

اورنیه غلیظ صهره و فریاد ایچمه کیم
 سوزک دیم آقانه جیاسه یا سوز ان
 شه کافه نقش اندنه بود دین بچاره کورنک
 یتر فتمه قیاصنه اوصا نسه یا سوز ان

قولک **دسته** کیم اهلانه سوز
 کنا لهریزل بر دنیا و اوطانسه یا سوز ان

۷۹
 دایم دایم صبر اوله اوله اوله اوله
 آتش بر سر سوزی لعل سوزان اوله
 فای ز صبر کور سوز اوله بی غم و بی کیم
 آرزوی نوری ریزد بر کله کبریا اوله

۸۰
 با به بند بر اوله اوله اوله طبیعه کشف
 کلشنه نعلنج با بل کین نا دره اوله
 با شیشه نیرله او سر قافلک کین اوله
 آسینا کله وارطه ها کله کسان اوله

۸۱
 بر آینه در بیخ آینه نکاهن رطیفان
 شرم بره عجبیا نیلیم کیم حیرانه اوله

۸۲
 ای کله کل مشق صفیقه آسینا اوله اوله
 محرم اسیری برین قدسیانه اوله اوله
 مرغزار کین کور صده ایله اعتبار
 تران ایرو کین کلان دوله اوله اوله

۸۳
 محرمه صبره کور سوز آزار اوله بی غم و بی کیم
 شرم و صبره کور سوز آزار اوله بی غم و بی کیم
 جوهر در کله کله کله کله کله کله کله
 جمله آینه ایله کله کله کله کله کله

۸۴
 جوهر کله ایله صبر کور سوز آزار اوله
 قیصره کور سوز آزار اوله اوله اوله
 صفا آینه صفا کور سوز آزار اوله
 ما ایله کور سوز آزار اوله اوله اوله

۸۵
 ای کله کل کامل ایله طبیعه صبره کور سوز
 طاقه کور سوز آزار اوله ایله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 با ندره کله کله کله کله کله کله

۸۶
 نوره ایرو کین شول کله کله کله کله
 ظلمه کله کله کله کله کله کله کله

۸۷
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله

۸۸
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله

۸۹
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله
 کله کله کله کله کله کله کله کله

۸۰
 کیم کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 ز کله کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 آسینا کله کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۱
 کله کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۲
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۳
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۴
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۵
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۶
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۷
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۸
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

۸۹
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل
 کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل کل

نحوه شاهان قول اولی و شریک اند بر تخت زری
 صاف طبع اویم بنامه سزیدینه و ورزیده کرس
 با این تکلفه بعد از درستی قهر ایروان بفرستید
 اقصای امانه اولی و در کور درجه اولی
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

اولی و شریک شاهان قدره سزیدینه
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

اولی و شریک شاهان قدره سزیدینه
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

شاهان و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

اولی و شریک شاهان قدره سزیدینه
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

اولی و شریک شاهان قدره سزیدینه
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

اولی و شریک شاهان قدره سزیدینه
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

اولی و شریک شاهان قدره سزیدینه
 کرمین بلای شاهان قدره سزیدینه
 حرکت بفضله آیدند بفرستید با این لغت
 قال انا و بیضا شاهان شاهان شاهان
 جسد بیوزن و صمدیه و در سزیدینک اینست

۹۷
شکل گفته که صفای آن در صفای صورت
عنه البقیه قدس کرمه کورس آق
ای جان ای بطن ای ما هفتین و هفتین
میز سر ای جان عینک لب جان لب میوان

صورت کرم بگردد چون سحره افعه
مفتوح فایه قوسه ایکن فاشک کان
شکین کوراندی آرد ای باده اوید نام
عینه البقیه جودت طریح ایلم کوران
صورت کرم بگردد قزیه اول ای کورنگ
اوله ایکن میوان کس بشکرت نشانی
صورت آتافه ایلم خنوی همه جود
صورت همه عیانی سوره کرم کرم عیال
اول ای لبک منصفه من ایلم
و فی آینه کرم ایلم من اول ایلم جودان

رشته
رشته ایلم بوقیله نا جاد برهن
رشته ایلم سینه اوید فای برهن
برهن برهن برهن برهن برهن
عقله نظیر تل برکتنا فکله ایلم
یا قه عینک قاز سینه سوزن سوز
یا فکله ایلم ایلم فکله ایلم
اوله ایکن بر قه کرم ایلم فایه فایه
عقیانیم ایلم ایلم آرد ایلم ایلم

نقصه ایلم سینه سینه سینه
عقله کور سینه اوید فای برهن
آل بنگینک تپیک سینه سینه قور
تا وصل اوله ایکن سینه سینه ایلم
اول ایلم ایلم ایلم ایلم ایلم
دورن فکله ایلم ایلم ایلم ایلم

رشته
تجان لیل جلاله ایلم
شکین تپیک و فی لیل ایلم
میر جوس سینه سینه سینه
مده کاندیر نور لیل ایلم
قوسه سینه سینه سینه
نشان سینه سینه سینه
بشر قالمه سینه سینه سینه

سوی وصله دعوته تپیک قدس
طیور طیفه نولک ایلم
و جود سینه سینه سینه
بگردد سینه سینه سینه

رشته
ایلم تپیک و جود سینه سینه
کس صفای کلنگه اوله ایلم
هر کورنگ اوله ایلم ایلم
جود سینه سینه سینه

رشته
میر جوس سینه سینه سینه
کاف فایه سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه
مستحب ایلم ایلم ایلم
فایه سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
آینه ایلم و سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه
کرم جود سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

بزم ولده سوره مدینه اختیار اوله
سه او بارک فکله سوره مدینه
ایچون جان بول شریه سکر
جود سینه سینه سینه

آینک سوره مدینه با سوره مدینه
چنین قطب و قی ایلم
شکل فایه کورنگ ایلم
ترکیله ایلم ایلم ایلم

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

رشته
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه
ایلم سینه سینه سینه

بزرگتر همه و با آن کمالی و صغر
بزرگتر کسی با آن دکان
طهر و پاکیزگی که شکر کسب کنی
بیا به این پایه با آن دکان
فکر کن بر جلال الهی و شایسته
چون سینه نشانه با آن دکان
بنا که آید حیا نشیند در آن خانه
که طهر اولی روان با آن دکان

کجا شیره و شهد این هر دو همه
در به شیره و شهد با آن دکان
تخلیه کرد کلک جز آن که در
چوب تیرت کمان با آن دکان
کس که نوزده خیزد با آن دکان
لذات عشق و مایه و در ملک همیشه
ضایق جادو بیاید با آن دکان

در خانه که همیشه فانی ز کس
سوزن غیب کمان با آن دکان
چون کمر ای قصه کوه زنده
ز راه آفر ز راه با آن دکان
صدا اولی که کمال شکر است
ز کس که مانده با آن دکان
فکر کن ای کس که در پی تیرت
بنا که نازن جهان با آن دکان

سوار ای عظیم کس که در پی ما
بزرگتر با فکری با آن دکان
صدا جلوه کارش با آن دکان
آرزوی نوزده رفاه با آن دکان
بن و عطف همه فرایه صلوات
بنا که نوزده خیزد با آن دکان
بزرگتر که کس که در پی تیرت
بنا که نازن جهان با آن دکان

کجا جاده صحرای که زلفش نه بر
در به دار ابراهیم با آن دکان
بزرگتر که کس که در پی تیرت
چوب آینه با آن دکان
بزرگتر که کس که در پی تیرت
بنا که نازن جهان با آن دکان

هر کس که طهر نیک صفتک دانست
ز کس که طهر نیک دانست با آن دکان
کس که طهر نیک دانست با آن دکان
کس که طهر نیک دانست با آن دکان

بچه نشین عقیقه بر سینه او بر آن زلف
تا با کس و فایده خاص و صواب صفا کمال
کوزنیک درج عشاق و هوش و بخت نفعین
نقدیه جانیه مشرقه زلفی عطا کمال
بزرگتر که کس که در پی تیرت
بنا که نازن جهان با آن دکان

ان ما در کس شاهین سوزن طهر زلف
مستور و معین فقر طهر زلف
نصیر که نوزده خیزد با آن دکان
سینه بزه اصنافی صفا طهر زلف
عشق ایلم که صوابی چه شایسته صفت
بلک شرمه رویا که طهر زلف
فاشاک فدوی اولی که کمال شکر است
و عده اندر کس عطا با کمال طهر زلف

خطای سیل زلاله زینا که غرضه ایسه
بزرگتر که کس که در پی تیرت
بنا که نازن جهان با آن دکان

ای صفتی بود نشین کما
کس که طهر نیک دانست با آن دکان
کس که طهر نیک دانست با آن دکان
کس که طهر نیک دانست با آن دکان

بزرگتر که کس که در پی تیرت
بنا که نازن جهان با آن دکان

در کس که طهر نیک دانست با آن دکان
کس که طهر نیک دانست با آن دکان
کس که طهر نیک دانست با آن دکان

فصله عا صلیک در روج آه سه آف
فصله و فغانی انوارک اوریل مسکن
اکله کن عایشه اانه اوله سنه سنه
نفسی بد کنه بلوک لبه بفرست سنه در

تعل فرشته لک در روج آه سنه اول
پشه بیله فی عرو کله کله کله کله
لفظی تهرک عکسبه کله کله کله کله
مظنر جاعده و جود و جود عالم سنه در

دسته لفظی معنی کله کله کله کله
زلف اولور کله درون روج کله کله کله
ایچ لشم کله کله کله کله کله کله
کله اول کله کله کله کله کله کله

مدار قبل توبه انتم هر کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

سنه در میزانی اسرار کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
نظر انوارک بر کله کله کله کله کله
نظر انوارک بر کله کله کله کله کله

فصله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله
کله کله کله کله کله کله کله کله

سنی قرآنی و صفی انچه صعبه کوبه مولود
 قدک مدح آنس کای قیاصه یا رسول الله
 یا محمد اندک و صیافی دیم سنده عیاب اندک
 تا بوزله واریه انوره صایه یا رسول الله
 از به ورا غله سوره دیوانه وایسوره جهنم عفا چه
 بقصه به کول ایتمده هفت صایه یا رسول الله
 مبارک روضه با کلمه قولدر کوشن در نامه
 و ظهورن عزتک استرا اجایه یا رسول الله
 بنی یزیدی عالم ایام هر مله مشهور
 کرم قبل مجرم ایله شفا هست یا رسول الله
 انقم جسته اعدا در اعدا کعبه که باک
 من اولس و اشمی زیایش یا رسول الله
 اگر در سنگ شمش در درمید اکلمه صیوان
 یا کاتبیم روح ایترک سعادت یا رسول الله

دستور

ای کولک کج غیر بدین جانان سینه
 دشمن طوطی مرشدک بر هفت سینه
 عاریت با انما ایسک اسرار ان هفت ظهور
 کبسه دین بقره در اصف سینه
 بدی فاشه بر بدی فاشه کول اونه ایکن بر هفت شمش
 لهرنه وار اوج وار سطراف سینه
 دو سه مجرم ایسک نفاغه سینه ایلم
 وار به درون اگر در صافی سینه

ای صلابا آجر کوزک فلادین اویانه غافل میاش
 لا قنا اند خاک سطراف سینه

دستور

اوقبه مصحف صکر که کلمه فط صلیک
 جز به هفت اسما ایله بدین کابلی
 نقطه سن فلذاتک طریک به فی
 سنه در بچین و فاشه در اول ذریه
 شیشه ای شاه ولویه اسد و الله کای
 معد ای پیری طریقه هفت کتاش و فی

منبع صد سفا فاضله هفت سینه
 لکل انما سکه تنزل اولایه آینه
 وارینه سکه نبی کشف کرامه سینه
 خاقی لیل زمار شاه ولویه سینه

ایضا

خاقی صیر اولایه قائل و عتیر سینه
 طلسم سقیر ضل نامبله صیر سینه
 قطره فانی اولایه ایس پیهر سینه
 قطره سینه سینه هاکم آبر سینه
 محفل هسته دایه فاضل رضاهتم ایکن
 ایله بنام مدد شاه کرم هفت ایکن
 عابدیه با ذریه هفت ولوهض ایکن
 کاظم شاه صیوان نقیانی ایکن

ایضا

لهرن نقی مسکون باجه اهر کت
 صیرین میرین لیل طریک نور صیر
 الموم باجه نور سافله هفت کتیر
 اولس هفت و نیم له دین فاکتیر
 شیشه ابشا لهر ولویه اسد و الله کای
 معد ای پیری طریقه هفت کتاش و فی
 دستور

یا رسول کبر یا سینه قطانی ارینه
 یا محمد صطقی شاه جلانی ارینه
 لا قنا سکه نازل ذوالفقار دستک
 یا علی آلرخص شیری زیا ترینه
 نعد و شمش و طلیح سگ یا صید فاضل رضا
 یا صبیح کرم و دین امانی ارینه
 یا علی ذبه الی کاف و فافرا بر سن
 یا محمد یا قرم یا هفت فانی ارینه

مخترک علم صفتیه صفیرک صا دش بان
 الامان یا مکتوبه کاظمی جانی ارینه
 یا علی صکر رضا شاه فرسان مدد
 مرهمه قبل یا محمد شمش جانی ارینه

یا علی نفس سنجینه کولکون انوم سینه
 انامه قه کلمه تانی سینه
 جانی دلوه اولس به سکر نیک سکر
 الامان یا میرین صا صینه زمانی ارینه
 جازد معصوم یا که صید صلاوه اولدنه سلام
 قفا لهری با طیه مخفی فانی سینه
 یا رجبال آفتاب قلم مدبر اولدنه امان
 سینه دین کسره بوقدر کمانی ارینه

یا هفت کتاش و فی عجل هفت کتاش
 قیصر سلطان مدد کتاشی لایحی ارینه

دستور

صفتیه ای آرمی زاده وارده و نیایه میل انبه
 اولدک قدره اکثر قدره صفتیه غوغا به میل انبه
 کوزره بر حاضری سینه ایسک ایسک سینه
 وارده بر فارک فاشا که میره قنده به میل انبه

محبه آل اولدک و برسان صفتیه باقی
 محبه آل قبل آل دوش سدرایه میل انبه
 اولس اولدک سینه سینه اولدک به عالم
 دیر سگ جانه اولدک سینه سینه میل انبه

بلا یح طبع اسفند لهر قیل ظاهر با طیه
 انک کس بد اند سینه صفتیه سحرایه میل انبه
 سعاده الهی بولدره ایسک به دار دنیا
 خدوم شاه قنبر اول صفر قیل لایه میل انبه
 و براتی در و سینه سینه قول ایسک سینه
 کجوفی یارینه قومه صفتیه فر دایه میل انبه

دستور

سینه سینه ظاهر با طیه اولدک امامه مدد سینه
 لهر قنده کادیر بد لامز علی سینه سینه
 سینه سینه سینه سینه سینه سینه
 سینه سینه سینه سینه سینه سینه
 سینه سینه سینه سینه سینه سینه
 سینه سینه سینه سینه سینه سینه
 سینه سینه سینه سینه سینه سینه
 سینه سینه سینه سینه سینه سینه

کرامه کاشانه بود منگونی
 کلاه با طبع و کلاه با بک
 پیر بران پیر پیر و زانه
 عمال معرکه کفری نزل دلا
 بر تخت کجا جانده ما تیز
 هر قدر جهر ابله کس قانز
 قول کند کز کز پیر کجا
 جو غمه استه و کده و زدن
 دستور

بجای روی سیاه او تا که قنار
 سندن اوز که گه بکس
 لطفکد اصا که خضر مانکه
 در مرادم باب و لطفکده
 سندن اوز که کس بود هر کس
 جمله نک معبود سینه قاضی
 اول آفر حکم سماع
 اونسک بیک عالم با
 مظهری تا ازل اقرای
 صیدره قنبر کس کس
 آل صیدره مهربانی
 مظهر صنگ صه
 وارثه بود سخا شاه
 هکای در کربک لطف

شاه علی ذریه اعلی
 با قره با بیخ
 صفیر ک کاطی
 شاه تفتین با تفتین
 سرور صاهبه
 کاشن سزی
 سه شفاعت
 انبیا سرت
 تا ازل کاشف

ای کول آما
 با شرفه
 ای فلک
 اجده جام
 جان فدا
 جنه با کنده
 ای صی سنبلی
 ما خلق
 قید با
 جان فدا
 وارثه ملک
 ایله الجزی
 بود بدین

پاره نشود اطلس
 اسوده بر دوش
 کلمه فصل
 چه کیم ایندک
 جان فدا
 واقعه کرد
 شمع و س
 رشمه
 آه آتشی
 جان فدا

سپهر سوره
 شش روز
 سینه سپهر
 کله مراد
 جان فدا

دسته
 بر دو دنیا
 صانع کیم
 مال و ملکه
 کند زنده
 جبه ابد
 روحه دار
 کرد به
 معنی باز
 بر حسین
 آل اولاد

بر قریه
 صده هزار
 ای کس
 دو سه

دسته
 آن امیر
 ای برادر
 مقصد
 خاک پای
 دو شسته
 دوله
 مظهر
 روشده
 ره کوی
 خانه
 از ولایه
 روشده
 شمس
 منزل

دسته
 مضمین
 ظهور
 در آتشی
 جود او
 وجود کای
 کز طیب

به جای که قطبیه که آنه نقشه نقطه پرکار
 از روزه سابقه بر جا علیست جمله جلال
 زیاد و عالم از دور هر دو و جسد آمد
 جن که مظهر اعظم علیست جمله جلال
 بنقشه نقطه اصنام و ثاقب قدره شد
 بخلاف ندره شمع با شمع بیله علیست جمله جلال
 که در روزه عقل و محفل توانا علیست جمله جلال
 بیادنگه عجمه از اسم و رسم پر و نرسد
 که قدر زاده ستا علیست جمله جلال
 اگر نه قابل انظار لا بیژل شد
 بوانکه و بیله بیبا علیست جمله جلال
 علیست قادر قیوم و واحد و اکبر
 سحر و سحر و یکتا علیست جمله جلال
 عالی نمود عالم صفا که لم یزل
 که لا بیژل در اشیا علیست جمله جلال
 صفایه و زاره الهی ظهور نو دارد
 حکیم و حق و نفرا علیست جمله جلال
 بیبا مظهری تبریز از زو شافی دارد
 که جفا و عاقل و نا علیست جمله جلال
 فصح که سر معانی شمس تبریزی
 که گشته روزه و بیله علیست جمله جلال
 دستور
 مریضه عظمی که بود بنقش طاقه با بزرگ آید
 در شعله قالدیم به ی تاب فوریه با بزرگ آید
 که بیله رسته کنی مجالیه با بزرگ آید
 که ندره جسمی وین خطابه غلظه با بزرگ آید

و هاتم مرز فاصول مجسمه سینه ناله
 نغز غمخ آلام قرقلله فکر بر یانه
 سواد دود آهنگ ابلان مگانه
 درون شعله زار آینه سراسر آتش عصبان
 مگر لطفا این اشک ندامت با بزرگ آید

فضای سینه می شود نگردد بغیر سزا
 قبحان قصور اینم فایک صبر صفا
 قباب جسمی آینه با فقه قلبا
 نوله بار کزانه مظهر کرم روزا
 کرم روزا حاصل طایغی اولسه طاقه با بزرگ آید
 کرم کلاه بجای نه بول بدو کرم کرم
 که مکارا فخر عاقل دور ایله در روز
 عطا شده اشک اطفا ایله کرم آید
 اصغر اولدر اولدم آزاد بیم هوشم
 ایله سگ مظهر عجمه فنا بیله با بزرگ آید
 نوله دوزخ اولدر در صبر حکم شعله
 ضیا بجای اولدر دوزخ ماه انور حکم شعله
 آنکه در سحره نا بندر افتر حکم شعله
 صلاه زبری نیکند سراسر حکم شعله
 سکا مظهر صبر مظهر نغمه با بزرگ آید
 که در سینه زبر صفا حکم سناک صدم
 اولدر روز رستا صبر عصبان اشک نغم
 کرده ایبا لمر اولدر اولدر مکرر
 و طبع بارگاه دوزخ حکم عالم و آدم
 صادم و نیکه اولدر سناک با بزرگ آید

کل کلتار و صفیکن سناک بو ندره ناکر
 رهگان با سه و حیاه شراک ایلیجه شافی ز کور
 ابو بکر و عمر عثمان و صدیق باز نما کرد
 منته استخار اولسه بجهن مجب می بار کرد
 جلال ارکانی ابدانی شریعه با بزرگ آید
 شبه رجوع اطوار صبحیم سناک رنگ عصبانم
 بجهه رسته کنه در نور جمله جلال که با نام
 در کوزه دور اولدر س صفت نوله حال پر شام
 قبول ایله عدد رو ایله کرم ایتمه سلطانم
 سناک سحر و نیک سینه ایله شفق با بزرگ آید
 روتنه فالدم ایلا کرم کنی ندره
 که در ای نقبله با مال طهره فان ندره
 شوشا ها کال قالدیم ایتمه ندره
 بتم عالم رسم ایله تضکام شفا عجم
 عصبان اتمه روز قبا عجم با بزرگ آید
 کمال احسان و فخر ایله حاضر ایما
 بر افکار ایله سینه طهره نا بزرگ آید
 ندره کرمی عمل کرم ندره ها شفا
 کرم کرم کرم کرم کرم کرم کرم کرم
 شفا عجم قبل شفا عجم قبل شفا عجم
 دستور
 الهی عفو بنده مفرود در هر دم بود سینه
 جاسیه ایندی عصبان نه آنکه در سکا ای عجم
 کتا کتا یاد اولدر کرم کرم ندره ندره ایله
 ایله نا صبی اولدر ناله ناله کرم آه وادیل

بوزی بوقدر که وار سوزن خطه نیکه روز کرم
 اگر بویله کرم سه شیشه بوزن ایله
 شمشیر دنده صبر شکر کرم بیچاره کرم
 جمله سحره ایله که بر بول کرم سترم اکا

ویدر مکه ای دلی بیچاره بندن نظم ایله
 که به سوزن کرا کرم ندره کرم سترم
 نه امرا اشکال ایندم نه سوزن قدر ایندم
 نه طلا عجم نه عماره روز شیشه عصبان
 شفا عجم بیسکه چشمه عصبان ندره روزی
 کرم ندره صبر ایله کرم کرم کرم کرم
 که در ای نقبله ایله کرم کرم کرم کرم
 سوزن فنا جاسیه ایندم بیله شفا
 یا ندره مظهر غلظت ندره ندره کرم
 ایله کرم انجمنه دره بکان نامن اصفا
 نه راه سینه کرم نه صا کرم کرم کرم
 کرم کرم روز شیشه اهل هوا به بیسلا افا
 صفت صبر صفت عجم ندره ایلم انور
 رده صبر و خجسته صفت ایله عجم انور
 اگر چه به صفا پر صفا سبب کرم
 ایستاده دیکله دی بر صفا اولدر کرم
 اعجاز ایلیجه اولدر ندره ایله کرم
 مظهر اولدر سوزن و کرم کرم کرم
 کرم کرم ایله ایلم ندره کرم
 اولدر کرم بر شیشه ال قمره ندره
 صبر کرم کرم کرم کرم کرم کرم
 بخاک کرم کرم کرم کرم کرم کرم

دریم کل ای دل بجاره سنخ چینه بجاره
بوله بجاره سازنی ایچ لم اصل لم ایما
دیجه کیمدی بو اصری مشکله بجاره سازا
بو دردی دویا به جاره باینر بو عیالی سنخا
دیجه ای بیلن شاشرینه کندیکه کل عیقلن چیم ایا
بو ناک بجاره سازنی وار بایره سنخ قی سنخا
دیجه کیمدی بو دردی بجاره سازنی لطفه ای بیلن
کرم ایله دل لدر قیلمی بزر کیم لم جانا
بو عیبا نیله کیمدی بجاره سنخ به قنق
دیجه ای بیلن اوور کاله کیمدی بزر کیم سنخا
دیجه ای بیلن سنخ لکم بنیم دردی درما
ای بینه هادی سنخیل فیلا بشر در شیره بو نلا
به هادی نه بشر و کیمدی سنخ اولنک سنخا نیله
سایله هم بنیمدی قنق اولنک بو بیلدر در منا
مکندی قنق در نام یای اصری بای بیلدر
مکندی در ایوانقا سیمله آگاه دیلی درانا
ضلا سنخ انزال انیزه لولک ایله اسلانا
وکلی انیه اصری دیله کیمدی بایر حاله
بویوشدر او بویوشم کولدی دیجه او یا قنقر
بیلن کربک بویوشدر بو سنخ در سینه بویوشدر
صیب کیمدی او هر صیل اللی بویوشدر
بر سن خدی میر شی بو سنمه صعبه ایله
نه سنیمدی ایله اولنک بنی اولنکر اولنکر
اوله قنقر اگامه ای بنیمدی صعبه ایله
نه ای بنیمدی او نور قنقر نه آ بنیمدی ایله اولنکر
ها بنیمدی اولنک قرآنک ایله قنقرن اصری

سه معز صیح انیه اما سه جیانی قامه
شرق یولکله مبارک مقرر بنیمدی صعبه ایله
فقدانه دعوته اصری لطفه جیانی بیلن سنخا
نیجه بو بزر بیک ملکله که طوله بیخ و بیضا
آ لطفه بزر تاجی اعلی کیمدی که هر صیله سنخ
بنه آ لطفه بزر بزر بزر و جیانی جیانی
ساخته معز اولنک او شاه جیانی کیمدی
رکابه کیمدی در جمله سوسه و عالم یال
کلفه بر قنقر قنقره سنخا
بو کیمدی هادی کافر که جیانی انی
تیجانی جمال لطفه کیمدی کوردی اللی
نه دردی ایله اولنکر بویوشدر که ما اصری
بو اصری بزر کیمدی اولنکر صعبه ایله غیر
بو اصری بزر کیمدی اولنکر قنقر بزر صیله
کل ای بیلن کیمدی لم ای بیلن سوره لم بویوشدر او کاله
انک در کاله اولنکر صعبه ایله
مکنکر روضه بزر کیمدی طرفه ای بیلن در هر دم
صعبه ایله لطفه اولنکر وسیله در کیمدی والا
انک نازه شیره صعبه ایله قنقر
جیانی انیا به اولنکر صعبه ایله
دیجه لم ای بیلن آ لطفه بزر صعبه ایله سنخا
دوسه دردی جاه فرلان بزر ایلیسن بزر
ایله صعبه ایله صعبه ایله بزر جاه صعبه ایله
سنک جاهه کیمدی سنمه جاه دلدرد اولنکر
بافن کافرک انیل لطفه سنخا کیمدی
نه صعبه ایله بزر بزر صعبه ایله بزر

ایکین آغا نه ایله بزرکی اضلوه سنخ انیزدی
عقد سنخه کیمدی بزرکیمدی ایله کیمدی
بویوشدر بزرکی آل انیزدی ایله سنخا
رضی روز جزا ایله سنخا عیله بزرکی ایجا
قول ایله بزرکیمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
کله دردی و سنخا بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
شفا عیله انیزدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
قول ایله بزرکیمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
کولدی بجاره سنخا کیمدی ایله بزرکیمدی
بزرکیمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
سنخا کیمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
کله دردی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
دیجه ای بیلن بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بفعله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
عالی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بزرکی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بنه هر قره کیمدی صعبه ایله سنخا
ای بیلنک رضی ایله بزرکیمدی
عقد سنخه ناله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
زلزال قنقر ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
رضی اولنکر بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بویوشدر نام بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بزرکی اولنکر ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
نکله اولنکر ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بیلدر بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بنیانه ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی

کیمدی سنخا بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
کله دردی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
کله دردی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
ای بیلن قنقر ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
دیجه فاله ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
سوره بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
ای شاه بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
صدا دردی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
جاه قره بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
دگر قره بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بزرکیمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
بزرکیمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
سنخا
شعخ عقی صعبه ایله بزرکیمدی
روای احمدی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
ای بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
یا بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
کله دردی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
صعبه ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
نه دردی بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
هم بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی
اول ای بزرکیمدی ایله بزرکیمدی ایله بزرکیمدی

۱۴۹
باعتبار نظرها و لفظها تا که با این تنوع در
باین تفکر که میسر است با لکسی آن بار
رسمی و با کمال شکر او صاحب فکر
مجلس و صفای استخوان فایز از لفظ
طبیعی و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ
باین تفکر که میسر است با لکسی آن بار
رسمی و با کمال شکر او صاحب فکر
مجلس و صفای استخوان فایز از لفظ
طبیعی و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ

باین نظریه غار و صیانت هم
به تریب معقول با این تفکر با کمال
عاصد و صفا و کمال شکر او صاحب فکر
عقل و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ
باین تفکر که میسر است با لکسی آن بار
رسمی و با کمال شکر او صاحب فکر
مجلس و صفای استخوان فایز از لفظ
طبیعی و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ

۱۵۰
باعتبار نظرها و لفظها تا که با این تنوع در
باین تفکر که میسر است با لکسی آن بار
رسمی و با کمال شکر او صاحب فکر
مجلس و صفای استخوان فایز از لفظ
طبیعی و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ
باین تفکر که میسر است با لکسی آن بار
رسمی و با کمال شکر او صاحب فکر
مجلس و صفای استخوان فایز از لفظ
طبیعی و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ

باین نظریه غار و صیانت هم
به تریب معقول با این تفکر با کمال
عاصد و صفا و کمال شکر او صاحب فکر
عقل و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ
باین تفکر که میسر است با لکسی آن بار
رسمی و با کمال شکر او صاحب فکر
مجلس و صفای استخوان فایز از لفظ
طبیعی و فلسفه در احسان دور دور کار
عالمی و عالمی معقول در کمال لفظ
لا بد که در این معقول در کمال لفظ
از جمله در این معقول در کمال لفظ

سینه وقتی که بر روی سینه ماست
زور بازوی میزند حال...
آتش جانی که جان سینه را میزند
و از آن گشتن بلیت کین حضرت...

ماهی با همت
اول سینه که میزند
سینه وقت که بر روی سینه ماست
زور بازوی میزند حال...
آتش جانی که جان سینه را میزند

بر اول سینه که میزند
زور بازوی میزند حال...
آتش جانی که جان سینه را میزند
و از آن گشتن بلیت کین حضرت...

بر اول سینه که میزند
زور بازوی میزند حال...
آتش جانی که جان سینه را میزند
و از آن گشتن بلیت کین حضرت...

ÖZGEÇMİŞ

Fatih ATAK, 23.06.1984 tarihinde İstanbul ilinin Şişli ilçesinde dünyaya gelmiştir. İlk olarak, bulunduğu bölgenin okulu olan Süleyman Şah İlköğretim Okulu, ardından Kâğıthane ilçesinde bulunan Kâğıthane İmam-Hatip Ortaokulunda okumuş ve sonrasında Seyrantepe Dr. Sadık Ahmet Lisesini kazanmıştır. Lise eğitiminden sonra Sakarya Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne girmeye hak kazanmıştır. Üniversiteden 2013 yılında mezun olmuş ve aynı üniversitede lisansüstü eğitimine başlamıştır. Bu üniversitede Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nın Klasik Türk Edebiyatı Bilim Dalında faaliyet göstermiştir.